

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi päästökauppala-
lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan päästökauppalakia muutettavaksi. Lakiin lisättäisiin päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012. Laki myös mahdollistaisi, että sen soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajat voisivat käyttää Kioton pöytäkirjan mukaisista hankemekanismeista saatuja päästövähennyksiä yhteisön sisäisessä päästökauppajärjestelmässä. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta annetun direktiivin muuttamisesta Kioton pöytäkirjan hankemekanismissa osalta, niin sanottu linkkidirektiivi.

Yhteisön sisäinen päästökauppajärjestelmä käynnistyi vuoden 2005 alussa. Niin sanottu päästökauppadirektiivi luo yhteisön laajuiset markkinat päästöoikeuksille. Päästökauppa perustuu ajatukseen, että päästöjä vähennetään siellä, missä se on kustannustehokkainta. Suomessa päästökauppadirektiivi on pantu täytäntöön päästökauppalailla.

Päästökauppadirektiivin tarkoituksena on, että päästökauppajärjestelmään kuuluvien toimialojen päästöt pysyvät kansallisissa päästöoikeuksien jakosuunnitelmissa määritellyn kokonaispäästömäärän rajoissa. Päästöoikeuksien jako perustuu kansalliseen päästöoikeuksien jakosuunnitelmaan, joka laaditaan kausittain. Ensimmäinen kausi on 2005—2007, minkä jälkeen siirrytään Kioton pöytäkirjan mukaiseen velvoitekauteen 2008—2012 ja sitä seuraaviin viiden vuoden pituisiin kausiin.

Kansallisessa jakosuunnitelmassa on päästöoikeuksien kokonaismäärä koko kaudelle, ja siinä luetellaan myös päästöoikeuksien määrä, joka on tarkoitettu jakaa kullekin laitokselle. Kansallinen jakosuunnitelma ilmoitetaan Euroopan yhteisöjen komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Komissiolla on oikeus ehdottaa muutoksia kansalliseen jakosuunnitelmaan ja myös hylätä se. Komission käsit-

telyn jälkeen jäsenvaltiot myöntävät päästöoikeudet kunkin laitoksen toiminnanharjoittajalle.

Toiminnanharjoittajien on palautettava vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle päästöoikeusmäärä, joka vastaa laitoksen edellisen kalenterivuoden päästöjä. Jos toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia vähemmän kuin todellisia päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia. Jos taas toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia enemmän kuin todellisia päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia tai säilyttää niitä päästökauppakauden myöhempiä vuosia varten. Päästöoikeuden hinta määräytyy yhteisön laajuisilla markkinoilla.

Päästökauppajärjestelmä kattaa suurten teollisuuslaitosten ja nimelliseltä lämpötehoaan yli 20 megawatin polttolaitosten hiilidioksidipäästöt. Suomessa päästökauppalaain soveltamisalaan kuuluvat myös kaikki samaan kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat laitokset, jos yhdenkin kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavan laitoksen lämpöteho ylittää 20 megawattia.

Linkkidirektiivissä on säännöksiä Kioton pöytäkirjan mukaisilla hankemekanismeilla saatujen päästövähennyksien eli kehitysmaissa toteutettavien puhtaan kehityksen mekanismeista saatavien sertifioitujen päästövähennysten (CER) ja toisessa Kioton pöytäkirjan ratifioineissa teollisuusmaissa toteutettavista yhteistoteutushankkeista saatavien päästövähennysyksiköiden (ERU) käytöstä Euroopan unionin (EU) päästökauppajärjestelmässä. Linkkidirektiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia, että toiminnanharjoittajat käyttävät CER:ejä ja ERU:ja EU:n päästökauppajärjestelmässä. Tämä lisää päästökauppajärjestelmässä käytettävien päästöyksiköiden tarjontaa ja lisää siten toiminnanharjoittajien vaihtoehtoja täyttää velvoitteensa.

Päästökauppalaain keskeisimmät säännökset koskevat päästöoikeuksien jakoa, kirjaamista, siirtoja, palauttamista ja mitätöintiä sekä

päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvilta laitoksilta edellytettävää kasviuonekaasujen päästölupaa ja päästöjen luotettavaa tarkkailua. Päästökauppalaki sisältää päästöoikeuksien jaon valmistelua ja päätöksentekoa koskevat säännökset sekä päästöoikeuksien jakomenetelmän ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007.

Päästökauppadirektiivin yhdenmukaisen täytäntöönpanon vuoksi lain soveltamisalaa laajennettaisiin. Laki koskisi eteenin ja propeenin, kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosesseja Euroopan yhteisöjen komission edellyttämällä tavalla.

Laissa säädettäisiin päästöoikeuksien jakomenetelmä ja yksityiskohtaiset jakoperusteet päästökaudelle 2008—2012. Päästöoikeudet jaettaisiin toiminnanharjoittajille maksutta. Laitokset ja niiden tuotannon osat ryhmiteltäisiin myös kaudella 2008—2012 niiden toiminnan luonteen ja tuotettavan tuotteen perusteella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määriteltäisiin erilliset jakoperusteet.

Päästöoikeuksien jakoperusteena olisi edelleen pääsääntöisesti laitosten päästöhistoria vuosilta 1998—2002. Lauhdesähkön päästöoikeuksia laskettaessa käytettäisiin vuosien 2000—2003 päästöhistoriaa. Pääosin päästöhistorian perusteella laskettuihin laskennallisiin päästöoikeusmääriin sovellettaisiin alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskerroimia. Teollisuusprosessien ja teollisuuden energiantuotannon laskennallista päästöoikeusmäärää leikattaisiin vähiten ja lauhdesähkön eniten. Teollisuusprosesseihin sovellettaisiin tehostamiskerrointa 0,95, teollisuuden energiantuotantoon tehostamiskerrointa 0,90, kaukolämmön ja sen yhteydessä tuotetun sähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,80 ja lauhdesähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,33.

Kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä päättämisen jälkeen päästökaupparjestelmään tuleville uusille laitoksille ja laitosten muutoksille säädettäisiin omat päästöoikeuksien jakoperusteet. Näille uusille osallistujille sovellettaisiin samoja leikkaus- ja tehostamiskertoimia kuin vanhoille laitoksille.

Esitykseen sisältyvät myös ne linkkidirek-

tiivissä edellytetyt muutokset, jotka koskevat päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajien hankeyksiköiden käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia EU:n päästökaupparjestelmässä. Hankemekanismin käyttö tarkoittaa käytännössä sitä, että toiminnanharjoittaja voi täyttää osan vuosittaisesta päästöoikeuksien palauttamisvelvoitteestaan siirtämällä vastavan määrän hankeyksiköitä kansalliseen rekisteriin velvoitteen täyttämistä varten. Tästä säädettäisiin laissa.

Päästökauppakaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä olisi päätettävä myös prosenttiosuudesta, johon asti kunkin laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä.

Päästökauppakaudella 2005—2007 toiminnanharjoittaja voisi esityksen mukaan käyttää CERejä edellyttäen, että YK:n ilmastosopimuksen sihteeristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki on käytössä.

Linkkidirektiivissä säädetään maankäyttöä, maankäytön muutoksia ja metsätaloustoimintaa koskevia hankkeita eli niin sanottuja nieluhankkeita sekä ydinvoimahankkeita koskevia rajoituksia. Näiden rajoitusten täytäntöönpanemiseksi laissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja ei voi käyttää nieluhankkeista tai ydinvoimahankkeista peräisin olevia hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittajan olisi tarvittaessa toimitettava päästökaupparanomaiselle selvitys hankeyksiköiden alkuperästä. Nielu- tai ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö taikka alkuperää koskevan selvityksen toimittamisen laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi tahallisuus tai törkeä huolimattomuus.

Päätökset uusille osallistujille myönnettävistä päästöoikeuksista ehdotetaan siirrettäviksi valtioneuvostolta kauppa- ja teollisuusministeriölle. Lakiin esitetään tehtäväksi myös joitain muita järjestelmän toimivuuden kannalta tarpeellisia muutoksia

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	5
1. Johdanto	5
2. Nykytila.....	7
2.1. Ilmastopimus, Kioton pöytäkirja ja Marrakeshin toimeenpanosäännöt.....	7
Ilmastopimus ja Kioton pöytäkirja.....	7
Kioton mekanismien käyttöä koskevat periaatteet.....	8
Yhteistoteutus.....	9
Puhtaan kehityksen mekanismi.....	9
Sopimuspuolten välinen päästökauppa.....	11
Marrakeshin toimeenpanosäännöt.....	11
Velvoitekausivaranto	12
2.2. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö	12
2.2.1. Päästökauppadirektiivi	12
2.2.2. Komission ohjeet kauden 2008—2012 kansallisen jakosuunnitelman laatimiseksi	13
2.2.3. Linkkidirektiivi	14
Täydentävyyssperiaate.....	14
Ydinvoimahankkeet ja nieluhankkeet	15
Hanketoimintojen ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset	15
Hankkeet EU:n jäsenvaltioissa	15
Kotimaiset hankkeet	16
2.2.4. Komission rekisteriasetus.....	16
2.3. Päästökauppalaki ja päästökauppadirektiivin muu täytäntöönpano	17
2.4. Päästökauppadirektiivin täytäntöönpano Ahvenanmaalla.....	18
2.5. Kioton mekanismien käyttöä koskeva lainsäädäntö.....	19
2.6. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys.....	19
2.6.1. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys Euroopan yhteisössä.....	19
2.6.2. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys Suomessa	20
2.7. Päästöoikeus- ja mekanismimarkkinoiden kehitys.....	21
2.7.1. EU:n päästöoikeusmarkkinoiden kehitys	21
2.7.2. Mekanismimarkkinoiden kehitys	22
2.7.3. Valtioiden välinen päästökauppa	23
2.8. Kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi	24
2.9. Muut maat	25
2.9.1. Päästökauppakauden 2005—2007 kansalliset jakosuunnitelmat eri maissa	25
2.9.2. Päästökauppakauden 2008—2012 kansalliset jakosuunnitelmat eri maissa	26
2.9.3. Linkkidirektiivin täytäntöönpano eri maissa	27
2.10. Nykytilan arviointi.....	29
2.10.1. Yleistä.....	29

2.10.2.	Soveltamisala ja päästöoikeuksien jakomenetelmä ja – perusteet päästökauppakaudelle 2008—2012	29
2.10.3.	Linkkidirektiivin täytäntöönpano	29
2.10.4.	Päästökauppalaain muut muutostarpeet	30
3.	Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	30
3.1.	Esityksen tavoitteet	30
3.2.	Keskeiset ehdotukset	30
3.2.1.	Soveltamisala sekä päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012	30
3.2.2.	Linkkidirektiivin täytäntöönpano	31
3.2.3.	Muut muutokset päästökauppalaikiin	32
4.	Esityksen vaikutukset	33
4.1.	Taloudelliset vaikutukset	33
4.1.1.	Yleistä	33
4.1.2.	Valtiontalous	34
4.1.3.	Kansantalous	34
4.1.4.	Vaikutukset polttoaineiden hintoihin ja energian tuotantoon	35
4.2.	Yritysvaikutukset	36
4.2.1.	Vaikutukset päästökaupparsektorin yrityksiin	36
4.2.2.	Vaikutukset sähkön ja lämmön hintaan	37
4.3.	Organisaatio- ja henkilövaikutukset	38
4.4.	Ympäristövaikutukset	38
5.	Asian valmistelu	39
5.1.	Valmisteluelimet	39
5.2.	Lausunnot	40
	Lausunnoissa esitetyt näkökohdat	40
	YKSYKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	42
1.	Päästökauppalaiki	42
3 luku.	Kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien jakomenetelmä	44
3 a luku.	Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007	45
3 b luku.	Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012	45
6 a luku	Hankeyksiköiden käyttö	67
2.	Voimaantulo	73
3.	Säätämisyjärjestys	74
	LAKIEHDOTUS	76
	päästökauppalaiki muuttamisesta	76
	LIITE	95
	RINNAKKAISTEKSTIT	95
	päästökauppalaiki muuttamisesta	95

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan laajuisesta kasvihuonekaasujen kaupan järjestelmästä (2003/87/EY), jäljempänä *päästökauppadirektiivi*, tuli voimaan 25 päivänä lokakuuta 2003. Päästökauppadirektiivi luo yhteisön laajuiset markkinat päästöoikeuksille. Päästökauppa perustuu ajatukseen, että päästöjä vähennetään siellä, missä se on kustannustehokkainta. Yhteisön sisäinen päästökaupparjestelmä käynnistyi vuoden 2005 alussa.

Päästökauppadirektiivin tarkoituksena on, että päästökaupparjestelmään kuuluvien toimialojen päästöt pysyvät kansallisissa päästöoikeuksien jakosuunnitelmissa määritellyn kokonaispäästömäärän rajoissa. Päästöoikeuksien jako perustuu kansalliseen päästöoikeuksien jakosuunnitelmaan. Kansallinen jakosuunnitelma laaditaan päästökauppakausittain. Ensimmäinen kausi on 2005—2007, minkä jälkeen siirrytään Kioton pöytäkirjan mukaiseen velvoitekauteen 2008—2012 ja sitä seuraaviin viiden vuoden pituisiin kausiin. Jakosuunnitelma on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen komissiolle. Komissio voi esittää jakosuunnitelmaan muutoksia tai hylätä sen. Suomen Kioton pöytäkirjan ja EU:n taakanjaon mukainen kasvihuonekaasujen rajoittamisvelvoite sekä direktiivin säännökset asettavat reunaehdot sille, kuinka paljon päästöoikeuksia voidaan Suomessa jakaa päästökaupparjestelmään kuuluville laitoksille. Komission käsittelyn jälkeen päästöoikeudet myönnetään valtioneuvoston päätöksellä laitosten toiminnanharjoittajille.

Päästökaupparjestelmään kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajien on seurattava laitosten hiilidioksidipäästöjä ja raportoitava niistä vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle. Toiminnanharjoittajien on palautettava vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle päästöoikeusmäärä, joka vastaa laitoksen edellisen kalenterivuoden päästöjä.

Jos toiminnanharjoittajalla on päästöoike-

uksia vähemmän kuin todellisia päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia. Jos taas toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia enemmän kuin todellisia päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia tai säilyttää niitä päästökauppakauden myöhempiä vuosia varten. Päästöoikeuden hinta määräytyy yhteisön laajuisilla markkinoilla. Päästöoikeuksien hinta on vaihdellut 31 eurosta alle 10 euroon.

Päästökaupparjestelmä kattaa suurten teollisuuslaitosten ja nimelliseltä lämpötehoaan yli 20 megawatin polttolaitosten hiilidioksidipäästöt. Järjestelmään kuuluu yhteisön alueella noin 11500 laitosta. Komission hyväksymien kansallisten jakosuunnitelmien päästöoikeuksien kokonaismäärä päästökauppakaudella 2005—2007 on 6572,4 miljoonaa päästöoikeutta eli hiilidioksiditonnia. Suomessa päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluu noin 350 laitosta. Kun nimellislämpötehoaan enintään 20 megawatin kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat laitokset on Suomessa sisällytetty järjestelmään päästökauppadirektiivin edellyttämällä tavalla nousee laitosten lukumäärä noin 580:een. Komission hyväksymän Suomen kansallisen jakosuunnitelman päästöoikeuksien kokonaismäärä kaudella 2005—2007 on 136 miljoonaa hiilidioksiditonnia vastaava määrä.

Suomessa päästökauppadirektiivi on pantu täytäntöön päästökauppalalla (683/2004), joka tuli osittain voimaan 4 päivänä elokuuta 2004 ja kokonaisuudessaan voimaan 15 päivänä joulukuuta 2004 (asetus 1083/2004). Keskeisimmät lain säännökset koskevat päästöoikeuksien jakoa, kirjaamista, siirtoja, palauttamista ja mitätöintiä sekä päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvilta laitoksilta edellytettävää kasvihuonekaasujen päästöluppaa ja päästöjen luotettavaa tarkkailua. Lupaharkinnan keskeinen peruste on hiilidioksidipäästöjen luotettava tarkkailu. Laitoskohtaisen luvan myöntää päästökauppaviranomaisena toimiva Energiamarkkinavirasto.

Päästökauppalaki sisältää päästöoikeuksien

jaon valmistelua ja päätöksentekoa koskevat säännökset sekä päästöoikeuksien jakomenetelmän ja jakoperusteet päästökauppa-kaudelle 2005—2007. Päätöksen komissiolle ilmoitettavasta kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä ja komission käsittelyn jälkeen tehtävistä laitoskohtaisista päästöoikeuksien myöntämispäätöksistä tekee valtioneuvosto. Päästöoikeudet kirjataan vuosittain tasausriassa erissä toiminnanharjoittajien käyttöön päästökauppaviranomaisen ylläpitämään kansalliseen rekisteriin.

Päästökauppa-kaudella 2005—2007 päästöoikeudet jaettiin toiminnanharjoittajille maksutta. Laitokset ja niiden tuotannon osat ryhmiteltiin niiden toiminnan luonteen ja tuotettavan tuotteen perusteella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määriteltiin erilliset jakoperusteet. Päästöoikeuksien jakoperusteena oli pääsääntöisesti laitosten päästöhistoria vuosilta 1998—2002. Lauhdesähkön päästöoikeuksia laskettaessa käytettiin vuosien 2000—2003 päästöhistoriaa.

Päästökauppadirektiiviä muutettiin 27.10.2004 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/101/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta annetun direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta annetulla direktiivillä. Direktiivi koskee Kioton pöytäkirjan hankemekanismeja (jäljempänä *linkkidirektiivi*). Direktiivi tuli voimaan 13 päivänä marraskuuta 2004. Linkkidirektiivissä on säännöksiä Kioton pöytäkirjan mukaisilla hankemekanismeilla saatujen päästövähennemien eli kehityksessä toteutettavien puhtaan kehityksen mekanismeista saatavien sertifioitujen päästövähennysten (CER) ja toisessa Kioton pöytäkirjan ratifioineessa teollisuusmaassa toteutettavista yhteistoteutushankkeesta saatavien päästövähennysyksiköiden (ERU) käytöstä EU:n päästökauppa-järjestelmässä.

Linkkidirektiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia, että toiminnanharjoittajat voivat käyttää CERejä ja ERUja EU:n päästökauppa-järjestelmässä. Tämä lisää päästökauppa-järjestelmässä käytettävien päästöyksiköiden tarjontaa ja lisää siten toiminnanharjoittajien vaihtoehtoja täyttää päästöoikeuksien palauttamisvelvoitteen.

Linkkidirektiivi ei aseta määrällistä kattoa

CERien ja ERUjen käytölle. Jäsenvaltio määrittää kauden 2008—2012 ja sen jälkeisten viisivuotiskausten kansallisessa jakosuunnitelmassa kyseistä kautta varten prosenttiosuuden, mihin asti kullekin laitokselle jaetusta päästöoikeusmäärästä toiminnanharjoittajat voivat käyttää CERejä ja ERUja. Jäsenvaltio päättää CERien ja ERUjen käytön rajasta ottamalla huomioon Kioton pöytäkirjan ja sen perusteella tehtyjen päätösten asiaa koskevat määräykset täyttääkseen niihin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia (ns. täydentävyysperiaate).

Päästökauppadirektiivin yhdenmukaisen täytäntöönpanon vuoksi päästökauppalain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan eteenin ja propeenin, kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosesseja komission edellyttämällä tavalla. Suomessa ei ole nokimustan valmistusta.

Esityksessä ehdotetaan, että päästökauppalakiin lisättäisiin päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppa-kaudelle 2008—2012. Päästöoikeudet ehdotetaan jaettaviksi toiminnanharjoittajille maksutta. Laitokset ja niiden tuotannon osat ryhmiteltäisiin myös kaudella 2008—2012 niiden toiminnan luonteen ja tuotettavan tuotteen perusteella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määriteltäisiin erilliset jakoperusteet. Päästöoikeuksien jakoperusteena olisi edelleen pääsääntöisesti laitosten päästöhistoria vuosilta 1998—2002. Lauhdesähkön päästöoikeuksia laskettaessa käytettäisiin vuosien 2000—2003 päästöhistoriaa. Päästöhistorian perusteella laskettuihin laskennallisiin päästöoikeusmääriin sovellettaisiin alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia. Teollisuusprosessien ja teollisuuden energiantuotannon päästöhistorian perusteella laskettua päästöoikeusmäärää leikattaisiin vähiten ja lauhdesähkön eniten. Teollisuusprosesseihin sovellettaisiin tehostamiskerrointa 0,95, teollisuuden energiantuotantoon tehostamiskerrointa 0,90, kaukolämmön- ja sen yhteydessä tuotetun sähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,80 ja lauhdesähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,33.

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksestä päättämisen jälkeen päästökauppa-järjestelmään tuleville uusille laitoksille tai laitosten

muutoksille säädettäisiin omat päästöoikeuksien jakoperusteet. Näille uusille osallistujille sovellettaisiin samoja leikkaus- ja tehostamiskertoimia kuin vanhoille laitoksille.

Kioton hankemekanismeilla saatavien CERien ja ERUjen eli hankeyksiköiden käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä edellyttää myös päästökauppalain muuttamista. Päästökauppalakiin esitetään tehtäväksi ne linkkidirektiivin edellyttämät muutokset, jotka koskevat päästökauppalain soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajien hankeyksiköiden käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä. Hankemekanismin käyttö tarkoittaa käytännössä sitä, että toiminnanharjoittaja voi täyttää osan vuosittaisesta päästöoikeuksien palauttamisvelvoitteestaan siirtämällä vastaavan määrän hankeyksiköitä kansalliseen rekisteriin velvoitteen täyttämistä varten. Tästä säädettäisiin päästökauppalaissa.

Päästökauppakaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä olisi päästökauppalain mukaan päätettävä myös prosenttiosuudesta, mihin asti kunkin laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä. Laskennallisilla päästöoikeuksilla tarkoitetaan päästöoikeusmäärää, johon ei ole sovellettu alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkaukskertoimia eikä niin sanottua sovituskerrointa. Prosenttiosuutta ei säädettäisi laissa, vaan siitä päättäisi valtioneuvosto. Valtioneuvoston olisi prosenttiosuudesta päättäessään otettava huomioon Kioton pöytäkirjan ja sen toimeenpanosääntöjen mukainen täydentävyysperiaate, jonka mukaan mekanismien on täydennettävä kansallisia toimia.

Päästökauppakaudella 2005—2007 toiminnanharjoittaja voisi esityksen mukaan käyttää CERejä edellyttäen, että YK:n ilmastositimuksen sihteeristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki on käytössä.

Linkkidirektiivissä säädetään maankäyttöä, maankäytön muutoksia ja metsätaloustoimintaa koskevia hankkeita eli niin sanottuja nieluhankkeita sekä ydinvoimahankkeita koskevia rajoituksia. Näiden rajoitusten täytäntöönpanemiseksi laissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja ei voi käyttää nieluhankkeista tai ydinvoimahankkeista peräisin olevia hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittajan olisi tar-

vittaessa toimitettava päästökauppaviranomaiselle selvitys hankeyksiköiden alkupe-
räästä. Nielu- tai ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö taikka alkuperää koskevan selvityksen toimittamisen laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi teon tai laiminlyönnin tahallisuus tai törkeä huolimattomuus.

Päätökset uusille osallistujille myönnettävistä päästöoikeuksista ehdotetaan siirrettäväksi valtioneuvostolta kauppa- ja teollisuusministeriölle. Päästökauppalakiin esitetään tehtäväksi myös joitain muita järjestelmän toimivuuden kannalta tarpeellisia muutoksia

2. Nykytila

2.1. Ilmastositimus, Kioton pöytäkirja ja Marrakeshin toimeenpanosäännöt

Ilmastositimus ja Kioton pöytäkirja

Yhdistyneiden Kansakuntien ilmastomuutosta koskeva puitesopimus (SopS 61/1994, muutettu SopS 82/1998), jäljempänä *ilmastosopimus*, hyväksyttiin YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa Rio de Janeirossa vuonna 1992. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan vuonna 1994. Siinä on nykyisin lähes 190 sopimuspuolta, joiden joukossa kaikki EU:n jäsenvaltiot ja Euroopan yhteisö. Ilmastositimuksen tavoitteena on sen 2 artiklan mukaan vakiinnuttaa ilmakehän kasvihuonekaasujen pitoisuudet sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä.

Ilmastomuutosta koskeva YK:n puitesopimuksen Kioton pöytäkirja, jäljempänä Kioton pöytäkirja (SopS 12—13/2005), täydentää ilmastositimusta. Oikeudellisia velvoitteita sisältävä Kioton pöytäkirja hyväksyttiin Kiotossa, Japanissa pidetyssä ilmastositimuksen sopimuspuolten kolmannessa konferenssissa (COP 3) 11 päivänä joulukuuta 1997. Euroopan yhteisö ja EU:n 15 jäsenvaltiota ratifioivat Kioton pöytäkirjan 31 päivän toukokuuta 2002. Pöytäkirja tuli voimaan 16.2.2005. Pöytäkirjassa oli kesäkuussa 2006 163 osapuolta ja se kattaa 61,6 prosenttia ilmastositimuksen liitteen I maiden, eli teolli-

suusmaiden, vuoden 1990 hiilidioksidipäästöistä. USA ja Australia ovat ilmoittaneet, etteivät ne ratifioi pöytäkirjaa.

Kioton pöytäkirja asettaa ajallisesti sekä määrällisesti sitovia päästövähennysvelvoitteita sopimusosapuolille. Pöytäkirja edellyttää, että sopimuksen ratifioineet teollisuusmaat sitoutuvat kaudella 2008—2012 vähentämään kuuden kasvihuonekaasun - hiilidioksidin (CO₂), metaanin (CH₄), dityppioksidin eli typpioksiduulin (N₂O), fluorihilivetyjen (HFC), perfluorihilivetyjen (PFC) ja rikkiheksafluoridin (SF₆) - päästöjä keskimäärin 5 prosentilla vuoden 1990 päästötasoon verrattuna. Pöytäkirja koskee rajoitetusti myös maankäytön muutoksia ja hiilinieluja.

Vähennysvelvoitteet ovat teollisuusmaille erisuuruisia. Euroopan yhteisön ja EU:n 15 vanhan jäsenvaltion kasvihuonekaasupäästöjen on velvoitekaudella 2008—2012 oltava keskimäärin korkeintaan 92 prosenttia vuoden 1990 päästöistä. Pöytäkirja ei aseta kehitysmailla päästöjen rajoitus- tai vähennysvelvoitteita. Uusista EU:n jäsenmaista Maltalla ja Kyproksella ei ole vähentämisvelvoitetta. Muiden uusien jäsenvaltioiden päästövähennysvelvoitteet vaihtelevat 6 ja 8 prosentin välillä.

Kioton pöytäkirjan mukaan kaksi tai useampi teollisuusmaa voi keskenään sopia päästövähennysvelvoitteidensa yhteisestä täyttämisestä. Edellytyksenä on, että pöytäkirjassa näille maille määriteltyjen päästökattojen summa ei ylitä. EU:n kaikille 15 vanhalle jäsenvaltiolle yhteiseksi päästövähennysvelvoitteeksi kirjattiin pöytäkirjan B liitteeseen 8 prosentin vähennysvelvoite. Jäsenvaltioiden määrällinen päästövähennys- tai rajoitusvelvoite on määritelty sisäisesti Euroopan unionissa. Yhteisön ja 15 vanhan jäsenvaltion välinen sopimus taakanjaosta, jäljempänä taakanjakosopimus, kirjattiin neuvoston päätelmiin 16.—17.6.1998, ja sen nojalla jäsenvaltiot ovat jakaneet edellä ilmoitetun pöytäkirjan mukaisen päästövähennysvelvoitteen keskenään. Jäsenvaltion päästövähennys- tai rajoitusvelvoite perustuu päätökseen 2002/359/EY ja Kioton pöytäkirjaan. Vahvistetun taakanjaon mukaisesti Suomen vuotuiset kasvihuonekaasupäästöt saavat olla vuosina 2008—2012 keskimäärin korkeintaan samat, kuin mitä ne olivat vuonna 1990.

Kioton mekanismien käyttöä koskevat periaatteet

Kioton pöytäkirja sisältää määräyksiä joustavuutta lisäävistä päästövähennysvelvoitteiden toimeenpanokeinoista, mukaan luettuna niin sanotut Kioton mekanismit. Mekanismeja ovat projektikohtainen yhteistoteutus (Joint Implementation, JI), projektikohtainen puhtaan kehityksen mekanismi (Clean Development Mechanism, CDM) ja päästökauppa (Emissions Trading, ET). Käytännössä mekanismit tarkoittavat eräänlaista valtioiden tai yritysten välistä kaupankäyntiä päästöyksiköillä. Tavoitteena on edistää Kioton pöytäkirjan mukaisten päästövähennysvelvoitteiden toteuttamista mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Mekanismien hyödyntäminen perustuu aina Kioton pöytäkirjan ratifioineiden valtioiden vapaaehtoisuuteen ja vaatii siihen osallisten valtioiden suostumuksen. Sopimuspuolet voivat valtuuttaa oikeushenkilöitä osallistumaan hanketoimintaan, josta saadaan päästövähennysyksiköitä, sekä päästövähennysyksiköiden luovuttamiseen ja hankintaan. Valtio kuitenkin vastaa tällöinkin pöytäkirjan mukaisista sitoumuksistaan eli esim. päästövähennysvelvoitteistaan.

Kansainvälisen päästökaupan sekä hanke-mekanismien eli yhteistoteutuksen (JI-hankkeet) ja puhtaan kehityksen mekanismin (CDM-hankkeet) tuottamien päästöyksiköiden käytöstä Kioton pöytäkirjan ratifioineiden teollisuusmaiden päästövähennysvelvoitteiden täyttämiseen on säädetty pöytäkirjan 3 artiklan 10, 11 ja 12 kohdissa. Tämän mukaan sopimuspuolen hankkimat päästövähennysyksiköt (Emission Reduction Unit; ERU) on lisättävä niitä hankkineen sopimuspuolen sallittuun päästömäärään (Assigned Amount; AA) ja vastaavasti vähennettävä myyvän sopimuspuolen sallitusta päästömäärästä. Puhtaan kehityksen mekanismin osalta on artiklan 12 mukaisesti hankitut sertifioidut päästövähennykset (Certified Emission Reduction; CER) lisättävä hankkineen sopimuspuolen sallittuun päästömäärään.

Hankkeiden on tuotettava sellaisia päästövähennyksiä tai hiilinielujen lisäyksiä, joita ei ilman hanketta olisi tapahtunut. Näitä Kioton pöytäkirjan käsitteitä on täsmennetty ns.

Marrakeshin toimeenpanosäännöillä vuonna 2001, jotka hyväksyttiin muodollisesti Kioton pöytäkirjan sopimuspuolten ensimmäisessä kokouksessa (COP/MOP1 jäljempänä osapuolikokous) 28.11.—9.12.2005 Mont-realissa.

Mekanismien käyttämisen tulee täydentää kotimaisia toimia päästövähennysvelvoitteen toteuttamisessa (ns. täydentävyyssperiaate). Kioton pöytäkirjan mukaan artiklan 6 mukaisten JI-hankkeiden ja artiklan 17 mukaan hankittujen sallittujen päästömääräyksiköiden (Assigned Amount Unit; AAU) on täydennettävä kotimaisia toimia artiklan 3 mukaisten päästövähennys- tai rajoitusvelvoitteiden toteuttamisessa. Artiklan 12 mukaisilla CDM-hankkeilla voidaan tuottaa osa maan päästövähennys- tai rajoitusvelvoitteesta sopimuspuolten ensimmäisen kokouksen (COP/MOP1) päättämällä tavalla.

Pöytäkirja ei kuitenkaan anna täydentävyydelle määrällistä tulkintaa eikä sitä ole myöskään pöytäkirjan perusteella hyväksytyissä toimeenpanosäännöissä. Taustana on kuitenkin tarve varmistaa, että todellisia päästövähennyksiä voidaan saada aikaan myös teollisuusmaissa, joilla on päästöjen vähentämistä tai rajoitusvelvoitteita. EU:n päästökaupparjestelmä vaikuttaa vähennystoimien sijoittamiseen yhteisön alueella. Vapaan yritysten välisen päästökaupan oloissa kansallisen tason täydentävyyssperiaatteen yksinkertainen tulkinta tai seuranta ei ole mahdollista, vaan käsite jää yleisperiaatteeksi. Marrakeshin toimeenpanosäännöt kuitenkin edellyttävät, että kotimaisten toimien osuus kansallisista päästövähennyksistä tulee olla merkittävä.

Yhteistoteutus

Yhteistoteutuksessa (JI), josta on määräykset Kioton pöytäkirjan 6 artiklassa, on kyse yhden tai useamman teollisuusmaan osallistumisesta toisessa teollisuusmaassa, ns. isäntävaltiossa, toteutettavaan hankkeeseen. Korvaukseksi syntyvistä päästövähennyksistä osallistuva eli ostava maa saa osan tai kaikki vähennyksiä vastaavasta määrästä isäntävaltion sallitusta päästömäärästä. Tämä tapahtuu siten, että osa isäntävaltion rekisterissä olevista sallitun päästömäärän ilmaisemiseen käytetyistä päästömääräyksiköistä (assigned

amount unit, AAU) nimetään uudestaan ns. päästövähennysyksiköiksi (emission reduction unit, ERU) ja nämä ERU-yksiköt siirretään osallistuvan tai osallistuvien maiden rekistereihin. ERU-yksiköiksi voidaan muuntaa myös ns. poistoyksiköitä (removal unit, RMU), jotka kuvaavat kasvihuonekaasujen nieluihin (käytännössä metsiin) sitoutuneiden kasvihuonekaasujen (käytännössä hiilidioksidin) määrän muutosta.

JI-hankkeeksi voidaan hyväksyä jo ennen Kioton pöytäkirjan voimaantuloakin alkaneet hankkeet, ei kuitenkaan ennen vuotta 2000 alkaneita hankkeita. Päästövähennysyksiköitä voidaan kuitenkin myöntää vasta vuoden 2008 päästövähennyksistä.

Yhteistoteutuksen osalta pöytäkirja edellyttää edellä kuvatun täydentävyyssperiaatteen lisäksi, että asianomaiset sopimuspuolet ovat hyväksyneet kyseisen hankkeen ja hanke vähentää kasvihuonekaasujen lähteistä syntyviä päästöjä tai edistää nieluksen aikaansaamia poistumia niiden vähennysten ja poistumien lisäksi, joita muutoinkin toteutuisi. Sopimuspuoli ei voi hankkia päästövähennysyksiköitä, jos se ei ole noudattanut päästöjen laskennasta ja raportoinnista sovittuja velvoitteita.

Vuonna 2001 hyväksytyjen Marrakeshin toimeenpanosääntöjen mukaan JI-hankkeiden valvonta voi tapahtua kahdella eri tavalla. Ensimmäisen vaihtoehdon (ns. ensimmäinen raide) mukaan sopimuspuolina olevat maat sopivat asiasta keskenään. Tämän edellytyksenä on, että maat noudattavat pöytäkirjan mukaisia päästöinventaario- ja muita raportointivelvoitteita. Toisen vaihtoehdon (ns. toinen raide) mukaan päästövähennykset todennetaan erityisen ohjauskomitean alaisuudessa raskaammassa menettelyssä ja päästövähennykset todentaa tällaiseen tehtävään valtuutettu riippumaton taho. Kun JI-hankkeet siirtävät päästöyksiköitä vain sellaisten maiden välillä, joilla on kansallinen päästörajoite, on molemmilla osapuolilla intressi huolehtia siitä, ettei niiden sallittu päästömäärä ylitä.

Puhtaan kehityksen mekanismi

Puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) määrittelee Kioton pöytäkirjan artikla 12.

Siinä on kyse teollisuusmaan osallistumisesta kehitysmaassa toteutettavaan hankkeeseen. Kyseessä ei tällöin ole päästöyksiköiden siirto yhden maan rekisteristä toiseen, joten valvonnan on oltava tiukempaa, koska isäntävaltiolta ei Kioton pöytäkirjan mukaan edellytetä luotettavaa päästöjen arviointijärjestelmää eikä isäntävaltion intressissä välttämättä ole olla liioittelematta syntyvien päästövähennysten määrää. CDM-hankkeita varten onkin luotu kansainvälinen valvontaelin, Kioton pöytäkirjan osa-puolikokouksen alaisena toimiva hallintoneuvosto (CDM Executive Board).

Hallintoneuvosto hyväksyy sekä yksittäiset CDM-hankkeet että niiden synnyttämien päästövähennysten arvioinnissa käytettävät menettelytavat (metodologiat). Samoin hallintoneuvosto hyväksyy päästövähennysten todentamiseen kelpoiset riippumattomat laitokset ja vahvistaa yksittäisten hankkeiden synnyttämien sertifioitujen päästövähennysten (certified emission reductions, CER) määrän. Syntyneet CER-yksiköt rekisteröidään hallintoneuvoston alaisuudessa toimivaan CDM-rekisteriin, josta ne ovat tietyn edellytyksin siirrettävissä osallistuneiden teollisuusmaiden kansallisiin rekistereihin.

CDM-hankkeiksi eivät kelpaa muut maankäyttöä, maankäytön muutoksia tai metsätaloutta koskevat hankkeet kuin metsitys- ja uudelleenmetsityshankkeet. Näistäkään saatavia CER-yksiköitä teollisuusmaa ei voi käyttää hyväkseen ensimmäisellä velvoitekaudella enempää kuin 5 prosentin verran sallitusta päästömäärästään.

Pöytäkirjan 12 artiklan 5 kohdan mukaan pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin nimeämät CDM-hankkeita todentavat toiminnalliset yksiköt sertifioivat kustakin CDM-hanketoiminnasta saatavat päästövähennykset seuraavin perustein: ensin kunkin mukana olevan sopimuspuolen (valtio) hyväksymän vapaaehtoisen osallistumisen perusteella, toiseksi ilmastonmuutoksen lieventämiseen liittyvän todellisen, mitattavissa olevan ja pitkäaikaisen hyödyn perusteella ja kolmanneksi sellaisten päästövähennysten perusteella, joita ei tapahdu ilman sertifioitua hanketoimintaa.

Edelleen artiklan 7 kohdan mukaan pöytä-

kirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi laatii ensimmäisessä istunnossaan (COP/MOP1) menetelmät ja menettelytavat avoimuuden, tehokkuuden ja vastuullisuuden varmistamiseksi projekti-toiminnan riippumattoman tarkastuksen ja todentamisen avulla. Marrakeshissa vuonna 2001 sovitun päätöksen mukaan sopimuspuolten kokous noudattaa varsin samankaltaisia periaatteita kuin artiklan 6 mukaisessa ns. toisen raiteen II-hankkeita koskevassa menettelyssä.

Artiklan 12 kohdan 8 mukaan pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi varmistaa, että osa sertifioitujen hanketoiminnan tuotosta käytetään hallintokulujen kattamiseen sekä sellaisten sopimuspuolina olevien, ilmastonmuutoksen haitallisille vaikutuksille erityisen alttiiden kehitysmaiden sopeutumiskustannuksiin. Nämä hankkeiden tuotosta perittävät maksut vähentävät hankkeisiin osallistuvien yritysten oikeutta yksittäisten hankkeiden tuottoon. Marrakeshin päätösten perusteella CDM:n hallinnosta on tarkoitus tehdä itserahoittava.

Kyseisen artiklan 9 kohdan mukaan CDM-hanketoiminnassa, mukaan luettuna mm. sertifioitujen päästövähennysten hankinta, voi olla mukana yksityisiä tai julkisia tahoja, ja toiminnan tulee olla CDM:n hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaista. Näitä ohjeita on jo annettu ja tultaneen jatkossakin antamaan.

Artiklan 12 kohdan 10 mukaan puhtaan kehityksen mekanismin avulla tuotettuja sertifioituja päästövähennyksiä, jotka saavutetaan vuoden 2000 ja ensimmäisen velvoitekauden alun välisenä aikana, voidaan käyttää hyväksi pöytäkirjan ensimmäisen velvoitekauden eli vuosien 2008—2012 päästövähennysvelvoitteiden saavuttamiseksi. Marrakeshin toimeenpanosääntöjen mukaan jo aloitetuilla hankkeilla voidaan tuottaa CERejä myös takautuvasti jo 1.1.2000 alkaen, jos hankkeet rekisteröidään ennen 31.12.2005. Linkkidirektiivistä seuraa kuitenkin, että ennen vuotta 2008 tuotettuja CERejä ei voida käyttää Kioton velvoitekaudella, jos yritykset ovat käyttäneet hankkimiaan CERejä EU:n päästökauppajärjestelmässä kaudella 2005—2007.

Sopimuspuolten välinen päästökauppa

Kansainvälisestä päästökaupasta (ET) on hyvin yleiset määräykset Kioton pöytäkirjan 17 artiklassa. Sillä tarkoitetaan erityyppisillä päästöyksiköillä (AAU, RMU, ERU, CER) valtioiden välillä käytävää kauppaa eli olemassa olevien päästöyksiköiden siirtämistä kansallisten rekistereiden välillä. Päästökauppaa saavat käydä kelpoisuusvaatimukset täyttävät teollisuusmaat. Artikla ei kuitenkaan estä sitä, että valtiot valtuuttavat yritykset ja muut toimijat päästökaupan harjoittamiseen. EY:n päästökauppadirektiivillä valtuutetaan päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajat käymään kauppaa päästöoikeuksiksi muunnetuilla AAU:lla EU:n jäsenvaltioiden yritysten välillä.

Marrakeshin toimeenpanosäännöt

Kioton pöytäkirjan velvoitteiden toimeenpanosta annetaan tarkempia määräyksiä pöytäkirjan osapuolten kokousten päätöksillä. Marrakeshissa loka-marraskuussa 2001 pidetyssä ilmastopöytäkirjan sopimuspuolten seitsemännessä konferenssissa (COP7) päätettiin yksimielisyyteen Kioton pöytäkirjan toimeenpanosääntöjä koskevista suosituksista, jotka koskevat muun muassa Kioton mekanismeja, nieluja, pöytäkirjan määräysten noudattamisen valvontajärjestelmää sekä päästöjen laskenta- ja raportointijärjestelmää. Joitakin osa-alueita koskevia määräyksiä on annettu myöhemmin ja tullaan täydentämään myös jatkossa. Marrakeshin päätöksiä on täydennetty muun muassa niin sanottujen pienten hankkeiden yksinkertaistettujen CDM-sääntöjen ja nieluhankkeita koskevilta osin. Kioton pöytäkirjan sopimuspuolten ensimmäinen kokous (COP/MOP1 jäljempänä osapuolikokous) pidettiin 28.11.—9.12.2005 Montrealissa. Kokouksessa hyväksyttiin muodollisesti Kioton pöytäkirjan toimeenpanosäännöt ilmastopöytäkirjan sopimuspuolten konferenssin päätösuositusten mukaisesti.

Siinä yhteydessä kun ilmastopöytäkirjan sopimuspuolten konferenssi Marrakeshissa hyväksyi suosituksensa Kioton pöytäkirjan osapuolikokouksen niiksi päätöksiksi, joilla

luotiin pohja Kioton hankemekanismin käytölle, se myös sisällytti näiden omien suosituksien koskevien päätöstenä johdanto-osaan ydinvoimahankkeita koskevan kappaleen. Tämän kappaleen mukaan sopimuspuolten konferenssi huomioi, että teollisuusmaiden on määrä pidättäytyä käyttämästä hyväksytyistä päästöyksiköistä, jotka olisivat peräisin ydinvoimahankkeista. Vaikka tämä johdantokappale ei sisällykään pöytäkirjan soveltamis-sääntöihin ja siinä pohjimmiltaan on kyse sopimuspuolten yksipuolisesta sitoutumisesta, sen kuitenkin tulkitaan sulkevan ydinvoimahankkeet hankemekanismin käytön ulkopuolelle.

Marrakeshissa vahvistettujen toimeenpanosääntöjen mukaan liitteen I maalla on oikeus osallistua mekanismeihin, jos se täyttää tietyt vaatimukset, jotka on täsmennetty erikseen pöytäkirjan artiklojen 6,12 ja 17 osalta. Suuri osa perusvaatimuksista on kaikille mekanismeille samoja. Keskeinen yleinen edellytys on, että maa on ratifioinut Kioton pöytäkirjan. Teollisuusmaita koskevia edellytyksiä ovat, että maan sallittu päästömäärä on asianmukaisesti määritelty ja rekisteröity, maa täyttää seuranta-, laskenta- ja raportointijärjestelmille asetetut vaatimukset, ja se on toimittanut viimeisimmän kansallisen vuosittaisen päästöinventaarion, mukaan lukien nieluja koskevan raportin ja että maa on perustanut kansallisen rekisterin, jolla seurataan Kioton pöytäkirjan mukaisten päästöyksiköiden kokonaismäärää ja niiden siirtoja.

Osallistumisoikeuden katsotaan alkavan viimeistään 16 kuukauden kuluttua siitä, kun maan kansallista sallittua päästömäärää koskeva raportti on toimitettu sihteeristölle. Sopimuspuolella ei ole osallistumisoikeutta, jos pöytäkirjan toimeenpanoa valvova komitea toteaa, että maa ei täytä edellä mainittuja vaatimuksia, ja valvontakomitea on ilmoittanut tästä sihteeristölle. Sihteeristö pitää yllä julkista listaa Kioton pöytäkirjan ratifioineista maista sekä maista, joiden osalta on todettu, että ne eivät täytä mekanismeihin osallistumista koskevia vaatimuksia.

Osallistumisoikeus edellyttää hankemekanismin (JI, CDM) osalta, että maa on ilmoittanut kyseessä olevan mekanismin kansallisen viranomaisen sihteeristölle. JIn osalta on ilmoitettava kansalliset ohjeet ja menettelyt

hankkeiden hyväksymiselle sekä seurannalle ja todentamiselle.

Sopimusvaltio, joka valtuuttaa oikeushenkilöitä osallistumaan Kioton mekanismeihin, on vastattava siitä, että se täyttää Kioton pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa ja että oikeushenkilöiden osallistuminen on tämän mukaista. Oikeushenkilöt voivat siirtää ERUja, CERejä tai Artiklan 17 mukaisia AAUita ainoastaan silloin, kun asianomainen osapuolivaltio on siirtohetkellä oikeutettu tekemään siirron.

Velvoitekausivaranto

Marrakeshin toimeenpanosäännöissä on säädetty erityisestä velvoitekausivarannosta. Velvoitekausivaranto on vähimmäismäärä päästöyksiköitä, joka jokaisella teollisuusmaaksi luettavalla sopimuspuolella tulee aina olla rekisterissään Kioton velvoitekaudesta 2008—2012 alkaen. Velvoitekausivarannon tarkoituksena on estää päästöyksiköiden ylimyynti, joka voisi tehdä Kioton pöytäkirjan velvoitteiden täyttämisen mahdottomaksi.

Velvoitekausivaranto on vähintään 90 prosenttia sopimuspuolen sallitusta päästömäärästä tai 100 prosenttia sopimuspuolen viimeksi tarkistetun raportin mukaisesta päästömäärästä kerrottuna viidellä. Varanto koostuu Kioton pöytäkirjan mukaisista päästöyksiköistä AAUista, ERUista, CEReista ja RMUista. Jos varanto ei täytä vaatimuksia, sihteeristö ilmoittaa siitä sopimuspuolelle, jonka on 30 päivän kuluessa saatettava varanto vaaditulle tasolle. Velvoitekausivarannon päästöyksiköiden siirtoa koskevat rajoitukset eivät kuitenkaan koske sellaisten ERUjen siirtoa, jotka on todennettu JI-hankkeiden toisen raiteen menettelyn eli JI:n ohjauskomitean todentamisenettelyjen mukaisesti.

2.2. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö

2.2.1. Päästökauppadirektiivi

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät heinäkuussa 2003 direktiivin Euroopan laajuisesta kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmästä (2003/87/EY; jäljempänä päästökauppadirektiivi). Päästö-

kauppadirektiivi tuli voimaan 25.10.2003. Päästökauppadirektiivi luo yhteisön laajuiset markkinat päästöoikeuksille. Päästökauppa perustuu ajatukseen, että päästöjä vähennetään siellä, missä se on halvinta. Yhteisön sisäinen päästökaupparjestelmä käynnistyi vuoden 2005 alussa. Järjestelmä kattaa kaikki 25 EU:n jäsenvaltiota.

Päästökauppadirektiivin tarkoituksena on, että päästökaupparjestelmään kuuluvien toimialojen päästöt pysyvät kansallisissa päästöoikeuksien jakosuunnitelmissa määritellyn kokonaispäästömäärän rajoissa. Päästöoikeuksien jako perustuu komission hyväksymään kansalliseen päästöoikeuksien jakosuunnitelmaan. Yksi päästöoikeus vastaa yhtä hiilidioksiditonnia. Kansallinen jakosuunnitelma laaditaan kausittain. Ensimmäinen kausi on 2005—2007, minkä jälkeen siirrytään Kioton pöytäkirjan mukaiseen velvoitekauteen 2008—2012 ja sitä seuraaviin viiden vuoden pituisiin kausiin. Kansallinen jakosuunnitelma ilmoitetaan komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Komissio voi ehdottaa muutoksia kansalliseen jakosuunnitelmaan ja myös hylätä sen. Komission käsittelyn jälkeen jäsenvaltiot myöntävät päästöoikeudet kunkin laitoksen toiminnanharjoittajalle. Kauden 2008—2012 kansallinen jakosuunnitelma on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille kesäkuun 2006 loppuun mennessä.

Päästökaupparjestelmään kuuluvilla laitoksilla tulee olla toimivaltaisen viranomaisen myöntämä lupa kasvihuonekaasupäästöjen päästämiseksi ympäristöön. Lupaan liittyy päästöjen seuranta- ja raportointivelvollisuuksia sekä velvoite palauttaa vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle päästöoikeusmäärä, joka vastaa laitoksen edellisen kalenterivuoden päästöjä.

Jos toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia vähemmän kuin todellisia päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia markkinoilta. Jos taas toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia enemmän kuin todellisia päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia tai säilyttää niitä tulevaa käyttöä varten.

Päästökaupparjestelmä kattaa suurten teollisuuslaitosten ja nimelliseltä lämpötehoaan yli 20 megawatin polttolaitosten hiilidioksidipäästöt. Järjestelmään kuuluu Euroo-

pan yhteisön laajuisesti noin 11500 laitosta. Järjestelmään kuuluvat edellä mainitut polttolaitokset lukuun ottamatta ongelmajätteen ja yhdyskuntajätteen polttolaitoksia, öljynjalostamot, koksaamot, rautametallien tuotanto ja jalostus, tiettyä kapasiteettia suurempi sementtiklinkkereiden, kalkin, lasin, lasikuidun ja keraamisten tuotteiden valmistus sekä massan, paperin ja kartongin valmistus.

Suomessa päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluu noin 350 laitosta ja noin 170 yritystä. Kun nimelliseltä lämpötehoon enintään 20 megawatin kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat laitokset on Suomessa sisällytetty päästökaupparjestelmään päästökauppalaain (683/2004) 4 §:n mukaisesti, lisääntyy laitosten lukumäärä runsaalla kahdellasadalla, eli laitoksia on noin 580.

Periaatteessa direktiivi koskee kaikkia Kioton pöytäkirjassa tarkoitettuja kasvihuonekaasuja (hiilidioksidi, metaani, typpioksiduuli, fluorihilivedyt, perfluorihilivedyt ja rikkiheksafluoridi). Kausilla 2005—2007 ja 2008—2012 järjestelmä kattaa kuitenkin ainoastaan hiilidioksidipäästöt. Komission tulee vuoden 2006 kesäkuun loppuun mennessä toimittaa kertomus ja mahdolliset ehdotukset Euroopan parlamentille ja neuvostolle päästökaupparjestelmästä saaduista kokemuksista ja kehittämisestä. Komissio on ilmoittanut, että se tekee muutosehdotuksia direktiiviin vasta vuonna 2007. Koska kansallinen jakosuunnitelma on ilmoitettava komissiolle jo vuoden kesäkuun 2006 loppuun mennessä, muutosehdotukset eivät voi koskea kauden 2008—2012 kansallisen jakosuunnitelman soveltamisalaan ja sisältöön vaikuttavia seikkoja.

Direktiivin mukainen yritysten välinen päästökauppa on yhteisön sisäinen kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiskeino. Kioton pöytäkirjan velvoitekaudella päästöoikeuksien siirto jäsenmaiden välillä on kuitenkin Kioton pöytäkirjan 17 artiklassa tarkoitettua päästökauppaa ja jäsenvaltioiden tulee tehdä siirtoja vastaavat muutokset kansalliseen sallittuun päästömääräänsä. Päästökauppadirektiivin 25 artiklan mukaan EY voi tehdä Kioton pöytäkirjan ratifioineiden pöytäkirjan liitteen B teollisuusmaiden kanssa sopimuksia, joilla päästöoikeudet tunnustetaan yhteisön järjestelmän ja muiden päästökaupparjes-

telmien välillä.

2.2.2. *Komission ohjeet kauden 2008—2012 kansallisen jakosuunnitelman laatimiseksi*

Komissio julkaisi 22.12.2005 tiedonannon (KOM(2005)703 lopullinen), jossa käsitellään EU:n päästökaupparjestelmän päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmia koskevia lisäohjeita. Tiedonanto täydentää vuoden 2004 tiedonantoa (KOM(2003)830 lopullinen) kansallisen jakosuunnitelman perusteiden soveltamista ja ylivoimaista estettä koskevista ohjeista. Komission tiedonannot sisältävät sekä päästöoikeuksien kokonaismäärän määrittämiseen että eri toimintojen ja laitosten päästöoikeuksien jakamiseen liittyviä ohjeita. Vuoden 2005 tiedonannon liitteenä on taulukoita, jotka jäsenvaltion tulee täyttää jakosuunnitelman arviointia ja käsitteilyä varten. Taulukot sisältävät kauden 2008—2012 kansallisen jakosuunnitelman arvioinnin kannalta keskeiset tiedot päästöoikeuksien kokonaismäärän määrittämisestä, päästöjen kehityksestä eri sektoreilla sekä päästöoikeuksien jaosta eri sektoreille.

Komissio edellyttää vuoden 2005 tiedonannossaan, että jäsenvaltiot soveltavat toisella kaudella yhtenäistä polttolaitoksen määritelmää. Komissio on käyttänyt omassa tulokinnassaan laajan polttolaitoksen määritelmää, joka sisältää kaikki nimelliseltä lämpötehoon yli 20 megawatin polttomenetelmät. Komissio katsoo, että tietyt polttomenetelmät mukaan lukien krakkaamot, nokimustan valmistus, soihdutus, uunit ja integroitujen terästehtaiden polttomenetelmät ja joita käytetään huomattavia päästöjä aiheuttavissa suurissa laitoksissa, tulee sisällyttää direktiivin soveltamisalaan. Uunien osalta on erikseen mainittu kivivilla ja soihdutuksen osalta off-shore laitokset. Komissio esittää kuitenkin, ettei pienissä laitoksissa käytettyjen polttomenetelmien sisällyttäminen direktiivin soveltamisalaan ole tarpeellista. Komission on myöhemmin ilmoittanut, että kauden 2008—2012 jakosuunnitelmaan on sisällytettävä ainakin integroidut terästehtaat, teollisessa laajuudessa tapahtuvan propeenin ja eteenin valmistuksen polttoprosessit, kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttopro-

sessit sekä öljyn- ja kaasun off-shore tuotannon polttoprosessit. Komission linjaukset on kirjattu ilmastomuutoskomitean kokousten 26.4.2006 ja 31.5.2006 kokousmuistiinpanoihin.

Komission mukaan laitosten päästöoikeuksien jaon ei tule perustua ensimmäisen päästökauppakauden päästöihin tai tietoihin. Jos näin tehtäisiin, ensimmäisellä kaudella vähentämistoimenpiteitä tehneet yritykset saisivat vähemmän päästöoikeuksia kuin muut.

Komissio ei hyväksy muutoksia laitostaitaisiin päästöoikeusmääriin sen jälkeen kun laitostaitaiset päästöoikeudet koko päästökauppakaudeksi on jaettu toiminnanharjoittajille (ex post -kielto).

2.2.3. Linkkidirektiivi

Kioton pöytäkirjan hankemekanismeilla saatavien päästövähennysten käyttäminen EU:n päästökauppajärjestelmässä on mahdollista nk. linkkidirektiivin nojalla. Päästökauppadirektiiviä (2003/87/EY) muuttava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/101/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä annetun direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta Kioton pöytäkirjan hankemekanismin osalta, jäljempänä linkkidirektiivi, annettiin 27 lokakuuta 2004 ja se tuli voimaan 13 marraskuuta 2004. Direktiivi linkittää nimensä mukaisesti hankemekanismeilla saatavat päästövähennykset EU:n päästökauppajärjestelmään. Direktiivin johdanto-osan 4 kohdan mukaisesti Kioton hankemekanismeja tulee käyttää yhteisön päästökauppajärjestelmässä ilmastopimuksen ja Kioton pöytäkirjan ja niiden perusteella tehtyjen päätösten mukaisella tavalla. Kioton hankemekanismeja ovat yhteistoteutus (JI) ja puhtaan kehityksen mekanismi (CDM) ja niistä saatavat päästöyksiköt ovat päästövähennysyksiköitä (ERU; JI-hankkeet) ja sertifioituja päästövähennyksiä (CER; CDM-hankkeet).

Linkkidirektiivin keskeisenä tavoitteena on lisätä kustannuksiltaan edullisia keinoja EU:n päästökauppajärjestelmän velvoitteiden täyttämiseksi. Tämä alentaa Kioton pöytäkirjan sitoumuksista johtuvia kokonaiskustannuksia ja parantaa päästöoikeuksien tarjontaa EU:n

päästökauppajärjestelmässä. Lisäksi tavoitteena on edistää CERien ja ERUjen kysyntää ja siten ympäristöä säästävän teknologian kehittämistä, siirtämistä ja käyttöönottoa. CERien kysynnän lisääntyminen auttaa myös hankkeita isännöiviä kehitysmaita kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Jäsenvaltio voi direktiivin 11 a artiklan mukaisesti antaa toiminnanharjoittajien käyttää hanketoiminnoista saatuja ERUja ja CERjä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Direktiivin 11 b artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiolla, joka myöntää yksityisille tai julkisille tahoille luvan osallistua hanke-toimintoihin, säilyy vastuu ilmastopimuksen ja Kioton pöytäkirjaan perustuvien velvoitteittensa täyttämistä, ja sen on varmistettava, että osallistumisessa noudatetaan ilmastopimuksen tai Kioton pöytäkirjan perusteella hyväksytyjä ohjeita, toimintatapoja ja menettelyjä.

Linkkidirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset säädökset olisi tullut saattaa voimaan viimeistään 13.11.2005.

Täydentävyysperiaate

Linkkidirektiivissä ei aseteta määrällistä kattoa hankemekanismin käytölle. Direktiivin johdanto-osassa todetaan, että kukin jäsenvaltio päättää CERien ja ERUjen käytön rajasta ottaen huomioon Kioton pöytäkirjan ja Marrakeshin sopimusten asiaa koskevat määräykset täyttääkseen niihin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismin käytön olisi täydennettävä kansallisia toimia. Jäsenvaltio määrittää 11 a artiklan 1 kohdan mukaisesti kauden 2008—2012 ja sen jälkeisten viisivuotiskausien kansallisessa jakosuunnitelmassaan kyseistä kautta varten prosentiosuuteen, mihin asti kullekin laitokselle jaetusta päästöoikeusmäärästä toiminnanharjoittajat voivat käyttää CERjä ja ERUja. Kukin jäsenvaltio määrittää itse prosentiosuuden ja komissio arvioi sen hyväksyttävyyden kansallisen jakosuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Jäsenvaltion on direktiivin 21 mukaisessa kertomuksessa raportoitava vuosittain komissiolle myös ERUjen ja CERien käytöstä päästökauppajärjestelmässä. Lisäksi jäsenvaltion on direktiivin 30 artiklan c kohdan

nojalla raportoitava joka toinen vuosi komissiolle täydentävyyssperiaatteen toteutumisesta kansallisella tasolla sekä siitä, mikä on kansallisen toiminnan ja hanketoimintojen käytön välinen suhde. Komissio laatii jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella raportin ja esittää tarvittaessa ehdotuksia sen varmistamiseksi, että mekanismien käyttö täydentää kansallista toimintaa yhteisössä.

Ydinvoimahankkeet ja nieluhankkeet

EU:n päästökauppajärjestelmässä voidaan käyttää ainoastaan hyväksyttävänä pidetyistä hanketoiminnoista peräisin olevia päästövähennyksiä. Ilmastopimuksen osapuolet ovat sopineet siitä, että ne pidättäytyvät käyttämästä ydinvoimahankkeista peräisin olevia ERUja tai CERejä. Vastaavasta rajoitteesta säädetään linkkidirektiivissä. Ilmastopimuksen osapuolten kesken sovittujen rajoitteiden lisäksi linkkidirektiivissä säädetään maankäytöstä, maankäytön muutoksista ja metsätaloustoiminnoista eli niin sanotuista nieluhankkeista saatavia ERUja ja CERejä koskevista rajoitteista. Nieluhankkeisiin sisältyy sellaisia epävarmuuksia, riskejä ja vaikutuksia, että niitä ei ole tässä vaiheessa hattu liittää EU:n päästökauppajärjestelmään.

Linkkidirektiivin 11 a artiklan 3 kohdan a ja b alakohdissa ydinvoimaan ja nieluihin liittyvistä JI- ja CDM -hankkeista peräisin olevat päästövähennykset on suljettu päästökauppajärjestelmän ulkopuolelle. Toiminnanharjoittajan on direktiivin mukaisesti pidättäydyttävä käyttämästä ydinvoimahankkeista saatavia ERUja ja CERejä EU:n päästökauppajärjestelmässä kausina 2005—2007 ja 2008—2012. Direktiivin mukaan EU:n päästökauppajärjestelmässä ei voida käyttää myöskään nieluhankkeista saatavia ERUja ja CERejä. Nieluhankkeiden osalta komissio ottaa asian uudelleentarkasteltavaksi. Komissio saattaa esittää määräyksiä nieluhankkeista peräisin olevien päästövähennysten käytöstä sekä säännöksiä nieluhankkeisiin liittyvien mahdollisten riskien arvioinnista, jotta toiminnanharjoittajat voivat käyttää nieluhankkeista peräisin olevia CERejä ja ERUja vuodesta 2008 alkaen.

Hanketoimintojen ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset

Linkkidirektiivin 11 b artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistuttava siitä, että hanketoimintoihin osallistuvat noudattavat ilmastopimuksen ja Kioton pöytäkirjan nojalla hyväksytyjä ohjeita, toimintatapoja ja menettelyjä. Osa näistä koskee ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista.

Yli 20 MW:n vesivoimahankkeiden osalta direktiivin 11 b artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava hankkeita hyväksyessään, että asiaankuuluvat kansainväliset perusteet ja ohjeet otetaan huomioon tällaisia hanketoimintoja kehitettäessä. Arviointi tapahtuu kansainvälisen kriteeristön, kuten Maailman patokomission antaman ohjeistuksen, nojalla. Ohjeistukseen sisältyy seuraavat seitsemän kriteeriä: yleisen hyväksyttävyyden saavuttaminen, vaihtoehtojen arviointi, jo olemassa olevien patojen tilanteen selvittäminen, jokien ja elinympäristön säilyttäminen, oikeuksien tunnustaminen ja jakaminen, vaatimusten täyttäminen sekä jokialueiden rauhan, kehityksen ja turvallisuuden turvaaminen. Kriteeristö on suositusluonteinen eikä velvoita oikeudellisesti jäsenmaita. Kriteeristöjä ovat antaneet myös mm. International Hydropower Association ja Kansainvälinen energiajärjestö IEA (Hydropower agreement).

Komissio tarkastelee vuoden 2006 kesäkuun loppuun mennessä antamassaan päästökauppajärjestelmän täytäntöönpanoa ja kehittämistä koskevassa raportissaan yli 500 MW:n suuruisen vesivoimahankkeiden vaikutuksia isäntämaihin ja tällaisista hankkeista saatavien päästövähennysten käyttöä EU:n päästökauppajärjestelmässä.

Hankkeet EU:n jäsenvaltioissa

Myös EU:n jäsenvaltioissa voidaan toteuttaa JI-hankkeita tai CDM-hankkeita (Kypros ja Malta). Erityisesti useat uudet jäsenvaltiot ovat hanketoimintojen isäntäkaita. Direktiivin 11 b artiklan 1 kohdassa edellytetään, että määritettäessä perusuraa uusissa jäsenvaltioissa toteutettaville hanketoiminnoille on

otettava huomioon yhteisön lainsäädäntö liittymissopimusten mukaisesti. EY:n lainsäädännössä asetetaan vaatimuksia laitoksille ja muille toiminnoille, joilla on välillisiä vaikutuksia myös kasvihuonekaasupäästöihin.

Artiklassa säädetään hankkeista saatavien ERUjen tai CERien ja EU:n päästökauppajärjestelmän mukaisten päästöoikeuksien kaksoislaskennan välttämiseksi. Pääsääntöisesti jäsenvaltio ei voi myöntää ERUja tai CERejä päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten kasvihuonekaasujen vähentämisestä tai rajoittamisesta. Direktiivin 11 b artiklan 3 ja 4 kohdassa säädetään vuoden 2012 loppuun saakka sovellettavista poikkeuksista. Päästökauppalaitoksen päästöihin suoraan vaikuttavien hankkeiden osalta on 11 b artiklan mukaan laitoksen toiminnanharjoittajan mitätöitävä laitoksen tililtä vastaava määrä päästöoikeuksia kuin mitä laitos on saanut ERUja tai CERjä. Laitoksen päästötason välillisten vaikutusten selvittäminen eri laitosten osalta on hankalampaa. Sen vuoksi direktiivi mahdollistaa JI- ja CDM-hankkeista saatavien päästövähennyksen myöntämisen laitokselle ainoastaan sillä edellytyksellä, että sama määrä päästöoikeuksia mitätöidään ERUja tai CERjä myöntäneen jäsenvaltion kansallisesta rekisteristä.

Komissio antaa päästökauppadirektiivin 23 artiklan mukaisessa komitologiamenettelyssä täytäntöönpanosäännökset kaksinkertaisen laskennan välttämiseksi.

Kotimaiset hankkeet

Kioton pöytäkirja 6 ja 12 artikla tai linkki-direktiivi ei koske kotimaisia hankkeita eli hankkeita, joissa investoija- ja isäntämaa on sama EU:n jäsenvaltio. Direktiivin 30 artiklan mukaan komissio tutkii menettelyjä ja mahdollisuutta myöntää vuodesta 2008 alkaen päästöoikeuksia kansallisista hanketoiminnoista johtuvista päästövähennyksistä tai -rajoituksista.

2.2.4. *Komission rekisteriasetus*

Linkkidirektiivissä ei säädetä hankemekanismeilla saatavien päästövähennyksen käyttöön liittyvistä menettelyistä EU:n päästö-

kauppajärjestelmässä, vaan tältä osin direktiivin johtolauseen 6 kohdassa viitataan komission asetukseen (2216/2004) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 280/2004/EY mukaisesta standardisoidusta ja suojatusta rekisterijärjestelmästä, jäljempänä komission rekisteriasetukseen.

Yhteisön yhdenmety rekisterijärjestelmä muodostuu komission ylläpitämästä yhteisön rekisteristä ja jäsenvaltioiden rekistereistä. Rekisterijärjestelmän tarkoituksena on varmistaa, että EU:n päästökauppajärjestelmän mukaisten päästöoikeuksien myöntämisessä, siirtämisessä ja mitätöinnissä ei toimita sääntöjen vastaisesti ja että rekisteritapahtumat vastaavat ilmastopimuksen ja Kioton pöytäkirjan vaatimuksia. Rekisterissä on Kioton pöytäkirjan sopimuspuolen eli jäsenvaltion, päästökauppajärjestelmässä olevien toiminnanharjoittajien ja muiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden tilejä, joilla voidaan säilyttää päästöoikeuksia ja Kioton pöytäkirjan mukaisia päästöyksiköitä. Kioton pöytäkirjan mukaisia päästöyksiköitä ovat sallittu päästömääräyksikkö (AAU), nieluista myönnetty poistoyksikkö (RMU), ERU ja CER.

Rekisteriasetuksessa vahvistetaan yhteisön yhdenmetyä rekisterijärjestelmää koskevat säännökset, toiminnalliset ja tekniset eritelmat sekä toimintaa ja ylläpitoa koskevat vaatimukset. Rekisteriasetuksessa säädetään myös yhteisön rekisterin riippumattoman tapahtumalokin ja ilmastopimuksen sihteeristön perustaman ja ylläpitämän riippumattoman tapahtumalokin (International Transaction Log; ITL) välisestä tietojenvaihtojärjestelmästä.

Rekisteriasetuksen 53 artiklassa säädetään CERien ja ERUjen käytöstä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Toiminnanharjoittajan on pyydettävä rekisterin valvojaa siirtämään tietty määrä CERjä ja ERUja toiminnanharjoittajan päästöoikeustililtä jäsenvaltion päästöoikeustilille sekä kirjaamaan siirrettyjen CERien ja ERUjen määrä palautetuiksi päästöoikeuksiksi kyseiselle laitokselle kyseiseksi vuodeksi. Siirto ja kirjaaminen tehdään päästöoikeuksien palauttamisprosessin mukaisesti. Käytännössä ERUjen ja CERien käyttö tarkoittaa sitä, että toiminnanharjoittajat voi-

vat käyttää niitä päästökauppadirektiivin 12 artiklassa säädetyn päästöoikeuksien vuosittaisen palauttamisvelvoitteensa täyttämiseen. Vuoden 2008 alusta lukien rekisterin valvoja saa hyväksyä CERien ja ERUjen käyttöä koskevat pyynnot enintään kansallisessa jakosuunnitelmassa kullekin laitokselle jaetun prosenttiosuuden rajoissa.

2.3. Päästökauppalaki ja päästökauppadirektiivin muu täytäntöönpano

Suomessa päästökauppadirektiivi on pantu täytäntöön 4 päivänä elokuuta 2004 voimaan tulleella päästökauppalalla (683/2004). Tällöin tulivat voimaan päästökaupan valmistelun kannalta tarpeelliset säännökset. Muilta osin päästökauppalaki saatettiin voimaan 9 päivänä joulukuuta 2004 annetulla asetuksella (1083/2004) ja päästökauppalain säännökset tulivat kokonaisuudessaan voimaan 15 päivänä joulukuuta 2004.

Päästökauppalakia sovelletaan laissa määritelyihin energia-alan sekä teräs-, mineraali- ja metsäteollisuuden laitosten hiilidioksidipäästöihin. Lain soveltamisalaan kuuluvat nimellislämpötehoaan yli 20 megawatin polttolaitokset, öljynjalostamot, koksamot, rautametallien tuotanto ja jalostus, direktiivissä mainittua kapasiteettia suurempi sementtiklinkkereiden, kalkin, lasin, lasikuidun ja keraamisten tuotteiden valmistus sekä massan, paperin ja kartongin valmistus. Lakia ei kuitenkaan sovelleta polttolaitoksiin, joiden pääasiallinen tarkoitus on ongelmajätteen tai yhdyskuntajätteen poltto. Lisäksi kaikki samaan kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat laitokset kuuluvat lain soveltamisalaan, jos yhdenkin kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavan laitoksen nimellinen lämpöteho ylittää 20 megawattia ja Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt näiden laitosten sisällyttämisen päästökauppajärjestelmään. Nämä ovat päästökauppadirektiivin 24 artiklassa tarkoitettuja niin kutsuttuja optin laitoksia.

Keskeisimmät päästökauppalain säännökset koskevat päästöoikeuksien jakoa, kirjaamista, siirtoja ja palauttamista sekä päästökauppalain soveltamisalaan kuuluvilta laitoksilta edellytettävää kasvihuonekaasujen pääs-

tölupaa ja päästöjen luotettavaa tarkkailua. Laitoksen toiminnanharjoittajan on haettava kasvihuonekaasujen päästölupa. Lupaharkinnan keskeinen peruste on hiilidioksidipäästöjen luotettava tarkkailu. Lupaan liittyy päästöjen seuranta- ja raportointivelvoitteita. Lupa on laitokohtainen. Päästöluvan myöntää päästökauppaviranomaisena toimiva Energiamarkkinavirasto.

Päästökauppalaki sisältää päästöoikeuksien jaon valmistelua ja päätöksentekoa koskevat säännökset sekä päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007. Päästökauppakaudella 2005—2007 päästöoikeudet myönnetään maksutta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden kanssa kutakin päästökauppakautta varten kansallisen jakosuunnitelmaesityksen myönnettävien päästöoikeuksien kokonaisuudesta ja niiden jakautumisesta lain soveltamisalaan kuuluville laitoksille. Laitokohtaiset päästöoikeudet lasketaan laissa säädettyjen yksityiskohtaisten jakoperusteiden mukaisesti. Päätökset komissiolle ilmoitettavasta kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä ja komission käsittelyn jälkeen myönnettävistä laitokohtaisista päästöoikeuksista tekee valtioneuvosto.

Päästökauppalain mukaan toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain päästökauppaviranomaiselle edellisenä kalenterivuotena aiheutuneita päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Jos toiminnanharjoittaja laiminlyö päästöoikeuksien palauttamisen, päästökauppaviranomaisen on määrättävä tälle ylitysmaksu. Päästökauppaviranomainen mitätöi päästöoikeudet niiden palauttamisen jälkeen.

Päästökauppaviranomainen hoitaa kansallista rekisteriä, johon merkitään laitokohtaisille tileille vuosittain laitokohtaisesti kirjatavat päästöoikeudet ja niiden hallussapitäjät. Lisäksi rekisteriin merkitään päästöoikeuksien siirrot ja mitätöinnit. Päästöoikeuksia voidaan siirtää toiselle henkilölle Euroopan yhteisöjen alueella.

Toiminnanharjoittajan on tarkkailtava hiilidioksidipäästöjään ja laadittava vuosittain selvitys näistä päästöistä päästökauppaviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava mainitun selvityksen todentamisesta

hyväksytyt todentajan lausunnolla.

Päästökauppalaissa on myös valvontaa, laiminlyöntien seuraamuksia ja muutoksenhakua koskevat säännökset.

Valtioneuvosto teki 19 päivänä elokuuta 2004 päätöksen Suomen kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä päästökauppakaudelle 2005—2007, joka lähetettiin komission hyväksyttäväksi. Valtioneuvosto lähetti komissiolle erikseen hakemuksen sellaisista päästökauppalaista 4 §:ssä tarkoitetuista kaukolämmön tuotantolaitoksista, joiden nimellinen lämpöteho on 20 megawattia tai sitä pienempi (nk. opt-in laitokset). Tällaiset laitokset eivät kuulu päästökauppadirektiivin soveltamisalaan ja niiden sisällyttäminen päästökauppajärjestelmään edellyttää siten direktiivin 24 artiklan mukaisesti komission hyväksyntää. Komissio hyväksyi jakosuunnitelmaesityksen 20 päivänä lokakuuta 2004. Hyväksyntään sisältyi Ahvenanmaata koskeva varaus, mikä ei kuitenkaan estänyt muita Suomen laitoksia aloittamasta päästökauppaa. Opt-in laitokset hyväksyttiin päästökaupan piiriin komission alaisessa ilmastomuutoskomiteassa 2 päivänä joulukuuta 2004. Komissio teki 12 päivänä huhtikuuta 2006 päätöksen uusien opt-in laitosten hyväksymisestä päästökauppajärjestelmän piiriin (K (2006) 775 lopullinen).

Valtioneuvosto myönsi jakosuunnitelmaesitykseen sisältyville laitoksille laitoskohtaiset päästöoikeudet 21 päivänä joulukuuta 2004 antamallaan myöntämispäätöksellä. Laitoksille myönnetyt päästöoikeudet perustuivat päästökauppalaista mukaisiin jakoperusteisiin, kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja komission hyväksyntään. Laitoksille myönnettiin päästöoikeuksia yhteensä 134 miljoonaa hiilidioksiditonnia vastaava määrä, minkä lisäksi myöntämispäätöksessä varattiin uusille osallistujille päästöoikeuksia 2,5 miljoonaa hiilidioksiditonnia vastaava määrä. Varaus on tarkoitettu sellaisille laitoksille ja laitosten muutoksille (uusi osallistuja), jotka eivät sisälly 19 päivänä elokuuta 2004 annettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja jotka otetaan kaupalliseen käyttöön ennen päästökauppakauden 2005—2007 päättymistä.

Myöntämispäätökseen sisältyneet laitoskohtaiset päästöoikeusmäärät sovitettiin

päästöoikeuksien kokonaismäärään päästökauppalaista 30 §:ssä tarkoitettulla sovitustoimella 0.9461, koska päästökauppalaista mukaisten jakoperusteiden mukaan lasketut päästöoikeudet ylittivät komission hyväksymän kansallisen jakosuunnitelmaesityksen kokonaispäästöoikeusmäärän.

2.4. Päästökauppadirektiivin täytäntöönpano Ahvenanmaalla

Päästökauppadirektiivin täytäntöönpano Ahvenanmaalla kuuluu maakunnan itsehallintolain (1991/1144) 18 § 10 kohdan ja 18 § 22 kohdan perusteella maakunnan lainsäädäntövaltaan. Direktiivi on saatettu Ahvenanmaalla voimaan nk. blankettilakina annetulla maakuntalailla (ÅFS 60/2005). Lain nojalla päästökauppalaista säännöksiä sovelletaan tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta sellaisenaan maakunnassa. Päästöoikeuksien jakoa ja muuta hallintoa koskevasta valtakunnan ja maakunnan välisestä tarkemmasta toimivallanjaosta säädetään sopimusasetuksessa (ÅFS 5/2006 tai FFS 87/2006).

Maakuntaa koskevan lainsäädännön perusteella Ahvenanmaan maakunnan hallitus tekee komissiolle erikseen esityksen Ahvenanmaalla oleville laitoksille jaettavista päästöoikeuksista ja myöntää niille päästöoikeudet. Lisäksi maakunnan hallitus vastaa ahvenanmaalaisten laitosten päästöoikeuksien muuttamisesta, tarkistamisesta ja mitätöinnistä. Päästöoikeuksien rekisteröinnistä ja muista päästöoikeusrekisteriin liittyvistä asioista vastaa kuitenkin Energiamarkkinavirasto.

Hallituksen esityksessä ehdotetut päästökauppalaista muutokset tulisivat maakuntalaista nojalla suoraan sovellettaviksi maakunnassa. Maakunnan ja valtakunnan välinen toimivaltta järjestettäisiin sopimusasetuksen mukaisesti samalla tavoin kuin ensimmäisellä päästökauppakaudella 2005—2007.

Suomen ja Ahvenanmaan välillä tehtiin päästökauppakautta 2005—2007 varten sopimus maakunnan laitoksille jaettavista päästöoikeuksista. Sopimuksen mukaan vuosille 2005—2007 Suomen jaettavaksi aiotusta 136,5 hiilidioksiditonnin päästöoikeuskiintiöstä jaettaisiin maakunnan laitoksille kaikkiaan 151 126 päästöoikeutta. Maakunnalle so-

vittu kiintiö sisälsi myös uusille osallistujille myönnettävät päästöoikeudet. Korkein oikeus piti sopimusta kiintiön osalta kuitenkin päästökauppadirektiivin vastaisena, minkä vuoksi erillisestä maakuntakohtaisesta kiintiöstä on luovuttu

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen jakosuunnitelmaesitys laitoskohtaisista päästöoikeuksista hyväksyttiin komissiossa toukuussa 2006. Hyväksytyin jakosuunnitelman mukaan maakunnan hallitus jakaa maakunnan laitoksille kaikkiaan 151 765 päästöoikeutta päästökauppakaudella 2005—2007. Sopimuksen yli menevät päästöoikeudet otetaan uusien osallistujien varauksesta. Päästökauppakaudella 2008—2012 maakunnassa käyttöön otettavien uusien osallistujien päästöoikeuksista ei enää sovittaisi etukäteen, vaan myönnettävät päästöoikeudet otettaisiin uusien osallistujien varauksesta.

2.5. Kioton mekanismien käyttöä koskeva lainsäädäntö

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 2 päivänä kesäkuuta 2005 työryhmän valmistelevaan lakia Kioton mekanismien käytön hallinnollisista puitteista. Mekanismlakityöryhmän ehdotukseen perustuva hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kioton mekanismien käytöstä (HE 108/2006 vp) annettiin 25 päivänä elokuuta 2006.

Lain tarkoituksena olisi ensinnäkin luoda tarvittavat hallinnolliset puitteet, jotka mahdollistaisivat myös muiden kuin valtion itsensä osallistumisen sekä pöytäkirjan mukaiseen hanketoimintoihin että pöytäkirjan mukaiseen päästökauppaan ja niin kutsuttujen Kioton päästöyksiköiden hankkimisen näillä mekanismeilla. Lailla säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla annetaan Suomen valtion nimissä valtuutus osallistua Kioton mekanismin käyttöön. Lailla säädettäisiin myös niistä edellytyksistä, joilla yksittäinen hanke hyväksytään Suomen puolesta yhteistoteutus- tai puhtaan kehityksen mekanismin hankkeeksi.

Lakiesityksen mukaan ulkoasiainministeriö antaisi valtuutuksen ja hyväksynnän CDM-hankkeille ja ympäristöministeriö JI-hankkeille.

2.6. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys

2.6.1. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys Euroopan yhteisössä

Euroopan yhteisön yhteinen 8 prosentin kasvihuonekaasupäästöjen vähennysvelvoite koskee 15 vanhaa jäsenvaltiota. Näiden 15 EU-maan taakanjaosta on sovittu yhteisellä taakanjaolla, jossa jokaiselle 15 jäsenvaltiolle on osoitettu tietty vähentämisvelvoite. Uudet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet vähentämään päästöjään 6-8 prosenttia. Maltalla ja Kyproksella ei ole omaa Kioton pöytäkirjan mukaista määrällistä tavoitetta päästöjen vähentämiseksi.

Kioton pöytäkirjan tarkoittamien kasvihuonekaasujen päästöt EU:n 15 vanhassa jäsenvaltiossa olivat Euroopan Ympäristökeskuksen (Annual European Community Greenhouse Gas Inventory 1990—2003 and Inventory Report 2005, Technical Report No 4/2005) keräämien tietojen mukaan vuonna 1990 noin 4 253 Mt CO₂-ekv. (miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia) ja vuonna 2003 noin 4 179 Mt CO₂-ekv. Kasvihuonekaasupäästöt ovat siis mainitulla aikavälillä vähentyneet 1,7 prosentilla. Vuosien 2002—2003 välillä kasvihuonekaasujen päästöt kuitenkin nousivat 1,3 prosenttia tai 53 tonnilla. Merkittävin syy tähän oli hiilen käytön lisääntyminen energiantuotannossa tilanteessa, jossa sähkön kulutus kasvoi samanaikaisesti kun vesi- ja ydinvoiman tuotanto pysyi vakaana.

EU:n 25 jäsenvaltion kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 5,5 prosenttia vuosien 1990 ja 2003 välillä. Hiilidioksidipäästöt ovat samalla aikavälillä vähentyneet koko EY:n alueella 1,6 prosenttia vuoden 1990 hiilidioksidipäästöjen määrästä. Sen sijaan vuosien 2002—2003 välillä hiilidioksidipäästöt kasvoivat 2,1 prosenttia Valtaosa yhteisön kasvihuonekaasujen päästöistä on peräisin energian tuotannosta ja käytöstä. Vuonna 2002 osuus oli 82 prosenttia.

Kasvihuonekaasujen päästöjen vähenemä on EY:n alueella saatu aikaan pääasiassa typpioksiduulipäästöjen vähenemisellä kemianteollisuuden prosesseista ja maataloudessa sekä metaanipäästöjen talteenotolla karjataloudessa ja kaatopaikoilta ja vähäisemmässä määrin fossiilisten polttoaineiden

käytön korvautumisella vähähiilisemmillä polttoaineilla teollisuuden prosessien energialähteenä ja sähkön- ja lämmöntuotannon polttoaineena. Hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet merkittävästi uusissa jäsenmaissa samanaikaisesti, kun tieliikenteen, lentoliikenteen, kotitalouksien ja palveluiden energiankäytön hiilidioksidipäästöt ovat jatkaneet kasvuaan vanhoissa jäsenmaissa.

Vuoden 2005 komission tiedonannossa yhteisön Kioto-tavoitteiden saavuttamisen edistymisestä (KOM (2005) 655 lopullinen) arvioidaan tavoitekehitystä sekä nykyisten olemassa olevien toimien että toisaalta lisätoimien ja Kioton mekanismien käytön perusteelta. Nykyisillä politiikkatoimilla kasvihuonekaasupäästöt ovat vähenemässä 5 prosenttia vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteensa ovat saavuttamassa Tsekki, Viro, Unkari, Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Saksa, Ranska, Luxemburg, Ruotsi ja UK. Yhdeksän EU-15 maata (Alankomaat, Belgia, Espanja, Itävalta, Irlanti, Italia, Luxemburg, Suomi ja Tanska) on päättänyt käyttää velvoitteidensa saavuttamiseksi Kioton mekanismeja yhteensä 106,8 Mt CO₂-ekv. edestä.

Lisätoimilla ja Kioton mekanismien käytöllä EU-15 päästöjen kehitysarviot osoittavat päästöjen vähentymistä 9,3 prosenttia perusvuoden päästöihin verrattuna. Politiikkatoimet vähentäisivät päästöjä 6,8 prosenttia ja Kioton mekanismien käyttö 2,5 prosenttia. Arviot eivät sisällä maankäytön muutoksia koskevia toimia.

2.6.2. *Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys Suomessa*

Suomen veloitteena on osana Euroopan unionia rajoittaa kasvihuonekaasupäästöjään siten, että keskimääräiset vuotuiset päästöt ovat Kioton pöytäkirjan tarkoittamalla ensimmäisellä sitoumuskaudella 2008—2012 korkeintaan yhtä suuret kuin vuonna 1990, jolloin ne viimeisimmän arvion mukaan vastasivat noin 71,1 miljoonaa hiilidioksiditonnia.

Suomen vuoden 1990 kasvihuonekaasupäästöt olivat normaalia alhaisemmat. Vuosi 1990 oli pitkänajan keskiarvoa lämpöisempi vuosi ja sähkön nettotuonti oli poikkeuksellisen suuri. Energian tarve ja sen seurauksena

energian tuotannosta ja kulutuksesta aiheutuvat päästöt ovat 1990-luvulla ja 2000-luvun ensimmäisinä vuosina kasvaneet teollisuuden ja muun talouden kehityksen myötä. Vuositaiset vaihtelut ovat kuitenkin olleet melkoiset sen mukaan, mikä on ollut talouden ja ennen kaikkea energiavaltaiten teollisuustoimialojen kehitys, vesivoimatilanne Pohjoismaissa ja muiden hiilidioksidipäästöttömien sähkön tuotantomuotojen määrä. Lisäksi päästöjen kehitykseen ovat vaikuttaneet ne useat 1990-luvun toimenpiteet, joilla on hidastettu energian kulutuksen kasvua ja vauhditettu muun muassa biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa sekä vähennetty kaatopaikkojen metaanipäästöjä.

Suomen kasvihuonekaasupäästöt ovat olleet vuosina 2000—2004 enimmillään noin 20 prosenttia vuoden 1990 päästöjä suuremmat. Päästöjen kasvu on keskittynyt hiilidioksidipäästöihin. Energian tuotannosta ja käytöstä aiheutuneet hiilidioksidipäästöt olivat vuonna 1990 54,3 miljoonaa tonnia. Vuosina 2000—2004 ne ovat vaihdelleet 54,7—70,7 miljoonan tonnin välillä. Kotimaiseen lauhdesähköntuotantoon vaikuttavista tekijöistä johtuvat päästöjen vaihtelut ovat olleet varsin suuria. Hiilidioksidipäästöt ovat selvästi kasvaneet päästökaupan piiriin kuuluvilla aloilla. Tämän kehityksen taustalla on teollisuuden ja muun energian tarvetta lisäävän talouden kehityksen lisäksi myös rakenteellisia muutoksia, kuten siirtymistä ei-päästökauppasektoriin sisältyvästä talokohtaisesta lämmityksestä päästökauppasektoriin sisältyvään kaukolämmön käyttöön ja sähkölämmitykseen. Päästökaupan ulkopuolelle jäävillä aloilla hiilidioksidipäästöt ovat kokonaisuudessaan liikennettä lukuun ottamatta hieman laskeneet. Liikenteen päästöt kasvoivat vuodesta 1990 vuoteen 2004 noin 0,9 miljoonaa tonnia, ollen vuonna 2004 noin 13,4 miljoonaa tonnia.

Metaanin ja typpioksiduulin päästöt ovat vuosien 1990 ja 2004 välisenä aikana jonkin verran vähentyneet. F-kaasujen päästöt ovat olleet kasvussa, mutta niiden merkitys kokonaispäästöihin on vähäinen.

Valtioneuvoston kansallista energia- ja ilmastostrategiaa (Lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksia - Kansallinen strategia

Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi; Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 24. päivänä marraskuuta 2005; VNS 5/2005 vp) varten on ajantasaistettu energiankulutus ja – hankintaskenaariot sekä päästöskenaariot vuosille 2005—2025. Skenaariot on laadittu siten, että niin sanottu WM (With Measures) -skenaario osoittaa kehitystä ilman uusia toimenpiteitä, kun taas niin sanotussa WAM (With Additional Measures) -skenaariossa oletetaan toteutettaviksi uusia sekä energian kulutukseen, hankintaan että päästöihin vaikuttavia toimenpiteitä. Ajantasaistetut laskelmat osoittavat, että molempien skenaarioiden mukaan sekä primäärienergian että sähkön kulutus kasvavat tulevina vuosina Suomessa. Energian kulutuksen kasvun myötä lisääntyvät myös hiilidioksidipäästöt. Päästöjen kasvu aiheutuu lähes yksinomaan EY:n päästökauppadirektiivin tarkoittaman päästökaupparektorin eli lähinnä energiantuotannon ja teollisuusprosessien päästöjen kasvusta. Päästökaupparektorin ulkopuolisen sektorin eli lähinnä liikenteen, talokohtaisen lämmityksen ja maatalouden päästöt sen sijaan pysyvät kokonaisuudessaan nykytasollaan.

WM-skenaarioiden mukaan Suomen kasvihuonekaasupäästöt kääntyvät laskuun Kioton pöytäkirjan velvoitekaudella vuosina 2008—2012 viidennen ydinvoimalaitosyksikön valmistumisen myötä. Tehtyjen arvioiden mukaan päästöt ylittävät näinä vuosina kuitenkin sitoumuksemme mukaisen tason yhteensä noin 60 miljoonalla tonnilla eli noin 17 prosentilla. Vuosikeskiarvona päästöt ovat noin 12 miljoonaa tonnia suuremmat kuin Suomen päästöjen rajoittamisvelvoite. Kioton sitoumuskauden jälkeen kasvihuonekaasupäästöt kääntyvät ilman uusia toimenpiteitä uudelleen nousuun. Kasvuvauhti jää kuitenkin aiempaa selvästi hitaammaksi.

2.7. Päästöoikeus- ja mekanismimarkkinoiden kehitys

2.7.1. EU:n päästöoikeusmarkkinoiden kehitys

EU:n päästökauppajärjestelmä on luonut päästöoikeuksien markkinat. Päästökauppa on vielä suurelta osin futuurikauppaa, jossa

kauppa sovitaan nyt, mutta maksu ja päästöoikeudet vaihtuvat vasta tulevaisuudessa. Pääosa forwardkaupasta keskittyy joulukuussa erääntyviin tuotteisiin. Spot-kaupassa päästöoikeudet siirtyvät välittömästi myyjän rekisterissä olevalta tililtä ostajan tilille.

Monet pörssit ovat ottaneet päästöoikeudet tuotevalikoimaansa. Volyyimiltään selkeästi suurimmaksi on kasvanut hollantilainen ECX. Muita merkittäviä päästöoikeuksia välittäviä pörssijä ovat ranskalainen Powernext, saksalainen EEX ja pohjoismainen Nordpool. Kaupankäynnistä suuri osa tapahtuu pörssien ulkopuolella joko välittäjien kautta tai suoraan kahdenvälisinä kauppoina.

Päästökauppakauden 2005—2007 päästöoikeuksien hinta on vaihdellut voimakkaasti vuoden 2005 ja alkuvuoden 2006 aikana. Kauppa on keskittynyt lähinnä olevan joulukuun toimituksiin. Vuoden 2006 alusta päivittäiset kaupankäynnin volyymit ovat vaihdelleet noin miljoonasta tonnista useisiin miljooniin tonneihin. Kaupankäynti toisen päästökauppakauden (2008—2012) päästöoikeuksilla on vielä vähäistä, mutta lisääntyy sitä mukaan, kun eri maiden jakosuunnitelmat toiselle päästökauppakaudelle täsmentyvät.

Ensimmäisen päästökauppakauden aikana päästöoikeuksien hinta on vaihdellut voimakkaasti. Vuoden 2005 alun 6—9 euroa/tonnia tasosta päästöoikeuksien hinta nousi helmikuun puolella välissä. Syyksi arvioitiin säätä, komission kansallisia jakosuunnitelmia koskevia linjauksia sekä polttoaineiden ja ennen kaikkea kaasun hintakehitystä. Toukokuun 2005 lopulla komission päätös Italian jakosuunnitelmasta ja kaasun hinnan kallistuminen nostivat päästöoikeuden hinnan jo tasolle 19—20 euroa/t. Heinäkuussa 2005 hinta kohosi nopeasti tasolle 30 euroa/t laskien jyrkästi jälleen tasolle 20—24 euroa/t, jolle se vakiintui useaksi kuukaudeksi.

Vuoden 2006 maaliskuussa päästöoikeuksien hinta nousi ja huhtikuun puolella välissä hinta oli 31 euroa/t. Huhtikuun lopussa tulivat julkisuuteen Tsekin, Alankomaiden, Ranskan, Belgian, Ruotsin ja Liettuan vuoden 2005 päästökaupparektorin päästötiedot, jotka osoittivat päästöjen olleen markkinoiden odotuksia pienemmät. Päästötietojen myötä vuosien 2006—2007 päästöoikeuksien

hinta romahti käyden alle 10 euron tasolla. Koimission ja useimpien jäsenvaltioiden julkistettua toukokuun 15 päivänä vuoden 2005 laitos- ja maakohtaiset päästökauppasektorin päästötiedot vuosien 2006—2007 päästöoikeuksien hinta on vaihdellut runsaasta 10 eurosta 20 euroon.

Ennen huhtikuussa 2006 tapahtunutta hintaromahdusta kauden 2008—2012 päästöoikeuksien hinta-taso oli aika tarkoin ensimmäisen kauden hintatasolla. Romahduksen jälkeen vuoden 2008 forwardhinta on ollut 0,5—9 euroa ensimmäisen päästökauppakauden päästöoikeuksien hintatasoa korkeammalla

Vuoden 2005 alkupuolella päästöoikeuksien hintaan vaikuttivat komission päätökset kansallisista jakosuunnitelmista sekä säätilan muutokset. Myöhemmin päästöoikeuden hinta alkoi seurata maakaasulla ja kivihiihellä tehdyn sähkön hintaeroa Saksan ja Iso-Britannian markkinoilla eli sitä, millä päästöoikeuden hinnalla ja polttoaineiden markkinahinnoilla tuotantokustannukset ovat yhtä suuret. Päästöoikeusmarkkinoilla suuret energiayhtiöt ovat olleet päästöoikeuksien ostajia. Keväällä ja alkukesästä 2005 päästöoikeuden hinta noudatti tätä kaavaa: raakaöljyn kallistuessa nousi maakaasunkin hinta, jolloin päästöoikeuksien hinta lähti myös nousuun. Heinäkuun 2005 lopun nopea noin 10 euron tipahdus kahdessa viikossa selittyi öljyn ja kaasun hinnan laskulla sekä huhuilla markkinoille tulleista uusista myyjistä.

Hintaan ovat alkaneet vaikuttaa myös tiedot tai huhut päästöjen kehityksestä tai suurista kaupoista. Jaettujen päästöoikeuksien ja toteutuneiden päästöjen suhdetta päästiin ensimmäistä kertaa tarkastelemaan huhti- ja toukokuussa 2006. Seurauksena oli päästöoikeuksien hintatason täydellinen uudelleenarviointi.

Arviot päästöoikeuden tulevasta hintatasosta vaihtelevat suuresti. Päästöoikeuksien markkinat ovat vielä kehitysvaiheessa ja markkinoilla toimivien tiedot ja analyysit päästökauppasektorin päästöjen kehityksestä ovat alkuvaiheessa olleet puutteellisia. Hintakehitykseen vaikuttavat monet epävarmuudet kuten polttoaineiden hinnat, sää ja päästökaupassa olevien toimialojen markkinatilanne, mikä vaikeuttaa hintakehityksen arvi-

ointia. Päästökauppakauden 2008—2012 hintakehitykseen vaikuttaa keskeisesti jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärä suhteessa päästökauppasektorin päästöjen kehitykseen ilman päästöjen vähentämistoimia. Mahdollisuus käyttää Kioton mekanismeja eli hankesiköiden käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä lisää päästöyksiköiden tarjontaa, minkä odotetaan vaikuttavan päästöoikeuden hintaa alentavasti.

2.7.2. *Mekanisimimarkkinoiden kehitys*

Hankemekanismin markkinat ovat voimakkaassa kasvussa. Maailmanpankin ja kansainvälisen päästökauppajärjestön (IETA) hiilimarkkinoiden tilaa käsittelevä State and Trends of the Carbon Market 2006 -vuosiraportin mukaan vuonna 2005 projekteista tehtiin hankesopimuksia 374 Mt CO₂ekv edestä ja vuoden 2006 alussa kaupankäynti on kiihtynyt. Vuonna 2005 hankemekanismeilla käydystä kaupasta CERien osuus oli 346 Mt eli 93 prosenttia ja ERUjen 18 Mt eli 7 prosenttia. Ensimmäiset CERit laskettiin liikkeelle CDM-rekisteriin lokaussa 2005.

Edellytykset hankemekanisimimarkkinoiden kehittymiselle ovat edelleen hyvät, sillä markkinoilla on sekä runsaasti projekteja tarjolla että monia ostajia. Hankemekanismin markkinanäkymät ovat osaltaan kiinni vuoden 2012 jälkeisestä ilmastopolitiikasta, sillä hankemekanismin projektisykli on pitkä. Mikäli vuoden 2012 jälkeisen ilmastopolitiikan suuntaviivoista ei päästä lähimmän parin vuoden kuluessa sopuun, niin hankemekanismin kehittäminen saattaa loppua.

Maailmanpankin ja IETA:n analyysin mukaan merkittävimmät myyjät hankemekanisimimarkkinoilla ovat Aasian ja Latalaisen-Amerikan maat. Vuonna 2005 Kiinan osuus kokonaismarkkinoista oli 66 prosenttia ja Brasilian 10 prosenttia. Siirtymätalouksien osuus markkinoista oli noin 3 prosenttia. CDM-potentiaalista laajimmat mahdollisuudet ovat Intiassa ja Kiinassa. Kiinan CDM-potentiaali on arvioitu 1,8 miljardia tonnia CO₂ ekv.

Hankemekanismeilla tuotettuja päästövähennyksiä hankkivat sekä valtiot että yritykset. Eurooppalaisten osuus mekanismeilla hankit-

tavien päästöyksiköiden ostoista oli vuonna 2005 noin 56 prosenttia. Näistä ostoista 77 prosenttia oli yritysten tekemiä. Yksittäisistä valtioista eniten päästövähennemiä on hankkinut Japani. Vuonna 2005 japanilaisten osuus hankinnoista oli 38 prosenttia. Nyky-markkinoilla aktiivisia ostajia ovat erityisesti japanilaiset, hollantilaiset, espanjalaiset ja italialaiset.

Olellainen osa päästövähennemien hankinnoista tehdään rahastojen kautta. Rahastot keräävät valtioilta ja yrityksiltä pääomaa, jonka ne sijoittavat päästövähennemiä tuottaviin hankkeisiin. Sijoittajat saavat myöhemmin rahastolta vastineeksi sijoituksestaan erilaisia päästöyksiköitä. Päästövähennemien hankinta yksittäisten hankkeiden sijasta rahastoista mahdollistaa hajautetumman projektisalkun ja sitä kautta projekti- ja maarisien pienentämisen.

Erityisesti Maailmanpankki on aktiivisesti luonut rahastojensa kautta mekanismeille markkinoita. Se on edelleen keskeinen toimija useiden yleis-, kohde- ja maakohtaisten rahastojen kautta. Maailmanpankin kaikkien rahastojen koko oli vuoden 2006 alussa yhteensä 900 milj. \$. Arviolta puolet tästä pääomasta on yksityisten yritysten sijoittamaa. Loput ovat peräisin eri valtioilta. Rahastoilla voi päästövähennemien hankinnan lisäksi olla muita erityisiä tavoitteita, kuten pienimittakaavaisten hankkeiden tai nieluhankeiden tukeminen.

Maailmanpankin ja Euroopan investointipankin kaltaisten julkisten rahoituslaitosten rinnalle hankemekanisimimarkkinoille on tullut myös yksityisiä rahastoja ja ostopooleja. Osa niistä on suunnattu pelkästään yksityisille investoijille. Markkinoilla onkin useita satoja miljoonia euroja yksityistä rahaa valtioiden CDM- ja JI – budjettien lisäksi.

Hankemekanismeilla hankittavien päästövähennysten hinta on ollut merkittävästi EU:n päästökaupan päästöoikeuksia alhaisempi. Sopimukset eivät pääsääntöisesti koske jo rekisterissä olevia CERejä tai ERUja, vaan hankkeista tulevaisuudessa saatavia päästövähennemiä. Toistaiseksi kyseessä on kaksi eri markkinaa poikkeavine riskeineen. Jatkossa hintataso kuitenkin lähenee, mikä kohottaa todennäköisesti CERien ja ERUjen hintaa. Hintaeron selkein syy ovat mekanis-

mien käyttöön liittyvät riskit. Näitä ovat projektin toteutukseen liittyvät riskit, kohde-maahan liittyvät maariskit, mekanismien käyttöä valvovien hallintoelinten metodologioiden ja määräysten noudattamiseen liittyvät riskit sekä päästövähennemisen toimittamisen riskit.

CERien ja ERUjen markkinoille pääsyä hidastaa hankemekanisimien pitkä projektisykli sekä mekanismien käytön hyväksymisprosessi, joka edellyttää monitorointia ja validointia oman hallintojärjestelmän kautta. Point Carbonin tietokantaan oli elokuun 2006 lopussa identifioitu yhteensä 3617 CDM tai JI – hanketta. Näistä hankeasiakirja on tehty 1431 projektille, joiden yhteenlasketut päästövähennemät vuoteen 2012 mennessä ovat 1662 Mt CO₂ ekv.

CERit hyväksyvä CDM hallintoneuvosto (Executive Board) on antanut hyväksyntänsä 260 hankkeelle, joista saadaan päästövähennemiä yhteensä 559 Mt CO₂ ekv. Työ on ruuhkautunut sekä itse projektien että sen taustalla olevien metodologioiden hyväksymisen osalta. CDM:n hallintoneuvosto on hyväksynyt 60 metodologiaa. Kaikkiaan sille on jo ehdotettu hyväksyttäväksi yli 260 metodologiaa. CERit muodostetaan erilliseen CDM-rekisteriin, joka on jo toiminnassa. Kansallisiin rekistereihin yksiköt siirretään ilmastopöytäkirjan sihteeristön ylläpitämän riippumattoman tapahtumalokin (ITL) kautta. ITL odotetaan saatavan kuntoon vuoden 2007 aikana. Ns. toisen raiteen ERU hyväksyvä JI:n ohjauskomitea (JISC) perustettiin COP/MOP1 kokouksessa Montrealissa joulukuussa 2005 ja se on käynnistänyt työnsä ripeästi.

Mekanismeilla saatavien päästövähennysten hintaan vaikuttaa kysynnän osalta EU:n päästöoikeuden hintakehitys sekä tarjonnan osalta mekanismien kautta markkinoille tulevien päästövähennemien määrä. Tämä on kiinni ennen muuta siitä, kuinka paljon CERejä saadaan toimitettua markkinoille ja miten valtioiden välinen päästökauppa kehittyy.

2.7.3. *Valtioiden välinen päästökauppa*

Kioton pöytäkirjan 17 artikla antaa pöytäkirjan liitteen B sopimuspuolille mahdollisuuden käydä valtioiden välistä päästökaup-

paa, mutta pöytäkirjassa päästökauppaa ei määritellä tarkemmin. Myös toimeenpanon säännöt ovat lyhyet. Valtioiden välisessä päästökaupassa teollisuusmaa voi ostaa toiselta teollisuusmaalta päästömääräyksiköitä (AAU) tai muita päästöyksiköitä. Valtioiden välisestä päästökaupasta on toistaiseksi olemassa hyvin vähän kokemusta eivätkä sen menettelytavat ole vielä vakiintuneet.

Monissa siirtymätalousmaissa kasvihuonekaasupäästöt tulevat Kioton velvoitejaksolla olemaan alle tavoitteen, joka niille on asetettu. Näillä valtioilla on siten päästökiintiöylijäämä, jota ne voivat myydä kansainvälisillä päästökauppamarkkinoilla. Valtioiden välisen päästökaupan yleisen hyväksyttävyyden turvaamiseksi on kehitetty hankemekanismin käytäntöjä jäljittelevä sovellus: Green Investment Scheme (GIS). GIS pohjautuu AAU-kaupasta saatavien tulojen korvamerkintään joko kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviin investointeihin, muihin kasvihuonekaasupäästöjä suoraan tai välillisesti vähentäviin toimenpiteisiin tai hankkeisiin, joilla saavutetaan muita ympäristöhyötyjä. Tällä tavoin voidaan parantaa kansainvälisen päästökaupan ympäristömyötäisyyttä ja poliittista hyväksyttävyyttä.

GISin käyttöä suunnitellaan useissa uusissa EU:n jäsenmaissa. GIS-järjestelmien kehittämisessä pisimmälle ovat mahdollisista myyjistä ehtineet Bulgaria ja Latvia. Mahdollisista ostajista aktiivisimpia keskustelun avaajia ovat olleet hollantilaiset ja japanilaiset. Hollanti on sopinut rakentavansa GIS-järjestelmää Romaniaan tavoitteenaan ostaa tätä kautta vähenemiä 5 Mt:n edestä. Maailmanpankki on omalta osaltaan toiminut aktiivisesti GIS-järjestelmän kehittämiseksi ja valtioiden välisen päästökaupan avaamiseksi tätä kautta.

Toiminnanharjoittajat eivät voi käyttää EU:n päästökauppajärjestelmässä Kioton pöytäkirjan 17 artiklan mukaisesti hankittuja AAUita.

2.8. Kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle 24 päivänä marraskuuta 2005 selonteon kansallisesta strategiasta Kioton pöytäkirjan toi-

meenpanemiseksi (VNS 5/2005 vp). Selon- teko sisältää strategiatekstin taustoineen ja kannanottoineen. Varsinaisessa strategiassa kuvataan kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia sekä esitetään valtioneuvoston linjaukset tulevien vuosien energia- ja ilmastopolitiikalle sekä näiden linjausten edellyttämät toimenpiteet. Talousvaliokunta antoi lausuntonsa asiassa 2.6.2006 (TalVM 8/2006 vp). Muiden valiokuntien lausunnot on liitetty talousvaliokunnan lausuntoon. Talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti eduskunta hyväksyi selonteon ja siihen liitetyt 8 lausumaa 6.6.2006.

Strategiassa todetaan, että merkittävin muutos toimintaympäristössä on EY:n päästökauppadirektiivi ja sen mukaisen päästökauppajärjestelmän ottaminen käyttöön vuoden 2005 alussa. Lisäksi valtioneuvoston vuonna 2001 eduskunnalle selontekona antaman ilmastostrategian valmistelun yhteydessä Kioton pöytäkirjan joustomekanismin toimeenpanosäännöstä vasta neuvoteltiin, joten niitä ei voitu yksityiskohtaisesti huomioida ilmastostrategiassa.

Strategian mukaan Kioton velvoitekaudella Suomella on käytössä keskimäärin 70,5 milj. tonnin (uusimman tiedon mukaan 71,1 milj. tonnia) edestä sallittuja päästömääräyksiköitä (AAU) vuodessa. Ne eivät riitä kattamaan arvioitua tarvetta, vaan päästöyksiköitä tarvittaisiin tehtyjen selvitysten perusteella nieluvaikutukset mukaan lukien noin 11 milj. tonnia (uusimman tiedon mukaan 12 milj. tonnia) keskimäärin vuodessa enemmän. EU:n päästökauppajärjestelmän käyttöönotto sekä Kioton mekanismin käyttömahdollisuus laajentavat merkittävästi kasvihuonekaasupäästöihin vaikuttavien keinojen käyttöä ja periaatteita. Perinteisten kotimaisten päästöjen vähentämistoimien ohella nyt ja vastaisuudessa voidaan osallistua päästöjen vähentämiseen myös maamme rajojen ulkopuolella siten, että nämä päästöjen vähennykset ovat Suomen päästovelvoitteen todentamisen osalta samanarvoisia kotimaisten päästöjen vähentämistoimien kanssa.

Strategiassa on päädytty siihen, että valtio osallistuu päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kioton joustomekanismeja, jolloin Suomen sallittuja päästöjä voidaan vastavasti lisätä. Valtio varautuu rahoittamaan

mekanismeilla hankittavia päästöyksiköitä yhteensä noin 10 miljoonan tonnin verran kaudelle 2008—2012. Valtiolla on lisäksi käytössä niin sanotun koeohjelman kautta hankittuja päästövähennyksiä arviolta 2 miljoonaa tonnia kaudelle 2008—2012.

Strategiassa on alustavia linjauksia päästöoikeuksien jaosta erityyppisille laitoksille ja niiden tuotannolle. Päästökauppalaki uusitaan kauden 2008—2012 jakoperusteiden ja linkkidirektiivin täytäntöönpanon osalta.

Strategiassa valtioneuvosto katsoo alustavana kantanaan, että jakosuunnitelmaesityksessä toimipaikat ja niiden tuotanto voitaisiin ryhmitellä samanlaisiin alaryhmiin kuin kaudelle 2005—2007 on käytetty ja että teollisuusprosesseille, joissa päästöt ovat peräisin prosesseissa käytetyistä raaka- tai polttoaineista, pyrittäisiin jakamaan päästöoikeuksia niiden arvioidun tarpeen mukainen määrä. Jakosuunnitelmaesitystä voitaisiin valmistella siten, että voimalaitoksille päästöoikeuksia jaettaessa pyrittäisiin ottamaan huomioon laitosten kokonaishyötysuhde.

Strategian mukaan toiminnanharjoittajille voitaisiin antaa mahdollisuus käyttää päästökaupassa Kioton hankemekanismeja Kioton pöytäkirjan toimeenpanosääntöjen ja linkkidirektiivin sallimaan laitokohtaiseen enimmäismäärään saakka.

2.9. Muut maat

2.9.1. Päästökaupakauden 2005—2007 kansalliset jakosuunnitelmat eri maissa

Komissio on tehnyt päätökset kaikkien 25 jäsenvaltion päästökaupakauden 2005—2007 kansallisesta jakosuunnitelmasta. Viimeisin päätös tehtiin kesäkuussa 2005. Komissio arvioi päästöoikeuksien kokonaismäärän osalta, onko jäsenvaltion päästöjen kehitys ja vähentämisstrategia sellainen, että se pystyy uskottavasti täyttämään Kioton pöytäkirjan mukaisen vähentämis- tai rajoitusvelvoitteen. Muut keskeiset arvioinnissa käytetyt perusteet liittyivät yhteisön kilpailu- ja valtioneuvokilainsäädännön sekä päästökauppadirektiivin liitteessä III säädettyjen jakoperusteiden noudattamiseen. Komissio

edellytti 14 jäsenvaltiota leikkaamaan kansallisessa jakosuunnitelmassa esitettyä päästöoikeuksien kokonaismäärää. Yhteensä 13 kansallisessa jakosuunnitelmassa oli päästöoikeuksien myöntämisen jälkeen tehtäviä muutoksia laitokohtaisiin päästöoikeusmääriin. Komissio ei hyväksynyt tätä ja edellytti, että jakosuunnitelmista poistetaan mahdollisuus jälkikäteen muuttaa laitokohtaisia päästöoikeusmääriä. Tämä ei kuitenkaan koskenut laitosten sulkemisen jälkeen leikattavia päästöoikeuksia.

Komission hyväksymien kansallisten jakosuunnitelmien päästöoikeuksien kokonaismäärä päästökaupakaudella 2005—2007 on 6572,4 miljoonaa päästöoikeutta eli hiilidioksiditonnia. Suomen jakosuunnitelman osuus tästä on 2,1 prosenttia. Komission edellyttämät päästöoikeusmäärien leikkaukset ovat yhteensä 290 miljoonaa päästöoikeutta eli 4 prosenttia sille ilmoitettujen kansallisten jakosuunnitelmien päästöoikeuksien kokonaismäärästä.

Päästökauppadirektiivin mahdollistamaa päästöoikeuksien huutokauppaa ovat päättäneet hyödyntää ainakin Tanska (5 prosenttia), Irlanti (0,75 prosenttia), Unkari (2,5 prosenttia) ja Liettua (1,5 prosenttia).

Päästöoikeuksien keskeisenä jakoperusteena ovat useimmissa maissa hiilidioksidipäästöjen historiapäästöt eli toteutuneet päästöt yhtenä vuotena tai keskiarvo useammasta vuodesta. Useimmilla jäsenmailla perintöjakso on jokin vuosien 1998—2003 väliltä.

Useat jäsenmaat ovat huomioineet teräs-, sementti- ja öljynjalostusteollisuuden sekä osin massa- ja paperiteollisuuden rajalliset mahdollisuuden vähentää päästöjä, jolloin päästövähennys on kohdistettu ensisijaisesti lämmön ja erityisesti sähkön tuotantoon.

Kaikki jäsenvaltiot jakavat uusille osallistujille ilmaisia päästöoikeuksia. Ainoa poikkeus on Ruotsi, joka jakaa uusille lämmön- ja sähköntuotannon laitoksille päästöoikeuksia ilmaiseksi ainoastaan, jos ne ovat sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksia (CHP-laitoksia) tai saman tehokkuuden omaavia laitoksia. Jäsenvaltioiden uusille osallistujille varaama reservi on kaikkiaan 102 miljoonaa päästöoikeutta eli hiilidioksiditonnia. Eri jäsenvaltioiden varaamat uusien osallistujien osuudet vaihtelevat. Uusille osallistujille va-

rattavat osuudet ovat suurimmat Maltalla (26,3 prosenttia) ja Italiassa (16,7 prosenttia) ja pienimmät Saksalla (0,6 prosenttia) ja Kyproksella (0,7 prosenttia) Suomessa uusien osallistujien kiintiö on 1,8 prosenttia.

Useimmat jäsenvaltiot jättävät antamatta suljetuille laitoksille päästöoikeuksia päästökaupunkauden loppuvuodeksi. Tosin laitoksen ”sulkemista” ei ole useinkaan selkeästi jakosuunnitelmissa määritelty. Osa jäsenmaista sallii suljetun laitoksen päästöoikeuksien siirtämisen korvaavalle laitokselle osa siirtää suljetun laitoksen päästöoikeudet uusien osallistujien kiintiöön.

Kauden 2005—2007 jakosuunnitelmien keskinäinen vertaileminen on ongelmallista monesta syystä. Jakosuunnitelmia ei ole kirjoitettu samaan esitysmuotoon ja maat ovat ryhmitelleet omat laitoksensa hiukan eri tavoin, ottaen huomioon mm. oman maansa teollisuuden rakenteen sekä aiemmat päästöjenvähennystoimet ja tilastointijärjestelmät. Tämä vaikeuttaa sektorikohtaisia vertailuja.

Tanskassa on noin 360 laitosta, jotka kuuluvat päästökauppajärjestelmän soveltamisalaan. Päästökauppasektori on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen: sähkö, lämmöntuotanto ja muu teollisuus. Päästöoikeuksista on tarkoitus jakaa 95 prosenttia maksutta ja 5 prosenttia huutokaupalla. Uusille osallistujille on varattu vuosittain 1 Mt CO₂ (3 prosenttia kokonaispäästöoikeusmäärästä).

Saksassa päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluu noin 1850 laitosta. Laitoksia ei ole jaettu eri sektoreihin päästöoikeuksien jakoa varten. Kaikki päästöoikeudet on jaettu ilmaiseksi päästökaupunkaudella 2005—2007. Olemassa olevien laitosten osalta jaossa on noudatettu perintömenettelyä. Uusia osallistujia ovat laitokset, jotka aloittavat toimintansa 1.1.2005 jälkeen. Uusien osallistujien reservi on yhteensä 9 Mt CO₂ vuosille 2008—2012.

Ruotsissa päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluu noin 500 laitosta. Päästöoikeudet jaetaan ensimmäisellä päästökaupunkaudella maksutta, uusia osallistujia koskevia rajoituksia lukuun ottamatta. Jako perustuu perintömenettelyyn ja jaettavien päästöoikeuksien määrää vähennetään sovitus- ja tehostamiskertoimilla. Tehostamiskerroin energiasektorilla on 0,8 ja teollisuussektorilla 1. Perusjak-

soksi on valittu vuodelt 1998—2001. Uusien osallistujien vuotuinen reservi on 0,8 Mt CO₂, joka on 3,5 prosenttia kokonaispäästöoikeusmäärästä.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa järjestelmän piiriin kuuluvien laitosten määrä on noin 1000. Päästöoikeudet jaetaan ilmaiseksi perintömenettelyllä. Uusien osallistujien vuotuinen reservi on 18,9 Mt CO₂, joka on 7,7 prosenttia kokonaispäästöoikeusmäärästä.

2.9.2. *Päästökaupunkauden 2008—2012 kansalliset jakosuunnitelmat eri maissa*

Komission antama ohjeistus jakosuunnitelman laatimiseksi vuosille 2008—2012 on huomattavasti yksityiskohtaisempi verrattuna kaudelle 2005—2007 annettuun ohjeistukseen. Tämä johtaa päästökaupunkauden 2008—2012 jakosuunnitelmien parempaan keskinäiseen vertailtavuuteen.

Elokuun 2006 lopussa yhdeksän maata (Irlandi, Latvia, Liettua, Luxemburg, Puola, Saksa, Slovakia, Yhdistynyt kuningaskunta ja Viro) oli ilmoittanut jakosuunnitelmansa komissiolle. Useimmat ilmoitetuista jakosuunnitelmista olivat puutteellisia. Ilmoitettujen jakosuunnitelmien lisäksi kymmenen maata on julkistanut luonnoksen jakosuunnitelmastaan. Ensimmäisen päästökaupunkauden jakosuunnitelmien hyväksymisprosessin tapaan on odotettavissa, että nyt julkistetut toisen päästökaupunkauden jakosuunnitelmat tulevat monelta osin muuttamaan hyväksymisprosessin kuluessa.

Uudet jäsenvaltiot esittävät jakosuunnitelmissaan toiselle päästökaupunkaudelle yleisesti ensimmäistä kautta enemmän päästöoikeuksia. Vastaavasti vanhat jäsenvaltiot aikovat pääsääntöisesti vähentää päästöoikeuksia toisella päästökaupunkaudella. Polttolaitoksen määritelmän yhtenäistämisen myötä päästökaupunkauden piiriin tulleet uudet laitokset ovat useissa valtioissa kasvattaneet jonkin verran päästöoikeuksien kokonaismäärää ensimmäiseen päästökaupunkauteen verrattuna.

Monet jäsenvaltiot suunnittelevat käyttävänsä samantyyppisiä jakoperusteita kuin päästökaupunkaudella 2005—2007. Suuri osa maista käyttää olemassa oleville laitok-

sille päästöhistoriaan perustavaa jakomenetelmää. Osa jäsenvaltioista ottaa jakoperusteissaan huomioon myös vuoden 2005 päästökertyksen. Tämän lisäksi useat maat huomioivat erilaisia laitosten kapasiteetin tai tuotannon kasvuun perustuvia tekijöitä.

Tehostamis- tai leikkauskertoimia käytetään myös toisella päästökauppakaudella. Laskentatavat ovat maakohtaisia. Esimerkiksi Saksa on päättänyt sektorikohtaisiin leikkauskertoimiin. Teolliselle tuotannolle kerroin on 0,9875. Tämän jälkeen energiantuotannolle lasketaan kerroin niin, että kokonaistavoitteeksi asetettu 482 Mt/vuodessa toteutuu. Energiantuotannon kerroin ei kuitenkaan voi olla pienempi kuin 0,85. CHP-laitoksille käytetään teollisuuden kerrointa.

Uusille osallistujille varattu päästöoikeuksien reservi on useimmissa jäsenmaissa suurempi kuin ensimmäisellä päästökauppakaudella. Uusien osallistujien vuotuinen reservi on Saksan jakosuunnitelmaesityksessä 10 Mt. Espanja, Italia ja Ranska tulevat varaamaan uusille osallistujille 8 Mt vuodessa.

Uusien osallistujien osalta jäsenvaltiot ovat omaksumassa seuraavanlaisia säännöksiä: Yhdistynyt kuningaskunta soveltaa uusiin osallistujiin parhaimman käytettävissä olevan tekniikan vertailumenetelmää (benchmarking-menetelmä). Uusille osallistujille varataan kiintiö, joka on noin 7 prosenttia kokonaispäästöoikeusmäärästä. Saksassa käytetään parhaimman käytettävissä olevan tekniikan menetelmää (BAT, benchmarking-menetelmä) sekä ennalta määritettyjä huipunkäyttöaikoja. Hiilelle ja kaasulle kaavailaan erillisiä benchmarking'eja. Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto saa päästöoikeuksia sekä lämmön että sähkön tuotannolle. Uusien osallistujien päästöoikeuksien jakotaataan 14 vuodeksi.

Direktiivi mahdollistaa toisella päästökauppakaudella päästöoikeuksien korkeintaan kymmenen prosentin myymiseen huutokaupalla tai muulla tavoin. Päästöoikeuksien huutokauppaa suunnitellaan useissa jäsenvaltioissa.

Jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärään välittömästi vaikuttavien Kioton mekanismien käytöstä on jo saatavilla selkeä kokonaiskuva. Kaikki ne EU-maat, joilla on tiukka päästöjen vähentämisen tavoite, suun-

nittelevat käyttävänsä Kioton mekanismeja velvoitteidensa saavuttamiseksi.

2.9.3. *Linkkidirektiivin täytäntöönpano eri maissa*

Linkkidirektiivin täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö on pantu täytäntöön useassa jäsenvaliossa. Linkkidirektiivin mukaan kauden 2008—2012 ja sen jälkeen tehtävissä jakosuunnitelmissa on määriteltävä prosenttiosuus, mihin asti toiminnanharjoittajat voivat käyttää ERUja ja CERejä kullekin laitokselle jaetuista päästöoikeuksista. Komission näkemyksen mukaan raja voidaan asettaa jakosuunnitelmassa laitokohtaisesti tai kaikille laitoksille yhteisesti.

Toiminnanharjoittajille myönnettävä oikeus käyttää ERUja ja CERejä vaihtelee elokuun 2006 lopun jakosuunnitelmaesityksissä tai niiden luonnoksissa 5—50 prosentin välillä. Valtaosa maista esittää tasoksi 7—20 prosentin välille sijoitettavaa lukua. Espanjan ja Irlannin esitykset 50 prosentista ovat poikkeuksellisen korkeat. Komissio arvioi prosenttiosuuskien hyväksyttävyyden jakosuunnitelmia tarkastaessaan.

Useimmat valtiot suhtautuvat suopeasti linkkidirektiivin tuomiin mahdollisuuksiin hyödyntää Kioton mekanismeja. Direktiivissä erikseen mainittuja nielu- ja ydinvoimahankkeita koskevia rajoitteita laajempiin rajoitteisiin ei ole yleensä haluttu lähteä. Lainsäädäntöä valmisteltaessa on mm. Itävallassa ja UK:ssa pohdittu sitä, miten suhtautua muihin kuin hiilidioksidipäästöjä vähentäviin hankkeisiin. Erityisrajoituksiin ei kuitenkaan ole päädytty.

Keskustelu kaksoislaskentaa koskevasta tulkinnasta on tehnyt JI-hankkeiden isäntämaina useimmiten olevat uudet jäsenmaat varauksellisiksi mekanismpolitiikassaan. Slovakia suunnittelee kieltävänsä yritystensä mahdollisuuden hyödyntää hankeyksiköitä velvoitteidensa täyttämiseksi. Unkari ja Slovakia tulevat verottamaan maassa toteutettavia JI-hankkeita pitämällä osan hankkeiden tuottamista yksiköistä itsellään. Maat eivät myöskään tule hyväksymään niiden alueella toteutettavia hankkeita, jotka välittömästi tai välillisesti vaikuttavat päästökaupasektorin

päästöihin. Myös Tseki suunnittelee rajoitavansa hyväksyttävii projekteja.

Seuraavassa on lähemmin tarkasteltu linkkidirektiivin toimeenpanoa ja linjauksia Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa ja Alankomaissa.

Ruotsin ympäristöministeriö on laatinut laajan muistion linkkidirektiivin täytäntöönpanosta (De projektbaserade mekanismerna enligt Kyotoprotokollet och länkdirektivets Ds 2005:19). Muistio sisältää lakiehdotuksen päästökauppalaain (2004:1199) muuttamiseksi. Hallituksen valtiopäiville antamassa esitysehdotuksessa (2005/06:184) on asiaa koskevat pykäläehdotukset.

Ruotsin lähtökohta on, että linkkidirektiivi edellyttää vain muutamia säännöksiä Ruotsin lakiin. Näitä täydennetään yksityiskohtaisilla hanketoimintaa koskevilla alempiasteisilla säädöksillä.

Toiminnanharjoittajien maksimaalista mahdollisuutta käyttää päästövähennysyksiköitä ja sertifioituja päästövähennysyksiköitä ei ole laissa määritelty vaan se jätetään määriteltäväksi kansallisessa jakosuunnitelmassa. Toiminnanharjoittajat voisivat käyttää päästövähennysyksiköitä 20 prosenttia jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärästä. Projektien hyväksymistä on käsitelty erityisessä energiaviranomaisten (STEM) raportissa (Godkännande av JI- och CDM-projekt. Process och organisation för Designated National Authority och JI Focal Point i Sverige). Viranomaistahona Ruotsissa toimii hallitus tai sen nimeämä viranomaisena. Ruotsi ei sulje pois mahdollisuutta tehdä JI-hankkeita Ruotsissa.

Tanskassa tuli 1 päivänä heinäkuuta 2005 voimaan linkkidirektiivin toimeenpanoa varten säädetty laki päästökauppalaain muuttamisesta (Lov om ændring af lov om CO₂ – kvoter, lov nr 410). CDM- tai JI-hankkeen käynnistämiseen ja toteuttamiseen muualla kuin Tanskassa tarvitaan lupa. Luvan saa luonnollinen tai oikeushenkilö, jolla on kotipaikka Tanskassa. Lupaviranomaisena toimii ympäristöministeriö tai toimivaltainen viranomais sellaisessa EU:n jäsenvaltiossa, joka ei ole projektin isäntävaltio. Myös Tanskassa toteutettavat JI-hankkeet ovat lain mukaan mahdollisia. Luvan voi tässä tapauksessa myöntää vain ympäristöministeriö ja tällöin

edellytetään, että hankkeesta vastaava on luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka kotipaikka ei ole Tanskassa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hanke on Tanskan ilmastostrategian mukainen.

Laki ei määrittele laitospaikkaa ylärajaa toiminnanharjoittajien mahdollisuuksille käyttää ERUja ja CERejä.

Saksassa tuli 30 päivänä syyskuuta 2005 voimaan laki Kioton pöytäkirjan hankemekanismin toimeenpanosta ja linkkidirektiivin soveltamisesta (Gesetz zur Einführung der projektbezogenen Mechanismen nach dem Protokoll von Kyoto zum Rahmenübereinkommen der Vereinten Nationen über Klimaänderungen vom 11. Dezember 1997 und zur Umsetzung der Richtlinie 2004/101/EG). Laki koskee sekä JI-hankkeita Saksassa että JI- ja CDM-hankkeita Saksan ulkopuolella. Hyväksynnän antaminen hankkeeseen osallistumiselle perustuu kaikissa näissä tapauksissa oikeusharkintaan. Hyväksynnän saajalle ei ole asetettu muita rajoituksia kuin se, että hänen pitää pystyä vastaamaan hankkeen toteuttamisesta erityisesti laissa asetettujen vaatimusten mukaisesti. Hyväksynnät antaa ja laissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii Liittovaltion ympäristövirasto (Umweltbundesamt).

Alankomaat on ilmoittanut aikovansa sallia yritysten käyttää vapaasti CERejä kaudella 2005—2007. Kaudelle 2008—2012 laitospaikkaa ylärajaksi ollaan asettamassa 8 prosenttia jaetuista päästöoikeuksista. Raja vastaa Alankomaiden kantaa linkkidirektiivineuvotteluissa. Kahdeksan prosentin laitospaikka ylärajaksi asetetaan vain, jos se hyväksytään laajemmin EU:ssa.

Alankomaissa on 22 päivänä maaliskuuta 2006 vahvistettu linkkidirektiivin toimeenpanoa koskeva laki (nro 189), jolla muutetaan ympäristöhallintolakia. (Wet milieubeheer). Valtion hyväksyntä voidaan antaa CDM- ja JI-hankkeille, ei kuitenkaan Alankomaiden alueella tai talousvyöhykkeellä toteutettavalle hankkeelle. Hankkeen hyväksymisen edellytykset ovat kummankin hanketyypin osalta samat. CDM-hankkeille hyväksynnän antaa hakemuksesta ympäristöasioista vastaava ministeriö, JI-hankkeille talousministeriö.

2.10. Nykytilan arviointi

2.10.1. Yleistä

Suomessa päästökauppadirektiivi on pantu täytäntöön päästökauppalailla. Päästökauppajärjestelmä perustuu vaihdannan piirissä oleviin päästöoikeuksiin. Päästöoikeuksien jakaminen lain soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajille perustuu päästökauppakausittain laadittavaan kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen, komission siihen mahdollisesti esittämiin muutoksiin ja komission päätöksen jälkeen myönnettäviin laitostarkoituksiin päästöoikeuksiin. Toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain laitoksen edellisen vuoden päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia päästökauppaviranomaisen ylläpitämään rekisteriin. Jos toiminnanharjoittajalla on vähemmän päästöoikeuksia kuin päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia muilta toiminnanharjoittajilta tai markkinoilta. Jos taas toiminnanharjoittajalla on vähemmän päästöoikeuksia kuin päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia. Päästöoikeuden hinta määräytyy yhteisön laajuisilla päästöoikeusmarkkinoilla.

2.10.2. Soveltamisala ja päästöoikeuksien jakomenetelmä ja -perusteet päästökauppakaudelle 2008—2012

Päästökauppalaian soveltamisalaan koskevan 2 §:n sanamuoto on osoittautunut tulkinvaraiseksi suunnitteilla olevien jätteitä polttoaineena osittain tai kokonaan käyttävien laitosten kannalta. Toiminnanharjoittajien kannalta on tärkeää, että jätteitä polttavien laitosten lain soveltamisalaan kuulumisen tai jääminen soveltamisalan ulkopuolelle olisi määritelty nykyistä selkeämmin.

Suuri osa jäsenvaltioista Suomi mukaan lukien ovat sisällyttäneet EU:n päästökauppajärjestelmään päästökauppadirektiivissä mainittuina polttolaitoksina ainoastaan sellaiset kattilat ja polttolaitosyksiköt, jotka eivät ole teollisuusprosessin osia. Komissio katsoo, että polttolaitos – käsite sisältää kaikki polttoprosessit. Komissio edellyttää, että päästökauppakauden 2008—2012 kansalliset jakosuunnitelmat sisältävät ainakin integroitujen terästehtaiden, petrokemian teollisuus-

den eteenin ja propeenin sekä kivivillan ja nokimustan valmistuksen ja öljyn- ja kaasun off-shore tuotannon nimelliseltä lämpötehoon yli 20 megawatin polttoprosessit. Komission edellyttämä polttolaitos – käsitteen yhtenäinen tulkinta edellyttää päästökauppalaian soveltamisalan laajentamista.

Päästökauppalaki sisältää päästöoikeuksien jakomenetelmän ja jakoperusteet ainoastaan päästökauppakaudelle 2005—2007. Päästökauppakauden 2008—2012 kansallista jakosuunnitelmaesitystä ja päästöoikeuksien myöntämistä varten lakiin tulisi lisätä päästöoikeuksien jakomenetelmä ja -perusteet kaudelle 2008—2012.

2.10.3. Linkkidirektiivin täytäntöönpano

Päästökauppadirektiiviä on muutettu nk. linkkidirektiivillä. Linkkidirektiivissä on säännöksiä Kioton pöytäkirjan mukaisilla hankemekanismeilla saatujen päästövähennemien eli ERUjen ja CERien käytöstä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Direktiivissä on lisäksi yleisiä mekanismien käyttöön liittyviä säännöksiä. Osa linkkidirektiivin säännöksistä kohdistuu ainoastaan EU:n päästökauppajärjestelmään ja siten päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajiin. Linkkidirektiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia, että toiminnanharjoittajat voivat käyttää ERUja ja CERejä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Tämä lisää EU:n päästökauppajärjestelmässä käytettävien yksiköiden tarjontaa ja toiminnanharjoittajien käytössä olevia vaihtoehtoja täyttää velvoitteensa. ERUjen ja CERien käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä edellyttää muutoksia päästökauppalakiin.

Jos päästökauppalaian soveltamisalaan kuuluvan laitoksen toiminnanharjoittaja haluaa osallistua JI- tai CDM-hankkeeseen, tapahtuisi osallistumisen edellyttämä päätöksenteko Suomessa Kioton mekanismien käyttöä koskevan, myöhemmin säädettävän lainsäädännön mukaisesti (HE laiksi Kioton mekanismien käytöstä). Linkkidirektiivi ei kuitenkaan edellytä, että toiminnanharjoittaja itse osallistuu hankkeisiin, joista sen EU:n päästökauppajärjestelmässä käyttämät ERUt tai CERit on saatu. Toiminnanharjoittajat voivat hankkia ERUja ja CERejä esim. muilta yri-

tyksiltä, rahastoista tai kehittymässä olevilta markkinoilta.

Linkkidirektiivissä säädetään myös yli 20 MW:n vesivoimahankkeiden hyväksymiseen liittyvistä edellytyksistä. Säännös on kirjoitettu siten, että se kohdistuu kaikkiin valtion hyväksymiin yli 20 MW:n vesivoimahankkeisiin, eikä se siten koske ainoastaan vesivoimahankkeista saatavien hankeyksiköiden käyttöä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Direktiivin mukaisesti yli 20 MW:n vesi-voimahakkeita koskevien perusteiden ja ohjeiden huomioon ottaminen tulee varmistaa jo hankkeen hyväksymisvaiheessa. Kioton mekanismien käyttöä koskevassa laissa on tarkoitus säätää, että hankkeiden hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa, että se ei ole Suomen hyväksymien kansainvälistä yhteistyön periaatteiden vastainen. Tämän mukaisesti yli 20 MW:n vesivoimahankkeiden hyväksymisen edellytyksenä olisi linkkidirektiivin vaatimusten täyttäminen.

2.10.4. Päästökauppalaian muut muutostarpeet

Päästökauppalaian mukaan valtioneuvosto myöntää päästöoikeudet sekä kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen sisällyville laitoksille että sen jälkeen lain soveltamisalaan tuleville laitoksille ja olemassa olevien laitosten muutoksille (uudet osallistujat). Valtioneuvosto ja komissio päättävät päästöoikeuksien kokonaismäärän ja uusille osallistujille varattavan osuuden. Päästöoikeuksien jakoperusteet kaudelle 2007—2007 säädetään laissa ja myös kauden 2008—2012 jakoperusteet ehdotetaan säädettäväksi laissa. Siten päätökset päästöoikeuksien myöntämisestä eivät sisällä yhteiskuntapoliittisesti merkittävää harkintaa, minkä vuoksi on perusteltua siirtää niistä päättäminen kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Päästökauppalaian mukaan kaikki muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanossa hyväksytyt todentajat voivat toimia Suomessa päästöselvitysten todentajina. Päästökauppaviranomaisen erillistä hyväksyntää ei edellytetä. Tämä ei vastaa muiden jäsenvaltioiden käytäntöä ja vaikeuttaa myös päästökauppaviranomaisen todentajiin kohdistuvaa val-

vontaa. Päästökauppaviranomaisen hyväksyntä myös muussa valtiossa hyväksytyille todentajalla edellyttää päästökauppalaian muuttamista.

Päästökauppadirektiivin yhtenäinen täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa edellyttää selvennystä päästökauppalaian päästöoikeuksien palauttamisen määräajan laskemista koskevaan säännökseen. Lakiin on tarpeenlistaa lisätä myös säännös päästöjen määrän arvioinnista, jos toiminnanharjoittajan päästöjen tarkkailu on ollut puutteellista. Lisäksi lain täytäntöönpanon kannalta on tarpeen tehdä joitain muita vähäisiä muutoksia päästökauppalaikiin.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen keskeisenä tavoitteena on säätää päästökauppakauden 2008—2012 päästöoikeuksien jaon perusteista sekä siitä, miten päästökauppalaian soveltamisalaan kuuluvat toiminnanharjoittajat voivat käyttää Kioton hankemekanismeista saatavia hankeyksiköitä EU:n päästökauppajärjestelmässä. Päästökauppakauden 2008—2008 kansallista jakosuunnitelmaesitystä ja päästöoikeuksien myöntämistä varten päästökauppalaikiin ehdotetaan lisättäväksi päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet kaudelle 2008—2012. Lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan kaudella 2008—2012 komission edellyttämiä polttoprosesseja. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi ne linkkidirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät muutokset, jotka koskevat päästökauppalaian soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajien hankeyksiköiden käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Soveltamisala sekä päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012

Päästökauppalaian soveltamisalaa täsmennettäisiin yhdyskuntajätteen ja ongelmajät-

teen polton osalta siten, että soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät laitokset, jotka ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudattavat jätteiden polttolaitoksen vaatimuksia. Ulkopuolelle jäisivät siten jätteen polttolaitokset sekä jätteenpoltoasetuksen 13 §:n 1 momentissa tarkoitettut käsittelemättömän sekalaisen yhdyskuntajätteen rinnakkaispolttolaitokset ja ongelmajätteen rinnakkaispolttolaitokset. Ehdotettu muutos ei toisi muutosta lain soveltamiseen olemassa oleviin laitoksiin.

Päästökauppadirektiivin yhdenmukaisen täytäntöönpanon vuoksi päästökauppalain soveltamisala laajennettaisiin koskemaan päästökauppakaudella 2008—2012 komission ohjeistuksen mukaisia polttoprosesseja. Soveltamisala kattaisi petrokemian laitoksen eteeni- ja propeeniyksiköt sekä niihin kiinteästi liittyvän butadieeniyksikön yhteenlasketulta nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin polttoprosessit. Soveltamisalaan tulisivat myös kivivillan ja nokimustan valmistuksen nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin polttoprosessit. Suomessa ei ole nokimustan valmistusta.

Päästökauppalakiin ehdotetaan lisättäväksi päästökauppakauden jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012. Päästöoikeudet myönnettäisiin toiminnanharjoittajille maksutta myös päästökauppakaudella 2008—2012. Laitokset ja niiden tuotannon osat ryhmiteltäisiin myös kaudella 2005—2007 niiden toiminnan luonteen tai tuotettavan tuotteen perustella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määriteltäisiin erilliset jakoperusteet.

Päästökauppalakiin lisättäisiin päästöoikeuksien jakoperusteita päästökauppakaudelle 2008—2012 koskeva uusi 6 b luku. Päästöoikeuksien jakoperusteena olisi samoin kuin päästökauppakaudella 2005—2007 pääsääntöisesti laitosten päästöhistoria vuosilta 1998—2002. Teollisuusprosessien osalta huomioitaisiin myös vuoden 2007 arvioitu tuotantokapasiteetti. Lauhdesähkön päästöoikeuksia laskettaessa käytettäisiin edelleen vuosien 2000—2003 päästöhistoriaa. Päästöhistorian perusteella laskettuihin laskennallisiin päästöoikeusmääriin sovellettaisiin alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkausker-

toimia. Teollisuusprosessien ja teollisuuden energiantuotannon päästöhistorian perusteella laskettua päästöoikeusmäärää leikattaisiin vähiten ja lauhdesähkön eniten. Teollisuusprosesseihin sovellettaisiin tehostamiskerrointa 0,95, teollisuuden energiantuotantoon tehostamiskerrointa 0,90, kaukolämmön- ja sen yhteydessä tuotetun sähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,80 ja lauhdesähkön tuotantoon leikkauskerrointa 0,33.

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksestä päättämisen jälkeen päästökaupparjestelmään tuleville uusille laitoksille tai laitosten muutoksille säädettäisiin omat päästöoikeuksien jakoperusteet. Näihin uusiin osallistujiin sovellettaisiin samoja leikkaus- ja tehostamiskertoimia kuin vanhoille laitoksille. Sellaisiin uusiin laitoksiin tai laitosten muutoksiin, jotka ovat tulleet uusina osallistujina lain soveltamisalaan jo päästökauppakaudella 2005—2007, sovellettaisiin kauden 2008—2012 uusien osallistujien jakoperusteita. Olemassa oleviin laitoksiin, jotka ovat tulleet lain soveltamisalaan kauden 2005—2007 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan 19 elokuuta 2004 tehdyn päätöksen jälkeen, sovellettaisiin pääsääntöisesti päästöhistoriaan perustuvia jakoperusteita ja alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia.

3.2.2. Linkkidirektiivin täytäntöönpano

Kioton hankemekanismeilla saatavien CERien ja ERUjen eli hankeyksiköiden käyttö EU:n päästökaupparjestelmässä edellyttää päästökauppalain muuttamista. Päästökauppalakiin tehtäisiin ne linkkidirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät muutokset, jotka koskevat päästökauppalain soveltamisalaan kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajien hankeyksiköiden käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia EU:n päästökaupparjestelmässä.

Kioton pöytäkirjan mukaiset hanketoiminnat ja niistä peräisin olevat hankeyksiköt määriteltäisiin päästökauppalaisissa. Puhtaan kehityksen mekanismin hankkeista peräisin olevien CERien ja yhteistoteutushankkeista peräisin olevien ERUjen lisäksi lain 5 §:ssä määriteltäisiin hankeyksikkö, jolla tarkoitetaan CERejä ja ERUja.

Päästökauppakaudella 2008—2012 kansal-

lisessa jakosuunnitelmaesityksessä olisi päästökauppalaan mukaan päätettävä myös prosenttiosuudesta, mihin asti kunkin laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä. Laskennallisilla päästöoikeuksilla tarkoitetaan päästöoikeusmäärää, johon ei ole sovellettu alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä niin sanottua sovituserroa. Prosenttiosuutta ei säädettäisi laissa, vaan siitä päättäisi valtioneuvosto. Valtioneuvoston olisi prosenttiosuudesta päättäessään otettava huomioon Kioton pöytäkirjan ja sen toimeenpanosääntöjen mukainen täydentävyysperiaate, jonka mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia.

Hankemekanismien käyttö tarkoittaa käytännössä sitä, että toiminnanharjoittaja voi täyttää osan vuosittaisesta päästöoikeuksien palauttamisvelvoitteestaan siirtämällä vastaavan määrän hankeyksiköitä kansalliseen rekisteriin velvoitteen täyttämistä varten. Tästä säädettäisiin lain 49 §:ssä.

Päästökauppalaan lisättäisiin hankeyksiköiden käyttöä koskeva uusi 6 a luku. Toiminnanharjoittaja voisi käyttää hankeyksiköitä, jotka se on saanut hanketoiminnoista, joihin se itse osallistuu. Toiminnanharjoittaja voi hankkia EU:n päästökauppajärjestelmässä käytettäviä hankeyksiköitä myös muilla tavoin kuten toisilta yrityksiltä, erilaisista hiilirahastoista tai kehittyviltä markkinoilta.

Kioton pöytäkirjan mukaan teollisuusvaltio voi valtuuttaa oikeushenkilöt osallistumaan niiden alueella toteutettaviin JI-hankkeisiin. Linkkidirektiivin mukaan siinä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta hankeyksiköitä ei voi myöntää päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten kasvihuonekaasujen vähentämisestä tai rajoittamisesta. Linkkidirektiivissä on säännökset siitä, miten päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten päästöihin vaikuttavat JI-hankeet tulee ottaa huomioon kauden 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmassa. Suomi ei ole nykyisin JI-hankkeiden isäntämaana. EU:n päästökauppa on yhteisön sisäinen joustomekanismi, jonka tavoitteena on ohjata päästöjen vähentämistoimet sinne, missä se on kustannustehokainta. Päästökauppalaan soveltamisalaan

kuuluvien laitosten päästöihin ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa päällekkäisiä joustomekanismeja. Lain 51 b §:ssä säädettäisiin, että lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen päästöjen vähentämisestä tai rajoittamisesta ei voi myöntää JI-hankkeista saatavia ERUja.

Päästökauppaudella 2005—2007 toiminnanharjoittaja voisi käyttää CDM-hankkeista peräisin olevia CERejä edellyttäen, että se on teknisesti mahdollista. Tämä edellyttää, että ilmastopimuksen sihteeristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki (ITL) on käytössä. Todennäköistä on, että tapahtumaloki saadaan käyttöön vuonna 2007. Kaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla kausilla toiminnanharjoittaja voisi käyttää hankeyksiköitä päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn prosenttiosuuteen saakka.

Linkkidirektiivissä on ns. nieluhankkeita ja ydinvoimahankkeita koskevia rajoituksia. Näiden rajoitusten täytäntöön panemiseksi lain 51 c §:ssä säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja ei voi käyttää nieluhankkeista tai ydinvoimahankkeista peräisin olevia hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittajan on tarvittaessa toimitettava päästökauppaviranomaiselle selvitys hankeyksiköiden alkuperästä. Lain 64 a §:ssä säädettäisiin, että päästökauppaviranomaisten on estettävä nielu- tai ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö ja velvoitettava toiminnanharjoittaja palauttamaan vastaava määrä päästöoikeuksia tai hyväksyttäviä hankeyksiköitä. Nielu- tai ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö taikka alkuperää koskevan selvityksen toimittamisen laiminlyönti säädettäisiin 67 §:ssä rangaistavaksi. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi teon tai laiminlyönnin tahallisuus tai törkeä huolimattomuus.

3.2.3. *Muut muutokset päästökauppalaan*

Päästökauppalaan mukaan valtioneuvosto myöntää päästöoikeudet sekä kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen sisältyville laitoksille että sen jälkeen lain soveltamisalaan tuleville laitoksille ja olemassa olevien laitosten muutoksille (uudet osallistujat). Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätökset päästöoikeuksien myöntämisestä uusille

osallistujille tekisi kauppa- ja teollisuusministeriö.

Päästökauppalain mukaan kaikki muussa Euroopan talousalueessa kuuluvassa valtiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanossa hyväksytyt todentajat voivat toimia Suomessa päästöselvitysten todentajina. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päästökauppaviranomaisen hyväksyisi myös muussa valtiossa hyväksytyt ja akkreditoituneet todentajat.

Lakiin lisättäisiin säännös laitoksen päästöjen määrän arvioinnista, jos toiminnanharjoittajan päästöjen tarkkailu on ollut puutteellista. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitain muita täytäntöönpanon kannalta tarpeellisia vähäisiä muutoksia.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. Yleistä

EU:n päästökauppajärjestelmän keskeisimmät toimintamekanismit muodostuvat jäsenmaiden liikkeelle laskemien päästöoikeuksien määrästä, niillä käytävästä kaupasta ja päästöoikeuden hinnasta. Kaupankäynnin yhteydessä syntyvä päästöoikeuden hinta määrittelee päästöjen vähentämisen taloudellisen perustan. Jos markkinoilta saatavat päästöoikeudet ovat taloudellisesti edullisempia kuin omassa tuotannossa tehtävät päästöjen vähentämistoimet, ei päästöjen vähentämiseen kannata itse ryhtyä, vaan edullisempaa on hankkia tarvittavat päästöoikeudet markkinoilta. Päästöoikeuden hinta määräytyy päästöoikeusmarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan perusteella.

Päästöoikeuden hinnan muodostumiseen vaikuttavat keskeisesti taloudellinen kehitys jäsenmaissa, päästöjen vähentämiskustannukset ja liikkeellä olevien päästöoikeuksien määrä suhteessa niiden tarpeeseen. Kioton sitoumuskaudella päästöoikeuden hintaan vaikuttavat myös Kioton mekanismeilla hankitut päästövähennykset. EU:n päästökauppa ei näin ollen ole suljettu järjestelmä, vaan kierrossa olevien päästöoikeuksien määrä riippuu myös mekanismien käytöstä. Mahdollisuus Kioton mekanismien käyttöön rajoittaa siten

omalta osaltaan päästöoikeuden hinnan nousua tulevalla sitoumuskaudella. Suomen osuus Euroopan yhteisön alueelle myönnettyistä päästöoikeuksista on vähäinen, joten kansallisella jakosuunnitelmaesityksellä ei käytännössä voida vaikuttaa päästöoikeuden hintaan.

Päästökauppa on tehtyjen selvitysten perusteella parhaimmillaan kustannustehokas järjestelmä päästöjen vähentämiseksi. Päästökaupasta saatavat edut voivat kuitenkin vähentää merkittävästi tai pahimmissa tapauksissa ne voidaan menettää kokonaan, jos päästökaupan kansallisia velvoitteita suunniteltaessa ei alun perin oteta tarpeeksi huomioon päästöjen vähentämismahdollisuuksia ja kustannuksia sekä markkinoiden luonnetta eri sektoreilla. Tämä koskee niin päästökaupasektorin ja päästökaupan ulkopuolelle jäävien sektoreiden keskinäistä taakanjakoa kuin päästökaupasektorin sisäistä jakoakin. Jos päästökauppaan liittyvien kansallisten velvoitteiden kohdentaminen ja päästöoikeuksien jako on suoritettu kustannustehokkaasti, olisivat niin kansantalouden kokonaistuotanto, työllisyys, investoinnit kuin kotitalouksien kulutusmahdollisuudetkin tehtyjen tutkimusten perusteella paremmat EU:n päästökaupan oloissa kuin sellaisessa vaihtoehdossa, jossa Suomen päästötavoite tulisi saavuttaa pelkästään kotimaisin keinoin.

Komission hyväksymän kansallisen jakosuunnitelman mukaiset päästöoikeudet jaetaan Suomessa yrityksille ja laitoksille kokonaan maksutta. Maksuton jako estää yritysten keskimääräisten tuotantokustannusten nousupaineet siihen saakka kun päästöoikeuksia voidaan jakaa niiden tarpeeseen nähden. Menettely on tärkeä erityisesti niille yrityksille, jotka eivät voi siirtää päästöoikeuskustannuksia tuotteiden hintoihin. Sen sijaan sellaisille yrityksille, jotka voivat viedä kustannukset tuotteiden hintoihin, maksutta saadut päästöoikeudet ovat ylimääräistä tuottoa.

Hankemekanismien käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä lisää päästöyksiköiden tarjontaa ja tätä kautta sen arvioidaan alentavan päästöoikeuksien hintaan. Toimivilla mekanismimarkkinoilla niin valtio kuin yksittäisten yritystenkin kustannukset täyttää päästövähennysvelvoitteensa alenevat.

Hankemekanismien käyttö tuo EU:n pääs-

tökauppajärjestelmän liiketoimintamahdollisuuksien piiriin sekä EU:n sisällä että sen ulkopuolella muitakin sektoreita kuin ne, jotka sisältyvät päästökauppadirektiiviin. Hanke-mekanismien käyttö edistää ympäristöä säästävän teknologian siirtämistä ja käyttöönottoa ja luo erityisesti tämän alan yrityksille liike-toimintamahdollisuuksia.

4.1.2. *Valtionalous*

Ilmastopolitiikan vaikutukset valtionalou-teen syntyvät niistä toimenpidevalinnoista, joilla Suomen päästötavoitteet pyritään saavuttamaan. Keskeiset politiikka-alueet tavoitteiden saavuttamiseksi ovat perinteiset energiapolitiikan välineet, kuten energiaverojärjestelmä, energiatuet ja normit sekä uusina toimenpidealueina joustomekanismit, EY:n päästökauppa ja Kioton mekanismit. Joustomekanismien käyttöönotto toisaalta vähentää perinteisten energiapolitiikan välineiden käytön tarvetta, mutta samalla lisää valtion rahoitustarvetta Kioton mekanismien käytön myötä. Päästökaupan piiriin kuuluvilla aloilla perinteisiä päästöjenohjaustoimia voidaan lieventää, mutta päästökaupan ulkopuolisilla aloilla perinteiset toimenpiteet ovat edelleen keskeisiä ohjausmekanismeja.

Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen (VATT) tekemä selvitys osoittaa valtion osallistumisen Kioton mekanismien käyttöön alentavan kansantalouden kustannuksia päästövelvoitteen hoidossa. VATT:n laskelmien mukaan valtion osallistuminen Kioton mekanismeilla päästövelvoitteen hoitoon vaikuttaa pääsääntöisesti myönteisesti niin päästökauppasektorin kuin ei-päästökauppasektorinkin toimialojen tuotantomahdollisuuksiin.

Marraskuussa 2005 eduskunnalle annetussa valtioneuvoston selonteossa lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksista esitetään, että valtio hyödyntää Kioton pöytäkirjan mukaisia JI- ja CDM- hankkeita vuosina 2008—2012 kaikkiaan 10 milj. tonnilla. Tähän tarvittavan määrärahan mitoitus ei ole etukäteen mahdollista tarkasti arvioida, koska päästövähennemien hinta määräytyy markkinoilla. Jos päästövähennemien hinnaksi arvioidaan 10 euroa/tonni, Kioton mekanismien hankintaan käytettäisiin vuosina 2008—2012

kaikkiaan 100 miljoonaa euroa.

Päästökauppajärjestelmään liittyvät valvonta- ja muut hallintotehtävät aiheuttavat valtiolle lisäkustannuksia. Valtion tuloihin päästökauppa ei suoranaisesti vaikuta, koska päästöoikeudet jaetaan maksutta.

4.1.3. *Kansantalous*

EU:n päästökaupan merkitystä ilmastopolitiikanvälineenä on arvioitu Suomessa useissa tutkimuksissa. Vuonna 2003 valmistui Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa (VATT) ja Valtion teknillisessä tutkimuskeskuksessa (VTT) tehty tutkimus, jossa arvioitiin ensin vaihtoehtoja, joissa EU:n päästökauppa ei sovellettu. Päästötavoite saavutettiin pelkästään kotimaisilla toimenpiteillä, kuten energia-veroilla, tukipolitiikalla ja normeilla. Tämän jälkeen laskettiin vaihtoehtoja, joissa sovellettiin EU:n päästökauppa yhdessä kotimaisten toimenpiteiden kanssa. Vertailemalla pelkästään kotimaisilla toimilla hoidetun lähestymistavan kustannuksia niihin kustannuksiin, jotka syntyvät EU:n päästökaupan ja kotimaisten toimien yhteisestä käytöstä, voidaan VATT:n ja VTT:n tutkimuksen perusteella todeta, että päästökaupalla on mahdollista pienentää päästöjen vähentämiskustannuksia.

Vaikka päästökauppa lisääkin päästövelvoitteen hoidon kustannustehokkuutta, arvioitiin vuonna 2005 valmistuneessa VATT:n tekemässä selvityksessä bruttokansantuotteen olevan Suomessa Kioton kaudella vuodessa 0,6—0,9 prosenttia alempi kuin ilman päästövelvoitetta. Yksityisen kulutuskysynnän kohdalla alenema olisi luokkaa 1,4—2,2 prosenttia ja investoinneissa 0,1—0,3 prosenttia. Vaikutukset työllisyyteen olisivat VATT:n arvioiden mukaan lievästi negatiiviset. Ilman päästökauppa vaikutukset olisivat olleet kuitenkin selvästi suuremmat.

Päästövelvoitteesta aiheutuvat kansantalouden kustannukset ovat sitä mittavampia mitä tiukemmat päästötavoitteet ovat ja mitä korkeampi päästöoikeuden hinta on. Päästöoikeuden hinta puolestaan pyrkii nousemaan tavoitteiden vaativuuden kasvaessa.

Kioton mekanismien käyttö pienentää päästövelvoitekustannuksia mekanismeja käyttävissä jäsenmaissa sekä Euroopan yhtei-

sön alueella yleisemminkin. Yksittäisille jäsenmaille mekanismien käyttö tuo lisääntyvää joustavuutta ja kustannustehokkuutta päästöjen vähentämismahdollisuuksiin. Lisäksi mekanismien käyttö laskee komission teettämien arvioiden päästöoikeuden hintaa koko EU:n tasolla tuomalla lisää päästövähennyksiä yhteisön päästöoikeuksien markkinoille. Tällä olisi päästöjen vähentämisen kustannuksia alentava vaikutus koko EU-alueella. Mekanismien käyttö alentaa näin ollen kustannuksia myös niissä jäsenmaissa, jotka eivät osallistu mekanismien käyttöön. Eniten hyötyvät ne maat, jotka osaavat parhaiten hyödyntää mekanismien tuomat edut. Useat jäsenmaat ovat ilmoittaneet valtion osallistuvan Kioton mekanismien käyttöön.

4.1.4. Vaikutukset polttoaineiden hintoihin ja energian tuotantoon

EU:n päästökauppa parantaa vähähiilisten polttoaineiden kilpailukykyä. Mitä korkeampi päästöoikeuden hinta on, sitä parempi on niiden kilpailukyky. Varsinkin energiapuun kilpailukyky muihin polttoaineisiin nähden paranee. Päästöoikeuden hinnalla 20 euroa/tCO₂ muutoksen suuruus verrattaessa turpeeseen on noin 7,5 euroa/MWh, hiileen 6,7 euroa/MWh, raskaaseen polttoöljyyn 5,5 euroa/MWh ja maakaasuun 4 euroa/MWh. Eniten kilpailukykyään menettävät turve, kivihiili ja raskas polttoöljy, jotka tuottavat merkittävimmin hiilidioksidia polttoaine-energiaa kohden. Myös kaasun kilpailukyky heikkenee puuhun verrattaessa (4 euroa/MWh), mutta sen kilpailukyky paranee hiileen nähden 2,7 euroa/MWh, turpeeseen nähden 3,5 euroa/MWh ja öljyyn nähden 1,5 euora/MWh.

Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden kysynnän kasvu aiheuttaa nousupaineita niiden hintaan. Markkinoilta saatava korkeampi hinta parantaa polttoaineiden tuottajien kannattavuutta, mutta sähkön ja lämmön tuottajien tuotantokustannukset ja päästöjen vähentämiskustannukset kohoavat. Polttoaineiden markkinahintoihin vaikuttavat kuitenkin päästöoikeuden hinnan lisäksi polttoaineen paikallisuus, alueellinen kilpailutilanne ja toimitussopimuksissa olevat erilaiset sitoumukset.

Ensimmäisen päästökaupakauden kokemusten valossa päästökauppa johtaa turvetta ja puuta käyttävissä laitoksissa puun osuuden kasvattamiseen. Turpeen polttoainevero lämmön tuotannossa poistettiin 1 päivästä heinäkuuta 2005 alkaen. Tällä toimenpiteellä on tarkoitus varmistaa turpeen kilpailukyky fossiilisiin polttoaineisiin nähden sähkön ja lämmön yhteistuotannossa ja erillisessä lämmön tuotannossa myös suhteellisen korkeilla päästöoikeuden hinnoilla ja edistää puun ja turpeen yhteiskäyttöä. Sähkön tuotannossa polttoaineveroja ei ole millään polttoaineella.

Pelkästään sähköä tuottavissa laitoksissa turpeen asema heikkenisi sitä enemmän mitä korkeammalle päästöoikeuden hinta nousisi ja näyttäisi siltä, että turpeen käyttö näissä laitoksissa jää ilman uusia toimenpiteitä menneitä vuosia pienemmäksi. Valtioneuvoston marraskuussa 2005 eduskunnalle antamassa selonteossa lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksista asetetaan tavoite, että turpeen tuotantoon ja käyttöön panostetut voimavarat voitaisiin jatkossakin hyödyntää työllisyyttä ja alueellista kehitystä edistäen ja selvitetään miten turpeen asema voitaisiin turvata tuontipolttoaineita vastaan lauhdesähkön tuotannossa. Lisäksi selonteossa todetaan, että bioenergiatavoitteiden saavuttamisen kannalta on tärkeitä, että turpeen kilpailukyky varmistetaan yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa ja lämmön erillistuotannossa fossiilisiin tuontipolttoaineisiin verrattuna. Näin lievennetään niitä kapeikkoja, joita päästökauppa saattaa aiheuttaa ohjatessaan puun kysyntää energiakäyttöön muun jatkojalostuksen asemesta. Turpeen energiakäyttöön vaikuttavat ohjauskeinot eivät kuitenkaan saa vaarantaa metsähakkeen ja peltobiomassojen energiankäytön kehittämistä.

Suomessa päästöoikeuksien jaon keskeisin periaate, perintömenettely, ja myös muut jaon kriteerit kohtelevat kaikkia polttoaineita samalla tavalla. Päästöoikeuksien kansallinen jakopäätös ei siten vaikuta polttoaineiden markkinaosuuksiin. Ensimmäisen päästökaupakauden jakopäätöksen osalta teetettiin selvitys, jossa arvioitiin laskelmien avulla polttoaineittain päästöoikeuksien jaon kohdentumista niiden arvioituun tarpeeseen näh-

den. Selvitys todensi päästöoikeuksien tasa-puolisen jaon eri polttoainetta käyttävien laitosten kesken. Polttoaineiden markkina-osuuksiin vaikuttavat polttoaineiden hinnat, joihin päästöoikeuden hinnalla on huomattava vaikutus, sen sijaan päästöoikeuksien jaon periaatteet eivät vaikuta polttoaineiden kilpailuasemaan.

4.2. Yritysvaikutukset

4.2.1. Vaikutukset päästökauppasektorin yrityksiin

Päästökauppajärjestelmän käyttöönoton myötä sen piiriin kuuluvat yritykset tarvitsevat tuotannossaan perinteisten tuotantokelijöiden lisäksi uuden tuotantokelijäluokan, päästöoikeuden. Se on samalla uusi, ja useille yrityksille merkittävä kustannuserä. Kustannuksen suuruus muodostuu tarvittavien päästöoikeuksien määrästä ja niiden hinnasta. Vaikka suurin osa yritysten tarvitsemista päästöoikeuksista jaetaan niille maksutta, on niiden käyttäminen tuotannossa samanlainen kustannus kuin markkinoilta ostettujen päästöoikeuksien käyttäminen. Tämä johtuu päästöoikeuden vaihtoehtokustannuksesta, jolla tarkoitetaan sitä, että yritys voi joko myydä päästöoikeuden tai käyttää sen tuotannossa – vaihtoehdon kannattavuuden perusteella. Tämän vuoksi yritysten tulisi päästökaupan oloissa kyetä hinnoittelemaan tuotteensa siten, että tavanomaisten tuotantokustannusten lisäksi myös tuotteen tuottamisessa tarvittaviin päästöoikeuksiin liittyvät kustannukset tulisivat katetuiksi. Tuotteen päästöoikeuskustannusten määrään ei siten vaikuta päästöoikeuksien hankintatapa. Yritykselle valtiolta maksutta saatu päästöoikeus on vaihtoehtokustannuksena samanarvoinen markkinoilta hankitun päästöoikeuden kanssa.

Kaukolämmityksen osalta vaihtoehtokustannuksiin perustuva toimintatapa ei päde, koska kaukolämpöyrityksillä on sopimukseen perustuva lämmön toimitusvelvollisuus eivätkä ne näin ollen voi vapaasti myydä päästöoikeuksiaan ja olla toimittamatta lämpöä.

Päästökauppajärjestelmä kattaa nykyisin vain EU:n jäsenvaltiot. Useat päästökaupan piiriin kuuluvat yritykset sen sijaan toimivat globaaleilla markkinoilla, jolloin merkittävä-

lä osalla kilpailijoita päästökaupan tarkoittamia päästörajoituksia ei ole olemassa. Päästöoikeuskustannusten vieminen tuotteiden hintoihin tarvittavassa määrin ei näissä olosuhteissa ole mahdollista. Tämä koskee erityisesti päästökauppaan kuuluvia prosessiteollisuuden aloja, rauta- ja terästeollisuutta, massa- ja paperiteollisuutta, öljynjalostusta sekä mineraaliaineteollisuutta. Kustannustehokkaat mahdollisuudet päästöjen vähentämiseen tuotantoa alentamatta ovat näillä aloilla vähäiset, koska päästöt syntyvät prosessien raaka-aineista ja polttoaineista. Energiantuotannossa markkinoiden laajuus ja luonne on erilainen ja päästöoikeuksista syntyvät kustannukset ovat paremmin vietävissä hintoihin, kuten on ollut nähtävissä päästökaupan ensimmäisenä vuonna. Korkeammat sähkön ja lämmön hinnat lisäävät luonnollisesti kuluttajien, varsinkin sähköintensiivisten teollisuusalojen, kustannuksia entisestään.

Päästökaupan alueellinen rajoittuneisuus ja päästöoikeuksien jakotapa vaikuttaa väistämättä yritysten kilpailutilanteeseen. Kilpailutilanne vääristyy erityisesti suhteessa EU:n ulkopuolelta tulevaan kilpailuun, mutta myös osittain EU:n sisällä, koska päästöoikeuksien jakokriteerit ovat eri maiden osalta erilaiset. Pidemmällä aikavälillä päästökaupan vaikutukset johtavat yritysten markkinaosuuksien muutoksiin ja tuotannon rakenteen sopeuttamiseen. Osa muutoksista on päästökaupan tavoitteenakin, mutta osa, erityisesti ns. hiilivuoto eli tuotannon uudelleensijoittuminen maihin, joissa ei ole vastaavia päästövelvoitteita, epätoivottua sopeutumista.

Edellä kuvatut kustannusten muutokset ilmaisevat päästöoikeuksien hankinnasta toimialoille keskimäärin tulevia kustannuspaineita. Niissä ei ole huomioitu päästökaupan kerrannaisvaikutuksena syntyviä kustannuksia, jotka voivat olla huomattavasti suurempiakin kuin suorat vaikutukset. EU:n päästökaupan merkittävimmäksi kustannusvaikutukseksi niin päästökaupan piiriin kuuluville teollisuusyrityksille kuin muillekin teollisuus- ja palveluyrityksille sekä kotitalouksille voi aikaa myöten muodostua sähkön hinnan kautta syntyvät kustannuspaineet, jotka ovat sitä suuremmat mitä korkeampi on päästöoikeuden hinta.

Päästöoikeuksien jakopäätökset eli kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien myöntämispäätös vaikuttavat keskeisimmin päästökaupan piiriin kuuluvien yritysten kannattavuuteen. Jakopäätöksellä ei ole vaikutusta yritysten tuotannon suhteellisiin kustannuksiin eikä päästöjen vähentämishalukkuuteen. Jakopäätös vaikuttaa yritysten keskimääräisiin kustannuksiin, mutta ei rajakustannuksiin. Tätä voi havainnollistaa ajattelemalla päästökauppaan kuuluvan yrityksen saavan kaikki tuotannossa tarvitsemansa päästöoikeudet valtiolta maksutta. Tällöin yrityksen keskimääräiset kustannukset ja kannattavuus pysyisivät entisellään, vaikka yritys jatkaisi toimintaansa entiseen tapaan välittämättä päästökaupan vaikutuksista suhteellisiin tuotantokustannuksiin. Yrityksen toiminta ei tässä tapauksessa olisi kuitenkaan optimaalista.

Mahdollisuus hyödyntää hankemekanismeja toimivilla mekanismimarkkinoilla arvioidaan alentavan kaikille EU:n päästökaupasektorin yrityksille päästökaupasta aiheutuvia kustannuksia. Yritykset voivat hyödyntää hankeyksiköitä joko ostamalla niitä markkinoilta tai toteuttamalla itse päästöyksiköitä tuottavia projekteja. Jotkut päästökaupassa olevat yritykset ovat myös kiinnostuneita käyttämään rahastoja päästöyksiköiden hankkimiseksi. Hankemekanismimarkkinat edistävät uuden teknologian käyttöön ottoa ja luovat vientimahdollisuuksia ekotehokkaille ratkaisuille.

Jäsenvaltioiden mahdollisuus jakaa valtion päästöjen vähennys- tai rajoitusvelvoitteiden puitteissa päästöoikeuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä oleville toiminnanharjoittajille niiden ennakoituun tarpeeseen verrattuna ja toiminnanharjoittajien päästöjen vähentämiskustannukset eroavat huomattavasti toisistaan. Tämä vääristää eri EU:n jäsenvaltioissa olevien yritysten välistä kilpailua. Linkkidirektiivin mukaan jokainen jäsenvaltio määrittää itse sen prosenttiosuuden, johon saakka toiminnanharjoittajat voivat käyttää hankeyksiköitä kullekin laitokselle jaetuista päästöoikeuksista. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa eri jäsenvaltioiden toiminnanharjoittajilla on erilaiset mahdollisuudet käyttää hankemekanismeja. Tämä voi vaikuttaa yritysten väliseen kilpailuun, jos hankemeka-

nismeilla hankittavat päästöyksiköt ovat kustannuksiltaan halvempia kuin EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeudet. Hankemekanismien käytön salliminen kansallisesti määritettyyn osuuteen saakka saattaa osittain lieventää kansallisen vähennysvelvoitteen tiukkuudesta aiheutuvia kilpailun vääristymiä, jos tiukan vähennysvelvoitteen omaavat jäsenvaltiot sallivat päästökauppajärjestelmään kuuluvien toiminnanharjoittajien käyttöä hankemekanismeja enemmän kuin vähennysvelvoitteeseensa helpommin pääsevät jäsenvaltiot.

Toisin kuin päästöoikeuksia, niin sertifioituja päästövähennysyksiköitä on mahdollista siirtää EU:n päästökauppajärjestelmässä kaudelta 2005—2007 kaudelle 2008—2012. Näin CERien hankkiminen antaa yrityksille osaltaan valinnanmahdollisuuden päättää käyttävätkö ne yksiköt velvoitteidensa täyttämiseen kaudella 2005—2007 vai pitävätkö ne toistaiseksi EU:n päästökauppajärjestelmän ulko-puolella säästämällä ne myöhempiä käyttöä varten.

4.2.2. *Vaikutukset sähkön ja lämmön hintaan*

Tukkusähkön hinta muodostuu pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla, jossa hinnoittelu perustuu pitkälti hiililauhdesähkön muuttuvien tuotantokustannuksiin. Päästöoikeuskustannukset ovat osa muuttuvia kustannuksia ja siirtyvät sähkön hintaan, vaikka osa päästöoikeuksista saadaankin maksutta. Päästökauppajärjestelmä vaikuttaa markkinasähkön hintaan päästöoikeuden hinnan kautta. Päästöoikeuksien jaolla ei sen sijaan ole olennaista vaikutusta markkinasähkön hinnoitteluun.

EU:n päästökaupasta saadut kokemukset osoittavat, että päästökaupan vaikutukset kohdistuvat voimakkaasti sähkömarkkinoille. Korkeat päästöoikeuden hinnat ovat näkyneet voimakkaasti kohoavina sähkön hintoina. Päästökaupan vaikutukset eivät näin ollen jää pelkästään päästökaupasektorin rasitteeksi, vaan leviävät koko kansantalouteen. Sähköintenssiivisten teollisuuden toimialojen kilpailumahdollisuuksia sähkön hinnan merkittävä nousu heikentää merkittävästi.

Teollisuuden omaan käyttöön tuottaman sähkön ja lämmön kustannuksiin, samoin kuin teollisuuden osakkuuslaitosten sähkön tuotantokustannuksiin päästöoikeuksien jako vaikuttaa siltä osin kuin tuotanto perustuu fossiilisiin polttoaineisiin tai turpeeseen. Näissä laitoksissa päästökaupan vaikutukset tulevat näkyviin ensisijaisesti päästöoikeuksien jaon kautta, ei niinkään päästöoikeuden hinnan kautta kuten markkinasähkön hinnassa. Sähkön ja lämmön tuotantokustannusten kasvu riippuu maksutta saatavien päästöoikeuksien määrästä ja mahdollisuuksista siirtyä entistä vähäpäästöisempiin polttoaineisiin.

Kaukolämmön hintaan päästökauppa vaikuttaa samaan tapaan kuin teollisuuden sähkön ja lämmön tuotannossa. Kaukolämpösektorilla markkinoilta hankittujen päästöoikeuksien kustannus siirtynee kaukolämmön hintaan. Lisäkustannusten suuruus on suhteessa markkinoilta hankittavien päästöoikeuksien määrään ja päästöoikeuden hintaan. Lisäksi on huomioitava, että päästökauppa nostaa fossiilisten polttoaineiden ja turpeen hinnan ohella myös uusiutuvien polttoaineiden hintoja. Myös yhdistetyssä sähköntuotannossa päästöoikeuksien hankkiminen markkinoilta nostaa tuotantokustannuksia, mutta vastapainona lisäkustannuksille ovat tulonlisäykset sähkön hinnan kohoamisen seurauksena, mikäli sähkö myydään asiakkaille markkinahintaan.

Öljytuotteiden hinnat määräytyvät pääsääntöisesti maailmanmarkkinoilla, jonka vuoksi päästöoikeuksien jaolla ei ole niihin olennaista vaikutusta. Vaikutukset kohdistuvat lähinnä tuottajien jalostusmarginaaleihin.

4.3. Organisaatio- ja henkilövaikutukset

Päästökauppain mukaan Kioton pöytäkirjan mukaisista yksiköistä kirjaa pitävänä kansallisen rekisterin ylläpitäjänä toimii Energiatietokeskus. Hankeyksiköiden käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä edellyttää rekisterinpitäjältä toimia ja tuo Energiatietokeskukselle jonkin verran lisätyötä. Lisääntynyt työpanos ei yksistään kuitenkaan edellytä henkilöresurssien lisäämistä.

4.4. Ympäristövaikutukset

Hiilidioksidipäästöillä ei ole paikallisia eikä alueellisia vaikutuksia, joten ympäristövaikutusten kannalta on yhdentekevä, missä niitä vähennetään. Hiilidioksidin ja muihin kasvihuonekaasupäästöihin saattaa liittyä polttoprosessin takia myös muita päästöjä, joiden määrä on riippuvainen käytetyistä polttoaineista sekä poltto- ja päästöjä vähennystekniikasta.

Päästökauppakauden 2008—2012 kansallisiin jakosuunnitelmiin ja erityisesti päästöoikeuksien kokonaismäärään sekä päästöoikeuden hintaan liittyy tässä vaiheessa epävarmuuksia, jotka vaikeuttavat sen arviointia, missä hiilidioksidipäästöjen vähennykset EY:n alueella tehdään. Tämän vuoksi päästökauppajärjestelmän ja erityisesti kauden 2008—2012 päästöoikeuksien jaon vaikutuksia niin hiilidioksidipäästöjen kuin muidenkin päästöjen kehitykselle Suomessa on vaikea arvioida etukäteen.

Päästöoikeuksien ostoa ja hankemekanismin käyttö ohjaa päästöjä vähentäviä toimenpiteitä kansallisten rajojen ulkopuolelle, mikä heijastuu kansalliseen hiilidioksidin ja muiden päästöjen kehitykseen. Sekä jäsenvaltioiden että EU:n päästökauppajärjestelmässä olevien toiminnanharjoittajien hankemekanismin käyttö ohjaa päästöjä vähentäviä toimenpiteitä myös Euroopan yhteisön ulkopuolelle, mikä vaikuttaa päästöjen kehitykseen yhteisön alueella. Päästökehitys on hankkeiden isäntämaissa vastaavasti alempi kuin ilman hakkeiden toteuttamista. Tämä koskee lähtökohtaisesti sekä kasvihuonekaasua että muita päästöjä. EU:n päästökauppajärjestelmä sisältää nykyisin kasvihuonekaasuista ainoastaan hiilidioksidipäästöt. Hankemekanismin kautta toiminnanharjoittajat voivat korvata päästökauppajärjestelmään piiriin kuuluvissa laitoksissa tehtävät hiilidioksidipäästöihin kohdistuvat päästövähennykset halvemmalla muuhun kuin hiilidioksidipäästöihin kohdistuvilla päästövähennyksillä. Hankkeiden ympäristövaikutukset arvioidaan niiden hyväksymisen yhteydessä Kioton pöytäkirjan toimeenpanosääntöjen mukaisesti.

Suomella on happamoittavien päästöjen osalta kansainvälisiä velvoitteita, jotka rajoit-

tavat näiden päästöjen kokonaismäärää. Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian valmistelutyön yhteydessä tehdyn ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarkasteltu ilmastopolitiikan vaikutuksia happamoitaviin päästöihin. Alustavien tulosten mukaan erillisen sähköntuotannon määrästä riippuen, typenoksidipäästöt saattavat nousta kansallisen päästökaton määrämälle tasolle. Sen sijaan rikkidioksidipäästöjen osalta pysytään kaikissa tarkastelluissa vaihtoehdoissa selvästi vuoden 2010 päästökaton alapuolella. Suurten polttolaitosten aiheuttama hiilidioksidipäästöjen kasvu ei heijastu Suomen kokonaishiukkaspäästöihin. Sen sijaan ulkoilman pienhiukkaskuormitus voi kasvaa suurten polttolaitosten päästöjen seurauksena. Komission ilmansuojelustrategian mukaisesti vuodelle 2020 suunnitellaankin nykyistä tiukempia rikkidioksidin ja typenoksidien päästökattoja, jotta näistä muodostuvaa pienhiukkaskuormitusta voidaan vähentää.

Hankemekanismin käyttö merkitsee uuden teknologian edistämistä, mikä merkitsee positiivisia ympäristövaikutuksia. Hankemekanismin käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä edistää CERien ja ERUjen kysyntää ja siten ympäristöä säästävän teknologian kehittämistä, siirtämistä ja käyttöönottoa. CERien ja ERUjen kysynnän kasvaessa voivat yritykset entistä paremmin investoida päästöjä vähentävään tekniikkaan ja tietotaitoon isäntämaissa. CERejä tuottavien CDM-projektien tavoitteena on edistää myös projektien isäntämaiden kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Projektien kautta ne saavat investointeja ja kehittyneitä vähäpäästöistä teknologiaa.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluelimet

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 9 päivänä joulukuuta 2004 työryhmän valmistelemaan kriteereitä niiden päästöoikeuksien laskemiseksi, jotka jaetaan laitoksille ja teollisuusprosesseille EY:n päästökauppadirektiivin mukaisessa kansallisessa päästöoikeuksien jakosuunnitelmassa päästökaupppakaudelle 2008—2012. Työryhmän sisälle muodostettiin erillinen lakijaosto. Työ-

ryhmän tuli saada työnsä päätökseen 30.9.2005 mennessä. Työryhmän pyynnöstä sen määräaika jatkettiin 27.10.2005 helmikuun 2006 loppuun asti, koska energia- ja ilmastostrategian valmistuminen ja komission toista päästökaupppakautta 2008—2012 koskeva ohjeistus viivästyivät alkuperäisestä aikataulusta. Samalla työryhmän tehtävää muutettiin siten, että työryhmän tuli olla käytettävissä jakosuunnitelmaan liittyvissä tarkennuksissa vielä tämänkin jälkeen, siihen saakka kunnes päästökaupppakauden 2008—2012 jakosuunnitelma on hyväksytty.

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus kansallisessa jakosuunnitelmassa käytettävistä sektori- ja laitoskohtaisista sekä uusia osallistujia koskevista päästöoikeuksien jakoperusteista. Työryhmän tehtäviin ei kuulunut ilmastopoliittisiin linjauksiin kuten jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärään liittyvät kysymykset. Työryhmä antoi raporttinsa 24.5.2006.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 1 päivänä huhtikuuta 2005 työryhmän (linkkidirektiivityö-ryhmä), jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus päästökauppalain muuttamisesta. Lakiehdotuksen tuli sisältää päästökauppadirektiiviä muuttavan nk. linkkidirektiivin (Parlamentin ja Neuvoston direktiivi kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä annetun direktiivin muuttamisesta Kioton pöytäkirjan hankemekanismin osalta 2004/101/EY) edellyttämät muutokset päästökauppalainsäädäntöön. Työryhmän tehtäviin ei kuulunut hankemekanismin käytön laitoskohtaisen päästökaton määrittäminen. Työryhmälle ei kuulunut hankemekanismin hallinnollisia puitteita koskevan lainsäädännön valmistelu, vaan tätä varten tarvittavat säännökset valmisteltiin eri työryhmässä.

Linkkidirektiivityöryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi päästökauppalain muuttamisesta valmistui 30 päivänä marraskuuta 2005. Työryhmän ehdotus sisältää ne päästökauppalakiin tehtävät muutokset, joita hankemekanismin käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä edellyttää.

Tähän hallituksen esitykseen on koottu edellä mainittujen työryhmien esitykset ja ehdotukset. Hallituksen esityksen valmistelua

on jatkettu työryhmien ehdotusten pohjalta kauppa- ja teollisuusministeriössä.

5.2. Lausunnot

Hallituksen esitysluonnoksesta ja luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä pyydettiin lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Energiamarkkinavirastolta, Kilpailuvirastolta, Valtion taloudelliselta tutkimuskeskukselta, (VATT), Valtion teknilliseltä tutkimuskeskukselta (VTT), Suomen ympäristökeskukselta (SYKE), Tilastokeskukselta ja Kuluttajavirastolta. Lausuntoa pyydettiin myös seuraavilta tahoilta: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Rakenusteollisuus RT ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK, Palvelutyönantajat PT ry, Turveteollisuusliitto, Öljy ja kaasualan Keskusliitto ÖKKL, Suomen luonnonsuojeluliitto, Natur och miljö rf, Suomen WWF ry ja Kiinteistöliitto.

Lisäksi seuraavat tahot toimittivat lausuntonsa kauppa- ja teollisuusministeriölle omaloitteisesti: Oy Alholmens Kraft Ab, Helsingin Energia, Hyvinkään Lämpövoima, Kymppivoima tuotanto Oy, Jyväskylän Energia Oy, Myllykoski Paper Oy, Pohjolan Voima Oy, Rautaruukki Oyj, Rovaniemen Energia Oy, Suur-Savon Sähkö Oy ja Vaskiluodon Voima Oy.

Lausunnoissa esitetyt näkökohdat

Päästöoikeuksien jakomenetelmää ja jakoperusteita koskevilta osin hallituksen esitysluonnos ja luonnos kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä olivat samansisältöiset. Päästökauppalaian muutosesityksen kauden 2008—2012 päästöoikeuksien jakoperusteisiin sisältyvät eri alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimet pohjautuvat jakosuunnitelmaesityksen päästöoikeuksien kokonaismäärään. Tämän vuoksi useimpien lausun-

nonantajien lausunnot koskivat sekä jakosuunnitelmaesitystä että hallituksen esitysluonnosta.

Päästökauppalaian muuttamista koskevaa hallituksen esitysluonnosta pidettiin yleisesti ottaen asiantuntevasti valmisteltuna. Muutosehdotukset kohdistuivat eri alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimia lukuun ottamatta yksittäisiin pykäliin. Jakosuunnitelmaesityksessä annetuissa lausunnoissa keskeisimmiksi asiakokonaisuuksiksi nousivat päästöoikeuksien kokonaismäärä, jakoperusteet ja erityisesti eri alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimet, uusille osallistujille varattava osuus ja sen jakoperusteet sekä Kioton hankemekanismin käytölle asetettavan rajan määrittäminen.

Lausunnonantajien näkemykset päästövähennysvelvoitteen jakautumisesta päästökauppa- ja ei-päästökauppasektorin välillä eroavat toisistaan. Erityisesti viranomaistahot kannattavat jakosuunnitelmaesityksessä ehdotettua jakoa. Päästökauppasektorin yrityksiä edustavat järjestöt ja päästökauppajärjestelmään kuuluvat yksittäiset yritykset katsovat jakosuunnitelmaesityksen mukaisen vähennysvelvoitteen rasittavan liiaksi päästökauppasektorilla toimivia ja edellyttävät, että velvoite jakaantuisi tasaisemmin päästökauppasektorin ja ei-päästökauppasektorin välillä. Myös valtion edellytetään osallistuvan suuremmissa määrin velvoitteen täyttämiseen käyttämällä Kioton mekanismeja Suomen sallitun päästömäärän lisäämiseen jakosuunnitelmaesityksessä sekä energia- ja ilmastopoliittisessa selonteossa esitettyä enemmän.

Pääosa lausunnonantajista kannattaa päästöoikeuksien jakamista maksutta. Lausunnonantajat Energiateollisuus ry:tä ja energia-alan yrityksiä lukuun ottamatta hyväksyivät pääsääntöisesti jakoperusteet, joskin Metsäteollisuus ry katsoo lauhdevoimalaitosten jakoperusteiden jossain määrin haittaavan myös metsäteollisuutta.

Energiateollisuus ry ja energia-alan yritykset toteavat lausunnoissaan, että jakoperusteisiin sisältyvät leikkauskertoimet vaikeuttavat sektorin kasvumahdollisuuksia ja johtavat sähkön hinnan nousuun. Energiateollisuus ja energia-alan yritykset kritisoiivat jakosuunnitelmaesitystä erityisesti siitä, että se

heikentää alan kilpailuedellytyksiä kansainvälisellä tasolla (lähialueen ja EU:n sähkömarkkinat) ja kansallisella tasolla (päästökauppasektoriin ja ei-päästökauppasektoriin kuuluvat lämmitysmuodot ja yritykset). Esityksen ei katsota täyttävän päästökauppadirektiivin vaatimusta edistää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) ja kaukolämmön asemaa markkinoilla taikka vaatimusta ottaa huomioon energia-alan laitosten teknisiä ja taloudellisia mahdollisuuksia vähentää päästöjä. Energiateollisuus ry:n ja energia-alan yritysten lausunnoissa katsotaan, että jakoperusteissa käytetyt alaryhmäkohtaisten kertoimet (tehostamis- ja leikkauskertoimet) kohtelevan eriarvoisesti energia-alan yrityksiä muihin yrityksiin verrattuna. Energiateollisuus esittää myös, että sovituserroin kohdistetaan kaikkiin alaryhmiin. Lisäksi Ener-

giateollisuus ry ja jotkut kaukolämpöä toimittavat yritykset pitävät lakiesityksen kohdennamissäännöstä liian suppeana.

Uusien osallistujien varausta pidetään lausunnoissa tarpeellisena, joskin varauksen pientä määrää (6 Mt) kritisoidaan samoin kuin sitä, että uuden osallistujan kriteerit täyttävä yritys joutuu uusille osallistujille varatun päästöoikeusmäärän loppuessa ostamaan tarvitsemansa päästöoikeudet. Uusien osallistujien jakoperusteisiin esitetään lausunnoissa yksittäisiä muutosehdotuksia.

Kioton hankemekanismien käyttöä päästökauppajärjestelmässä kannatetaan yleisesti. Yksittäiset lausunnot sisältävät ehdotuksia hankemekanismeja koskevan täydentävyysperiaatteen arvioinnista ja mekanismien käytön enimmäismäärään määrittämiseen vaikuttavista tekijöistä.

YKSYKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Päästökauppalaki

2 §. Soveltamisala. Lakia sovelletaan 1 momentin 1 kohdan a alakohdan mukaan polttolaitoksiin, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia, ei kuitenkaan polttolaitoksiin, joiden pääasiallinen tarkoitus on ongelmajätteen tai yhdyskuntajätteen poltto. Tarkoituksena on ollut sisällyttää jätteenpolttoasetuksen 2 §:n 5 kohdassa (362/2003) tarkoitettujen rinnakkaispolttolaitokset lain soveltamisalaan. Siten lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ainoastaan jätteenpolttoasetuksen 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettujen jätteiden polttolaitokset. Lain soveltamisalaan kuuluvat siten nykyään myös jätteenpolttoasetuksen 13 §:n 1 momentissa tarkoitettujen käsittelemättömän sekalaisen yhdyskuntajätteen rinnakkaispolttolaitokset ja ongelmajätteen rinnakkaispolttolaitokset, joita Suomessa ei kuitenkaan ole käytössä.

Päästökauppadirektiivissä soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty ongelmajätteen ja yhdyskuntajätteen polttolaitokset. Komissio piti perusteltuna jättää nämä päästökauppajärjestelmän ulkopuolelle, koska laitosten päästöjen tarkkailussa ei voida erottaa fossiilista ja bioperäistä hiilidioksidia. Jos se haluttaisiin tehdä, olisi määritettävä polttoaineen hiilisisältö eroteltuna fossiiliseen ja bioperäiseen osaan.

Nykyinen säännöksen muotoilu ei ole riittävän selkeästi kytkenyt säännöstä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annetun jätteenpolttoasetuksen sääntelyyn. On ollut tulkinanvaraista, mitkä jätteenpolttoasetuksessa tarkoitettujen laitokset kuuluvat päästökauppalain soveltamisalaan ja mitkä jäävät sen ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan a alakohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät laitokset, jotka ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudattavat jätteiden polttolaitoksen vaatimuksia. Ulkopuolelle jäisivät siten jätteen polttolaitokset sekä käsittelemättömän sekalaisen yhdyskuntajätteen rinnakkaispolttolaitokset ja ongelmajätteen rinnakkaispolttolaitokset.

Ehdotettu muutos ei toisi muutosta lain soveltamiseen käytössä oleviin laitoksiin. Uusien laitosten osalta ensisijaisesti toiminnanharjoittaja määrittäisi, minkälaista laitosta hän suunnittelee ja minkälaisia ympäristönsuojelulainsäädännön vaatimuksia laitoksen tulee täyttää, jotta sitä voidaan käyttää suunnitellulla tavalla.

Komission ja eri jäsenvaltioiden tulkinnat päästökauppadirektiivin liitteessä I mainitun polttolaitos –käsitteen kattavuudesta ovat päästökauppakaudella 2005–2007 olleet epäyhtenäisiä. Komissio katsoo, että polttolaitos –käsite kattaa kaikki polttoprosessit, kun taas suuri osa jäsenmaista Suomi mukaan lukien ovat sisällyttäneet EU:n päästökauppajärjestelmään ainoastaan sellaiset kattilat ja muut polttolaitosyksiköt, jotka eivät ole kiinteästi sidoksissa teollisuusprosesseihin. Komissio on kauden 2008–2012 kansallisia jakosuunnitelmia koskevissa ohjeissaan ja ilmastonmuutoskomiteassa ilmoittamisissaan kannoissaan edellyttänyt, että integroitujen terästehtaiden, petrokemian teollisuuden eteenin ja propeenin valmistuksen polttoprosessit, kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosessit sekä öljyn- ja kaasun off-shore tuotannon nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin polttoprosessit sisältyvät EU:n päästökauppajärjestelmään. Komissio edellyttää kauden 2008–2012 kansallisia jakosuunnitelmia hyväksyessään, että edellä mainitut polttoprosessit sisältyvät kansallisiin jakosuunnitelmiin.

Suomessa lain soveltamisalaan kuuluvat 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittujen terästehtaiden kaikki polttoprosessit. Suomessa ei ole öljyn- tai kaasun tuotantoa eikä nykyisin myöskään nokimustan valmistusta. Suomessa on kivivillan valmistusta ja petrokemiantehdas, jossa on eteenin ja propeenin valmistusta.

Lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan komission ohjeistuksen mukaisia polttoprosesseja. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta, jonka a alakohdan mukaan soveltamisala kattaisi petrokemian laitoksen eteeni- ja propeeniyksiköt sekä niihin kiinteästi liittyvän butadieeniyksikön yhteen-

lasketulta nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin polttoprosessit. Soveltamisalaa tulisivat 5 kohdan b alakohdan mukaan myös kivivillan ja nokimustan valmistuksen nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin polttoprosessit. Voimaantulosäännöksen mukaisesti lain keskeisiä velvoitteita sovellettaisiin näihin toimintoihin vuoden 2008 alusta lukien. Kasvihuonekaasujen päästölupaa ja päästöoikeuksia olisi kuitenkin haettava kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

3 §. Kapasiteetin yhteen laskeminen. Jos toiminnanharjoittaja harjoittaa samassa laitoksessa tai samalla sijaintipaikalla useaa saman 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua alakohdan alle lukeutuvaa samanlaatuista toimintaa, toimintojen kapasiteetit lasketaan yhteen lain soveltamisalaa ratkaistaessa. Esimerkiksi laitosalueella saattaa olla kaksi tai useampia saman toiminnanharjoittajan kattilaa, joiden polttoainetehot ovat alle 20 megawattia, mutta niiden yhteenlaskettu polttoaineteho ylittää 20 megawattia. Tällainen laitos kuuluu lain soveltamisalaa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, että soveltamisalaa ratkaistaessa 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan polttolaitokset lasketaan yhteen 5 kohdan a ja b alakohdan polttoprosessien kanssa. Komission tulkinnan mukaan nämä kaikki ovat päästökaupparektiivin tarkoittamia polttolaitoksia, joten säännös on yhdenmukainen direktiivin säännösten kanssa.

Laitoksen jonkin osan kuten kattilan omistaja saattaa vaihtua kesken päästökauppakauden ja sen seurauksena vanhan toiminnanharjoittajan toimintojen kapasiteetti alittaa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua kapasiteettirajan. Pykälän 2 momentin mukaan päästökauppakaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppakausilla yhteenlaskettujen toimintojen kapasiteetit, jotka sisältyvät asianomaisen päästökauppakauden kansallisen jakosuunnitelmaesitykseen, kuuluvat lain soveltamisalaa asianomaisen kauden loppuun, vaikka jonkun tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Säännöstä on perusteltu päästökaupparjestelmän toimivuudella.

Laitoskohtaisen päästöoikeuksien jaon kannalta ratkaiseva ajankohta on päästöoike-

uksien myöntämispäätöksen ajankohta. Tämä koskee sekä 37 §:ssä tarkoitettua myöntämispäätöksen ajankohtana lain soveltamisalaa kuuluvia laitoksia että myöhemmin päästökauppakaudella lain soveltamisalaa tulevia uusia osallistujia. Päästökaupparjestelmän toimivuuden kannalta laitosten, joille on myönnetty kyseisellä päästökauppakaudella päästöoikeuksia, tulisi kuulua päästökaupparjestelmään päästökauppakauden loppuun saakka vaikka laitoksen jonkun toiminnan toiminnanharjoittaja vaihtuu ja laitos sen seurauksena ei ylittäisi 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kapasiteettirajoja. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päästöoikeuksien myöntämispäätökseen sisältyvä laitos kuuluu lain soveltamisalan asianomaisen päästökauppakauden loppuun, vaikka jonkun tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu.

4 §. Lain soveltaminen kaukolämpöverkkoon liitettyihin laitoksiin. Samaan kaukolämpöverkkoon voi olla liitettyinä sekä yli että alle 20 megawatin polttolaitoksia. Pykälän 1 momentin mukaan kaikkien samaan kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien laitosten hiilidioksidipäästöt kuuluvat lain soveltamisalaa, jos yhdenkin polttolaitoksen nimellinen lämpöteho ylittää 20 megawattia ja se tuottaa lämpöä toimitettavaksi pääasiallisesti kaukolämpöverkkoon. Säännöksellä on toteutettu päästökaupparektiivin 24 artiklan 1 momentissa tarkoitettu mahdollisuus soveltaa päästökaupparjestelmää vuodesta 2005 alkaen laitoksiin, joiden kapasiteetti alittaa direktiivin liitteessä I asetetut rajat (ns. opt-in laitokset). Tällaisten laitosten sisällyttämien päästökaupparjestelmään edellyttää komission hyväksyntää.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua enintään 20 megawatin kaukolämpölaitokset sisällytetään kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja komission hyväksyntää haetaan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen ilmoittamisen yhteydessä. Päästökauppakauden 2005—2007 osalta valtioneuvosto menetteli näin ja komissio hyväksyi jakosuunnitelmaesitykseen sisältyvien opt-in -laitosten sisällyttämisen järjestelmään. Komissio on kuitenkin edellyttänyt, että järjestelmään myöhemmin uusina osallistujina tulevien opt-in -laitosten osalta hy-

väksyntää haetaan erikseen, koska näitä laitoksia koskevat tiedot ja niille myönnettäviksi aiotut päästöoikeudet eivät sisällyneet kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Valtioneuvosto on menetellyt näin ja komissio on hakemukset hyväksynyt. Kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan päätöksen jälkeen on ilmennyt ja voi seuraavillakin päästökauppakausilla ilmetä opt-in -laitoksia, jotka kuuluvat lain soveltamisalaan, mutta eivät sisälly kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Ne ja niiden toiminnanharjoittajille myönnetty päästöoikeudet on sisällytetty 37 tai 41 §:ssä tarkoitettuun päätösoikeuksien myöntämispäätökseen. Ne on ilmoitettu komissiolle ja opt-in -laitoksille on haettu komission hyväksyntä. Komission soveltaman hyväksymiskäytännön vuoksi 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että komission hyväksyntää voidaan tarvittaessa hakea myös päästöoikeuksien myöntämispäätöksen tekemisen jälkeen.

Komission edustajan tulkinnan mukaan komission päästökauppajärjestelmään aiemmin hyväksymien opt-in -laitosten osalta ei tarvita uutta hyväksyntää niiden sisällyttämiseksi seuraavan kauden jakosuunnitelmaan. Direktiivin säännöksiin tai komission ohjeistukseen ei tätä tulkintaa ole kuitenkaan kirjattu, joten 2 momentissa ehdotetaan varmuuden vuoksi säädettäväksi, että komission hyväksyntää haetaan, jos komissio sitä erikseen edellyttää.

5 §. Määritelmät. Pykälän määritelmiin liittäisiin Kioton hankemekanismeihin liittyvät EU:n päästökauppajärjestelmän kannalta tarpeelliset määritelmät.

Liitteen I sopimuspuolella tarkoitetaan teollisuusmaata, jolle on asetettu Kioton pöytäkirjassa päästörajoitus tai päästöjen vähentämisvelvoite. Lisäedellytyksenä on, että sopimuspuoli on ratifioinut Kioton pöytäkirjan, jolloin pöytäkirja velvoittaa sitä. Teollisuusmaiden ja Euroopan yhteisön määrälliset päästörajoitukset tai vähentämisvelvoitteet vuosiksi 2008—2012 on lueteltu Kioton pöytäkirjan liitteessä B.

Hanketoiminnalla tarkoitetaan Kioton pöytäkirjan 6 artiklassa tarkoitettua toisessa teollisuusvaltiossa toteutettavaa yhteistoteutusta eli JI-hanketta ja 12 artiklassa tarkoitettua kehityksessä toteutettavaa puhtaan kehityk-

sen mekanismia eli CDM-hanketta.

Päästövähennysyksiköillä tarkoitetaan JI-hankkeesta peräisin olevia päästövähennyksiä eli ERUja. Yksi ERU vastaa yhtä hiilidioksidiekvivalentttonnia.

Sertifioidulla päästövähennyksellä tarkoitetaan CDM-hankkeesta peräisin olevia päästövähennyksiä eli CERejä. Yksi CER vastaa yhtä hiilidioksidiekvivalentttonnia.

Hankeyksiköillä tarkoitetaan JI-hankkeesta peräisin olevia ERUja ja CDM-hankkeesta peräisin olevia CERejä. Hankeyksikkö vastaa yhtä hiilidioksidiekvivalentttonnia.

Komission rekisteriasetuksella tarkoitetaan komission asetusta päästökauppadirektiivin ja yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen seurantarjestelmää koskevan päätöksen (289/2004/EY) mukaisesta standardoidusta ja suojatusta rekisterijärjestelmästä. Yhteisön yhdenmety rekisterijärjestelmä muodostuu komission ylläpitämästä yhteisön rekisteristä ja jäsenvaltioiden rekistereistä. Rekisterissä on Kioton pöytäkirjan sopimuspuolen eli jäsenvaltion, EU:n päästökauppajärjestelmässä olevien toiminnanharjoittajien ja muiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden tilejä, joilla voidaan säilyttää päästöoikeuksia ja Kioton pöytäkirjan mukaisia päästöyksiköitä.

7 §. Luvan tarve. Päästökauppalakia sovelletaan päästökauppakausilla 2005—2007 ja 2008—2012 ainoastaan hiilidioksidipäästöihin. Päästökauppadirektiiviä ei ole muutettu niin, että se kaudella 2008—2012 koskisi hiilidioksidipäästöjen lisäksi muita kasvihuonekaasupäästöjä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kasvihuonekaasujen päästölupa koskisi myös kaudella 2008—2012 ainoastaan hiilidioksidipäästöjä.

3 luku. **Kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien jakomenetelmä**

Lain 3 luku sisältää kansallisen jakosuunnitelman aineellista sisältöä koskevat säännökset sekä päästöoikeuksien jakomenetelmän ja jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007. Päästökauppalakiin ehdotetaan lisättäväksi jakomenetelmä ja jakoperusteet määritelmineen päästökauppakaudelle 2008—2012. Lain 3 luvun otsikko on voimassa olevassa laissa Kansallisen jakosuunnitelma ja

päästöoikeuksien jakoperusteet. Lain 3 luvun otsikossa jakoperusteet ehdotetaan muutettavaksi jakomenetelmäksi. Lain 3 luku sisältäisi voimassa olevat kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan 14 §:n ja päästöoikeuksien kokonaismäärää koskevan 16 §:n sekä jakomenetelmää koskevan 15 §:n ja laitosten ryhmittelyä alaryhmiin koskevan 17 §:n muutettuina.

Lain 3 lukuun sisältyvät jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007 ehdotetaan säädettäväksi 3 a luvussa. Lakiin lisättäisiin uusi luku, mutta luvun pykälät pysyisivät nykyisellään. Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012 ehdotetaan säädettäväksi uudessa 3 b luvussa.

15 §. Jakomenetelmä. Päästökauppadirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on jaettava vähintään 90 prosenttia päästöoikeuksista maksutta päästökauppakaudeksi 2008—2012. Direktiivin 30 artiklan 2 kohdan mukaan komissio käsittelee kertomuksessaan muun muassa päästöoikeuksien jakamiseen sovellettavaa menettelyä, mukaan lukien huutokaupalla tapahtuva jakomenetely, jatkamista vuoden 2012 jälkeen. Komissio liittää kertomukseensa tarvittaessa ehdotuksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi päästöoikeuksien jakomenetelmä päästökauppakaudelle 2008—2012. Päästöoikeudet jaettaisiin toiminnanharjoittajille maksutta myös päästökauppakaudella 2008—2012. Tämä vastaa pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman päästökaupan toimeenpanoa koskevia linjauksia.

17 §. Laitosten ryhmittely alaryhmiin. Pykälän 1 mukaan kansallista jakosuunnitelmaesitystä varten lain soveltamisalaan kuuluvat laitokset ryhmitellään niiden toiminnan luonteen ja tuotettavan tuotteen perusteella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määritellään erilliset päästöoikeuksien jakoperusteet, joita sovelletaan alaryhmiin kuuluviin laitoksiin ja teollisuusprosesseihin. Laitosten sijoittaminen alaryhmiin tähtää siihen, että niitä kohdeltaisiin yhtäläisesti samalla toimialalla olevien kilpailijoiden kanssa. Alaryhmiä muodostettaessa ja sijoitettaessa laitoksia ja niiden tuotannon osia niihin on otettu huomioon tuotantoprosessien ja toimialojen tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet vähentää päästö-

jä. Päästökauppakaudella 2008—2012 otettaisiin huomioon myös toimialojen kilpailuasema ja mahdollisuus sisällyttää ostetut päästöoikeudet tuotteiden myyntihintoihin.

Laitoksen tai sen tuotannon osat voivat jakaantua kahteen tai useampaan alaryhmään. Pykälän 2 momentin mukaan laitoksen tai sen tuotannon osien jakaantuessa useampaan alaryhmään päästöoikeudet lasketaan erikseen kullekin laitoksen tai sen tuotannon osalle sen alaryhmän jakoperusteiden mukaan, mihin alaryhmään nämä kuuluvat. Päästökauppakauden 2005—2007 kansallisen jakosuunnitelmaesityksen alaryhmistä säädetään 18 §:ssä. Päästökauppakauden 2005—2007 jakosuunnitelmaesityksen alaryhmiä ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että päästökauppakaudelle 2008—2012 alaryhmit olisivat 31 a §:n mukaisesti A, B, C, D ja E.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus 31 a §:ssä määriteltäviin päästökauppakauden 2008—2012 alaryhmiin.

3 a luku. Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007

Lain 3 lukuun sisältyvät jakoperusteet päästökauppakaudelle 2005—2007 ehdotetaan säädettäväksi 3 a luvussa. Lakiin lisättäisiin uusi luku, mutta luvun pykälät pysyisivät nykyisellään. Päästöoikeuksien myöntämispäätöksiä päästökauppakaudelle 2005—2007 tehdään kauden loppuun saakka ja niihin sovelletaan kyseisen kauden jakoperusteita. Uusi 3 a luku sisältäisi päästökauppakautta 2005—2007 koskevat lain 18—31 §:t.

3 b luku. Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3b luku, jossa säädettäisiin päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012.

31 a §: Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen alaryhmit. Pykälässä määriteltäisiin alaryhmit, joihin laitokset ja niiden tuotannon

osat ryhmitellään päästökauppakauden 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä. Lain 18 §:ssä säädettyjä päästökauppakauden 2005—2007 jakosuunnitelmaesityksen alaryhmiä A1 ja A2, B1 ja B2 sekä C1 ja C2 ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että päästökauppakaudelle 2008—2012 alaryhmät olisivat A, B, C, D ja E.

Alaryhmään A kuuluisivat teollisuusprosessit, joissa päästöt aiheutuvat tuotannon raaka-aineista. Näitä ovat:

- rauta- ja terästeollisuuden koksamot, mukaan luettuna koksamokaasu,
- öljynjalostuksen vedyn valmistus.
- rauta- ja terästeollisuuden sintraamot, masuunit, terässulatot ja jatkuva valu mukaan luettuna masuuni- ja konverterrikaasu.
- sementin ja kalkin valmistuksessa käytettävä pysty- tai kiertouuneissa kalsiumkarbonaatista sekä muista näiden tuotteiden valmistuksessa käytettävistä raaka-aineista vapautuvat hiilidioksidipäästöt,
- tiilen, kevytsoran, lasin, lasivillan sekä lasikuidun valmistuksessa tarvittavista raaka-aineista vapautuvat hiilidioksidipäästöt.

Koksamo-, masuuni- ja konverttikaasujen eli niin sanottujen prosessikaasujen lukeminen alaryhmään A tarkoittaisi sitä, että prosessikaasuista aiheutuvat päästöt ja niille kohdistettavat päästöoikeudet lasketaan myös päästökauppakaudella 2008—2012 sille toiminnolle, josta kaasut syntyvät. Prosessikaasuista aiheutuvien päästöjen tarkkailu ja vastaavien päästöoikeuksien palauttaminen olisivat siis sen toiminnanharjoittajan vastuulla, jonka harjoittamisessa toiminnoissa prosessikaasut syntyvät.

Alaryhmään A kuuluisivat myös teollisuusprosessit, joissa päästöt aiheutuvat prosessipolttoaineista tai prosessiin kiinteästi sidoksissa olevista polttoaineiden käytöstä. Näitä ovat:

- massa- ja paperiteollisuuden meesauunit, kaasukuivaimet, soodakattilan tukipolttoaineet, hajukaasukattilat, päällystyskoneet ja kaustistamot,
- öljynjalostuksen muut prosessit kuin vedyn valmistus,
- sementin- ja kalkin valmistuksessa käytettävien pysty- ja kierouunien polttoaineet,
- tiilen valmistuksessa käytettävät polttoaineet,

- kevytsoran valmistuksessa käytettävien kevytsorauunien polttoaineet,

- lasin valmistuksessa käytettävien sulatusuunien polttoaineet,

- lasivillan valmistuksessa käytettävien lasikanavien, kuidutuskoneiden, kypsytysuunien ja sulatusuunien polttoaineet,

- lasikuidun valmistuksessa käytettävien sulatusuunien sekä kuivausuunien polttoaineet,

- integroidun terästehtaan valssaamot.

Integroidussa terästehtaassa teollisuusprosessien lisäksi kaikki muut polttoprosessit kuuluisivat alaryhmään A. Integroidun terästehtaan päästöoikeuksien laskennassa ja päästöjen tarkkailussa laitoksen tuotannon osia ei tarkastella erikseen, vaan niihin sovelletaan massataselaskentaa.

Lisäksi alaryhmään A kuuluisivat lain soveltamisalaan päästökauppakaudella 2008—2012 seuraavat teollisuusprosessit, joissa päästöt aiheutuvat prosessipolttoaineista tai prosessiin kiinteästi sidoksissa olevista polttoaineiden käytöstä:

- kivivillan valmistuksessa käytettävien sulatusuunien polttoaineet ja sideaineen polymerointiin käytettävät polttoaineet,

- petrokemian tehtaan eteeni-, propeen- ja butadieeniyksiköiden polttoprosessit,

- nokimustan valmistuksen polttoprosessit.

Alaryhmään B kuuluisivat polttolaitokset, jotka tuottavat pääasiassa lämpöä tai höyryä teollisuuden tuotantoprosesseihin sekä polttolaitokset, jotka tuottavat pääasiassa lämpöä tai höyryä teollisuuden tuotantoprosesseihin ja lämpöä ja höyryä sähkön tuotantoon samalla tuotantopaikalla. Alaryhmään B kuuluisivat myös teollisuuslaitosten yhteydessä olevat kaasuturpiinit, teollisuuslaitoksen rakennusten lämmittämiseen käytettävät kattilat ja muut vastaavat energian tuotantolaitokset.

Alaryhmään C kuuluisivat polttolaitokset, jotka tuottavat lämpöä tai höyryä (kaukolämpöä) toimitettavaksi pääasiassa tuotantopaikan ulkopuolelle lämmönjakeluverkkoon ja edelleen loppukulutukseen. Alaryhmään C kuuluisivat myös polttolaitokset, jotka tuottavat lämpöä ja höyryä tuotantopaikalla tapahtuvaan sähkön tuotantoon ja lämpöä toimitettavaksi pääasiassa tuotantopaikan ulkopuolelle lämmönjakeluverkkoon ja edelleen

loppukulutukseen eli niin sanotut yhteistuotantolaitokset. Alaryhmään C kuuluisivat myös kaukolämpöä ja sähköä tuottavat kaasuturpiinit ja muut vastaavat energiantuotantolaitokset.

Alaryhmään D kuuluisivat lauhdutusvoimalaitokset ja lauhdutusvoimaksi luettava osuus yhteistuotantolaitoksista.

Alaryhmään E kuuluisivat sähköä tuottavat huippu- ja varavoimalaitokset ja muut satunnaisesti sähköä tuottavat laitokset sekä maakaasuverkoston kompressoriasemat. Konventionaaliset lauhdutusvoimalaitokset, jotka on alun perin rakennettu muuhun tarkoitukseen kuin varavoimalaitoksiksi ja jotka on myöhemmin siirretty tai jätetty varavoimalaitostyyppisiksi laitoksiksi, kuuluisivat kuitenkin alaryhmään D.

31 b §. *Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen määritelmät.* Pykälässä säädettäisiin päästökaupunkauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksessä ja jakoperusteissa käytettävät määritelmät. Pykälän 1 momentin 1—4 määritelmät vastaavat pääosin kaudella 2005—2007 käytettäviä määritelmiä.

Ominaispäästökertoimella tarkoitetaan vuoden aikana käytetyistä fossiilisista polttoaineista ja turpeesta tai raaka-aineista peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden polttoaineiden lämpöarvojen summan välistä suhdelukua. Massa- ja paperiteollisuuden laitoksen tai kattiloiden ominaispäästökerronta laskettaessa otettaisiin kuitenkin huomioon vain fossiilisten polttoaineiden ja turpeen poltosta aiheutuvat hiilidioksidipäästöt ja niiden lämpösisältö, koska muiden polttoaineiden, lähinnä prosesseista peräisin olevien puupolttoaineiden lämpösisältöä ei useinkaan ole mitattu riittävällä tarkkuudella. Alaryhmässä A polttoaineiden lämpöarvojen sijaan käytettäisiin laitoksen osaprosessin tuottamien tuotteiden kokonaismäärää siinä prosessin osassa, jota käsitellään päästöoikeuksia laskettaessa yhtenä. Jos osaprosessien tuotteiden määriä ei pystytä erottelemaan, käytettäisiin laitoksen tuottamien tuotteiden kokonaismäärää.

Lämmitystarveluku kuvaa sisä- ja ulkolämpötilojen erotusta, joka saadaan laskemalla yhteen jokaiselta kyseisen vuoden vuorokaudelta oletetun sisälämpötilan (17°C) ja ulkoilman vuorokausilämpötilan erotus, jos

vuorokauden keskilämpötilan on alle 12°C syksyllä ja alle 10°C keväällä. Lämmitystarvelukua käytetään normeerattaessa kaukolämmön tuotanto vastaamaan lämpötilaltaan keskimääräisen vuoden kaukolämmön tuotantoa. Ilmatieteen laitos määrittää lämmitystarveluvun 16 eri mittauspaikkakunnalle. Ilmastollisten muuttujien perusteella Suomi on jaettu 16 mittauspaikkakuntien mukaiseen ilmastolliseen suuralueeseen. Laitoskohtaisen lämmitystarvelukuna käytettäisiin sen suuralueen mittauspaikkakunnan lämmitystarvelukua, johon laitos kuuluu. Tilastoja lämmitystarveluvusta Suomessa 1971—2000 on julkaistu Ilmatieteen laitoksen ilmastotilastoissa 2004:2.

Laitoksen tuotantokapasiteetilla tarkoitetaan sitä teollisen tuotannon määrää, jonka laitos pystyisi tuottamaan vuodessa toimiesaan 365 päivää 24 tuntia päivässä 100 prosentin teholla. Jos tarkastelujaksolla tai sen jälkeen tuotantokapasiteetti on kasvanut tai laskenut, laskettaisiin keskimääräinen vuosikapasiteetti summaamalla kuukausikapasiteetit. Laitoksen tuotantokapasiteettia käytetään laskettaessa alaryhmien A ja B päästöoikeuksia. Joillain toimialoilla, kuten massa- ja paperiteollisuudessa ja metallien valmistuksessa, kapasiteetti määritellään alalla yleisesti käytössä olevien sääntöjen perusteella. Tätä kapasiteettimääritelmää käytettäisiin, jos toiminnanharjoittaja pystyy osoittamaan sen hyväksyttävyyden.

Kapasiteetin käyttöastekerroimella tarkoitetaan sen teollisen tuotannon vuosituotannon ja vuotta kohti määritellyn tuotantokapasiteetin välistä suhdelukua, johon teollisuusprosessi on ensisijaisesti sidoksissa. Kapasiteetin käyttöastekerrointa käytetään laskettaessa alaryhmän A päästöoikeuksia.

Tilaustehokertoimella tarkoitetaan lukua, joka saadaan jakamalla kaukolämpöverkkoon liitettyjen laitosten vuoden 2005 loppuun mennessä tehtyjen kaukolämpöasiakkaiden lämpösopimusten tilaustehojen summa vuoden 1997 loppuun mennessä tehtyjen lämpösopimusten tilaustehojen summalla. Kaukolämpöasiakkaiden tilaustehokertoimella pyritään ottamaan huomioon kaukolämpöverkon lämpökuorman nousu tarkastelujaksolla 1998—2002 jälkeen.

Polttolaitosyksiköllä tarkoitetaan kattilaa,

turpiinia tai polttomoottoria. Samaan laitokseen voi kuulua useita polttolaitosyksiköitä.

Laskennallisilla päästöoikeuksilla tarkoitetaan jakoperusteiden mukaisesti kullekin laitokselle laskettavaa päästöoikeusmäärää, johon ei ole sovellettu alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä 31 s §:ssä tarkoitettua sovituserroa. Päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksessä hankeyksiköiden käytön prosenttiosuus määriteltäisiin 31 t §:n mukaisesti laskennallisista päästöoikeuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan polttoaineiden polton hiilidioksidipäästöjä laskettaessa polttoaineiden päästökertoimina käytettäisiin ensisijaisesti Tilastokeskuksen uusimmassa YK:n ilmastopöytäkirjan sihteeristölle toimittamassa kansallisessa kasvihuonekaasujen inventaariraportissa käytettyjä polttoaineiden ominaispäästö- ja hapettumiskertoimia ja toissijaisesti Hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n kertoimia. Jos toiminnanharjoittaja pystyy komission päästökauppadirektiivin nojalla antamien ohjeiden (2004/156/EY) perusteella osoittamaan perustelluksi Tilastokeskuksen inventaarioraportissa tai IPCC:n suuntaviivoissa määritellyistä kertoimista poikkeavien kertoimien käytön, voitaisiin näitä kertoimia käyttää laitoksen päästöoikeuksia laskettaessa. Polttoaineiden polton hiilidioksidipäästöt saadaan polttoainekohtaisen ominaispäästökertoimen ja hapettumiskertoimen tulona.

31 c §. *Alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimet.* Pykälässä säädettäisiin alaryhmien A, B ja E tehostamiskertoimet ja alaryhmien C ja D leikkauskertoimet. Päästöoikeuksia myönnettäessä alaryhmien A, B ja E jakoperusteiden mukaisesti määritetyt laskennalliset päästöoikeudet kerrottaisiin 1 momentissa määritetyillä alaryhmäkohtaisilla tehostamiskertoimilla ja alaryhmien C ja D jakoperusteiden mukaisesti määritellyt laskennalliset päästöoikeudet kerrottaisiin pykälän 2 momentissa määritetyillä alaryhmäkohtaisilla leikkauskertoimilla.

Alaryhmäkohtaisilla leikkaus- ja tehostamiskertoimilla otettaisiin huomioon näiden alaryhmien mahdollisuudet tehdä kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä toimenpiteitä ja siirtää päästöjen rajoittamisesta ja päästöoikeuksien hankinnasta syntyvät kustannukset

lopputuotteiden hintoihin. Leikkaus- ja tehostamiskertoimilla pyritään ottamaan huomioon valtioneuvoston energia- ja ilmastopoliittikkaa koskevan selonteon (VNS 5/2005 vp) linjaus, jonka mukaan päästöoikeuksien jaossa on otettava huomioon alaryhmien mahdollisuudet siirtää päästöjen rajoittamisesta ja päästöoikeuksien hankinnasta syntyvät kustannukset lopputuotteiden hintaan.

EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluva prosessiteollisuus, eli massa- ja paperiteollisuus, rauta- ja terästeollisuus, mineraaliaineteollisuus, petrokemianteollisuus sekä öljynjalostus, ei voi merkittävästi vähentää kasvihuonekaasupäästöjään rajoittamatta tuotantoaan. Tämä johtuu siitä, että päästöt ovat peräisin prosesseissa käytetyistä raaka- tai polttoaineista. Prosessiteollisuuden lopputuotteiden hinnat määräytyvät maailmanmarkkinoilla, joten yritykset eivät voi siirtää päästökaupasta aiheutuneita lisäkustannuksia tuotteiden loppuhintoihin hintakilpailukyvyn heikentymättä. Näistä syistä prosessiteollisuudelle pyrittäisiin jakamaan päästöoikeuksia strategian linjausten mukaisesti lähes niiden arvioitun tarpeen mukainen määrä. Teollisuuden prosessipäästöjen eli alaryhmän A osalta sovellettaisiin pientä tehostamiskerrointa (0,95) ja energiantuotannon eli alaryhmän B osalta hieman suurempaa tehostamiskerrointa (0,90).

Kaukolämmityssektorista yli 90 prosenttia kuuluu päästökaupan piiriin joko suoraan (yli 20 MW:n kattilat) tai 4 §:ssä tarkoitettun optin menettely kautta (20 MW:n ja sitä pienemmät kattilat, joiden kanssa samassa kaukolämpöverkossa on laitos, jonka polttolaitosten yhteenlaskettu nimellinen lämpöteho on yli 20 MW). Kaukolämmitys kilpailee muiden lämmitysmuotojen kanssa lämmitysmarkkinoilla. Kaukolämpöyritykset ovat Kilpailuviraston kilpailunrajoituslain (480/1992) tulkinnan mukaan verkkoon liitettyihin asiakkaisiinsa nähden määräävässä markkina-asemassa ja ne siirtävät päästöoikeuksien kustannukset asiakashintoihin kilpailuasemansa lämmitysmarkkinoilla sallimassa laajuudessa.

Sähköntuottajat myyvät sähkön pohjoismaisille tukkusähkömarkkinoille, jossa sähkön markkinahinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan perusteella. Sähkön markkinahinta

muodostuu rajatuotantomuodon, pääosin lauhdesähkön, muuttuvien tuotantokustannusten perusteella. Päästökauppatilanteessa päästöoikeuden markkinahinta lisää voimaitosten muuttuvia tuotantokustannuksia, koska päästöoikeus muodostaa sähköntuottajille vaihtoehtoiskustannuksen. Sähköntuottajat voivat käyttää päästöoikeudet sähköntuotantoon tai myydä päästöoikeudet päästöoikeusmarkkinoille. Päästökauppa nostaa tämän mekanismin kautta voimakkaasti sähkön hintaa.

Päästökaupan seurauksena erityisesti päästöttömät ja vähäpäästöiset tuotantomuodot saavat merkittävästi kilpailuetua. Sähköntuotannon pitäisi reagoida markkinatilanteeseen lisäämällä näiden tuotantomuotojen tarjontaa, mutta investointien toteutus vie vuosia. Päästökaupasta aiheutuva hinnan nousu ei olennaisesti vähennä sähkön kysyntää. Päästökauppa ei siten lyhyellä aikavälillä pienennä sähkön kokonaistuotannon määrää, vaan se vaikuttaa lähinnä lauhdetuotannon polttoainekäyttöön kivihiilen, turpeen ja kaasun välillä. Pidemmällä aikavälillä päästöttömän tai vähäpäästöisen tuotannon syntyminen vähentää päästökaupan tavoitteiden mukaisesti fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa sähkön tuotantoa.

Koska päästöoikeuksien hinta merkittävältä osin siirtyy sähkön hintaan, leikkataisiin sähköntuotannon päästöoikeuksia selvästi eniten.

Valtioneuvosto katsoi energia- ja ilmasto poliittisessa selonteossa lähtökohdaksi, että jakosuunnitelmaesitystä tulisi voida valmistella siten, että voimalaitoksille päästöoikeuksia jaettaessa pyrittäisiin ottamaan huomioon laitosten kokonaishyötysuhde. Tämä toteutettaisiin leikkaamalla lauhdetuotannon päästöoikeuksia enemmän kuin kokonaishyötysuhteeltaan edullisempien yhteistuotannon ja erillisen kaukolämmön tuotannon päästöoikeuksia.

Edellä mainituilla perusteilla 2 momentissa säädettäisiin, että alaryhmän C leikkauskerroin on 0,80 ja alaryhmän D leikkauskerroin on 0,33.

31 d §. Alaryhmän A jakoperusteet. Alaryhmän A jakoperusteet muuttuisivat päästökauppakauden 2005—2007 jakoperusteista laskelmissa käytettävien tuotantokapasiteetti-

en osalta. Päästökauppakauden 2005—2007 vuosittaisten päästöoikeuksien laskennassa käytettiin toiminnanharjoittajien arvioimia vuosittaisia tuotantokapasiteetteja. Päästökauppakaudella 2008—2012 päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin jokaisen vuoden osalta vuoden 2007 toiminnanharjoittajan arvioimaa keskimääräistä tuotantokapasiteettia. Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin lisäksi päästökauppakauden 2005—2007 laskelmista poiketen tehostamiskerrointa, joka olisi alaryhmän A osalta 0,95. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasaännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 5 prosenttia.

Päästökauppakaudella 2005—2007 käytettiin kaikkien alaryhmien osalta sovituskerointa 0,9461 jakoperusteiden mukaisesti laskettujen päästöoikeuksien sovittamiseksi jaettavaan kokonaismäärään. Toisella päästökauppakaudella 2008—2012 sovituskerointa ei enää käytettäisi alaryhmään A.

Päästöoikeuksien keskeisenä jakoperusteena eri alaryhmille ja myös alaryhmälle A olisi edelleen niin sanottu perintömenetelmä, eli laitoksen tai sen osaprosessin toiminta, polttoaineiden käyttö ja hiilidioksidipäästöt tarkastelujaksolla määräisivät päästöoikeudet vuosille 2008—2012. Alaryhmän A tarkastelujakso olisi edelleen ennen vuotta 1998 valmistuneiden laitosten tai osaprosessien osalta vuodet 1998—2002. Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin edelleen samoja tarkastelujaksoja kuin päästökauppakauden 2005—2007 päästöoikeuksien laskennassa, jotta tarkastelujakson jälkeen päästöjään vähentäneet laitokset eivät joutuisi epäedulliseen asemaan tekemiensä päästövähennystoimien johdosta.

Pykälän mukaan myönnettäessä päästöoikeuksia A alaryhmään kuuluville laitoksille tai laitoksen osille käytettäisiin vuosien 1998—2002 tietoina laitoksen tai osaprosessin tuotantokapasiteetin keskimääräistä käytöstekerrointa ja keskimääräistä ominaispäästöarvoa (tonnia hiilidioksidia/tonnia tuote). Tuotantokapasiteettina käytettäisiin laitoksen tai osaprosessin vuoden 2007 keskimääräistä tuotantokapasiteettia.

Pykälän 4 momentin mukaan vuoden 2007 keskimääräinen tuotantokapasiteetti perustui-

si toiminnanharjoittajan arvioon. Tuotantokapasiteetin muutoksen tulisi perustua jo tehtyihin hankkeisiin tai toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoviin päätöksiin.

Alaryhmään A kuuluvan öljynjalostuksen päästöoikeudet lasketaan 31 e §:n säännösten mukaisella tavalla.

31 e §. Öljynjalostamoiden jakoperusteet. Öljynjalostuksen jakoperusteet muuttuisivat päästökaupunkauden 2005—2007 jakoperusteista vedyntuotannon ja jalostamomuutokseen liittyvän polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen perusteella laskettavien päästöoikeuksien osalta. Päästökaupunkaudella 2005—2007 päästöoikeuslaskelmissa käytettiin jokaisen vuoden vedyntuotantoarviota ja jalostamomuutokseen liittyvää hiilidioksidipäästöjen kasvuarviota. Päästökaupunkauden 2008—2012 päästöoikeuslaskelmissa käytettäisiin vuoden 2007 vedyntuotantoarviota ja saman vuoden jalostamomuutoksen johdosta aiheutuva hiilidioksidipäästöjen kasvuarviota.

Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin lisäksi päästökaupunkauden 2005—2007 laskelmista poiketen tehostamiskerointia, joka olisi öljynjalostamoiden alaryhmään A kuuluvien toimintojen osalta 0,95. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasäännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 5 prosenttia.

Päästökaupunkaudella 2005—2007 käytettiin kaikkien alaryhmien osalta sovituskerointa 0,9461 jakoperusteiden mukaisesti laskettujen päästöoikeuksien sovittamiseksi jaettavaan kokonaismäärään. Päästökaupunkaudella 2008—2012 sovituskerointa ei enää käytettäisi öljynjalostamoiden alaryhmään A kuuluvien toimintojen osalta.

Öljynjalostuksen päästöoikeuksien määrittämisessä käytettäisiin muista alaryhmän A jakoperusteista poikkeavaa menetelmää. Porvoon jalostamolle tehdään päästökaupunkaudella 2005—2007 merkittävä tuotannon laajennus (ns. diesel-projekti), joka muuttaa oleellisesti jalostusprosessin luonnetta vedyntuotantolaitoksineen.

Pykälän 1 momentin mukaan päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominais-

päästökertoimella. Päästöoikeusmäärään lisättäisiin vuoden 2007 vedyn tuotannon perusteella laskettavat päästöoikeudet. Nämä lasketaan kertoimella 5,6. Käytetty kerroin on ilmoitettu ja perusteltu ”Api Compendium of Greenhouse Gas Emission Estimation Methodologies for Oil and Gas Industry, American Petroleum Institute, April 2001” –asiakirjassa. Näin saatuun lukuun lisättäisiin se jalostamon polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuva hiilidioksidipäästöjen määrä vuonna 2007, joka on seurausta jalostamomuutoksen aiheuttamista lopputuoterakenteen muutoksesta päästökaupunkaudella 2005—2007. Saatu luku kerrottaisiin alaryhmän A tehostamiskertoimella 0,95.

Pykälän 4 momentin mukaan vedyntuotannon ja jalostamomuutokseen liittyvistä polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvat hiilidioksidipäästöjen määrät perustuisivat toiminnanharjoittajan arvioon. Laitoksen toiminnan muutoksen päästökaupunkaudella 2005—2007 tulisi perustua toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoviin päätöksiin.

Öljynjalostamoilla olevat teollisuuden energiaa tuottavat polttolaitosyksiköt kuuluisivat alaryhmään B ja niiden päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin alaryhmän B jakoperusteita ja alaryhmän B tehostamiskerointa.

31 f §. Alaryhmän B jakoperusteet. Alaryhmän B jakoperusteet muuttuisivat päästökaupunkauden 2005—2007 jakoperusteista päästöoikeuslaskelmissa käytettävien kapasiteetikertoimien osalta. Päästökaupunkaudella 2005—2007 alaryhmään B kuuluvien laitojen massa- ja paperiteollisuuteen, metallien valmistukseen ja kemianteollisuuteen kiinteästi sidoksissa olevan teollisuuden energian ja sen yhteydessä tuotetun sähkön päästöoikeudet kerrottiin vuoden 2005 alun kapasiteetin ja vuoden 2000 kesäkuun 30 päivän kapasiteettien suhteella. Päästökaupunkaudella 2008—2012 tällaiselle energiantuotannolle lasketut päästöoikeudet kerrottaisiin vuoden 2007 alun kapasiteetin ja vuoden 2000 kesäkuun 30 päivän kapasiteettien suhteella.

Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin lisäksi päästökaupunkauden 2005—2007 laskelmista poiketen tehostamiskerointa, joka

olisi alaryhmän B osalta 0,90. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasäännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 10 prosenttia. Päästökaupakaudella 2005—2007 käytettiin kaikkien alaryhmien osalta sovituskerronta 0,9461, jolla sovittiin jakoperusteiden mukaisesti lasketut päästöoikeudet jaettavaan päästöoikeuksien kokonaisuuteen. Päästökaupakaudella 2008—2012 sovituskerronta ei enää käytettäisi alaryhmään B.

Alaryhmän B laitosten polttoaineiden käyttö on sidoksissa teollisuuden tuotantoon ja tätä kautta lämmön ja höyryn tarpeeseen. Ulkolämpötilan vaihtelu ei vaikuta näiden laitosten polttoaineiden käyttöön, kuten se vaikuttaa alaryhmässä C eli kaukolämmön tuotannossa.

Pykälän 1 momentin mukaan laitoksen alaryhmän B vuosittaiset päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Massa- ja paperiteollisuuden, metallien valmistuksen ja kemianteollisuuden alaryhmään B kuuluvien laitosten teollisuuden energiantuotannon päästöoikeuksia laskettaessa otettaisiin lisäksi huomioon niiden energiantuotantoon kiinteästi sidoksissa olevan teollisuusprosessin toteutunut ja tiedossa oleva kapasiteetin muutos vuoden 2007 alussa kertomalla edellä saatu tulo vuoden 2007 alun kapasiteetin ja vuoden 2000 kesäkuun 30 päivän kapasiteetin suhteella. Vuoden 2000 kesäkuun loppu on tarkastelukauden puoliväli. Jos kapasiteetti on tiedossa vain vuoden vaihteessa, käytetään kapasiteettina vuoden 1999 lopun ja vuoden 2000 lopun keskiarvoa. Saatu luku kerrottisiin alaryhmään B sovellettavalla tehostamiskertoimella 0,90.

Tämän korjauksen kohdentaminen massa- ja paperiteollisuuteen, metallien valmistukseen sekä kemianteollisuuteen on perusteltua siksi, että muissa vastaavissa teollisuusprosesseissa kuten terästeollisuudessa ja öljynjalostuksessa laskentamenetelmät ottavat huomioon energiantuotannon kytköksen prosessikapasiteettiin. Muissa teollisuusprosesseissa, kuten sahoilla ja elintarviketeollisuudessa, tuotantokapasiteetin määrittäminen ei ole yk-

siselitteistä.

Pykälän 2 momentin mukaan massa- ja paperiteollisuuden keskimääräinen polttoainekulutus laskettaisiin vain fossiilisten polttoaineiden ja turpeen osalta, koska puupolttoaineiden energiasisällön ja kosteuden mittaamiseen liittyy suuria epävarmuuksia. Pääosa massa- ja paperiteollisuuden käyttämästä puupolttoaineesta on peräisin sen oman tuotannon sivuainevirroista. Tällaisia polttoaineita ovat muun muassa kuori, sahanpuru, sellunvalmistuksen mustalipeä, muut jäteliemet jne. Useinkaan näiden polttoaineiden tarkka mittaaminen polttoaineen syötössä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Ostettavista polttoaineista, myös ostettavasta puupolttoaineesta, esim. metsähakkeesta mitataan energiasisältö, mikä on polttoaineen hinnoitteluperuste. Omista sivuainepolttoaineista ei ole tarvetta mitata tarkkaa energiasisältöä. Ratkaisevaa on kattilan tai muun vastaavan polttolaitosyksikön energiantuotanto.

Pykälän 3 momentin mukaan alaryhmään B kuuluvien yhteistuotantolaitosten lauhdesähkön päästöoikeudet laskettaisiin alaryhmän D jakoperusteiden mukaisesti. Massa- ja paperiteollisuuden sekä öljynjalostuksen alaryhmään B kuuluvien laitosten lauhdesähkön tuotannon päästöoikeudet laskettaisiin kuitenkin pykälän 4 momentin mukaan alaryhmän B jakoperusteiden mukaisesti, koska näiden laitosten lauhdesähkön osuuden erottelu ei sen vähäisen määrän vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Jos laitos on kuitenkin suunniteltu huomattavaan lauhdesähkön tuotantoon, laskettaisiin lauhdetuotannon päästöoikeudet alaryhmän D jakoperusteiden mukaisesti.

Alaryhmään B kuuluvan laitoksen lämmöntuotannosta merkittävä osa voi olla kaukolämpöä. Kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön päästöoikeudet laskettaisiin tältä osin alaryhmän C jakoperusteiden mukaisesti.

Teollisuuden, useimmiten massa- ja paperiteollisuuden laitosalueille on tarkastelujaksolla 1998—2002 tai yleensä 1997 jälkeen tullut merkittäviäkin uusia polttolaitosyksiköitä. Nämä ovat saattaneet käyttöönoton jälkeen ottaa aiemmin peruskuormaa ajaneilta polttolaitosyksiköiltä pääosan laitosalueen energiantuotannosta. Vanhat polttolaitokset

ovat kuitenkin saattaneet jäädä käyttöön vara- ja huippulaitoksiksi. Jos näille kullekin polttolaitokselle laskettaisiin erikseen laskentasaännöillä päästöoikeudet, saattaisi laitosalue kokonaisuutena saada liikaa päästöoikeuksia. Tämä koskisi erityisesti varalle jääneitä polttolaitoksia.

Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma ehdotetaan 7 momentissa ratkaistavaksi siten, että laitosalueen teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön päästöoikeuksien laskentakautena käytetään ennen edellisessä kappaleessa mainittua merkittävää polttolaitosyksikköä käytönotettujen polttolaitosyksiköiden osalta myös uuden polttolaitosyksikön tarkastelujaksoa. Jos esimerkiksi laitosalueelle on tullut vuoden 2000 alusta uusi teollisuuden lämpöä ja sen yhteydessä sähköä tuottava polttolaitosyksikkö, joka on korvannut laitosalueen kahden polttolaitoksen energiantuotannon suurelta osin, mutta vanhat polttolaitosyksiköt ovat jääneet edelleen käyttöön, käytetään näille laitosalueen polttolaitosyksiköille teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön päästöoikeuksien laskennassa tarkastelujaksona vuosia 2001—2004.

Eräissä tapauksissa laitosalueen energiantuotannossa on tapahtunut merkittävä muutos siten, että uusittu aikaisemmin varalaitoksena toiminut kattila on muutettu pääkattilaksi. Muutettua kattilaa ei valtioneuvoston myöntämispäätöksessä ole katsottu uudeksi polttolaitosyksiköksi, joten siihen ei sovellettaisi 31 j tai 31 k §:n säännöksiä. Tämä saattaa joissain tapauksissa johtaa ilmeiseen päästöoikeuksien aliallakaatioon muihin vastaaviin teollisuuden laitoksiin verrattuna.

Tällaisessa tapauksessa voitaisiin toiminnanharjoittajan hakemuksesta laitosalueen polttolaitosyksiköiden tarkastelujaksona käyttää uusitun pääkattilaksi muutetun polttolaitosyksikön tarkastelujaksoa. Pykälän 8 momentin mukaan edellytyksenä on, että pääkattilaksi muutetun polttolaitoksen osuus laitospaikan yhteenlasketusta energiantuotannosta on muutoksen jälkeen yli puolet. Muutetun polttolaitosyksikön tarkastelujaksona käytettäisiin 31 j §:n mukaista tarkastelujaksoa tai 19 elokuuta 2004 ja vuoden 2004 lopun välissä valmistuneiden laitosmuutosten

osalta valmistumisen jälkeistä 12 kuukautta.

31 g §. *Kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena.* Kaukolämpöverkon tarkastelun perusvuodet säilyisivät samoina kuin päästökauppakauden 2005—2007 päästöoikeuksia laskettaessa. Tilaustehokerroin määritettiin päästökauppakaudella 2005—2007 jakamalla vuoden 2002 loppuun mennessä tehtyjen kaukolämpöasiakkaiden lämpösopimusten tilaustehojen summa vuoden 1997 loppuun mennessä tehtyjen lämpösopimusten tilaustehojen summalla. Päästökauppakaudella 2008—2012 tilaustehokerroin määritettäisiin jakamalla vuoden 2005 loppuun mennessä tehtyjen kaukolämpöasiakkaiden lämpösopimusten tilaustehojen summa vuoden 1997 loppuun mennessä tehtyjen lämpösopimusten tilaustehojen summalla. Tilaustehojen laskentaperusteissa tapahtuneet järjestelmälliset muutokset voitaisiin 31 b §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti huomioida päästökauppakaudella 2008—2012, toisin kuin ensimmäisellä päästökauppakaudella 2005—2007. Päästökauppakaudella 2008—2012 huomioitaisiin myös osittain päästökauppakaudella 2005—2007 kaukolämpöverkkoon rakennettujen kaukolämpön peruskuormalaitosten päästöoikeudet kaukolämpöverkon päästöoikeuksia määritettäessä. Tällaista tarkastelua ei ensimmäisellä päästökauppakaudella 2005—2007 ollut mahdollista tehdä.

Pykälässä määriteltäisiin, miten kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena tehtäisiin. Laitoksen tai niiden tuotannon osat voivat olla yhden tai useamman lämmöntuottajan omistamia tai käyttämiä. Samassa kaukolämpöverkossa olevia laitoksia käsiteltäisiin päästöoikeuksien laskennan ensi vaiheessa yhtenä kokonaisuutena. Sen jälkeen päästöoikeudet laskettaisiin yksittäisille toiminnanharjoittajille siten, että ne saisivat osuutensa kaukolämpöverkon päästöoikeuksien kokonaismäärästä. Näin vältettäisiin osaltaan päästöoikeuksien liikajako-ongelma.

Pykälän 1 momentin mukaisesti kaukolämpöverkon vuosittaiset päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla näin saatu tulo kaukolämpöverkon tilaustehokerroimella.

Pykälän 2 momentin mukaisesti kaukolämpöverkon vuosittainen polttoainekulutus saatettiin, kun laskettaisiin yhteen kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittaneiden polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittainen polttoainekulutus. Polttoainekulutusta laskettaessa huomioitaisiin myös kaukolämmöntuotannon lopettaneiden tai toimintansa kokonaan lopettaneiden polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon polttoaineet. Polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus saatettiin, kun polttolaitosyksikön polttoainekulutuksesta poistettaisiin vuosittainen teollisuuden lämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoaineet sekä lauhdesähkön vuosittainen laskennallinen polttoainekulutus. Lauhdesähkön vuosittainen polttoainekulutus määritettäisiin käyttäen lauhdesähkön hyötysuhteena arvoa 0,4 ja käyttäen lauhdesähkön polttoainejakaumana polttolaitosyksikön kyseisen vuoden polttoainejakaumaa.

Kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus laskettaisiin kuten päästökauppakaudella 2005—2007 laskemalla keskimääräinen polttoainekulutus viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätettäisiin huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta laskettaisiin aritmeettinen keskiarvo. Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin edelleen vuosia 1998—2002, jotta näiden vuosien jälkeen kaukolämpöverkossa päästöjä vähentäneet laitokset eivät joutuisi epäedulliseen asemaan tekemiensä päästövähennystoimien johdosta.

Pykälän 3 momentin mukaisesti kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus korjattaisiin vastaamaan pitkän aikavälin ulkolämpötilaa kertomalla se kertoimella, joka saatettiin, kun kerrotaan luku 0,65 laitoksen sijaintipaikan suuralueen vuosien 1971—2000 keskimääräisen ja tarkastelujakson 1998—2002 toteutuneen vuotuisen lämmitystarveluvun suhteella ja kun näin saatuun tuloon lisätään 0,35.

Joihinkin kaukolämpöverkkoihin rakennetaan päästökauppakaudella 2005—2007 uusia peruskuormaa tuottavia polttolaitosyksi-

köitä, joita käsitellään kyseisen päästökauppakauden uusina osallistujina. Nämä ovat saattaneet käyttönoton jälkeen korvata aiemmin lämpöä samaan kaukolämpöverkkoon tuottaneiden polttolaitosyksiköiden tuotantoa. Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma on nähty tarpeelliseksi ratkaista pykälän 6 momentin mukaisesti siten, että tällaiselle uudelle peruskuormalaitokselle päästökauppakaudeksi 2008—2012 lasketut vuosittaiset päästöoikeudet vähennettäisiin sen kaukolämpöverkon vuosien 2008—2012 päästöoikeuksista, johon kyseinen peruskuormalaitos rakennetaan.

Jos kaukolämpöverkkoon rakennetaan uusi kaukolämmön peruskuormaa tuottava polttolaitosyksikkö, jolle on myönnetty päästöoikeuksia 28 §:n jakoperusteiden mukaisesti ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksestä, vähennetään pykälän 6 momentin mukaisesti kaukolämpöverkolle laskettavista vuosittaisista päästöoikeuksista tällaiselle polttolaitosyksikölle päästökauppakaudelle 2008—2012 31 n §:n mukaisesti laskettavat vuosittaiset kaukolämmöntuotannon laskennalliset päästöoikeudet. Kaukolämmöntuotannon vuosittaiset päästöoikeudet tällaiselle polttolaitosyksikölle laskettaisiin jakamalla alaryhmälle C lasketut vuosittaiset päästöoikeudet kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön kesken polttolaitosyksikön suunnitteluperusteiden mukaisien tehojen suhteessa.

Kaukolämpöverkkoon rakennettuja tai rakennettavia kaukolämmön vara- ja huippuvoimaa tuottavia polttolaitosyksiköitä, joille on myönnetty päästöoikeuksia 28 §:n jakoperusteiden mukaisesti ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesitystä, ei huomioida kaukolämpöverkkotarkastelun perusteella laskettavissa päästöoikeuksissa näiden päästöoikeusmäärän vähäisyyden perusteella.

31 h §. *Alaryhmän C laitokset* Alaryhmän C laitokset lasketaan päästökauppakaudelle 2005—2007 jaettiin toiminnanharjoittajille ja toiminnanharjoittajien laitoksille siinä suhteessa kuin niillä oli ollut hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 1998 jälkeen. Viimeisin täysi vuosi ennen jakosuunnitel-

maesitystä koskevaa päätöstä 19 päivänä elokuuta 2004 oli vuosi 2003. Näin ollen kaukolämpöverkon päästöoikeudet jaettiin toiminanharjoittajille ja laitoksilla siinä suhteessa kuin niillä oli ollut hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 1998—2003. Toiselle päästökauppaudelle 2008—2012 kaukolämpöverkon päästöoikeudet jaettaisiin ensin toiminanharjoittajille siinä suhteessa kuin kaukolämpöverkossa toimivilla ennen 19 elokuuta 2004 toimintansa aloittaneilla toiminanharjoittajien polttolaitosyksiköillä on ollut laskennallisia hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Toiminanharjoittajien laitoksille näin saadut päästöoikeudet jaettaisiin edellä määritettyjen yhteisten toimintavuosien hiilidioksidipäästöjen suhteessa.

Alaryhmän C päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin lisäksi päästökauppauden 2005—2007 laskelmista poiketen leikkauskerrointa 0,80. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasäännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 20 prosenttia.

Päästökauppaudella 2005—2007 käytettiin kaikkien alaryhmien osalta sovituseroita 0,9461 jakoperusteiden mukaisesti laskettujen päästöoikeuksien sovittamiseksi jaettavaan kokonaismäärään. Päästökauppaudella 2008—2012 päästöoikeuksien sovittaminen jaettavaan kokonaismäärään tapahtuisi käyttämällä 31 s §:ssä tarkoitettuja sovituskertoimia ainoastaan alaryhmään D.

Pykälässä säädettäisiin jakoperusteet, joiden perusteella kaukolämpöverkotarkastelun perusteella lasketut päästöoikeudet jaettaisiin kaukolämpöverkossa toimivien toiminanharjoittajien kesken ja edelleen toiminanharjoittajien laitoksille.

Pykälän 1 momentin mukaisesti kaukolämpöverkolle lasketut yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet päästökauppaudella 2008—2012 kohdistettaisiin yksittäisille toiminanharjoittajille siinä suhteessa kuin kaukolämpöverkossa toimivilla, ennen 19 päivää elokuuta 2004 toimintansa aloittaneilla toiminanharjoittajien polttolaitosyksiköillä on ollut laskennallisia hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Jos kaukolämpöverkkoon ei ole vuoden 2002 alun ja 19 päivän elokuuta 2004 vä-

lisenä aikana rakennettu yhtään uutta päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvaa kaukolämpöä tuottavaa polttolaitosyksikköä, yhteiset toimintavuodet olisivat 2002—2005. Jos kaukolämpöverkkoon on rakennettu yksi tai useampi tällainen kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottava uusi polttolaitosyksikkö vuoden 2002 alun ja 19 päivää elokuuta 2004 välisenä aikana, määräytyisi tarkastelujakson ensimmäinen vuosi uusimman polttolaitosyksikön ensimmäisen täyden toimintavuoden perusteella. Jos esimerkiksi kaukolämpöverkossa on otettu käyttöön kaksi uutta kyseiseen kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavaa polttolaitosyksikköä, ensimmäinen elokuussa 2002 ja toinen helmikuussa 2003, määräytyisi kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosten yhteiset toimintavuodet helmikuussa 2003 käyttöön otetun polttolaitosyksikön perusteella vuosiksi 2004—2005.

Toiminanharjoittajan laskennalliset hiilidioksidipäästöt saataisiin 1 momentin mukaan kertomalla toiminanharjoittajan kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus yhteisinä toimintavuosina 2002—2005 kaukolämmön ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosien 1998—2002 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Tällä menettelyllä kaukolämpöverkon päästöoikeudet jaettaisiin toiminanharjoittajakohtaisesti mahdollisimman uusien polttoainekulutustietojen perusteella ja näin voitaisiin huomioida kaukolämmöntuotannon tuotantorakenteen mahdollinen muuttuminen tarkastelujakson jälkeen kaukolämpöverkossa toimivien toiminanharjoittajien kesken. Ominaispäästökertoimen laskennassa käytettäisiin vuosia 1998—2002, jotta tämän jälkeen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön tuotannon ominaispäästöjään vähentäneet toiminanharjoittajat eivät joutuisi epäedulliseen asemaan tekemiensä päästövähennystoimien johdosta. Näin kävisi, jos kaukolämmöntuotannon päästöoikeuksien jakaminen toiminanharjoittajille tehtäisiin yhteisten toimintavuosien 2002—2005 toteutuneiden hiilidioksidipäästöjen perusteella.

Toiminanharjoittajille kaukolämpöverkotarkastelun perusteella myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet on vielä jaettava toiminanharjoittajan kaukolämpöverk-

koon kaukolämpöä tuottaville laitoksille. Tämä tehtäisiin pykälän 4 momentin mukaisesti kohdistamalla toiminnanharjoittajalle kaukolämpöverkkotarkastelun perusteella lasketut yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet toiminnanharjoittajan kaukolämpöä tuottaville polttolaitosyksiköille siinä suhteessa kuin niillä on ollut kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tehdyn sähkön hiilidioksidipäästöjä samassa kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Laitoskohtainen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön yhtä vuotta vastaava päästöoikeusmäärä saataisiin tämän jälkeen laskemalla laitoksen polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittaiset päästöoikeudet yhteen ja kertomalla tämä summa alaryhmän C leikkauskertoimella 0,80.

Pykälän 5 momentin mukaisesti, mikäli kaukolämpöverkossa toimivan laitoksen lämmön- ja höyryntuotannosta keskimäärin alle 20 prosenttia on vuosina 2002—2005 ollut kaukolämmön tuotantoa, ei laitoksen päästöoikeuksien laskennassa oteta huomioon tilaustehokerrointa. Laitoksen höyryntuotannolla tässä yhteydessä tarkoitetaan sitä höyryä, joka menee teollisuusprosessin tarpeisiin, ei sitä höyryä, joka menee sähkön tuotantoon. Tilaustehokertoimen vaikutus otetaan tällöin huomioon muissa kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavissa laitoksissa jakamalla kaukolämpöverkolle joidenkin laitosten tilaustehokertoimen huomiotta jättämisen takia jakamatta jääneet päästöoikeudet niiden laitosten kesken, joiden kaukolämmöntuotannon osuus lämmön- ja höyryntuotannosta tarkastelujaksolla 2002—2005 on ollut keskimäärin vähintään 20 prosenttia. Jako tehdään kyseisten laitosten toiminnanharjoittajien kesken kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisten toimintavuosien 2002—2005 laskennallisten hiilidioksidipäästöjen suhteessa. Tilaustehokertoimen huomioimatta jättämisen takia jakamatta jääneet päästöoikeudet jaetaan muiden kaukolämpöverkossa toimivien laitosten kesken, jotta kaukolämpöverkolle laskettavat päästöoikeudet eivät jäisi pienemmiksi kuin tapauksessa, jossa koko kaukolämmöntuotannon osalta käytettäisiin tilaustehokerroin-

ta.

31 i §. Alaryhmien D ja E jakoperusteet. Alaryhmän D päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin päästökauppakauden 2005—2007 laskelmista poiketen leikkauskerrointa 0,33. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasäännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 67 prosenttia.

Päästökauppakaudella 2005—2007 käytettiin kaikkien alaryhmien osalta sovituskerointa 0,9461 jakoperusteiden mukaisesti laskettujen päästöoikeuksien sovittamiseksi jaettavaan kokonaismäärään. Päästökauppakaudella 2008—2012 päästöoikeuksien sovittaminen jaettavaan kokonaismäärään tapahtuisi käyttämällä 31 s §:ssä tarkoitettua ja sovituskerointa alaryhmän D osalta.

Alaryhmän E päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin päästökauppakauden 2005—2007 laskelmista poiketen tehostamiskerointa, joka olisi alaryhmän E osalta 0,90. Myönnettäväksi tulevat päästöoikeudet saataisiin siten vähentämällä päästöoikeuksien laskentasäännöillä saadusta päästöoikeusmäärästä 10 prosenttia.

Pykälän 1 momentin mukaan alaryhmään D kuuluville laitoksille tai laitosten osille yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla laitoksen vuosien 2000—2003 keskimääräinen polttoainekulutus vuosien 2000—2003 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla näin saatu tulo alaryhmän D leikkauskertoimella 0,33 ja 31 s §:ssä määritetyllä sovituskertoimella.

Alaryhmän D polttoainekulutus ja ominaispäästökerroin lasketaan vuosien 2000—2003 aritmeettisesta keskiarvosta. Vuodet 2000—2003 kuvaavat keskimäärin paremmin kuin vuoden 1998—2002 pohjoismaista sähkömarkkinatilannetta. Vuosi 2003 oli poikkeuksellisen kuiva vesivoimavuosi ja Suomesta vietiin poikkeuksellisesti sähköä Ruotsiin. Vuosi 2002 oli melko normaali vuosi pohjoismaisen vesivoiman ja sähkömarkkinoiden kannalta. Vuodet 2000—2001 olivat normaalia sateisempia. Muille alaryhmille käytettävä tarkastelujakso 1998—2002 ei olisi lauhdesähkön tuotannolle normaali tuotantoa kuvaava jakso, sillä jakson useimmat vuodet olivat leutoja ja vesivoiman tuotanto keskimääräistä korkeampi niin Suo-

messa kuin muissa Pohjoismaissa. Molemmat tekijät vähensivät lauhdesähkön tarvetta.

Pykälän 2 momentin mukaan alaryhmään E kuuluvien laitosten tai laitosten osien päästöoikeuksia laskettaessa käytettäisiin kaikkia vuosia 1998—2002 tarkastelujaksone. Tähän alaryhmään kuuluvat laitokset tuottavat energiaa hyvin vaihtelevia määriä ja lisäksi niiden päästöt ovat varsin vähäisiä. Alaryhmään E kuuluville laitoksille tai laitoksen osille yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla vuosien 1998—2002 keskimääräinen vuotuinen polttoainekulutus vuosien 1998—2002 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla tämä tulo alaryhmän E tehostamiskertoimella 0,90. Polttoainekulutus ja ominaispäästökerroin laskettaisiin vuosien 1998—2002 aritmeettisena keskiarvona.

Pykälän 3 momentin mukaan päästöoikeuksia ei myönnettäisi pienille nimelliseltä lämpöteholtaan enintään yhden megawatin polttolaitosyksiköille, jotka on tarkoitettu laitoksen sähköjärjestelmän ylläpitämiseen häiriötilanteissa. Tällaiset varavoimageneraattorit käyvät pääsääntöisesti hyvin vähän, eikä niillä ole juurikaan päästöjä.

31 j §. *Vuosina 1998—2004 valmistuneet laitokset.* Vuoden 1998 alun ja päästökauppakauden 2005—2007 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan 19 päivänä elokuuta 2004 tehdyn päätöksen välisenä aikana valmistuneiden laitosten tai laitosten osien päästöoikeuksien tarkastelujakso muuttuisi ensimmäisen päästökauppakauden 2005—2007 päästöoikeuksien laskennassa käytetyistä tarkastelujaksoista niiden laitosten tai laitosten osien osalta, jotka ovat valmistuneet vuoden 2000 jälkeen.

Vuonna 1997 tai sitä ennen valmistuneille laitoksille käytettäisiin tarkastelujaksone pääsääntöisesti vuosia 1998—2002. Päästöoikeuksien laskennassa käytettävät jakoperusteet eivät sovellu sellaisenaan laitoksiin tai laitoksen osiin, jotka ovat valmistuneet vuonna 1998 tai sen jälkeen. Pykälän 1 momentissa olisi näiden laitosten osalta säännökset päästöoikeuksien jakoperusteista valmistumisvuoden mukaan.

Alaryhmän D tarkastelujakso 2000—2003 poikkeaisi muiden alaryhmien tarkastelujaksosta. Alaryhmien D ja E laskentakaavassa

käytettävät polttoainekulutus ja ominaispäästökerroin lasketaan muista alaryhmistä poiketen aritmeettisena keskiarvona koko näitä laitoksia koskevalta tarkastelujaksolta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin päästöoikeuksien jakoperusteista alaryhmiin D ja E kuuluville laitoksille.

Pykälän 3 momentin mukaisesti laitoksen alaryhmään C kuuluvan tuotannon osaan ei sovellettaisi pykälän 1 momentin säännöksiä

31 k §. *Päästökauppakauden 2005—2007 uudet osallistujat päästökauppakaudella 2008—2012.* Pykälässä määritettäisiin päästökauppakaudella 2005—2007 ennen päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesitystä uusina osallistujina päästökauppalaan 27 §:n 2 momentin 1—5 kohdan perusteella soveltamisalaan tulneiden laitosten tai laitosten osien päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppakaudelle 2008—2012.

Tällaisille laitoksille myönnettäisiin päästöoikeudet samoin jakoperustein kuin ne myönnetään 31 n §:n mukaisesti päästökauppakauden 2008—2012 uusille osallistujille. Tällä menettelyllä pyritään päästökauppalaan soveltamisalaan uusina osallistujina tulleita laitoksia ja laitosten osia kohtelemaan yhdenmukaisesti riippumatta siitä, kumman päästökauppakauden aikana laitos tai laitoksen osa on otettu kaupalliseen käyttöön.

Kuitenkin sellaisille laitoksille tai niiden osille, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004, päästöoikeudet myönnettäisiin 31 o §:n olemassa olevia laitoksia koskevien uusien osallistujien jakoperustein, lukuun ottamatta alaryhmään C kuuluvia polttolaitosyksiköitä tai niiden osia, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004. Nämä alaryhmään C kuuluvat polttolaitosyksiköt sisällytetään 31 g §:n mukaiseen kaukolämpöverkkotarkasteluun, jonka päästöoikeudet laitoskohtaisesti jaetaan 31 h §:n mukaisesti. Näille ennen 19 päivää elokuuta 2004 kaupalliseen käyttöön otetuille laitoksille tai niiden osille käytetään vastaavana aikana valmistuneiden laitosten tai laitosten osien jakoperusteita, jotta näitä samaan aikaan valmistuneita laitoksia tai laitosten osia kohdeltaisiin yhdenmukaisesti huolimatta siitä, milloin ne ovat tulleet päästökauppalaan soveltamisalaan

31 l §. *Varaus uusille osallistujille.* Pykälän

1 momentin mukaan päästökauppakaudelle 2008—2012 varattaisiin kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä osa päästöoikeuksista 31 m §:ssä tarkoitetuille uusille laitoksille, lain soveltamisalaan tuleville olemassa oleville laitoksille ja laitosten muutoksille (uusi osallistuja). On perusteltua jättää kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen sisältymättömille laitoksille ja laitosten muutoksille varaus kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Uusille osallistujille varattava osuus on tarkoitus määrittää niin, että se todennäköisesti riittäisi päästökauppakaudella 31 m §:ssä tarkoitetuille uusille laitoksille ja laitoksen muutoksille. Varmuuden vuoksi 2 momentissa olisi säännös menettelystä tilanteessa, jossa uusille osallistujille varattu osuus eri riittäisi täysimääräisesti kaikille uusille osallistujille. Jos uusille osallistujille päästökauppakaudelle 2008—2012 varattu osuus ei riittäisi kaikille uusille osallistujille, tulisi uusien osallistujien hankkia päästöoikeuksia toisten laitosten toiminnanharjoittajilta tai markkinoilta. Niille uusille osallistujille, jotka ovat hakeneet päästöoikeuksia 40 §:n mukaisesti ja joille ei vielä ole myönnetty päästöoikeuksia, myönnettävät päästöoikeudet sovitettaisiin jäljellä olevaan päästöoikeuksien määrään siten, että niiden kaikkien 31 c, 31 n—31 s §:n mukaisesti laskettavista päästöoikeuksien määrästä vähennetään yhtä suuri prosentiosuus.

Pykälän 2 momentin mukaan laitoksen kasvihuonekaasujen päästöluvun peruuttamisen seurauksena laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille kirjaamatta jääneet päästöoikeudet siirtyisivät käytettäväksi uusille osallistujille varattuun osuuteen.

Pykälän 3 momentin mukaan uusille osallistujille varattua osuutta voitaisiin käyttää myös 37 §:ssä tarkoitettuihin valtioneuvoston päästöoikeuksien myöntämispäätöstä koskeviin muutoksiin, jotka aiheutuvat tuomioistuimen päätöksestä tai muista vastaavanlaisista muutoksista valtioneuvoston myöntämispäätökseen. Edellytyksenä olisi, ettei Euroopan yhteisöjen komissio estäisi uusille osallistujille varatun osuuden käyttämistä edellä mainittuun tarkoitukseen. Päästöoikeuksien kokonaismäärää ei voida lisätä ja muille laitoksille myönnettyä päästöoikeusmäärää ei voida jälkikäteen muuttaa, joten

uusien osallistujille varattava osuutta tulisi voida käyttää myös tuomioistuimen päätöksen vuoksi myönnettäviin päästöoikeuksiin.

Pykälän 4 momentin mukaan valtio voisi myydä päästöoikeudet markkinoille, jos uusille osallistujille varattuja päästöoikeuksia jää käyttämättä. Myynnistä ja myynnin ehtoista päättäisi valtioneuvosto. Harkintaan voisi vaikuttaa ainakin käyttämättömien päästöoikeuksien määrä ja erityisesti mahdolliset vireillä olevat päästöoikeuksien myöntämispäätöksiä koskevat valitukset, markkinatilanne sekä se, voiko valtio hyödyntää käyttämättömiä päästöoikeuksia vuoden 2012 jälkeisessä ilmastopolitiikan sääntelykehikossa. Myynti voisi tapahtua huutokaupalla tai esimerkiksi antamalla myynti EU:n päästöoikeusmarkkinoilla toimivan välittäjän tehtäväksi. Myyntiehtoihin voisi mahdollisen vähimmäishinnan lisäksi sisältyä muun muassa vähimmäismäärää, maksua ja vakuuksia koskevia ehtoja.

31 m §. Uudet osallistujat päästökauppakaudella 2008—2012. Pykälässä määriteltäisiin uudet laitokset, soveltamisalaan tulevat olemassa olevat laitokset sekä laitoksen muutokset, jotka saisivat päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta. Päästökauppakauden 2005—2007 uusien osallistujien määritelmiin on tehty tarkennuksia ja muutoksia. Uusina osallistujina päästökauppalain soveltamisalaan päästökauppakaudella 2008—2012 voi tulla täysin uusia, vasta valmistuneita laitoksia ja polttolaitosyksiköitä, mutta myös sellaisia laitoksia ja polttolaitosyksiköitä, jotka ovat olleet jo käytössä ennen toisen päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksen valmistumista.

Massa- ja paperiteollisuuteen tehtävät investoinnit ja laitosmuutokset, joille myönnettäisiin päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta, on määritelty 1 momentin 8 kohdassa omana kohtanaan.

Pykälän 1 momentin 9 kohdan perusteella päästökauppakauden 2005—2007 uusien osallistujien määritelmistä poiketen voitaisiin päästökauppakaudella 2008—2012 myöntää päästöoikeuksia lain soveltamisalaan kuuluvalla laitoksella, jonka lämmön tai höyryn tuotanto korvaa tämän lain soveltamisalaan kuulumattomia teollisuuden polttolaitosyksiköiden tai muiden vastaavien teollisuuden

polttoprosessien lämmön tai höyryn tuotantoa. Päästöoikeuksia voitaisiin siten myöntää uusille osallistujille varatusta osuudesta esimerkiksi päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvalla laitoksella, jos se alkaisi toimittaa höyryä höyryhaiduttamiin, jotka korvaisivat päästökaupunkaudella 2008—2012 päästökauppalaan soveltamisalaan kuulumattoman teollisuuslaitoksen teollisen tuotannon valmistuksessa käytettävät öljyä aikaisemmin käytäneet haiduttamot. Tällöin päästökaupunkasektorin ulkopuoliset hiilidioksidipäästöt vähenisivät öljykattiloiden aiheuttamien päästöjen verran ja päästökaupunkasektorin hiilidioksidipäästöt nousisivat vastaavasti höyryvalmistuksesta aiheutuvien päästöjen verran. Tällaiset korvausinvestoinnit vähentävät useimmissa tapauksissa toiminnasta aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä, koska fossiilista energiantuotantoa korvataan enemmän biopolttoainetta sisältävillä polttoaineseoksilla ja lisäksi korvaava tuotanto on useimmissa tapauksissa energiatehokkaampaa kuin laitoksella aikaisemmin käytössä ollut usein vanhakin energiantuotantokapasiteetti.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan perusteella voitaisiin päästökaupunkauden 2005—2007 uusien osallistujien jakoperusteista poiketen myöntää öljynjalostusteollisuudelle rakennemuutoksesta tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännön kautta tulevien vaatimusten johdosta öljynjalostamolle tehtävän investoinnin perusteella aiheutuvalle hiilidioksidipäästöjen muutokselle päästöoikeuksia, jos muutos lisää koko laitoksen hiilidioksidipäästöjä vähintään 3 prosentilla tai 100 000 tonnilla vuodessa.

31 n §. *Uusia laituksia koskevat jakoperusteet.* Päästökaupunkauden 2005—2007 jakoperusteisiin verrattuna uusien osallistujia koskevat jakoperusteet muuttuisivat hieman jokaisen päästöoikeuksien laskennassa käytettävän tekijän osalta. Uuden polttolaitoksen nimellinen lämpöteho jaettiin päästökaupunkaudella 2005—2007 toiminnanharjoittajan alaryhmäkohtaisen tuotantoennusteen perusteella. Kaudella 2008—2012 nimellinen lämpöteho ehdotetaan jaettavaksi polttolaitoksen suunnitteluperusteista saatavien tehotietojen perusteella. Päästöoikeuksien laskennassa käytettäviä huipunkäyttöaikoja pienennettäisiin muilta kuin kaukolämmön ja teollisuus-

den lämmön tai höyryn varakattiloilta. Prosessiteollisuuden huipunkäyttöaikana käytetään päästökaupunkauden 2005—2007 päästöoikeuksien laskennassa vastaavan toiminnan sadan prosentin käyttöastetta vastaavaa käyttöaika vuosina 1998—2002. Päästökaupunkauden 2008—2012 jakoperusteissa huipunkäyttöaika asetettaisiin kiinteäksi näiden toimintojen osalta. Myös muun teollisuuden lämmön ja höyryn tuotannossa käytetään päästökaupunkauden 2005—2007 laskelmissa vastaavan toiminnan huipunkäyttöaika. Myös tältä osin päästökaupunkauden 2008—2012 jakoperusteissa huipunkäyttöaika asetettaisiin kiinteäksi. Päästöoikeuksien laskennassa käytettävät kiinteän ja nestemäisen tai kaasumaisen polttoaineen ominaispäästökertoimet myös hieman muuttuvat päästökaupunkaudella 2005—2007 käytettävistä arvoista.

Uuden polttolaitosyksikön huipunkäyttöajan määrittämiseen lisättäisiin päästökaupunkauden 2005—2007 jakoperusteisiin verrattuna uusi kohta 3 momentin 1 kohdaksi. Kohdassa määriteltäisiin huipunkäyttöaika erillisen lämmöntuotannon peruskuormalaitoksille, jos kaukolämpöverkossa on ennestään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos, joka uuden laitoksen valmistuttua jatkaa kaukolämmön tuottamista verkkoon. Kaukolämpöverkossa, jossa sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos toimittaa uuden laitoksen valmistuttuakin kaukolämpöä verkkoon, erillinen lämmöntuotantolaitos valmistuu tyyppillisesti niin kutsutuksi välikuormalaitokseksi jolloin huipunkäyttöaika on matalampi kuin kaukolämmön peruskuormalaitoksessa.

Pykälässä säädettäisiin jakoperusteet uusille laituksille tai laitosten muutoksille. Koska uusilla laituksilla tai laitosten osilla ei ole toiminta- eikä päästöhistoriaa, laitoksen käyttöhistoriaan perustuvaa perintömenettelyä ei voida käyttää niiden päästöoikeuksien laskennassa. Tällaisille uusille laituksille ja polttolaitosyksiköille päästöoikeudet laskettaisiin laitoksen nimellisen lämpötehon, laityyppin vuotuisen huipunkäyttöajan ja vertailupolttoaineena käytettävän polttoaineen polton ominaispäästöjen mukaan. Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin käytettävät vuotuiset huipunkäyttöajat ja ominaispäästökertoimet.

Pykälän 2 momentin mukaisesti uuden laitoksen tai polttolaitosyksikön kuuluessa useaan 31 a §:ssä mainittuun alaryhmään, lasketaisiin päästöoikeudet tällaiselle uudelle osallistujalle jokaisen alaryhmän osalta erikseen. Uuden polttolaitosyksikön nimellinen lämpöteho jaettaisiin tätä tarkoitusta varten teollisuuden, kaukolämmön ja näiden yhteydessä tuotetun sähkön sekä erillisen sähkön kesken. Jako tehtäisiin tätä tarkoitusta varten suunnitteluperusteista saatavien tehotietojen perusteella. Uuden laitoksen tai laitoksen muutoksen päästöoikeudet saataisiin tämän jälkeen laskemalla yhteen alaryhmäkohtaiset päästöoikeudet. Alaryhmäkohtaiset päästöoikeudet kerrottaisiin tämän jälkeen vielä 31 c §:ssä tarkoitetuilla tehostamis- ja leikkauskertoimilla.

Käytettäessä polttoaineen polton ominaispäästöissä todellisen polttoaineen sijasta vertailupolttolaitosaineita, asetetaan uusille toimijoille tavoitteellisuutta, eli polttoaineeksi valittaisiin maakaasu tai seospolttoaine, jossa olisi turvetta 70 prosenttia ja puuta 30 prosenttia.

Pykälän 5 momentin mukaisesti ennen 1 tammikuuta 2008 kaupalliseen käyttöön otettavan alaryhmään A kuuluvan laitoksen muutoksen päästöoikeudet myönnetään 1—4 jakoperusteiden mukaan ainoastaan siltä osin, kun laitoksen muutoksen päästöoikeuksia ei ole otettu huomioon 31 d §:n jakoperusteiden mukaisesti laitoksen vuoden 2007 tuotantokapasiteetin perusteella. Vuosina 2005—2006 tehtävät ja osittain vuonna 2007 tehtävät tuotantokapasiteetin muutokset huomioidaan alaryhmän A päästöoikeuksien laskennassa, koska laskelmissa käytetään vuoden 2007 keskimääräistä tuotantokapasiteettia. Jos vuosina 2005—2006 valmistuvalle ja osittain vuonna 2007 valmistuvalle tuotantokapasiteetille myönnettäisiin lisäksi päästöoikeuksia uusien osallistujien jakoperusteiden, myönnettäisiin muuttuneelle tuotantokapasiteetille päästöoikeudet kahteen kertaan.

31 o §. *Olemassa olevia laitoksia koskevat uusien osallistujien jakoperusteet.* Pykälässä 31 m §:n 3, 4 tai 5 kohdassa tarkoitetuille olemassa oleville laitoksen tai laitoksen osilla, jotka ovat olleet käytössä ennen päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksen antamista, laskettaisiin pykälän

1 momentin mukaisesti päästöoikeudet 31 d—31 j §:n jakoperusteiden mukaisesti. Laitokselle tai laitoksen osille, jotka on otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen, päästöoikeudet lasketaan kuitenkin 31 n §:n jakoperusteiden mukaan. Näin menettelemällä pyritään kohtelemaan samaan alaryhmään ja samaan aikaan valmistuneita laitoksia yhdenmukaisella tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaisesti, liitettäessä päästökauppakaudella 2008—2012 kaukolämpöverkkoon olemassa oleva laitos tai polttolaitosyksikkö, joka tulee lain soveltamisalaan, ja jos muille samassa kaukolämpöverkossa päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluville laitoksille on jo laskettu ja myönnetty kaukolämpöverkkotarkastelun perusteella päästöoikeudet, laskettaisiin lain soveltamisalaan tulevalle laitokselle tai polttolaitosyksikölle päästöoikeudet polttolaitosyksiköittäin siten, että päästöoikeudet lasketaan vuosien 1998—2004 täysien toimintavuosien hiilidioksidipäästöjen aritmeettisena keskiarvona. Yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saataisiin kertomalla tämä luku 31 c §:ssä tarkoitettulla alaryhmän C leikkauskertoimella 0,80. Laskenta poikkeaisi muiden samaan kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavien olemassa olevien laitosten tai polttolaitosten jakoperusteista. Kaukolämpöverkkotarkastelua ei voi tehdä uudestaan päästökauppakauden 2008—2012 kansallista jakosuunnitelmaesitystä ja päästöoikeuksien myöntämisestä päätösten jälkeen, koska laitoskohtaisia päästöoikeusmääriä ei voi myöhemmin enää muuttaa. Tämän vuoksi olemassa olevalle laitokselle tai polttolaitosyksikölle, joka tulee päästökauppalaan soveltamisalaan kauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesitystä koskevan päätöksen antamisen jälkeen, jakoperusteet poikkeaisivat muiden samassa kaukolämpöverkossa toimivien olemassa olevien lämmöntoimittajien jakoperusteista.

31 p §. *Massa- ja paperitehtaiden tuotantokapasiteetin muutoksia koskevat jakoperusteet.* Pykälässä säädettäisiin miten päästöoikeudet laskettaisiin 31 m §:n 8 kohdassa tarkoitettulle massan ja paperin tuotantokapasiteetin muutokselle. Pykälän 1 momentin mukaan päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin energiatasearkastelua, jonka perusteella

määritettäisiin investoinnin vaikutukset tehdasalueen polttoaineiden käyttöön osaprosesseittain ja 31 a §:ssä määritetyissä eri alaryhmissä. Alaryhmäkohtaiset yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet laskettaisiin kertomalla alaryhmäkohtainen polttoainekulutuksen muutos uusille osallistujille 31 n §:n 4 momentissa määritetyllä ominaispäästökerrotimeilla. Näin saadut laskennalliset päästöoikeudet kerrottaisiin vielä 31 c §:ssä tarkoitetuilla tehostamis- ja leikkauskertoimilla.

Energiatase tarkastelua voitaisiin soveltaa myös laitoskokonaisuuksiin, jossa on enemmän kuin yksi kasvihuonekaasujen päästöluva. Tällöin päästöluvun haltijoiden olisi tehtävä yhteinen 40 §:ssä tarkoitettu hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Jos toiminnanharjoittajat eivät tekisi yhteistä hakemusta, energiatase tarkastelua käytettäisiin vain niiden toimintojen osalta, joita lupa koskee. Jos tehdasalueella on enemmän kuin yksi päästöluva, ovat luvanhaltijat jo ennestään kytköksissä toisiinsa erilaisilla sopimuksilla muunkin kuin päästökauppajärjestelmän vuoksi. Toiminnanharjoittajat tekevät eri lopputuotteita ja eivät näin ollen ole kilpailijoita keskenään. Energiatase tarkastelua koskevalla yhteisellä hakemuksella ei ole vaikutuksia toiminnanharjoittajien markkina- tai hintakäyttäytymiseen. Yhteiseen hakemukseen liittyvä toiminnanharjoittajien välinen sopimus ei sisällä liikesalaisuudeksi katsottavaa luottamuksellista tietoa. Hakemusta edeltävä toiminnanharjoittajan massan tai paperin tuotantokapasiteetin lisäystä koskeva investointipäätös on myös julkinen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, miten huomioidaan energiatase tarkastelun perusteella massa- ja paperiteollisuuden alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksikölle myönnetty päästöoikeudet tapauksessa, jolloin samalla laitosalueelle investoidaan energiatase tarkastelun jälkeen uusi polttolaitosyksikkö tai jos laitosalueen polttolaitosyksikön tehoa nostetaan siten, että muutos on 31 m §:n 1 momentin 6 kohdassa mainitun suuruinen. Tällöin massa- ja paperiteollisuuden alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksiköille energiatase tarkastelun perusteella myönnetty päästöoikeudet vähennettäisiin uudelle polttolaitosyksikölle 31 n §:n jakope-

rusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista. Jos massa- ja paperitehtaan laitosalueen alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksiköille myönnettäisiin päästöoikeuksia energiatase tarkastelun perusteella ja lisäksi tämän jälkeen laitosalueelle rakennettavalle uudelle polttolaitosyksikölle myönnettäisiin päästöoikeuksia täysimääräisesti uuden osallistujan jakoperustein, muodostuisi ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma. Ongelma on nähty tarpeelliseksi ratkaista edellä esitetyllä menettelyllä.

Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma muodostuisi myös tapauksessa, jossa päästökauppakauden 2005—2007 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan 19 päivänä elokuuta 2004 tehdyn päätöksen jälkeen massa- ja paperitehtaan laitosalueelle rakennetulle uudelle polttolaitosyksikölle tai polttolaitosyksikön muutokselle on myönnetty päästöoikeuksia 31 n §:n mukaisesti ja tämän jälkeen samalle polttolaitosyksikölle myönnettäisiin tuotantokapasiteetin muutoksen perusteella tehtävän energiatase tarkastelun mukaisesti päästöoikeuksia täysimääräisesti. Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma esitetään ratkaistavaksi 4 momentin mukaisesti vähentämällä energiatase tarkastelun perusteella myönnettävistä päästöoikeuksista samalle polttolaitosyksikölle aikaisemmin uusien osallistujien jakoperustein myönnetty päästöoikeudet.

31 q §. Öljynjalostamoiden muutoksia koskevat jakoperusteet. Pykälässä säädettäisiin miten laskettaisiin hiilidioksidipäästöjen muutos 31 m §:n 10 kohdassa tarkoitettulle öljynjalostamon hiilidioksidipäästöjen kasvulle, joka aiheutuu öljynjalostuksen rakennemuutoksesta tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännön takia tehtävistä investoinneista ja jotka eivät lisää tuotantolaitosten kokonaistuotantokapasiteettia. Hiilidioksidipäästöjen muutos määritettäisiin investointipäätöksen yhteydessä tehtävän energiatase tarkastelun avulla. Päästöoikeuksien laskennassa käytettäisiin energiatase tarkastelun avulla määritettyä hiilidioksidipäästöjen muutosta. Öljynjalostamon muutokselle yhtä vuotta vastaavat laskennalliset päästöoikeudet laskettaisiin hiilidioksidipäästöjen vuosittaisen lisäyksen perusteella. Näin saadut laskennalliset päästöoikeudet kerrottaisiin 31 c §:ssä tarkoite-

tuilla tehostamiskertoimilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, miten huomioidaan energiatasetarkastelun perusteella öljynjalostamon alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksiköille myönnetty päästöoikeudet tapauksessa, jolloin samalla laitosalueelle investoidaan energiatasetarkastelun jälkeen uusi polttolaitosyksikkö tai jos laitosalueen polttolaitosyksikön tehoa nostetaan siten, että muutos on 31 m §:n 1 momentin 6 kohdassa mainitun suuruinen. Tällöin öljynjalostamon alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksiköille energiatasetarkastelun perusteella myönnetty päästöoikeudet vähennettäisiin uudelle polttolaitosyksiköille 31 n §:n jakoperusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista. Jos öljynjalostamon laitosalueen alaryhmään B kuuluville polttolaitosyksiköille myönnettäisiin päästöoikeuksia energiatasetarkastelun perusteella ja lisäksi tämän jälkeen laitosalueelle rakennettavalle uudelle polttolaitosyksiköille myönnettäisiin päästöoikeuksia täysimääräisesti uuden osallistujan jakoperusteiden, muodostuisi ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma. Ongelma on nähty tarpeelliseksi ratkaista yllä esitellyllä menettelyllä.

Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma muodostuisi myös tapauksessa, jossa päästökauppakauden 2005—2007 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevan päätöksen 19 päivänä elokuuta 2004 jälkeen öljynjalostamon laitosalueelle rakennetulle uudelle polttolaitosyksiköille tai polttolaitosyksikön muutokselle on myönnetty päästöoikeuksia 31 n §:n mukaisesti ja tämän jälkeen samalle polttolaitosyksiköille myönnettäisiin energiatasetarkastelun mukaisesti päästöoikeuksia täysimääräisesti. Ilmeinen päästöoikeuksien liikajako-ongelma esitetään ratkaistavaksi 3 momentin mukaisesti vähentämällä energiatasetarkastelun perusteella myönnettävistä päästöoikeuksista samalle polttolaitosyksiköille aikaisemmin myönnetty uusien osallistujien jakoperusteiden myönnetty päästöoikeudet

31 r §. Päästöoikeusmäärän kohtuullistaminen. Päästöoikeuksien jakoperusteet saattavat tuottaa tuloksen, jonka mukaan laitoksen päästöoikeusmäärä jää pienemmäksi tai on suurempi muihin samaan alaryhmään kuuluviin toiminnanharjoittajien laitoksiin

verrattuna. Ehdotetuissa päästökauppakauden 2008—2012 jakoperusteissa on pyritty ottamaan huomioon samaan alaryhmään kuuluvien laitosten ja niiden tuotannon osien tasapuolinen kohtelu. Päästökauppajärjestelmään kuuluvien laitosten suuri määrä (lähes 600), valmistelun kireä aikataulu ja päätöksenteon monivaiheisuus tekevät laitoskohtaiseen harkintaan perustuvan päästöoikeusmäärästä päättämisen käytännössä mahdottomaksi. Komission keskeinen rooli kansallisen jakosuunnitelman hyväksymisessä ja jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärän lopullinen kiinnittäminen komission hyväksymismenettelyssä eivät mahdollista merkittäviä muutoksia laitoskohtaisiin päästöoikeusmääriin sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt kansallisen jakosuunnitelman. Jos jonkun toiminnanharjoittajan laitokselle myönnetään enemmän päästöoikeuksia kuin se saisi jakoperusteiden mukaan, vähentää se muille laitoksille jaettavissa olevaa päästöoikeuksien määrää.

Laitosten päästöhistorian käyttö päästöoikeuksien jaon perusteena voi johtaa siihen, että esimerkiksi tarkastelujakson loppupuolella tai sen jälkeen tapahtuneet polttoainevaihdokset johtavat siihen, että laitoksen päästöoikeusmäärä on pienempi tai suurempi kuin se olisi, jos päästöoikeudet laskettaisiin toiminnanharjoittajan ennakoiman päästökauppakauden polttoainekäytön mukaan. Polttoainevaihdoksista ja eri polttoaineiden saata-vaudesta aiheutuviin ongelmiin ei päästökauppakaudella 2005—2007 ole puuttunut eikä myöskään päästökauppakaudella 2008—2012 katsota tarkoituksenmukaiseksi puuttua.

Päästökauppakaudella 2005—2007 29 §:n kohtuullistamissäännöstä sovellettiin suppeasti. Päästöoikeusmääriä ei kohtuullistettu konerikkojen, polttoaineen saatavuuden tai toiminnanharjoittajien välisistä sopimussuhteista laitoksen käyttöön aiheutuvien muutosten johdosta. Päästöoikeusmäärää kohtuullistettiin yhteensä kuuden eri laitoksen osalta. Yhden laitoksen päästöoikeusmäärää kohtuullistettiin toiminnanharjoittajan hakemuksesta alaspäin ja viiden ylöspäin. Kohtuullistamiselle ylöspäin katsottiin olevan perusteita kaukolämpöä toimittaneen laitoksen tarkastelujakson lopulla tapahtuneen sähköntuotannon merkittävän kasvun, uuden kaasutustek-

niikan ja EY:n lainsäädännön sekä energiatehokkuutta lisäävän investoinnin vuoksi.

Pykälässä esitettäisiin, että myös päästökauppakaudella 2008—2012 päästöoikeusmäärää voitaisiin kohtuullistaa. Kohtuullistaminen tehtäisiin laitoksen laskennallisten päästöoikeuksien määrään, minkä jälkeen kohtuullistettuun päästöoikeusmäärään sovellettaisiin vielä alaryhmäkohtaisia tehostamistai leikkauskertoimia ja alaryhmään D sovellettaisiin tämän lisäksi 31 s §:ssä tarkoitettua sovituserrointa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden mukaan päästöoikeusmäärää voitaisiin kohtuullistaa ylöspäin. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin vuonna 1998 tai sen jälkeen käyttöön otetun yhteistuotantolaitoksen osalta, että päästöoikeusmäärää voitaisiin kohtuullistaa, jos kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena johtaa siihen, että tuotetun sähkön määrä ei tule täysimääräisenä otetuksi huomioon. Momentin 2 kohdassa mainittaisiin muina kohtuullistamisperusteina tarkastelukaudella ollut laitoksen tuotantoa merkittävästi vaikeuttanut poikkeuksellinen tapahtuma tai muu tähän rinnastettava syy. Laitoksen tarkastelukauden päästöjä alentavan syyn olisi oltava poikkeuksellinen ja sen vaikutukset laitoksen käyttöön ja hiilidioksidipäästöihin tulisi olla merkittäviä. Tapahtuman olisi vähennettävä laitoksen päästöoikeusmäärää niin paljon, että se jäisi kohtuuttoman alhaiseksi kilpaileviin toiminnanharjoittajiin verrattuna. Esimerkiksi yrityksen toiminnan luonteeseen kuuluvia koeajoja, huoltoseisokkeja, konerikkoja ja muita tavanomaisia tuotantokatkoksia, markkinatilanteesta aiheutuvia tuotantokatkoksia tai käyntiasteen alenemisia ja edellä mainituista syistä aiheutuvaa tarkastelukauden päästöjen vähentymistä ei otettaisi huomioon päästöoikeuksien kohtuullistamisessa. Niiden laitosten osalta, joiden päästöoikeusmäärää kohtuullistettiin päästökauppakaudella 2005—2007 ylöspäin, olisi arvioitava, onko silloin esitetty kohtuullistamisperuste edelleen ajankohtainen ottaen huomioon kauden 2008—2012 jakoperusteet ja laitoksen tosiasiallinen käyttö. Tarkoituksena on, että kohtuullistamisäännöstä sovellettaisiin myös päästökauppakaudella 2008—2012 suppeasti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että

päästöoikeuksien määrää voidaan kohtuullistaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta alaspäin. Toiminnanharjoittajan intressissä saattaa olla esimerkiksi komission valtioneuvoston valvonnan vuoksi hakea päästöoikeusmäärän kohtuullistamista alaspäin, jos päästöoikeuksien laskennassa käytettävät tiedot eivät vastaa laitoksen myöhempää todellista käyttöä.

Päästökauppadiirektiivin kansallisen jakosuunnitelman perusteita koskevan III liitteen 5 kohdan mukaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja etenkin sen valtion tukea koskevien 87 ja 88 artiklan vaatimusten mukaisesti suunnitelma ei saa syrjiä eri yrityksiä tai aloja toisiinsa nähden siten, että suosittaisiin aiheuttomasti tiettyjä yrityksiä tai toimintoja. Komissio voi päästökauppadiirektiivin mukaisesti esittää kansalliseen jakosuunnitelmaan muutoksia tai hylätä sen. Komissiolle ilmoitettava kansallinen jakosuunnitelmaesitys sisältää päästökauppadiirektiivin vaatimusten mukaisesti myös luettelon laitoksista ja päästöoikeuksista, jotka niille aiotaan myöntää. Komissiolla on käytössään tiedot kaikkien päästökauppajärjestelmään kuuluvien laitosten vuoden 2005 hiilidioksidipäästöistä. Jos komissio katsoisi, että jakosuunnitelmaesitykseen sisältyvän jonkin tai joidenkin laitosten päästöoikeusmäärät olisi katsottava EY:n valtioneuvoston kannalta kielletyksi valtion tueksi, voisi komissio edellyttää Suomea muuttamaan jakosuunnitelmaansa kyseisten laitosten osalta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että laitoksen päästöoikeusmäärää voitaisiin tällaisessa tapauksessa kohtuullistaa alaspäin myös ilman toiminnanharjoittajan hakemusta. Päätöksen kohtuullistamisesta tekisi valtioneuvosto päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä.

Toiminnanharjoittajan tulisi hakea päästöoikeusmäärän kohtuullistamista lukuun ottamatta 3 momentissa tarkoitettua kohtuullistamista alaspäin. Myös niiden laitosten toiminnanharjoittajien, joiden päästöoikeusmäärää kohtuullistettiin kaudella 2005—2007, tulee hakea kohtuullistamista kauden 2008—2012 päästöoikeuksiin, jos toiminnanharjoittajat katsovat edellytysten kohtuullistamiselle edelleen olevan olemassa. Pykälän 4 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulee päästöoikeuksia hakiessaan esittää perustelut kohtuullistamiselle.

31 s §. Päästöoikeusmäärän sovittaminen niiden kokonaismäärään. Päästökauppakaudella 2005–2007 jakoperusteiden perusteella lasketut päästöoikeudet sovittiin myöntämispäätöksessä päätettyyn päästöoikeuksien kokonaismäärään kertomalla kaikkien alaryhmien ja kaikkien laitosten päästöoikeudet luvulla 0,9461. Päästökauppakaudella 2008–2012 sovitus tehtäisiin vain alaryhmän D päästöoikeuksiin.

Jakoperusteiden mukaan laskettavat päästöoikeudet eivät todennäköisesti myöskään päästökauppakaudella 2008–2012 täsmää valtioneuvoston päättämään ja komission hyväksymään päästöoikeuksien kokonaismäärään. Tämän vuoksi on tarpeen, että myös kaudelle 2008–2012 säädetään menettelystä, miten laitoskohtaiset päästöoikeudet sovitaan päästöoikeuksien kokonaismäärään. Määriteltyä sovituskerrointa sovellettaisiin ainoastaan alaryhmään D kuuluviin laitoksiin tai laitosten tuotannon osiin. Sovituskerroin voisi vähentää tai lisätä jakoperusteiden perusteella saatavaa päästöoikeusmäärää.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin se, miten laitoskohtaisten päästöoikeuksien kokonaismäärä 31 d–31 k §:n jakoperusteiden mukaan laskettuna ja 31 r §:n mukaisen kohdallistamisen jälkeen sovitettaisiin kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ja päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettävään päästöoikeuksien kokonaismäärään ilman uusille osallistujille varattua määrää.

Jos laitoskohtaiset päästöoikeudet ylittävät jaettavissa olevan päästöoikeusmäärän, vähennetään alaryhmän D päästöoikeuksia. Jos taas laitoskohtaiset päästöoikeudet alittavat jaettavissa olevan päästöoikeusmäärän, jakamattomat päästöoikeudet lisätään alaryhmälle D myönnettäviin päästöoikeuksiin.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin, mitä alaryhmän D päästöoikeusmäärän määrittämiseen liittyviä tekijöitä otetaan huomioon 1 momentin sovituskerrointa laskettaessa.

Edellä tarkoitettua sovituskerrointa sovellettaisiin myös myönnettäessä päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta määrästä sellaisille 31 o §:ssä tarkoitetuille ennen päästökauppakauden 2005–2007 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskevaa päätöstä 19 päivänä elokuuta 2004 kaupalliseen käyt-

töön otetuille alaryhmään D kuuluville laitoksille tai laitoksen tuotannon osille, joiden päästöoikeudet lasketaan 31 o §:n 1 momentin perusteella 31 i §:n 2 momentin tai 31 j §:n 2 momentin jakoperusteiden mukaisesti. Näin menetelmällä pyritään kohteelmaan samaan alaryhmään ja samaan aikaan valmistuneita laitoksia yhdenmukaisesti. Muihin uusiin osallistujiin kertoimia ei sovellettaisi.

31 t §. Hankemekanismin käytön enimmäismäärä päästökauppakaudella 2008–2012. Linkkidirektiivin 11 a artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kautena 2008–2012 ja sitä seuraavina viisivuotiskausina antaa toiminnanharjoittajien käyttää hanketoiminnoista saatuja päästövähennyksiköitä ja sertifioituja päästövähennyksiä yhteisön päästökauppajärjestelmässä tiettyyn kunkin jäsenvaltion kansallisessa jakosuunnitelmassa kyseistä kautta varten määritettyyn prosenttiosuuteen asti kullekin laitokselle jaetuista päästöoikeuksista. Käytännössä hankeyksiköiden käyttö tarkoittaa veloitetta palauttaa vuosittain päästöoikeuksia laitoksen edellisen vuoden hiilidioksidipäästöjä vastaava määrä. Tämä velvoite voidaan korvata palauttamalla päästöoikeuksien sijasta hankeyksiköitä.

Hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä ehdotetaan määritettäväksi laitoskohtaisesti ja se asetettaisiin koko päästökauppakaudelle. Pykälässä säädettäisiin, että päästökauppakaudella 2008–2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä on päätettävä, mihin prosenttiosuuteen asti kunkin laitoksen koko päästökauppakauden laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä. Laitosten suuri lukumäärä ja nopea päätöksentekoaikataulu tekevät käytännössä laitoskohtaisen toiminnanharjoittajien hakemuksiin perustuvan harkinnan mahdolliseksi. Jos jollakin toiminnanharjoittajalla on hankeyksiköitä enemmän kuin se laitoskohtaisen rajan vuoksi pystyy käyttämään, se voi myydä hankeyksiköt toisille toiminnanharjoittajille tai päästöyksikkömarkkinoille.

Laskennallisilla päästöoikeuksilla tarkoitetaan päästöoikeusmäärää, johon ei ole vielä sovellettu alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä sovituskerrointa.

Kunkin laitoksen hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä saataisiin laskemalla yhteen laitoksen ja sen tuotannon osien alaryhmäkohtaisesti lasketut hankeyksiköiden määrät, jotka lasketaan kertomalla alaryhmäkohtaisesti lasketut laskennalliset päästöoikeudet valtioneuvoston päättämällä prosentiosuudella.

Säännös ottaisi huomioon, että alaryhmään D ja C kuuluvat laitokset saisivat päästökauppakauden 2008—2012 jakoperusteiden mukaan selvästi muihin alaryhmiin kuuluvia laitoksia vähemmän päästöoikeuksia verrattuna oletettuun tarpeeseen. Kun hankeyksiköiden käytön prosenttiosuus lasketaan laskennallisista päästöoikeuksista, antaisi se enemmän joustoa vähiten päästöoikeuksia saavien laitosten toiminnanharjoittajille. Siten alaryhmään D ja C kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajat voisivat korvata merkittävän osan päästöoikeuksien ostotarpeestaan hankkimalla hankeyksiköitä. Myönnettyihin päästöoikeuksiin suhteutettuna hankeyksiköiden käytön enimmäisosuus olisi kääntäen verrannollinen alaryhmän tehostamis-, leikkaus- ja sovituskertoimiin.

Prosenttiosuutta ei säädettäisi laissa vaan siitä päättäisi valtioneuvosto. Hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä ja sen perusteella päätettävä laskennallisille päästöoikeusmäärille asetettava prosenttiosuus riippuu Kioton pöytäkirjan nojalla annettujen toimeenpanosääntöjen ja erityisesti täydentävyysperiaatteen soveltamisesta. Osuuteen vaikuttavat Suomen arvioitu päästökemitys ilman päästöjä vähentäviä toimenpiteitä ja sen suhde EU:n taakanjaon mukaiseen Suomen rajoittamisveloitteeseen, valtion Kioston joustomekanismien käyttö ja päästökauppasektorille jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärä. Hankeyksiköiden käytön enimmäismäärän hyväksyttävyyden arvioi EY:n komissio kansallisen jakosuunnitelmaesityksen arvioinnin yhteydessä. Osa tiedoista täsmentyy vasta kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelun ja päätöksenteon yhteydessä. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi hankeyksiköiden käytön laitoskohtaisesta rajasta päätettäisiin kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä.

Laskennallisille päästöoikeuksille asetettava prosenttiosuudesta päättäessään valtio-

neuvoston olisi otettava huomioon Kioston pöytäkirjan ja sen nojalla annetut päätökset täyttääkseen niihin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia. Tämä tarkoittaa sitä, että päästökaupassa olevien toiminnanharjoittajien Kioston mekanismien käytön ja valtion Kioston joustomekanismeilla hankkimien päästöyksiköiden tulee ainoastaan täydentää kansallisia toimia.

Päästökauppakaudella 2008—2012 vähentämistarve voitaisiin laskea päästökemitysarvioista vuosille 2008—2012 ilman päästöjä vähentäviä toimenpiteitä. EU:n päästökauppa katsottaisiin yhteisön sisäiseksi toimeksi. Prosenttiosuutta määritettäessä otettaisiin huomioon EY:n komission kauden 2008—2012 kansallista jakosuunnitelmaa varten antama ohjeistus ja muiden jäsenvaltioiden prosenttiosuutta koskevat suunnitelmat ja päätökset.

32 §. Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelu. Lain 32 §:ssä säädetään kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelusta ja 33 §:ssä ministeriölle toimitettavista tiedoista ja päästöoikeuksien hakemisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 32 §:ään lisättäisiin 3 momentti, jossa säädettäisiin toiminnanharjoittajan kansallista jakosuunnitelmaesitystä varten toimittamista tiedoista laitoskohtaisesti myönnettäviksi aiottujen päästöoikeuksien valmistelua varten. Tietojen toimittamista koskeva säännös ehdotetaan samalla poistettavaksi 33 §:stä.

Pykälään lisättäisiin säännös, joka mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelua varten tarpeelliset tiedot laitoksesta, sen toiminnasta ja hiilidioksidipäästöjen lähteistä sekä laitoksen käytöstä ja päästöistä. Laitoskohtaisesti myönnettäviksi aiottujen päästöoikeuksien valmisteluun sovellettaisiin edelleen hallintolain (434/2003) asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia säännöksiä. Päästökauppakauden 2008—2012 kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelu mukaan lukien laitoskohtaisten päästöoikeuslaskelmien valmistelu aloitetaan ennen lain voimaantuloa. Laitoskohtaisten päästöoikeuslaskelmiin valmisteluun on tarkoitus soveltaa hallintolain säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädetään kansallisen jakosuunnitelmaesityksen kuulemismenettelystä. Lausunnolle lähetettävään ja yleisölle tiedotettavaan jakosuunnitelmaesitykseen sisältyy päästöoikeuksien kokonaismäärä ja uusille osallistujille varattava päästöoikeusmäärä perusteluineen sekä perusteet, miten päästöoikeudet on tarkoitettu jakaa eri laitoksille ja uusille osallistujille sekä luettelo laitoksista, jotka sisältyvät jakosuunnitelmaan. Luonnoksessa ei tässä vaiheessa ole laitoskohtaisia päästöoikeuksia.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että kuuleminen koskisi myös perusteita, joiden mukaan määritetään hankeyksiköiden käytölle asetettava enimmäismäärä. Päästökauppa-kaudella 2008—2012 enimmäismäärä määritettäisiin 31 t §:n mukaisesti prosenttiosuutena laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista. Lausunnolle lähetettävässä jakosuunnitelmassa olisi määritetty kyseinen prosenttiosuus ja perusteet, miten siihen on päädytty.

33 §. Päästöoikeuksien hakeminen. Pykälä koskee ministeriölle toimitettavia tietoja ja päästöoikeuksien hakemista. Pykälä ja sen otsikko ehdotetaan muutettavaksi koskemaan ainoastaan päästöoikeuksien hakemista. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 2 momenttia. Päästöoikeuksia haettaisiin valtioneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Kysymys on merkittävää taloudellista arvoa omaavien päästöoikeuksien myöntämisestä, joten toiminnanharjoittajien oikeusturvan kannalta hakemusmenettely on edelleen perusteltu.

Pykälän 2 momentin mukaan hakemuksessa olisi ilmoitettava, miltä osin toiminnanharjoittajan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelua varten toimittavat tiedot ovat muuttuneet. Osa tiedoista saattaa vielä tässä vaiheessa muuttua tai tarkentua. Hakemuksessa ei ilmoitettaisi haettavien päästöoikeuksien määrää, vaan päästöoikeudet laskeaan 3 a ja 3 b luvun jakoperusteiden mukaisesti laitoskohtaisten tietojen perusteella. Hakemuksen tarkemmasta sisällöstä säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentin mukaan hakemus olisi toimitettava päästökauppakautta 2008—2012 varten kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Sitä seuraavia päästökauppa-kausia varten hakemus olisi toimitettava vii-

meistään 15 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkua. Päästökauppadirektiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaan päästöoikeuksien myöntämisestä toiminnanharjoittajille on päätettävä päästökauppakautta 2008—2012 ja sitä seuraavia päästökauppa-kausia varten viimeistään 12 kuukautta ennen kunkin kauden alkamista. Hakemisen toimittamiselle varatuilla määräajoilla pyritään varmistamaan se, että päätös päästöoikeuksien myöntämisestä voitaisiin tehdä päästökauppakaudella 2008—2012 mahdollisimman pian komission käsittelyn jälkeen ja seuraavia kausia koskevat päätökset direktiivin mukaisessa määräajassa.

34 §. Valtioneuvoston päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään päästökauppakaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppa-kausilla päästökauppadirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti vähintään 18 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista.

Päätös voidaan tehdä vasta sen jälkeen kun jakosuunnitelmaesityksen sisältöön vaikuttavat lain säännökset ovat voimassa. Päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelman sisältöön vaikuttavat säännökset eivät ole voimassa kesäkuun 2006 lopussa. Tämän vuoksi 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päästökauppakautta 2008—2012 koskeva päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään välittömästi tämän lain tultua voimaan.

35 §. Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen sisältö. Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen sisältöä koskevaan pykälään lisättäisiin uusi 8 kohta, jonka mukaan kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä olisi käytävä ilmi perusteet, joiden mukaan määritetään enimmäismäärä, jonka toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä. Päästökauppakaudella 2008—2012 enimmäismäärä määritettäisiin 31 t §:n mukaisesti prosenttiosuutena laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista. Päästökauppakauden 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ei olisi vielä laskettu hankeyksiköiden käytön enimmäismäärää laitoskohtaisesti, vaan komissiolle ilmoitettavassa jakosuunnitelmassa olisi määritetty kyseinen prosenttiosuus ja perus-

teet, miten siihen on päädytty. Prosenttiosuutta ei säädettäisi laissa vaan siitä päätäisi valtioneuvosto.

38 §. Päästöoikeuksien myöntämispäätös. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että päästöoikeuksien myöntämispäätökseen sisältyisi myös perusteet, joiden mukaan määritetään enimmäismäärä, jonka toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä. Päästökauppakaudella 2008—2012 enimmäismäärä määritettäisiin 31 t §:n mukaisesti prosenttiosuutena laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista. Päästökauppakauden 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ei olisi vielä laskettu hankeyksiköiden käytön enimmäismäärää laitokohtaisesti, vaan komissiolle ilmoitettavassa jakosuunnitelmassa olisi määritetty kyseinen prosenttiosuus ja perusteet, miten siihen on päädytty. Jos EY:n komissio edellyttäisi muutoksia kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ilmoitettuun prosenttiosuuteen, voisi myöntämispäätökseen sisältyvä prosenttiosuus poiketa jakosuunnitelmaesityksessä päätetystä prosenttiosuudesta.

Pykälään lisättäisiin uusi hankeyksiköiden käytön enimmäismäärää koskeva 4 kohta. Myöntämispäätöksessä määritettäisiin hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä laitokohtaisesti. Enimmäismäärä asetettaisiin koko päästökauppakaudelle 2008—2012.

40 §. Hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalla. Pykälän 1 momentin mukaan uuden osallistujan on haettava päästöoikeuksia valtioneuvostolta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että päästöoikeuksia haetaan kauppa- ja teollisuusministeriöltä. Vastaavasti 41 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöksen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle tekisi kauppa- ja teollisuusministeriö.

41 §. Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Pykälän 1 momentissa säädetään myös päätöksen sisällöstä. Pykälän 2 momentissa säädetään päästöoikeuksien myöntämisen edellytykseksi kasvihuonekaasujen päästölupa. Pykälän 3 momentissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentin sisältöä muutetaan ja sen sisältö jaetaan uudeksi 1 ja 2 momentiksi. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti ja voimassa olevat 2 ja 3 momentti siirtyisivät 4 ja 5 momentiksi.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöksen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle tekisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Päästöoikeuksien jakoperusteet säädetään laissa ja 37 §:n päästöoikeuksien myöntämispäätös sisältää lopullisen päästöoikeuksien kokonaismäärän ja uusille osallistujille varattavan päästöoikeusmäärän.

Päästöoikeuksien myöntäminen uusille osallistujille ei siten ole yhteiskuntapoliittisesti merkittävää päätöksentekoa, vaan lain ja valtioneuvoston aikaisempien päätösten soveltamista yksittäisille laitoksille laskettaviin päästöoikeusmääriin. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että myös päätöksestä päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle kävisi ilmi hankeyksiköiden käytölle asetettava enimmäismäärä. Tarkoituksena on, päästökauppakaudella 2008—2012 enimmäismäärä määritettäisiin 31 t §:n mukaisesti prosenttiosuutena laitoksen laskennallisista päästöoikeuksista.

Lain 1 momentissa säädetään, mille ajalle päästöoikeuksia myönnetään. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 2 momentiksi. Päästöoikeuksia myönnetään laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta lukien. Uusia osallistujia ovat myös 27 ja 31 o §:ssä määritellyt olemassa olevat laitokset. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että olemassa oleville 27 ja 31 o §:ssä tarkoitetuille laitoksille päästöoikeuksia myönnetään lain soveltamisalaan tulemista seuraavan kuukauden alusta lukien.

Useat uusia osallistujia koskevat hakemukset ovat päästökauppakauden 2005—2007 alussa tulleet laissa säädetyin määräajan jälkeen. Tämä aiheuttaa epävarmuutta uusille osallistujille varattujen päästöoikeuksien käyttämättä olevaan määrään. Laissa ei ole säädetty, miten myöhässä tulleet hakemukset vaikuttavat päästöoikeuksien määrään. Mitään kannustinta toimia määräajassa ei nykyisin ole. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan hakemuksen

myöhästyminen tapauksessa päästöoikeuksia myönnetään hakemuksen toimittamista seuraavan kuudennen kuukauden alusta lukien. Hakemuksen myöhästyminen vähentäisi siten myönnettävää päästöoikeusmäärää. Hakemuksen viivästyminen voi aiheutua myös esimerkiksi lain soveltamisalaa koskevasta tai muusta lain soveltamista koskevasta hyväksyttävästä epävarmuudesta. Esimerkiksi 4 §:ssä tarkoitettujen enintään 20 megawatin laitosten toiminnanharjoittajat eivät ole aina tietoisia siitä, että toisen samaan kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavan toiminnanharjoittajan laitoksen nimellinen lämpöteho ylittää muutoksen jälkeen 20 megawattia, minkä jälkeen kaikki kyseiseen kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavat laitokset tulevat pääsääntöisesti päästökauppalaan soveltamisalaan. Tällöin päästöoikeudet voitaisiin myöntää 2 momentin mukaisesti.

49 §. *Velvoite palauttaa päästöoikeuksia ja päästöoikeuksien voimassaolo.* Toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain huhtikuun loppuun mennessä kustakin laitoksesta edellisenä kalenterivuotena aiheutuneita päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Käytännössä toiminnanharjoittaja suorittaa palauttamisen sähköisesti päästökauppaviranomaisen ylläpitämään kansalliseen rekisteriin. Rekisteri on toiminnassa kaikkina viikonpäivinä ja vuorokaudenaikoina. Komission rekisteriasetus edellyttää, että palautus tehdään viimeistään 30 päivänä huhtikuuta. Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että palauttamisen määräajan viimeiseen päivään ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:n säännöksiä. Jos huhtikuun 30 päivä on lauantai tai sunnuntai, olisi toiminnanharjoittajan tällöinkin palautettava päästöoikeudet viimeistään 30 päivänä huhtikuuta. Viivästyisestä päästökauppaviranomaisen on määrättävä 62 §:n mukainen päästöoikeuden ylitysmaksu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja voi täyttää tämän veloitteensa myös käyttämällä hankeyksiköitä päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään saakka. Enimmäismäärä koskee koko päästökauppakautta, joten hankeyksiköiden käyttö voi vaihdella eri vuosina

6 a luku Hankeyksiköiden käyttö

51 a §. *Hanketoimintoihin osallistuminen sekä muu hankeyksiköiden hankinta.* Toiminnanharjoittaja voi itse toteuttajana tai rahoittajana osallistua hanketoimintoihin, joista se saa hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittaja voi myös ostaa hankeyksiköitä muilta yrityksiltä tai markkinoilta. Pääoman sijoittaminen erilaisiin hiilirahastoihin myöhemmin saatavia hankeyksiköitä vastaan on yksi toiminnanharjoittajien käytettävissä oleva vaihtoehto. Päästökauppajärjestelmän kannalta on sama, miten toiminnanharjoittaja on hankeyksiköt saanut. Pykälässä säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja voi käyttää sekä sellaisista hanketoiminnoista peräisin olevia hankeyksiköitä, joihin se itse osallistuu, että muutoin hankkimiaan hankeyksiköitä.

Päästökauppalaissa ei säädettäisi hanketoimintoihin liittyvästä päätöksenteosta eikä hanketoimintoihin osallistuvien yritysten oikeuksista ja velvollisuuksista. Näistä säädettäisiin erillisessä Kioton joustomekanismien käyttöä koskevassa lainsäädännössä. Mekanismin käyttöä koskeva lainsäädäntö koskisi muitakin kuin päästökauppalaan soveltamisalaan kuuluvia toiminnanharjoittajia.

51 b §. *Suomessa toteutettava hanketoiminta.* Linkkidirektiivin 11 b artiklan 2 kohdan mukaan 3 ja 4 kohdissa tarkoitettuja poikkeuksia lukuun ottamatta hankeyksiköitä ei myönnetä päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten kasvihuonekaasujen vähentämisestä tai rajoittamisesta. Artiklan 3 kohdan mukaan JI- ja CDM-hankkeista, joilla vähennetään tai rajoitetaan suoraan päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvan laitoksen päästöjä, voidaan vuoden 2012 loppuun saakka myöntää ERUja tai CERejä ainoastaan, jos kyseisen laitoksen toiminnanharjoittaja mitätöi saman määrän päästöoikeuksia. Hankkeista, joilla vähennetään tai rajoitetaan epäsuorasti päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten päästötasoa, voidaan ERUja tai CERejä myöntää ainoastaan, jos sama määrä päästöoikeuksia mitätöidään ERUja tai CERejä myöntäneen jäsenvaltion kansallisesta rekisteristä. Säännökset 3 ja 4 kohdan täytäntöönpanemiseksi, erityisesti kaksinkertaisen laskennan välttämiseksi, hyväksytään komi-

tologiamenettelyssä.

Suomi ei nykyisin ole JI-hankkeiden isäntämaana. Kioton hankemekanismin keskeisin tavoite on toteuttaa päästöjen vähentämistoimia siellä, missä se on kustannustehokkainta. Suomessa päästöjen vähentämistoimet ovat keskimääräistä kalliimpia, joten muut valtiot tai niiden yritykset eivät ole osoittaneet kiinnostusta toteuttaa hankkeita Suomessa. EU:n päästökauppa ohjaa päästökauppajärjestelmään kuuluvia toiminnanharjoittajia vähentämään päästöjään. Ei ole tarkoituksenmukaista, että päästökauppajärjestelmään kuuluvien laitosten päästöt voisivat olla JI-hankkeiden kohteena Suomessa. EU:n päästökauppa on yhteisön sisäinen joustomekanismi, jonka tavoitteena on ohjata päästöjen vähentämistoimet yhteisön alueella sinne, missä se on kustannustehokkainta.

Pykälässä säädettäisiin, että lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen päästöjen vähentämisestä ei voi myöntää ERUja. Muilta osin mekanismin käytöstä ja niihin liittyvästä päätöksenteosta mukaan lukien mahdolliset Suomessa toteutettavat JI-hankkeet säädettäisiin erillisessä Kioton mekanismin käyttöä koskevassa lainsäädännössä.

51 c §. *Oikeus käyttää hankeyksiköitä.* Linkkidirektiivin 11 a artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat kautena 2005—2007 antaa toiminnanharjoittajien käyttää hanketoiminnoista saatuja CERejä yhteisön järjestelmässä. Linkkidirektiivissä ei ole asetettu rajoitusta CERien käytölle kaudella 2005—2007. Käytännössä CERien käyttö edellyttää, että ilmastopimuksen sihteeristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki on käytössä ja CERit voidaan siirtää CDMn hallintoneuvoston ylläpitämästä CDM-rekisteristä ilmastopimuksen sihteeristön ylläpitämän riippumattoman tapahtumalokin kautta Suomen kansalliseen rekisteriin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajat voisivat käyttää CERejä kaudella 2005—2007 edellyttäen, että ilmastopimuksen sihteeristön ylläpitämä kansainvälinen tapahtumaloki on käytössä. Tämän hetkisen tiedon valossa näyttää todennäköiseltä, että tapahtumaloki saadaan käyttöön vuoden 2007 aikana. Toiminnanharjoittajat voisivat siten käyttää CERejä ainakin vuoden 2008 huhtikuussa päästöoike-

uksien palauttamisvelvoitteen täyttämiseen.

Linkkidirektiivin 11 a artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat kautena 2008—2012 ja sitä seuraavina viisivuotiskausina antaa toiminnanharjoittajien käyttää hanketoiminnoista saatuja ERUja ja CERejä yhteisön järjestelmässä tiettyyn jäsenvaltion kansallisessa jakosuunnitelmassa kyseistä kautta varten määrittämään osuuteen asti kullekin laitokselle jaetuista päästöoikeuksista. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajien oikeudesta käyttää hankeyksiköitä kaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppa-kausilla 38 ja 41 §:ssä tarkoitettuun päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti.

Linkkidirektiivin 11 a artiklan 3 kohdassa säädetään ydinvoimahankkeista ja nielu-hankkeista peräisin olevien ERUjen ja CERin käytön rajoittamisesta yhteisön järjestelmässä. Ydinvoimahankkeista peräisin olevia hankeyksiköitä koskeva rajoitus koskee kausia 2005—2007 ja 2008—2012. Linkkidirektiivin rajoitusten täytäntöönpanemiseksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja ei voi käyttää nielu- ja ydinvoimahankkeista peräisin olevia hankeyksiköitä.

51 d §. *Hankeyksiköiden siirtäminen velvoitteen täyttämiseen.* Linkkidirektiivin 11 a artiklan 1 ja 2 kohdassa ja komission rekisteriasetuksen 53 artiklassa säädetään, miten hankeyksiköiden käyttö tapahtuu. Rekisteriasetuksen 53 artiklan mukaisesti toiminnanharjoittajan on pyydettävä rekisterin valvojaa siirtämään tietty määrä tietyn vuoden CERejä tai ERUja asianomaisen toiminnanharjoittajan päästöoikeustililtä sopimuspuolen eli valtion päästöoikeustilille sekä kirjaamaan CERien ja ERUjen määrä palautettujen päästöoikeuksien taulun kyseiselle laitokselle kyseiseksi vuodeksi tarkoitettuun osaan. Käytännössä toiminnanharjoittaja tekee itse siirrot. Tämän hankeyksikön siirron seurauksena vastaava määrä päästöoikeuksia kirjautuu laitoksen tilille samalla tavoin kuin palautetut päästöoikeudet.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajan on siirrettävä hankeyksiköt siten kuin komission rekisteriasetuksessa säädetään. Laissa ei säädettäisi niistä toimenpiteistä, mitä rekisterinpitäjän tai käy-

tännössä rekisterin tulee tämän jälkeen automaattisesti tehdä, jotta vastaava määrä päästöoikeuksia kirjautuu palautettuina kyseisen laitoksen tilille. Tästä säädetään komission rekisteriasetuksessa.

Päästökauppaviranomainen toimii kansallisen rekisterin rekisterinpitäjänä. Pykälän 2 momentin mukaan se voi hyväksyä hanke-mekanismien käytön enintään päästöoikeuk-sien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään saakka. Osuus voi vaih-della vuosittain, kunhan hankeyksiköiden käyttö koko päästökauppaudella ei yhteen-sä ylitä myöntämispäätöksen mukaista enimmäismäärää.

Linkkidirektiivin 11 a artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion on mitätöitävä CERit, jotka toiminnanharjoittajat ovat käyttäneet kautena 2005—2007. Komission rekiste-riasetuksen mukaan rekisterin valvojan on mitätöitävä 30 päivänä kesäkuuta 2006, 2007 ja 2008 tietty määrä valtion tilillä olevia päästöoikeuksia ja CERejä. Mitätöitävien päästöoikeuksien ja CERien määrä on yhtä suuri kuin palautettujen päästöoikeuksien kokonaismäärä. Pykälän 3 momentissa sää-dettäisiin, että päästökauppaviranomaisen on mitätöitävä toiminnanharjoittajien kauden 2005—2007 velvoitteiden täyttämiseen käyt-tämät CERit käyttöä seuraavan kesäkuun loppuun mennessä. Kaudella 2005—2007 käytetyt CERit eivät siten siirry Kioton pöytäkirjan mukaiselle velvoitekaudelle 2008—2012.

51 e §. *Selvitys hankeyksiköiden alkuperäs-tä.* Toiminnanharjoittajalla on vastuu siitä, että käytetyt hankeyksiköt täyttävät linkki-direktiivissä asetetut vaatimukset. Käytännössä ydinvoimahankkeista peräisin olevia han-keyksiköitä tuskin edes syntyy, koska Kioton pöytäkirjan ratifioineet maat ovat poliittisesti päättäneet pidättäytyä käyttämästä ydinvoi-mahankkeista saatavia hankeyksiköitä. Sen sijaan nieluhankkeista saatavat hankeyksiköt ovat Kioton pöytäkirjan toimeenpanosääntö-jen mukaan sallittuja ja niitä myös syntyy. Niitä ei kuitenkaan voi linkkidirektiivin säännösten vuoksi käyttää EU:n päästökaup-pajärjestelmässä.

Tavoitteena on, että rekisterijärjestelmä au-tomaattisesti tunnistaisi esim. nieluhankkeis-ta saatavat hankeyksiköt, jolloin rekisterijär-

jestelmä voisi automaattisesti estää niiden käytön EU:n päästökauppajärjestelmässä. Tältä osin rekisterijärjestelmä on kuitenkin vasta kehitteillä eikä tietoa sen automaatti-esti suorittamista tarkistuksista siten vielä ole. Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta var-mistua hankeyksiköiden alkuperästä sekä päästökauppaviranomaisen pyynnöstä toimit-taa selvitys hankeyksiköiden alkuperästä. Selvityksen voisi saada esimerkiksi CDM:n hallintoneuvostolta tai sitä avustavalta ilmas-tosopimuksen sihteeristöltä, hankkeen isän-tämaalta tai hankeyksiköt hankkineelta rahas-tolta. Päästökauppaviranomainen voisi estää hankeyksiköiden käytön, kunnes se on saanut selvityksen siitä, että hankeyksiköt eivät ole peräisin ydinvoimahankkeista tai nieluhank-keista.

Päästökauppaviranomainen voi selvitys-pyyntön tehosteeksi käyttää 66 §:ssä säädet-tyä hallintopakkoa eli käytännössä asettaa uhkasakon tai uhan, että se selvittää itse al-kuperän ja perii kustannukset toiminnanhar-joittajalta.

53 §. *Käytettävä todentaja.* Pykälän mu-kaan toiminnanharjoittaja on käytettävä pääs-töselvitysten todentamisessa todentajaa, joka on hyväksytty Suomessa tämän lain nojalla tai muussa Euroopan talousalueeseen kuulu-vassa valtiossa päästökauppadirektiivin toi-meenpanossa hyväksyttyä todentajaa. Jos to-dentajaa ei ole hyväksytty Suomessa, toimin-nanharjoittajan on osoitettava, että todentaja on hyväksytty muussa Euroopan talousaluee-seen kuuluvassa valtiossa.

Päästöselvitysten todentamisen järjestämis-tä, todentajien pätevyuden arviointimenette-lyjä ja todentajien hyväksymismenettelyjä on kehitetty ja säännelty useimmissa EU-valtiossa vasta vuoden 2005 ja alkuvuoden 2006 aikana ja työ jatkuu edelleen. Useat EU-valtiot ja niiden akkreditointielimet ovat tehneet vapaaehtoista yhteistyötä todentami-sen järjestämiseksi mahdollisimman yhden-mukaisella tavalla. Suomen viranomaiset ovat osallistuneet aktiivisesti tähän työhön. Kaikki Suomessa vuoden 2006 alussa pääs-tökauppaviranomaisen hyväksymät todenta-jat ovat Mittatekniikan keskuksen akkredi-tointiyksikön akkreditoimia todentajia. Myös useassa muussa jäsenvaltiossa EU:n päästö-

kauppajärjestelmässä käytettävät todentajat ovat kansallisen akkreditointielimen akkreditoimia todentajia.

Suomessa käytettävien todentajien vaatimusten yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että muussa ETA-valtiossa hyväksytty todentaja voisi toimia todentajana Suomessa ainoastaan, jos päästökauppaviranomaisen on hyväksynyt todentajan 55 a §:n mukaisesti. Päästökauppaviranomainen voisi hyväksyä muussa ETA-valtiossa hyväksytyn todentajan, jos todentaja täyttää 55 a §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Hyväksyminen edellyttää muun ETA-valtion akkreditointielimen akkreditointia.

Suomessa toimii vuoden 2006 alussa yksi muussa EU-valtiossa hyväksytty todentaja. Todentaja on kyseisen valtion akkreditointielimen akkreditoima.

54 a §. *Päästömäärän arviointi virhetilanteessa.* Päästökauppajärjestelmän toiminnan kannalta on oleellista, että laitoksen päästöjen kokonaismäärä saadaan vuosittain määritetyksi, vaikka päästöjen tarkkailussa ei ole kaikilta osin noudatettukaan voimassa olevaa tarkkailusuunnitelmaa eikä tarkkailusuunnitelman vaatimuksia voi noudattaa takautuvasti. Tämän vuosi pykälässä säädettäisiin, että päästökauppaviranomaisen on arvioitava virheellisen tarkkailun vaikutus laitoksen hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärään hiilidioksidiekvivalenttioneina, jos laitoksen hiilidioksidipäästöjen tarkkailussa ei ole noudatettu laitoksen lupapäätökseen sisältyviä vaatimuksia eikä vaatimuksia voi noudattaa takautuvasti päästöselvityksen laatimisessa. Päästökauppaviranomaisen on perusteltava arvio.

Päästökauppaviranomaisen velvollisuus arvioida virheellisen tarkkailun vaikutus kokonaispäästömäärään on tarpeen esimerkiksi tapauksissa, joissa päästölupa velvoittaa toiminnanharjoittajaa itse määrittämään päästökertoimen, lämpöarvon tai hapettumiskertoimen osana laitoksella tapahtuvaa päästöjen tarkkailua, mutta määrittämistä ei tästä huolimatta ole tehty. Kertoimien ja lämpöarvon määrittäminen jälkikäteen ei ole käytännössä mahdollista. Myöskään tilannetta, jossa laitoksella käytetyn polttoaineen määrää ei ole mitattu, ei ole mahdollista jälkikäteen korjata laskennallisesti. Toiminnanharjoittajan pääs-

töoikeuksien palautusvelvollisuus määräytyisi päästökauppaviranomaisen suorittaman arvon ja tarkkailusuunnitelmaa noudattaen lasketun päästömäärän summan mukaan.

Päästökauppaviranomainen on toiminnanharjoittajasta riippumaton ja sillä on laaja näkemys muiden vastaavien laitosten päästöistä ja tarkkailumenetelmistä, minkä vuoksi päästömäärän arviointi virhetilanteessa sopii parhaiten sen tehtäväksi. Viranomaisella on vastaava oikeus monissa muissa EU:n jäsenvaltioissa.

55 a §. *Muussa valtiossa hyväksytty todentaja.* Pykälän 1 momentin mukaan päästökauppaviranomainen voisi hyväksyä muussa ETA-valtiossa akkreditoidun todentajan ilman Mittatekniikan akkreditointiyksikön akkreditointia tai muuta lausuntoa 55 §:n 1 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttämistä. Lisäksi edellyttäisiin, että toimintaa harjoitetaan yhteisömuodossa. Vastaavasta suomalaisia todentajia koskevasta vaatimuksesta säädetään 55 §:n 1 momentin 7 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hyväksymispäätöksen sisällöstä. Sisältö vastaisi suomalaisia todentajia koskevaa 55 §:n 2 momenttia. Hyväksymispäätöksessä määritettäisiin todentajan pätevyysalue ja asetettaisiin tarvittaessa muitakin toimintaa koskevia syrjimättömiä ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen. Todentajan pätevyysalue voi kattaa yhden tai useamman 2 §:ssä luetelluista toiminnoista.

57 §. *Todentajan hyväksymisen peruuttamisen.* Pykälässä säädetään todentajan hyväksymisen peruuttamisesta. Pykälään lisättäisiin 55 a §:ssä tarkoitetun muussa ETA-valtiossa akkreditoidun todentajan hyväksymisen peruuttaminen. Päästökauppaviranomainen voisi peruuttaa hyväksymisen, jos todentajan akkreditointi muussa ETA-valtiossa peruutetaan tai se muuten päättyy.

61 §. *Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus.* Pykälän 1 momentin mukaan päästökauppaviranomaisella on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyt salassapitovelvollisuuden estämättä saada tietoja ympäristönsuojelulaissa tarkoitettusta tietojärjestelmästä ja toiminnanharjoittajilta valvontaa ja päästökauppalaain täytäntöönpanoa varten. Säännökseen lisättäisiin tietojen-

saantioikeus todentajilta, sillä todentajiin kohdistuvissa valvontatoimissa on käynyt ilmi, että todentajilta valvontatarkoitukseen pyydettyyn kirjalliseen aineistoon voi sisältyä esimerkiksi liike- tai ammattisalaisuuksia, joista tiedon saaminen on välttämätöntä valvonnan kannalta. Tietojensaantioikeus viranomaiselta, toiminnanharjoittajilta ja todentajilta koskisi lain täytäntöönpanoa ja seurantaa koskevia välttämättömiä tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan kauppa- ja teollisuusministeriöllä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tietojensaantioikeus päästöoikeuksien jakoa varten tarvittavista tiedoista sekä ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä että toiminnanharjoittajilta. Säännökseen lisättäisiin tietojensaantioikeus päästökauppaviranomaiselta. Tietojensaantioikeus viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta koskisi lain täytäntöönpanoa ja seurantaa koskevia välttämättömiä tietoja.

64 a §. *Alkuperärajoitusten laiminlyöntiä koskeva seuraamus.* Päästökauppaviranomaisella voi rekisterinpitäjänä olla tieto nieluhankeista tai mahdollisista ydinvoimahankkeista peräisin olevista hankeyksiköistä, jolloin rekisterinpitäjä voi automaattisesti estää tällaisten hankeyksiköiden käytön EU:n päästökauppajärjestelmässä. Päästökauppaviranomainen voi saada tiedon hankeyksiköiden alkuperästä myös toiminnanharjoittajan toimittamasta selvityksestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin päästökauppaviranomaisen velvollisuudesta estää nielu- ja ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö EU:n päästökauppajärjestelmässä. Päästökauppaviranomaisen olisi samalla velvoitettava toiminnanharjoittaja palauttamaan määräajassa vastaava määrä päästöoikeuksia tai siirtämään hyväksyttäviä hankeyksiköitä. Päästökauppakaudella 2005—2007 määräaikaan asettaessa tulisi ottaa huomioon, että päästökauppaviranomaisen on 51 §:n 3 momentin mukaisesti mitätöitävä käytetyt CERit kesäkuun loppuun mennessä.

Jos päästökauppaviranomainen epäilee tai toteaa, että hankeyksiköt, joita toiminnanharjoittaja aikoo käyttää, ovat peräisin nielu- tai ydinvoimahankkeista, se ei automaattisesti

määräisi päästöoikeuden ylitysmaksua palautuksen laiminlyönnistä huhtikuun loppuun mennessä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että päästökauppaviranomaisen olisi jätettävä ylitysmaksu toistaiseksi määräämättä tällaisia hankeyksiköitä vastaavalta määrältä. Ylitysmaksu määrättäisiin vasta sen jälkeen, kun toiminnanharjoittaja ei palauta päästöoikeuksia tai siirrä hyväksyttäviä hankeyksiköitä päästökauppaviranomaisen asettamaan määräaikaan mennessä.

67 §. *Päästökaupparikkomus.* Päästökaupparikkomuksesta tuomittaisiin sakkoon se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo pykälässä yksilöityjä velvollisuuksia. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan nielu- ja ydinvoimahankkeista peräisin olevien hankeyksiköiden käyttö ja alkuperää koskevan selvityksen toimittamisen laiminlyönti säädettäisiin rangaistaviksi. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi näidenkin tekojen ja laiminlyöntien osalta tahallisuus tai törkeä huolimattomuus.

71 §. *Muutoksenhaku valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen.* Voimassa olevan lain mukaan päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättää valtioneuvosto. Edellä 41 §:n 1 momentissa ehdotetaan, että päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättäisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan valtioneuvoston 41 §:n nojalla tekemään uusille osallistujille myönnettävien päästöoikeuksien myöntämispäätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että päästöoikeuksien myöntämispäätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee päästöoikeuksien kokonaismäärää tai uusille osallistujille varattavaa osuutta. Säännöstä on perusteltu sillä, että päästöoikeuksien kokonaismäärän ja uusille osallistujille varattavan osuuden määrittäminen ja siitä päättäminen on luonteeltaan tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Siitä päättäminen kuuluu valtioneuvostolle. Päästöoikeuksien kokonaismäärän tai uusille osallistujille varattavan osuuden muuttaminen edellyttäisi asian ilmoittamista ja uudelleen käsittelyä EY:n komissiossa.

Lakiesityksen 31 t §:ssä säädettäisiin, että päästökauppakaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä on päätettävä, mihin prosenttiosuuteen asti kunkin laitoksen koko päästökauppakauden laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä. Prosenttiosuutta määritettäessä olisi otettava huomioon Kioton pöytäkirjan ja sen toimeenpanosääntöihin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia.

Prosenttiosuus riippuu Kioton pöytäkirjan nojalla annettujen toimeenpanosääntöjen ja erityisesti täydentävyyseriaatteen soveltamisesta. Osuuteen vaikuttavat Suomen arvioitu päästökäytös ilman päästöjä vähentäviä toimenpiteitä ja sen suhde EU:n taakanjaon mukaiseen Suomen rajoittamisveloitteeseen, valtion Kioton joustomekanismien käyttö ja päästökaupparektorille jaettavien päästöoikeuksien kokonaismäärä. Lakiesityksen 31 t §:ssä tarkoitetun prosenttiosuuden määrittäminen ei sisältäisi laitospäätöistä harkintaa. Prosenttiosuuden hyväksyttävyyden arvioi EY:n komissio kansallisen jakosuunnitelmaesityksen arvioinnin yhteydessä. Prosenttiosuuden määrittäminen perustuu pitkälti tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Hallintolainkäyttölain 7 §:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvoston päätöksestä saa valittaa korkeimmalle hallinto-oikeuteen sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Selvyyden vuoksi 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että valtioneuvoston myöntämispäätökseen ei voisi hakea muutosta myöskään siltä osin, kuin päätös koskee hankeyksiköiden käytölle asetettavaa prosenttiosuutta.

Päästökauppakaudella 2008—2012 kunkin laitoksen hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä saataisiin laskemalla yhteen laitoksen ja sen tuotannon osien alaryhmäkohtaisesti lasketut hankeyksiköiden määrät, jotka lasketaan kertomalla alaryhmäkohtaisesti lasketut laskennalliset päästöoikeudet valtioneuvoston päättämällä prosenttiosuudella. Päästöoikeuksien myöntämispäätöksestä ilmenee, mihin enimmäismäärään asti toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä koko päästökauppakaudella. Toiminnanharjoittaja voisi hallintolainkäyttölain mukaisesti

valittaa siitä, että laskennalliset päästöoikeudet ja niiden perusteella määräytyvä hankeyksiköiden käytön enimmäismäärä on lainvastainen.

Voimassa olevan lain mukaan päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättää valtioneuvosto. Edellä 41 §:n 1 momentissa ehdotetaan, että päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättäisi kauppa- ja teollisuusministeriö.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin muutoksenhausta kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Muutosta haettaisiin valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaiissa säädetään. Uusille osallistujille varattavasta osuudesta ja hankeyksiköiden käytölle asetettavasta prosenttiosuudesta päättää valtioneuvosto 31 t §:n ja 37 §:n nojalla. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston myöntämispäätökseen ei voisi hakea muutosta siltä osin, kuin se koskee hankeyksiköiden käytölle asetettavaa 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta tai uusille osallistujille varattavaa osuutta. Selvyyden vuoksi 2 momentissa säädettäisiin, ettei myöskään ministeriön päätökseen saisi hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee hankeyksiköiden käytölle asetettua prosenttiosuutta tai uusille varatun osuuden riittävyyttä.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Momentin mukaan korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus kiireellisenä. Säännös koskisi sekä valtioneuvoston että kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksestä tehtyä valitusta. Päästöoikeuksien myöntämispäätökset käsitellään päästökauppakausittain. Käsiteltävänä oleva valitus kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle aiheuttaa valittajan lisäksi epävarmuutta uusille osallistujille jaettavissa olevaan päästöoikeuksien määrään ja sitä kautta myös niille uusille osallistujille, joille ei ole vielä päästöoikeuksia myönnetty. Korkeimman hallinto-oikeuden valituksen johdosta tekemällä ratkaisulla saattaa olla merkitystä myös vireillä olevien ja myöhemmin tehtävien hakemusten käsittelyn kannalta.

Voimassaolevan pykälän 3 momentin mu-

kaan valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Pykälän nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi ja sitä muutettaisiin siten, että sekä valtioneuvoston että kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Valitusviranomaisena toimivalta korkeimmalla hallinto-oikeudelle ei olisi mahdollisuutta määrätä asiasta toisin. Toiminnanharjoittajat tarvitsevat päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaisesti rekisteriin kirjattavat päästöoikeudet tililleen voidakseen täyttää päästökauppadirektiivin mukaiset päästöoikeuksien palautusvelvoitteen ja voidakseen käydä kauppaa päästöoikeuksilla.

2. Voimaantulo

Päästökauppadirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan päästökauppakauden 2008—2012 kansallinen jakosuunnitelma on julkistettava ja siitä on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille 18 kuukautta ennen päästökauppakauden alkua eli kesäkuun 2006 loppuun mennessä. Linkkidirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräyksen voimaan viimeistään 13 marraskuuta 2005. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki päästökauppalain muuttamisesta tulee voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt lain.

Lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi komission edellyttämällä tavalla eteeni- ja propeeniyksiköiden sekä niihin kiinteästi liittyvän butadieeniyksikön polttoprosesseihin sekä kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosesseihin. Soveltamisalan laajentamisesta säädettäisiin 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa. Päästökauppalain keskeisiä säännöksiä eli päästöoikeuksien kirjaamista ja palauttamista sekä päästöjen tarkkailua ja päästöselvitysten laatimista, ilmoittamista ja todentamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin näihin toimintoihin päästökauppakauden 2008—2012 alusta alkaen. Ennen päästökauppakauden alkua laitoksilla tulisi kuitenkin olla kasvihuonekaasupäästöjen päästölupa ja päästöoikeudet tulisi myöntää laitoksen toiminnanharjoittajille.

Tämän vuoksi säädettäisiin, että toiminnanharjoittajien olisi haettava kasvihuonekaasujen päästölupa ja 33 §:n 3 momentin mukaisesti päästöoikeuksia kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Kansallisen jakosuunnitelman valmisteluun sovellettaisiin hallintolain asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia säännöksiä myös soveltamisalaaan ehdotettavien toimintojen osalta.

Hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle on ehdotetun 40 §:n 1 momentin mukaan toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle aikaisintaan 12 kuukautta ja viimeistään 6 kuukautta ennen sitä ajankohtaa, josta alkaen päästöoikeuksia haetaan. Lain 41 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, miten hakemuksen toimittaminen säädetyin määräajan jälkeen vaikuttaa myönnettäviin päästöoikeuksiin. Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin, että 41 §:n 3 momenttia sovellettaisiin hakemuksiin, jotka toimitetaan lain voimaantulon jälkeen. Sitä ennen toimitettuihin hakemuksiin säännöstä ei siten sovellettaisi.

Lain 53, 55 ja 57 §:ää ehdotetaan muutettaviksi siten, että myös Euroopan talousalueeseen kuuluvan todentajan tulee saada päästökaupaviranomaisen hyväksyntä. Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan säännöksiä sovellettaisiin todentajiin, jotka todentavat vuoden 2008 ja sen jälkeisten vuosien päästöselvityksiä. Päästökauppakaudella 2005—2007 sovellettaisiin lain nykyisiä säännöksiä.

Päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelman valmistelu on aloitettu ja se jatkuu ennen lain hyväksymistä. Päästökauppadirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan päästökauppakautta 2008—2012 koskeva kansallinen jakosuunnitelma olisi tullut julkistaa ja siitä ilmoittaa komissiolle ja muille jäsenvaltioille kesäkuun 2006 loppuun mennessä. Direktiivin kireän aikataulun vuoksi voimaantulosäännöksen 5 momentissa säädettäisiin, että päästökauppakautta 2008—2012 koskevan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmisteluun sovellettaisiin hallintolain asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia säännöksiä. Näin meneteltiin myös kauden 2005—2007 jakosuunnitelmaesitystä valmisteltaessa. Tällöin valtio-

neuvosto voisi tehdä päätöksen kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä välittömästi lain tultua voimaan.

Voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Päästökauppaviranomainen voisi siten valmistella esimerkiksi lain soveltamisalaan ehdotettavien uusien laitosten kasvihuonekaasujen päästölupien hakemiseen ja käsitteilyyn liittyviä toimia.

3. Säättämisjärjestys

Perustuslain 21 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Lakiesityksen 31 t §:ssä säädettäisiin, että päästökauppakaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä on päätettävä, mihin prosenttiosuuteen asti kunkin laitoksen koko päästökauppakauden laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä. Prosenttiosuutta määrittäessä olisi otettava huomioon Kioton pöytäkirjan ja sen toimeenpanosääntöihin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia.

Prosenttiosuus riippuu Kioton pöytäkirjan nojalla annettujen toimeenpanosääntöjen ja erityisesti täydentävyysperiaatteen soveltamisesta. Osuuteen vaikuttavat Suomen arvioitu päästökauppa ilman päästöjä vähentäviä toimenpiteitä ja sen suhde EU:n taakanjaon mukaiseen Suomen rajoittamisvelvoitteen, valtion Kioton joustomekanismien käyttö ja päästökauppasektorille jaettavien päästöoikeuksien kokonaisuus. Lakiesityksen 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuuden määrittäminen ei sisältäisi laitospäätöistä harkintaa. Prosenttiosuuden hyväksyttävyyden arvioi EY:n komissio kansallisen jakosuunnitelmaesityksen arvioinnin yhteydessä. Prosenttiosuuden määrittäminen perustuu pitkälti tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Hallintolainkäyttölain 7 §:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvoston päätöksestä saa valittaa korkeimmalle hallinto-oikeuteen sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Lakiesityksen 71 §:n 1 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston myöntämispäätökseen ei voisi hakea muutosta myöskään siltä osin, kuin päätös koskee hankeyksiköiden käytölle asetettavaa prosenttiosuutta. Säännös ei ole ristiriidassa perustuslain muutoksenhakua koskevan oikeuden kanssa.

Voimassa olevan lain mukaan päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättää valtioneuvosto. Lakiehdotuksen 41 §:n 1 momentissa ehdotetaan, että päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle päättäisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Päästöoikeuksien jakoperusteet säädetään laissa ja päästöoikeuksien myöntämispäätös sisältää lopullisen päästöoikeuksien kokonaisuuden ja uusille osallistujille varattavan päästöoikeusmäärän. Lain 71 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin muutoksenhausta kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Muutosta haettaisiin valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Uusille osallistujille varattavasta osuudesta ja hankeyksiköiden käytölle asetettavasta prosenttiosuudesta päättää valtioneuvosto 31 t ja 37 §:n nojalla. Lain 71 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston myöntämispäätökseen ei voisi hakea muutosta siltä osin, kuin se koskee hankeyksiköiden käytölle asetettavaa 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta tai uusille osallistujille varattua osuutta. Selvyyden vuoksi 71 §:n 2 momentissa säädettäisiin, ettei myöskään ministeriön päätökseen saisi hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee hankeyksiköiden käytölle asetettua prosenttiosuutta tai uusille osallistujille varattua osuuden riittävyttä. Ehdotettu muutos ei ole ristiriidassa perustuslain muutoksenhakua koskevan oikeuden kanssa.

Lakiehdotuksen 71 § 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että myös kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Valitusviranomaisena toimivalla korkeimmalla hallinto-oikeudelle ei olisi mahdollisuutta määrätä asiasta toisin. Toiminnanharjoittajat tarvitsevat päästöoikeuksien myöntämispäätöksen mukaisesti rekisteriin kirjattavat päästöoikeudet tililleen voidakseen täyttää päästökauppadirektiivin mukaiset päästöoikeuksien

palautusveloitteensa ja voidakseen käydä kauppaa päästöoikeuksilla.

Hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin mukaan päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti. Myös kauppa- ja teollisuusministeriön päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti.

Korjaukset myöntämispäätökseen tehtäisiin muutoksenhakutuomioistuimen päätöksen jälkeen. Säännös ei ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla hallitus katsoo, että ehdotettu laki voidaan säätää tavallisessa lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

päästökauppalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä heinäkuuta 2004 annetun päästökauppalain (683/2004) 2 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 7 ja 8 kohta, 7 §:n 2 momentti, 3 luvun otsikko, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 32—35, 38, 40, 41, 49, 53 ja 57 §, 61 §:n 1 ja 2 momentti sekä 67 ja 71 § sekä,

lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 5 §:ään uusi 9—15 kohta, 18 §:n edelle uusi luvun otsikko, lakiin uusi 3 b ja 6 a luku sekä uusi 54 a, 55 a ja 64 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin:

- 1) energia-ala:
 - a) polttolaitokset, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia, ei kuitenkaan polttolaitokset, joissa ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudatetaan jätteiden polttolaitosta koskevia vaatimuksia;
 - b) öljynjalostamot;
 - c) koksaamot;
- 4) metsäteollisuus:
 - a) massatehtaat;
 - b) paperi- ja kartonkitehtaat, joiden kapasiteetti ylittää 20 tonnia päivässä;
- 5) muut toiminnot:
 - a) petrokemian laitoksen eteeni- tai propeenyksikön ja siihen kiinteästi sidoksissa olevan butadieenyksikön polttoprosessit, kun polttoprosessien yhteenlaskettu nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia;
 - b) kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosessit, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia.

3 §

Kapasiteetin yhteen laskeminen

Jos sama toiminnanharjoittaja harjoittaa useampaa 2 §:n 1 momentin saman alakohdan piiriin kuuluvaa toimintaa samassa laitoksessa tai samalla sijaintipaikalla, toimintojen kapasiteetit lasketaan yhteen. Toimintojen kuuluminen tämän lain soveltamisalaan ratkaistaan yhteenlaskettujen kapasiteettien perusteella. Soveltamisalaa ratkaistaessa 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan sekä 5 kohdan a ja b alakohdan toiminnot lasketaan yhteen.

Yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, joilla lain voimaan tullessa on sama toiminnanharjoittaja, kuuluvat päästökauppakaudella 2005—2007 lain soveltamisalaan päästökauppakauden loppuun saakka, vaikka jonkin tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Seuraavilla päästökauppakausilla yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, jotka sisältyvät asianomaisen päästökauppakauden 37 §:ssä tarkoitettuun päästöoikeuksien myöntämispäätökseen tai 41 §:ssä tarkoitettuun päätökseen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle, kuuluvat lain soveltamisalaan asianomaisen kauden loppuun, vaikka jonkin tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Toiminnanharjoittajien velvollisuuksista säädetään 6 §:ssä.

4 §

Lain soveltaminen kaukolämpöverkkoon liitettyihin laitoksiin

Edellä 1 momentissa tarkoitettut laitokset sisällytetään 34 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Komission hyväksymistä haetaan 36 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen yhteydessä ja tarvittaessa 37 ja 41 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekemisen jälkeen. Jos komissio on aikaisemmalla päästökaupakaudella hyväksynyt laitoksen sisällyttämisen päästöoikeuksien kaupan järjestelmään, ei komission hyväksymistä enää haeta, jollei komissio sitä erikseen edellytä.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *hiilidioksiditonnia vastaavalla määrällä* tai *hiilidioksidiekvivalenttitonnulla* yhtä tonnia hiilidioksidia tai muun kasvihuonekaasun määrää, jolla on vastaava vaikutus maapallon lämpenemiseen;

8) *ilmastosopimuksella* ilmastonmuutosta koskevaa Yhdistyneiden Kansakuntien puite-sopimusta (SopS 61/1994);

9) *liitteen I sopimuspuolella* ilmastosopimuksen liitteessä I mainittua sopimuspuolta, jolla on ilmastosopimuksen Kioton pöytäkirjassa (SopS 13/2005) määrällinen päästörajoitus tai päästöjen vähentämisvelvoite ja joka on ratifioinut Kioton pöytäkirjan;

10) *hanketoiminnalla* toimintaa, jonka yksi tai useampi liitteen I sopimuspuoli on hyväksynyt ilmastosopimuksen Kioton pöytäkirjan 6 tai 12 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

11) *päästövähennysyksiköllä* yksikköä, joka on peräisin toisessa ilmastosopimuksen liitteessä I mainitussa valtiossa toteutetun hanketoiminnan tuloksena saadusta päästövähennyksestä ja joka on myönnetty ilmastosopimuksen Kioton pöytäkirjan 6 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

12) *sertifioidulla päästövähennyksellä* yksikköä, joka on peräisin ilmastosopimuksen liitteeseen I kuulumattomassa valtiossa toteutetun hanketoiminnan tuloksena saadusta päästövähennyksestä ja joka on myönnetty ilmastosopimuksen Kioton pöytäkirjan 12 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

13) *hankeyksiköllä* päästövähennysyksikköä ja sertifioitua päästövähennystä;

14) *komission rekisteriasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 280/2004/EY mukaisesta standardoidusta ja suojatusta rekisterijärjestelmästä annettua komission asetusta (EY) N:o 2216/2004; sekä

15) *päästökauppaviranomaisella* Energiamarkkinavirastoa.

7 §

Luvan tarve

Päästökaupakausilla 2005—2007 ja 2008—2012 lupa on oltava ainoastaan hiilidioksidipäästöihin.

3 luku

Kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien jakomenetelmä

15 §

Jakomenetelmä

Päästökaupakausilla 2005—2007 ja 2008—2012 päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille maksutta.

17 §

Laitosten ryhmittely alaryhmiin

Laitoksen päästöoikeudet lasketaan laitoksen tai sen tuotannon osien osalta erikseen, ja laitoksen kokonaispäästöoikeudet saadaan erikseen laskettujen päästöoikeuksien sum-

mana. Jos laitos tai sen tuotanto jakaantuvat useampaan 18 tai 31 a §:ssä tarkoitettuun alaryhmään, päästöoikeudet lasketaan erikseen kullekin laitoksen tai sen tuotannon osalle sen alaryhmän jakoperusteiden mukaan, johon nämä kuuluvat.

3 a luku

Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppaudelle 2005—2007

3 b luku

Päästöoikeuksien jakoperusteet päästökauppaudelle 2008—2012

31 a §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen alaryhmät

Päästökauppauden 2008—2012 kansallista jakosuunnitelmaesitystä ja päästöoikeuksien myöntämistä varten laitoksen ja sen tuotannon osat ryhmitellään seuraaviin alaryhmiin:

A) teollisuusprosessit, joissa päästöt aiheutuvat tuotannon raaka-aineista, prosessipolttoaineista tai prosessiin kiinteästi sidoksissa olevista polttoaineista, sekä integroidun te-rästehtaan muut polttoprosessit;

B) polttoaineita käyttävät laitokset, jotka tuottavat pääasiassa lämpöä tai höyryä teollisuuden tuotantoprosesseihin ja polttoaineita käyttävät laitokset, jotka tuottavat pääasiassa lämpöä tai höyryä teollisuuden tuotantoprosesseihin ja lämpöä tai höyryä sähkön tuotantoon samalla tuotantopaikalla (*teollisuuden yhteistuotantolaitokset*);

C) polttoaineita käyttävät laitokset, jotka tuottavat lämpöä tai höyryä toimitettavaksi pääasiassa tuotantopaikan ulkopuolelle lämmönjakeluverkkoon ja edelleen loppukulutukseen (*kaukolämpö*), sekä polttoaineita käyttävät laitokset, jotka tuottavat lämpöä tai höyryä tuotantopaikalla tapahtuvaan sähkön tuotantoon ja lämpöä toimitettavaksi pääasiassa tuotantopaikan ulkopuolelle lämmönjakeluverkkoon ja edelleen loppukulutukseen (*yhteistuotantolaitokset*);

D) polttolaitokset, jotka toimittavat höyryä

samalla tuotantopaikalla olevaan pääasiassa sähkön tuotantoa varten rakennettuun höyryturpiiniin (*lauhdutusvoimalaitokset*), sekä lauhdutusvoimaksi luettava osuus yhteistuotantolaitoksista;

E) sähköä tuottavat huippu- ja varavoimalaitokset, muut satunnaisesti vähän sähköä tuottavat laitokset sekä maakaasuverkoston kompressoriasemat; konventionaaliset lauhdutusvoimalaitokset, jotka on alun perin rakennettu muuhun tarkoitukseen kuin varavoimalaitoksiksi ja jotka on myöhemmin siirretty tai jätetty varavoimalaitostyyppisiksi laitoksiksi, kuuluvat kuitenkin alaryhmään D.

31 b §

Kansallisen jakosuunnitelman määritelmät

Päästökauppauden 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä tarkoitetaan:

1) *ominaispäästökertoimella* laitoksen, kattilan tai vastaavan polttolaitosyksikön vuodessa käyttämistä fossiilisista polttoaineista ja turpeesta tai raaka-aineista peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden polttoaineiden lämpöarvojen välistä suhdelukua; massa- ja paperiteollisuuden laitoksen tai kattiloiden ominaispäästökerroin on näiden vuodessa käyttämistä fossiilisista polttoaineista ja turpeesta peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden polttoaineiden lämpöarvojen summan välinen suhdeluku; alaryhmässä A ominaispäästökerroin on laitoksen vuodessa käyttämistä raaka-aineista ja polttoaineista peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden vuodessa tuottamien tuotteiden kokonaismäärän välinen suhdeluku; jos osaprosessien tuotteiden määriä ei pystytä erottelemaan, käytetään laitoksen tuottamien tuotteiden kokonaismäärää;

2) *lämmitystarveluvulla* vuosittaista ulko- ja sisälämpötilan välistä erotusta, joka saadaan laskemalla yhteen jokaiselta vuoden vuorokaudelta oletetun sisälämpötilan (+17°C) ja ulkoilman vuorokausilämpötilan erotus, jos vuorokauden keskilämpötila on alle 12°C syksyllä ja alle 10°C keväällä; laitokohtaisena lämmitystarvelukuna käytetään Ilmatieteen laitoksen sille suuralueelle määrittämää vuosien 1971—2000 keskimääräistä

lämmitystarvelukua, jolla kyseinen laitos sijaitsee;

3) *laitoksen tuotantokapasiteetilla* sitä teollisen tuotannon tuotantomäärää, jonka laitos pystyisi tuottamaan vuodessa toimiessaan 365 päivää 24 tuntia päivässä 100 prosentin teholla; jos tarkastelujaksolla tai sen jälkeen tuotantokapasiteetti on kasvanut tai laskenut, lasketaan keskimääräinen vuosikapasiteetti summaamalla kuukausikapasiteetit; jos toiminnanharjoittaja pystyy osoittamaan, että sen kapasiteetti voidaan määrittellä ja laskea alalla yleisesti käytössä olevien sääntöjen perusteella paremmin kuin edellä olevaa määritelmää käyttämällä, käytetään tätä kapasiteettimäärittelmää päästöoikeuksien laskennassa;

4) *kapasiteetin käyttöastekertoimella* sen teollisen tuotteen vuosituotannon ja vuotta kohti määritellyn tuotantokapasiteetin välistä suhdelukua, johon teollisuusprosessi on ensisijaisesti sidoksissa;

5) *tilaustehokertoimella* lukua, joka saadaan jakamalla kaukolämpöverkkoon liitettyjen laitosten vuoden 2005 loppuun mennessä tehtyjen kaukolämpöasiakkaiden lämpösopimusten tilaustehojen summa vuoden 1997 loppuun mennessä tehtyjen lämpösopimusten tilaustehojen summalla; jos tilaustehon laskentaperusteissa on 31 päivän joulukuuta 1997 ja 31 päivän joulukuuta 2005 välisenä aikana tehty järjestelmällinen muutos, tilaustehokerrointa vastaava kerroin lasketaan vuoden 2005 31 g §:n 3 momentin mukaisesti lämpötilakorjatun kaukolämmöntuotannon suhteena vuoden 1998 lämpötilakorjattuun kaukolämmöntuotantoon;

6) *polttolaitosyksiköllä* kattilaa, kaasuturpiinia ja polttomoottoria;

7) *laskennallisilla päästöoikeuksilla* kullekin laitokselle laskettavaa päästöoikeusmäärää, johon ei ole sovellettu 31 c §:ssä tarkoitettuja alaryhmien tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä 31 s §:ssä tarkoitettua sovituskorjainta.

Polttoaineiden polton hiilidioksidipäästöjä laskettaessa polttoaineiden päästökertoimina käytetään ensisijaisesti Tilastokeskuksen 27 päivänä toukokuuta 2006 julkaisemassa kansallisessa kasvihuonekaasupäästöjen inventaariraportissa (Greenhouse gas emissions in Finland 1990—2004, National Inventory Report to the UNFCCC, 27 May 2006) käytettyjä polttoaineiden ominaispäästö- ja haettumiskertoimia ja toissijaisesti hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPCC) määrittelemiä kertoimia. Jos toiminnanharjoittaja pystyy kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta ja raportoinnista annettujen komission ohjeiden (2004/156/EY) perusteella osoittamaan perustelluksi Tilastokeskuksen inventaariraportissa tai IPCC:n suuntaviivoissa määritellyistä kertoimista poikkeavien kertoimien käytön, voidaan näitä kertoimia käyttää kyseisen toiminnanharjoittajan laitoksen päästöoikeuksia laskettaessa.

31 c §

Alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimet

Päästöoikeuksia myönnettäessä alaryhmien A, B ja E laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan seuraavilla tehostamiskertoimilla:

- 1) alaryhmän A tehostamiskerroin 0,95;
- 2) alaryhmien B ja E tehostamiskerroin 0,90.

Päästöoikeuksia myönnettäessä alaryhmien C ja D laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan seuraavilla leikkauskertoimilla:

- 1) alaryhmän C leikkauskerroin 0,80;
- 2) alaryhmän D leikkauskerroin 0,33.

31 d §

Alaryhmän A jakoperusteet

Alaryhmään A kuuluville laitoksille päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla teollisuusprosessin keskimääräisellä käyttöastekertoimella teollisuusprosessin keskimääräinen ominaispäästökerroin ja kertomalla tällä tulolla laitoksen keskimääräinen tuotantokapasiteetti vuonna 2007 ja kertomalla tämä tulo alaryhmän A tehostamiskertoimella 0,95. Öljynjalostuksen päästöoikeudet lasketaan 31 e §:n säännösten mukaisesti.

Kapasiteetin keskimääräinen käyttöastekerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin kerroin jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Vuoden 2007 keskimääräinen tuotantokapasiteetti perustuu toiminnanharjoittajan arvioon. Tuotantokapasiteetin muutoksen vuodelle 2007 tulee perustua jo toteutettuihin hankkeisiin tai toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoihin päätöksiin.

31 e §

Öljynjalostamoiden jakoperusteet

Öljynjalostukselle päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Tähän päästöoikeusmäärään lisätään toiminnanharjoittajan arvioima vedyntuotannon määrä vuonna 2007 tonneina kerrottuna luvulla 5,6. Näin saatuun lukuun lisätään se jalostamon polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvan hiilidioksidipäästöjen määrä vuonna 2007, joka on seurausta jalostamomuutoksen aiheuttamista lopputuoterakenteen merkittävistä muutoksista, ja kertomalla tämä tulo alaryhmään A tehostamiskertoimella 0,95.

Laitoksen keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että vuosikulutuksesta vähennetään vastaavana aikana tuotetun vedyn valmistukseen käytetty polttoaine ja näin saaduista luvuista suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Vedyntuotannon ja jalostamomuutokseen liittyvästä polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen määrät

vuonna 2007 perustuvat toiminnanharjoittajan arvioon. Laitoksen toiminnan muutoksen vuonna 2007 tulee perustua jo toteutettuihin hankkeisiin tai toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoihin päätöksiin.

31 f §

Alaryhmän B jakoperusteet

Alaryhmään B kuuluville laitoksille päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Massa- ja paperiteollisuuden, metallien valmistuksen sekä kemianteollisuuden alaryhmään B kuuluvien laitosten päästöoikeudet lasketaan kertomalla edellä saatu tulo laitoksen energian tuotantoon kiinteästi liittyvän teollisuusprosessin 1 päivän tammiukuuta 2007 ja 30 päivän kesäkuuta 2000 tiedossa olevien kapasiteettien suhteella. Saatu luku kerrotaan alaryhmän B tehostamiskertoimella 0,90.

Polttolaitosyksikön keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo. Massa- ja paperiteollisuuden osalta polttoainekulutus lasketaan vain fossiilisten polttoaineiden ja turpeen osalta.

Alaryhmään B kuuluvan laitoksen vuotuisesta polttoainekulutuksesta vähennetään laitoksen tuottaman lauhdesähkön laskennallinen polttoainetarve käyttäen hyötysuhteena arvoa 0,4. Lauhdesähkön tuotannon osalta päästöoikeudet lasketaan alaryhmän D jakoperusteiden mukaisesti.

Massa- ja paperiteollisuuden sekä öljynjalostuksen alaryhmään B kuuluvien laitosten lauhdesähkön tuotannon päästöoikeudet lasketaan alaryhmän B jakoperusteiden mukaisesti, eikä polttoainekulutuksen vuosihavainnoista poisteta lauhdesähkön laskennallisia

polttoaineita. Lauhdetuotannon päästöoikeudet lasketaan kuitenkin alaryhmän D jakopuolustein mukaisesti, jos massa- ja paperiteollisuuden tai öljynjalostuksen alaryhmään B kuuluva laitos on suunniteltu huomattavaan lauhdesähkön tuotantoon.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos alaryhmään B kuuluva laitos on tuottanut kaukolämpöä vuosina 1998—2002, kaukolämmön ja sitä vastaavan yhteistuotantosähkön osalta päästöoikeuksia laskettaessa tehdään 31 g §:n 3 momentissa tarkoitettu lämpötilakorjaus. Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen lämmön- ja höyryntuotannosta keskimäärin yli 20 prosenttia on vuosina 2002—2005 ollut kaukolämmön tuotantoa, kaukolämmön ja sitä vastaavan yhteistuotantosähkön osalta päästöoikeuksia laskettaessa käytetään lisäksi tilaustehokerrointa.

Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen laitospaikalla on vuoden 1998 jälkeen otettu käyttöön uusi muiden polttolaitosyksiköiden tuotantoa korvaava polttolaitosyksikkö, jonka osuus laitospaikan yhteenlasketusta energian tuotannosta on polttolaitosyksikön käyttöönoton jälkeen yli puolet, ja korvatut polttolaitosyksiköt tai pääosa niistä on jäänyt toimintaan vara- ja huippulaitoksina tai vastaavina, lasketaan kunkin ennen uutta polttolaitosyksikköä käyttöön otetun laitoksen päästöoikeudet erikseen siten, että tarkastelujaksona käytetään uuden polttolaitosyksikön 31 j §:n mukaista tarkastelujaksoa ja muuten päästöoikeudet lasketaan 1—5 momentin mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos laitospaikalle on vuoden 1998 jälkeen tullut samaan aikaan ainakin kaksi polttolaitosyksikköä.

Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen laitosalueella on tapahtunut vuosina 1999—2004 merkittävä muutos energiantuotannon rakenteessa siten, että uusittu varalaitoksena toiminut kattila on muutettu pääkattilaksi ja sen osuus laitospaikan yhteenlasketusta energiantuotannosta on muutoksen jälkeen yli puolet, voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta laitoksen päästöoikeudet laskea si-

ten, että laitosalueen polttolaitosyksiköiden tarkastelujaksona käytetään muutetun polttolaitosyksikön 31 j §:n mukaista tarkastelujaksoa tai 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen valmistuneiden laitosmuutosten osalta valmistumisen jälkeistä 12:ta kuukautta ja että muuten päästöoikeudet lasketaan 1—5 momentin mukaisesti.

31 g §

Kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena

Samaan kaukolämpöverkkoon kaukolämpöä tuottaville alaryhmään C kuuluville laitoksille päästöoikeudet lasketaan siten, että näitä laitoksia käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kaukolämpöverkolle päästökaupukaudelle 2008—2012 laskettavat yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan kertomalla kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla näin saatu tulo tilaustehokerroimella.

Kaukolämpöverkon vuosittainen polttoainekulutus saadaan, kun lasketaan yhteen kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittaneiden polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittainen polttoainekulutus. Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittainen polttoainekulutus saadaan, kun polttolaitosyksikön polttoainekulutuksesta poistetaan vuosittaiset teollisuuden lämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoaineet sekä lauhdesähkön vuosittainen laskennallinen polttoainekulutus. Lauhdesähkön vuosittainen polttoainekulutus määritetään käyttäen lauhdesähköntuotannon hyötysuhteena arvoa 0,4 ja lauhdesähkön polttoainejakautumana polttolaitosyksikön kyseisen vuoden polttoainejakaumaa.

Laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus korjataan vastaamaan pitkän aikavälin ulkolämpötilaa kertomalla se kertoimella, joka saadaan, kun kerrotaan luku 0,65 laitoksen sijaintipaikan suuralueen vuosien 1971—

2000 keskimääräisen ja tarkastelujakson 1998—2002 toteutuneen vuotuisen lämmitystarveluvun suhteella ja kun näin saatuun tuloon lisätään 0,35.

Kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä 2 ja 3 momentin mukaan lasketusta vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Kaukolämpöverkon vuosittainen ominaispäästökerroin saadaan jakamalla kaukolämpöverkon kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön hiilidioksidipäästöt 2 momentin mukaan määritetyllä kaukolämpöverkon vuosittaisella polttoainekulutuksella. Kaukolämpöverkon keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos kaukolämpöverkkoon rakennetaan uusi kaukolämmön peruskuormaa tuottava polttolaitosyksikkö, jolle on myönnetty päästöoikeuksia 28 §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökaupunkauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksestä, vähennetään kaukolämpöverkolle laskettavista päästöoikeuksista tällaiselle polttolaitosyksikön kaukolämmöntuotannolle päästökaupunkaudelle 2008—2012 31 n §:n mukaisesti laskettavat alaryhmän C laskennalliset päästöoikeudet.

31 h §

Alaryhmän C laitospkohtaiset jakoperusteet

Kaukolämpöverkolle 31 g §:n mukaisesti lasketut päästöoikeudet kohdistetaan yksittäisille toiminnanharjoittajille siinä suhteessa kuin kaukolämpöverkossa toimivien toiminnanharjoittajien polttolaitosyksiköillä on ollut laskennallisia hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Toiminnanharjoittajan laskennalliset hiilidioksidipäästöt yhteisinä toimintavuosina 2002—2005 saadaan kertomalla toiminnanharjoittajan kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydes-

sä tuotetun sähkön polttoainekulutus yhteisinä toimintavuosina 2002—2005 kaukolämmön ja sen yhteydessä tuotetun sähkön keskimääräisellä ominaispäästökertoimella vuosina 1998—2002.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan toiminnanharjoittajan laitosten yhteenlasketun kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosien 1998—2002 ominaispäästökertoimista siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos kaukolämpöverkossa toimivalla toiminnanharjoittajalla on vain yksi laitos, joka on valmistunut:

1) 1 päivän tammikuuta 2002 ja 31 päivän joulukuuta 2002 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosien 2003—2004 aritmeettista keskiarvoa;

2) 1 päivän tammikuuta 2003 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuoden 2004 arvoa;

3) 1 päivän tammikuuta 2004 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön ensimmäisen 12 kuukauden ominaispäästökerrointa.

Toiminnanharjoittajalle lasketut päästöoikeudet kohdistetaan toiminnanharjoittajan kaukolämpöä tuottaville polttolaitosyksiköille siinä suhteessa kuin niillä on ollut kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön hiilidioksidipäästöjä samassa kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Alaryhmään C kuuluvalla laitoksella tai sen tuotannon osalle päästökaupunkaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan, kun lasketaan yhteen kyseisen laitoksen polttolaitosyksiköiden alaryhmän C päästöoikeudet ja kerrotaan tämä summa alaryhmän C leikkauskerrotimeella 0,80.

Jos kaukolämpöverkossa toimivan laitoksen lämmön- ja höyryntuotannosta keskimäärin alle 20 prosenttia on vuosina 2002—2005

ollut kaukolämmöntuotantoa, ei laitoksen päästöoikeuksien laskennassa oteta huomioon tilaustehokerrointa. Tilaustehokerroimen vaikutus otetaan tällöin huomioon muissa kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavissa laitoksissa jakamalla kaukolämpöverkolle jakamatta jääneet päästöoikeudet niiden laitosten kesken, joiden kaukolämmöntuotannon osuus lämmön ja höyryntuotannosta tarkastelujaksolla 2002—2005 on ollut keskimäärin vähintään 20 prosenttia. Jako tehdään kyseisten laitosten toiminnanharjoittajien kesken kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisten toimintavuosien 2002—2005 laskennallisten hiilidioksidipäästöjen suhteessa.

31 i §

Alaryhmien D ja E jakoperusteet

Alaryhmään D kuuluville laitoksille päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla vuosien 2000—2003 keskimääräinen vuotuinen polttoainekulutus vuosien 2000—2003 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla tämä tulo alaryhmän D leikkauskertoimella 0,33. Näin saatu päästöoikeusmäärä kerrotaan vielä 31 s §:ssä tarkoitettulla sovituskertoimella. Polttoainekulutus ja ominaispäästökerroin lasketaan vuosien 2000—2003 aritmeettisena keskiarvona.

Alaryhmään E kuuluville laitoksille päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla vuosien 1998—2002 keskimääräinen vuotuinen polttoainekulutus vuosien 1998—2002 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla tämä tulo alaryhmän E tehostamiskertoimella 0,90. Polttoainekulutus ja ominaispäästökerroin lasketaan vuosien 1998—2002 aritmeettisena keskiarvona.

Päästöoikeuksia ei myönnetä nimelliseltä lämpöteholtaan enintään 1 megawatin polttolaitosyksiköille, jotka on tarkoitettu laitoksen sähköjärjestelmän ylläpitämiseen häiriötilanteissa.

31 j §

Vuosina 1998—2004 valmistuneet laitokset

Laitoksille tai niiden osille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 1998 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, päästökauppakaudelle 2008—2012 päästöoikeudet myönnetään kyseisen alaryhmän jakoperusteiden mukaisesti käyttäen laskennassa seuraavia keskiarvoja:

1) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 1998 ja joilla oli vuoden 2002 loppuun mennessä neljä täyttä toimintavuotta, laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

2) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 1999 ja joilla oli vuoden 2002 loppuun mennessä kolme täyttä toimintavuotta, otetaan mukaan vuoden 2003 arvot siten, että laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

3) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2000 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä neljä täyttä toimintavuotta, laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

4) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2001 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä kolme täyttä toimintavuotta, laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona näiden kolmen vuoden aritmeettista keskiarvoa;

5) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2002 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä kaksi täyttä toi-

mintavuotta, laskentakaavassa käytetään polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen keskiarvona vuosien 2003 ja 2004 aritmeettista keskiarvoa;

6) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2003, tarkastelujaksona käytetään laitoksen valmistumisen jälkeistä 12 kuukauden jaksoa ja tätä seuraavaa 12 kuukauden jaksoa ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen keskiarvona näiden vertailujaksojen aritmeettista keskiarvoa;

7) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2004 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, tarkastelujaksona käytetään polttolaitosyksikön valmistumisen jälkeistä 12:ta kuukautta ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona tarkastelujakson arvoja.

Alaryhmään D kuuluville laitoksille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2000 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, myönnettävät päästöoikeudet lasketaan käytämällä 1 momentin 3—7 kohdan mukaisen ajanjakson polttoainekulutuksen ja ominaispäästökertoimen aritmeettista keskiarvoa. Alaryhmään E kuuluville laitoksille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2000 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, käytetään 1 momentin 1—7 kohdan mukaisen ajanjakson polttoainekulutuksen ja ominaispäästökertoimen aritmeettista keskiarvoa.

Laitoksen alaryhmään C kuuluvaan tuotannon osaan ei sovelleta 1 momentin säännöksiä.

31 k §

Päästökauppakauden 2005–2007 uudet osallistajat päästökauppakaudella 2008–2012

Sellaisille 27 §:n 2 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetuille päästökauppakauden 2005—2007 uusille osallistujille, jotka sisältyvät 34 §:ssä tarkoitettuun päästökauppakauden 2008—2012 kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen, päästöoikeudet myönnetään 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti. Laitoksille tai niiden osille, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004, päästöoikeudet myönnetään

kuitenkin 31 o §:n 1 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lukuun ottamatta alaryhmään C kuuluvia polttolaitosyksiköitä. Alaryhmään C kuuluville polttolaitosyksiköille tai niiden osille, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004, alaryhmään C kuuluvan tuotannon päästöoikeudet myönnetään 31 g ja 31 h §:n säännösten mukaisesti.

Sellaisille 27 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle alaryhmään A kuuluvan laitoksen tai prosessin muutokselle, joka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksestä, myönnettävät päästöoikeudet sisältyvät 31 d §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti laskettaviin päästöoikeuksiin.

31 l §

Varaus uusille osallistujille

Kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä varataan päästökauppakaudelle 2008—2012 osa päästöoikeuksista sellaisille 31 m §:n 1 momentissa tarkoitetuille laitoksille ja laitosten muutoksille (*uusi osallistuja*), jotka eivät sisälly 34 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja jotka otetaan kaupalliseen käyttöön ennen päästökauppakauden päättymistä. Päästöoikeuksia myönnetään jäljellä olevalle päästökauppakaudelle toiminnanharjoittajan ilmoittamaa laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Jos olemassa oleva laitos tulee lain soveltamisalaan ja sille myönnetään päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 m §:n mukaisesti, päästöoikeuksia myönnetään lain soveltamisalaan tulemista seuraavan kuukauden alusta.

Laitoksen kasvihuonekaasujen päästöluvan peruuttamisen seurauksena laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille kirjaamatta jääneet päästöoikeudet siirtyvät käytettäväksi uusille osallistujille varattuun osuuteen. Jos uusille osallistujille päästökauppakaudelle 2008—2012 varattu osuus ei riitä kaikille edellä tarkoitetuille uusille osallistujille, tulee uusien osallistujien hankkia päästöoikeuksia toisten laitosten toiminnanharjoittajilta tai

markkinoilta. Niille uusille osallistujille, jotka ovat hakeneet päästöoikeuksia 40 §:n mukaisesti ja joille ei vielä ole myönnetty päästöoikeuksia, myönnettävät päästöoikeudet sovitaan jäljellä olevaan päästöoikeuksien määrään siten, että niiden kaikkien 31 c ja 31 n—31 s §:n mukaisesti laskettavista päästöoikeuksien määrästä vähennetään yhtä suuri prosenttiosuus.

Uusille osallistujille varattua osuutta voidaan käyttää myös 37 §:ssä tarkoitettua päästöoikeuksien myöntämispäätöstä koskeviin muutoksiin, jotka aiheutuvat tuomioistuimen päätöksestä tai muusta vastaavasta. Edellytyksenä on, että Euroopan yhteisöjen komissio ei estä uusille osallistujille varatun osuuden käyttämistä edellä mainittuun tarkoitukseen.

Jos uusille osallistujille varattuja päästöoikeuksia jää käyttämättä, valtio voi myydä päästöoikeudet markkinoille. Päästöoikeuksien myynnistä ja myynnin ehdoista päättää valtioneuvosto.

31 m §

Uudet osallistujat päästökauppakaudella 2008—2012

Uusille osallistujille varattavasta osuudesta myönnetään päästökauppakaudella 2008—2012 päästöoikeuksia:

1) uudelle laitokselle, joka 2 tai 3 §:n mukaan kuuluu lain soveltamisalaan;

2) uudelle polttolaitosyksikölle, joka rakennetaan lain soveltamisalaan kuuluvaan laitokseen;

3) laitokselle, joka tulee lain soveltamisalaan, koska laitospaikalle rakennettavan polttolaitosyksikön nimellinen lämpöteho laitospaikalla jo olevien polttolaitosyksiköiden nimellisten lämpötehojen kanssa yhteensä ylittää 20 megawattia tai laitospaikan yhteenlaskettu kapasiteetti muuten ylittää 2 §:ssä tarkoitettua kapasiteettirajaa;

4) uudelle tai olemassa olevalle laitokselle, jonka pääasiallinen tarkoitus on lämmön tuottaminen kaukolämpöverkkoon ja joka liitetään yhdyskuntia palvelemaan lämmönjakeluverkkoon, jos lämmön jakoverkossa jo olevista laitoksista yksikin on nimelliseltä lämpöteholtaan suurempi kuin 20 megawattia ja

se tuottaa lämpöä toimitettavaksi pääasiassa kaukolämpöverkkoon;

5) olemassa olevalle enintään 20 megawatin laitokselle, jos sen pääasiallinen tarkoitus on lämmön tuottaminen kaukolämpöverkkoon ja se on osa yhdyskuntia palvelevaa lämmönjakeluverkkoa, johon liitetään uusi nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin laitos ja se tuottaa lämpöä toimitettavaksi pääasiassa kaukolämpöverkkoon;

6) polttolaitosyksikön muutokselle, joka lisää koko laitoksen nimellistä lämpötehoa 20 megawatilla tai vähintään 10 prosentilla;

7) alaryhmään A kuuluvan laitoksen tai prosessin muutokselle, joka lisää laitoksen tai prosessin tuotantokapasiteettia siten, että muutos on vähintään 10 prosenttia tai suurempi kuin päästökauppadirektiivin liitteessä mainitut rajat niille laitoksille, jotka kuuluvat direktiivin soveltamisalaan;

8) investoinnin vuoksi tapahtuvalle massan tai paperin tuotantokapasiteetin muutokselle, joka lisää laitoksen tuotantokapasiteettia siten, että muutos on vähintään 10 prosenttia tai suurempi kuin 20 tonnia päivässä;

9) lain soveltamisalaan kuuluvalle laitokselle, jonka lämmön tai höyryn tuotanto korvaa tämän lain soveltamisalaan kuulumatonta teollisuuden polttolaitosyksiköiden tai muiden vastaavien teollisuuden polttoprosessien lämmön tai höyryn tuotantoa;

10) öljynjalostusteollisuuden rakennemuutoksen tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä olevien vaatimusten vuoksi öljynjalostamolle tehtävän investoinnin perusteella aiheutuvalle hiilidioksidipäästöjen muutokselle, joka lisää koko laitoksen hiilidioksidipäästöjä vähintään 3 prosentilla tai 100 000 tonnilla vuodessa.

31 n §

Uusia laitoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 1 momentin 1—4, 6 tai 7 kohdassa tarkoitettujen uuden laitoksen tai laitoksen muutoksen päästökauppakaudella 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan laitoksen tai laitoksen muutoksen nimellisen lämpötehon, 3 momentissa tarkoitettujen laitostyyppien vuotuisen huipunkäyttöajan ja vertailupolttoaineena

käytettävän polttoaineen polton ominaispäästökertoimen tulona.

Jos laitos tai laitoksen muutos on uusi osallistuja, joka kuuluu useaan 31 a §:ssä mainittuun alaryhmään, lasketaan päästöoikeudet jokaisen alaryhmän osalta erikseen. Uuden polttolaitosyksikön nimellinen lämpöteho jaetaan tätä tarkoitusta varten teollisuuden, kaukolämmön ja näiden yhteydessä tuotetun sähkön sekä erillisen sähkön kesken. Jako tehdään tätä tarkoitusta varten suunnitteluperusteista saatavien tehotietojen perusteella. Uuden laitoksen tai laitoksen muutoksen päästöoikeudet saadaan tämän jälkeen laskemalla yhteen alaryhmäkohtaiset päästöoikeudet. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädettyillä tehostamis- ja leikkauskertoimilla.

Uusien laitosten tai laitosten muutosten vuotuisina huipunkäyttöaikoina käytetään seuraavia arvoja:

1) erillinen lämmöntuotanto peruskuormalaitoksessa, jos kaukolämpöverkossa on ennestään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos: 2500 h/a;

2) muu kaukolämmön ja siihen liittyvän sähkön peruskuorman tuotanto: 4500 h/a;

3) prosessiteollisuuden (massa- ja paperi-, öljynjalostus-, kemian-, metallien jalostus- sekä rakennusteollisuus) tuotanto sekä siihen liittyvä lämmön ja höyryn tuotanto: 7000 h/a;

4) muun teollisuuden lämmön tai höyryn tuotanto: 4500 h/a;

5) kaukolämmön tai teollisuuden lämmön tai höyryn varakattila, huippukaasuturpiini tai muu vastaava satunnaisesti käytettävä laitos: 500 h/a;

6) lauhdutusvoimalaitos: 4500 h/a.

Päästöoikeuksien määrää laskettaessa laskennassa käytetään seuraavia ominaispäästökertoimia:

1) jos laitos on suunniteltu polttamaan nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta, ominaispäästökertoimenä käytetään 54,76 g CO₂/MJ;

2) jos laitos on suunniteltu polttamaan pääasiassa kiinteää polttoainetta, ominaispäästökertoimenä käytetään 73,39 g CO₂/MJ, mikä vastaa seospolttoainetta, jossa turvetta on 70 prosenttia ja puuta 30 prosenttia;

3) jos uusi laitos tai laitoksen muutos kuuluu alaryhmään A, käytetään alaryhmän vas-

taavan prosessin tai sen osan keskimääräistä toteutunutta vuosittaista ominaispäästökeroainta vuosina 1998—2002.

Ennen 1 päivää tammikuuta 2008 kaupalliseen käyttöön otettavan alaryhmään A kuuluvan laitoksen muutoksen päästöoikeudet myönnetään 1—4 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaan ainoastaan siltä osin kuin laitoksen muutoksen päästöoikeuksia ei ole otettu huomioon 31 d §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti laitoksen vuoden 2007 tuotantokapasiteetin perusteella.

31 o §

Olemassa olevia laitoksia koskevat uusien osallistujien jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 3—5 kohdassa tarkoitetun olemassa olevalle laitokselle tai laitoksen osalle myönnettävät päästöoikeudet lasketaan 31 d -31 j §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti. Laitokselle tai laitoksen osalle, joka on otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen, päästöoikeudet lasketaan kuitenkin 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti.

Jos olemassa oleva laitos tai polttolaitosyksikkö tulee lain soveltamisalaan ja se liitetään kaukolämpöverkkoon, johon kaukolämpöä tuottaville alaryhmään C kuuluville laitoksille päästöoikeudet on laskettu ja myönnetty 31 g ja 31 h §:n mukaisesti, lain soveltamisalaan tulevan laitoksen tai laitoksen osan päästöoikeudet lasketaan polttolaitosyksiköittäin siten, että päästöoikeudet lasketaan vuosien 1998—2004 täysien toimintavuosien hiilidioksidipäästöjen aritmeettisena keskiarvona. Yhtä vuotta vastaavat alaryhmän C päästöoikeudet saadaan kertomalla tämä luku alaryhmän C leikkauskertoimella 0,80.

Edellä 31 m §:n 9 kohdassa tarkoitetulle polttolaitosyksikölle, joka korvaa tämän lain soveltamisalaan kuulumattomia teollisuuden polttolaitosyksiköitä tai muita vastaavia teollisuuden polttoprosesseja, päästöoikeudet lasketaan korvattujen teollisuuden polttolaitosyksiköiden tai muiden vastaavien teollisuuden polttoprosessien vuosien 2001—2005 hiilidioksidipäästöjen aritmeettisena keskiarvona. Yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan kertomalla tämä luku alaryhmän B

tehostamiskertoimella 0,90.

31 p §

Massa- ja paperitehtaiden tuotantokapasiteetin muutoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 8 kohdassa tarkoitettulle massan ja paperin tuotantokapasiteetin muutoksen päästöoikeuksien laskennassa käytetään energiatasetarkastelua. Tasetarkastelussa määritetään investoinnin vaikutukset tehdasalueen polttoaineiden käyttöön osaprosesseittain ja 31 a §:ssä määritetyissä eri alaryhmissä. Alaryhmäkohtaiset yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla alaryhmäkohtainen polttoainekulutuksen muutos 31 n §:n 4 momentissa säädettyllä ominaispäästökertoimella. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädettyillä tehostamis- ja leikkaukskertoimilla.

Jos energiatasetarkastelua sovelletaan laitospäätöksien, jossa on enemmän kuin yksi kasvihuonekaasujen päästölupa, voivat päästöluvan haltijat tehdä yhteisen 40 §:ssä tarkoitetun hakemuksen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Jos toiminnanharjoittajat eivät tee yhteistä hakemusta, energiatasetarkastelu ulotetaan vain niihin toimintoihin, joita lupa koskee.

Jos massa- ja paperitehtaiden alaryhmään B kuuluvan polttolaitosyksikön investointi tehdään sen jälkeen, kun massan ja paperin tuotantokapasiteetin lisäyksen perusteella laitosalueella olevalla toisella alaryhmään B kuuluvalla polttolaitosyksiköllä on myönnetty päästöoikeuksia 1 momentissa tarkoitettun energiatasetarkastelun mukaisesti, vähennetään polttolaitosyksiköllä uuden laitoksen 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista aiemmin energiatasetarkastelun perusteella myönnetty päästöoikeudet.

Jos massa- tai paperitehtaan laitosalueella on rakennettu 31 m §:n 2 kohdassa tarkoitettu uusi polttolaitosyksikkö tai polttolaitosyksikköä on muutettu 31 m §:n 6 kohdan mukaisesti ja investointi on toteutettu ja otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen ja sille on myönnetty päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 n §:n

mukaisesti, vähennetään näin myönnetty päästöoikeudet 1 momentin mukaisesti energiatasetarkastelun perusteella samalle polttolaitosyksiköllä lasketuista päästöoikeuksista.

31 q §

Öljynjalostamoiden muutoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 10 kohdassa tarkoitettulle öljynjalostamon hiilidioksidipäästöjen kasvulle, joka aiheutuu öljynjalostuksen rakennemuutoksen tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännön takia tehtävistä investoinneista ja jotka eivät lisää tuotantolaitosten kokonaistuotantokapasiteettia, määritetään hiilidioksidipäästöjen muutos investointipäätöksen yhteydessä tehtävän energiatasetarkastelun avulla. Uuden osallistujan päästöoikeuksien laskennassa käytetään energiatasetarkastelun avulla määritettyä hiilidioksidipäästöjen muutosta. Öljynjalostamon muutokselle yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan hiilidioksidipäästöjen vuosittaisen lisäyksen perusteella. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädettyillä tehostamiskertoimilla.

Jos öljynjalostamon alaryhmään B kuuluvan polttolaitosyksikön investointi tehdään sen jälkeen, kun öljynjalostamon hiilidioksidipäästöjen kasvun perusteella laitosalueella olevalle toiselle alaryhmään B kuuluvalla polttolaitosyksiköllä on myönnetty päästöoikeuksia 1 momentissa tarkoitettun energiatasetarkastelun mukaisesti, vähennetään polttolaitosyksiköllä uuden laitoksen 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista aiemmin energiatasetarkastelun perusteella myönnetty päästöoikeudet.

Jos öljynjalostamon laitosalueella on rakennettu 31 m §:n 2 kohdassa tarkoitettu uusi polttolaitosyksikkö tai polttolaitosyksikköä on muutettu 31 m §:n 6 kohdan mukaisesti ja investointi on toteutettu ja otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen ja sille on myönnetty päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 n §:n mukaisesti, vähennetään näin myönnetty päästöoikeudet 1 momentin mukaisesti energiatasetarkastelun perusteella samalle polttolai-

tosyksikölle lasketuista päästöoikeuksista.

31 s §

31 r §

Päästöoikeusmäärän sovittaminen niiden kokonaismäärään

Päästöoikeusmäärän kohtuullistaminen

Laskennallisten päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa ylöspäin, jos päästöoikeuksien jakoperusteet johtavat yksittäisten laitosten osalta ilmeiseen kohtuuttomuuteen muihin samaan alaryhmään kuuluviin kilpaileviin toiminnanharjoittajiin verrattuna seuraavista syistä:

1) kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena 31 g §:n mukaisesti johtaa siihen, että vuonna 1998 tai sen jälkeen käyttöön otetussa yhteistuotantolaitoksessa tuotetun sähkön määrä ei tule täysimääräisenä otetuksi huomioon määritettäessä laitoksen päästöoikeuksia; taikka

2) tarkastelukaudella laitoksen tuotantoa merkittävästi vaikeuttanut poikkeuksellinen tapahtuma tai muu siihen rinnastettava seikka.

Lakennallista päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa alaspäin, jos päästöoikeuksien laskennassa käytettävät tiedot eivät vastaa laitoksen myöhempää todellista käyttöä ja jakoperusteet johtavat yksittäisen laitoksen osalta kohtuuttomuuteen samaan alaryhmään kuuluviin toiminnanharjoittajiin tai laitoksen vuosien 2008—2012 ennakoituihin päästöihin verrattuna. Laskennallisten päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa alaspäin myös muusta toiminnanharjoittajan ilmoittamasta syystä.

Laitoskohtaista päästöoikeusmäärää voidaan ilman toiminnanharjoittajan hakemusta kohtuullistaa alaspäin, jos Euroopan yhteisöjen komissio kansallisen jakosuunnitelmaesityksen hyväksyttävyyttä arvioidessaan edellyttää, että jakosuunnitelmaesityksessä toiminnanharjoittajan laitokselle myönnettäväksi aiottua päästöoikeusmäärää on vähennettävä valtion tukea koskevien Euroopan yhteisön säännösten perusteella.

Toiminnanharjoittajan tulee päästöoikeuksia hakiessaan esittää perustelut 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle kohtuullistamiselle.

Jos laitoskohtaisten päästöoikeuksien kokonaismäärä olisi 31 d—31 k §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaan laskettuna ja 31 r §:n mukaisen kohtuullistamisen jälkeen suurempi tai pienempi kuin kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ja päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettävä päästöoikeuksien kokonaismäärä ilman uusille osallistujille varattua määrää, sovitetaan laitoskohtaiset alaryhmän D päästöoikeudet hyväksytyyn kokonaismäärään siten, että:

1) päästöoikeuksien kokonaismäärästä vähennetään uusille osallistujille varattava päästöoikeuksien määrä ja näin saadusta tuloksesta vähennetään 31 d—31 k ja 31 r §:n perusteella laskettavien päästöoikeuksien summa;

2) 1 kohdan mukaisesti laskettu päästöoikeusmäärä lisätään alaryhmälle D 31 i §:n 1 momentin, 31 j §:n 2 momentin ja 31 k §:n mukaisesti laskettuun päästöoikeusmäärään ja näin saatu summa jaetaan alaryhmälle D 31 i §:n 1 momentin, 31 j §:n 2 momentin ja 31 k §:n mukaisesti lasketulla päästöoikeusmäärällä;

3) 2 kohdan mukaisesti saadulla suhdelluvulla (*sovituserroin*) kerrotaan alaryhmälle D 31 i §:n 1 momentissa, 31 j §:n 2 momentissa tai 31 k §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lasketut päästöoikeudet.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen päästöoikeusmäärien määrittämisessä ei oteta huomioon alaryhmän D päästöoikeusmääriin sovellettavaa sovituserrointa. Jos laitoksen laskennallisten päästöoikeuksien määrää kohtuullistetaan 31 r §:n mukaisesti ja kohtuullistaminen kohdistuu laitoksen alaryhmään D kuuluvaan tuotannon osaan, otetaan 1 momentissa tarkoitettujen alaryhmän D päästöoikeuksien määrittämisessä huomioon alaryhmän D kohtuullistettu päästöoikeusmäärä.

Sovituserrointa sovelletaan myös myönnettäessä päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta määrästä sellaisille 31 o §:ssä tarkoitetuille ennen 19 päivää elokuuta 2004 kaupalliseen käyttöön otetuille alaryhmään D

kuuluville laitoksille tai laitoksen tuotannon osille, joiden päästöoikeudet lasketaan 31 o §:n 1 momentin perusteella 31 i §:n 1 momentissa tai 31 j §:n 2 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti.

31 t §

Hankemekanismien käytön enimmäismäärä päästökauppakaudella 2008—2012

Päästökauppakaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä on päätettävä, mihin prosenttiosuuteen kunkin laitoksen koko päästökauppakauden laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi. Prosenttiosuutta määritettäessä otetaan huomioon ilmastopimuksen Kioton pöytäkirjaan ja sen nojalla annettuihin päätöksiin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia.

Enimmäismäärä lasketaan 31 d—31 r §:n mukaisista laskennallisista päästöoikeusmääristä, joihin ei ole sovellettu 31 c §:ssä tarkoitettuja alaryhmäkohtaisia tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä sovituserrointa. Laitoksen laskennallisesta päästöoikeusmäärästä määritettävä prosenttiosuus on yhtä suuri kaikille laitoksille.

32 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelu

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee kansallisen jakosuunnitelmaesityksen yhteistyössä niiden ministeriöiden kanssa, joita asia koskee.

Ministeriön on jakosuunnitelmaesitystä valmisteltaessa varattava toiminnanharjoittajille sekä viranomaisille ja muille, joiden toimintaa tai etua esitys erityisesti koskee, tilaisuus lausunnon antamiseen. Esityksestä on lisäksi tiedotettava sillä tavoin, että yleisöllä on mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Kuulemisessa ja mielipiteen esittämisessä varataan mahdollisuus lausua 35 §:n 1—5, 7 ja

8 kohdassa tarkoitetuista asioista sekä laitosten sisällyttämisestä jakosuunnitelmaesitykseen.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle kansallista jakosuunnitelmaesitystä varten tarpeelliset tiedot laitoksesta, sen toiminnasta ja hiilidioksidipäästöjen lähteistä sekä laitoksen käytöstä ja päästöistä. Toiminnanharjoittajille laitoskohtaisesti myönnettäviksi aiottujen päästöoikeuksien valmisteluun sovelletaan asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia hallintolain (434/2003) säännöksiä.

33 §

Päästöoikeuksien hakeminen

Toiminnanharjoittajan on haettava päästöoikeuksia valtioneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Toiminnanharjoittajien, jotka ovat 10 §:n 2 momentin mukaisesti hakeneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä.

Hakemuksessa on ilmoitettava, miltä osin toiminnanharjoittajan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelua varten toimittamat tiedot ovat muuttuneet. Hakemuksessa ei ilmoiteta haettavien päästöoikeuksien määrää. Hakemuksen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Hakemus on päästökauppakautta 2008—2012 varten toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Sitä seuraavia päästökauppakausia varten hakemus on toimitettava viimeistään 15 kuukautta ennen kunkin päästökauppakauden alkua.

34 §

Valtioneuvoston päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä

Valtioneuvosto päättää kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä.

Päästökauppakautta 2008—2012 koskeva päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään välittömästi tämän lain tultua voimaan. Seuraavia päästökauppakausia koskevat päätökset tehdään viimeistään 18 kuu-

kautta ennen kunkin päästökauppakauden alkua.

35 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen sisältö

Valtioneuvoston päätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) päästöoikeuksien kokonaismäärä perusteluineen;
- 2) päästöoikeuksien jakomenetelmä;
- 3) päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 4) uusille osallistujille varattava päästöoikeusmäärä;
- 5) uusille osallistujille jaettavien päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 6) luettelo laitoksista ja päästöoikeuksista, jotka niille kullekin aiotaan myöntää, sekä perustelut;
- 7) mikä osuus päästöoikeuksien kokonaismäärästä kirjataan vuosittain toiminnanharjoittajien kyseisten laitosten kansallisessa rekisterissä olevalle tilille;
- 8) perusteet sen hankeyksiköiden enimmäismäärän määrittämiseksi, jonka toiminnanharjoittaja voi käyttää 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi;
- 9) miten esityksestä annetut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon.

38 §

Päästöoikeuksien myöntämispäätös

Päästöoikeuksien myöntämispäätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) 35 §:n 1—5, 7, 8 ja 9 kohdassa tarkoitettut seikat tarkistettuina;
- 2) Euroopan yhteisöjen komission kansalliseen esitykseen esittämät muutokset;
- 3) laitokset sekä niille myönnettävät päästöoikeudet perusteluineen;
- 4) mihin enimmäismäärään asti kunkin laitoksen toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi koko päästökaupakaudella.

40 §

Hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Uuden osallistujan on haettava päästöoikeuksia kauppa- ja teollisuusministeriölle osoitetulla hakemuksella. Hakemus on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle aikaisintaan kaksitoista ja viimeistään kuusi kuukautta ennen sitä ajankohtaa, josta alkaen päästöoikeuksia haetaan uuden osallistujan käytettäviksi.

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

- 1) selvitys uudesta laitoksesta ja sen toiminnasta taikka laitoksen muutoksesta;
- 2) ajankohta, jolloin laitos tai sen muutos otetaan kaupalliseen käyttöön;
- 3) muut tarvittavat tiedot päästöoikeuksien määrän laskemiseksi.

Tietojen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Päätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) uudelle osallistujalle myönnetty päästöoikeuksien enimmäismäärä perusteluineen;
- 2) mikä osuus päästöoikeuksien kokonaismäärästä kirjataan vuosittain laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille;
- 3) mihin enimmäismäärään asti toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi koko päästökaupakaudella.

Päästöoikeuksia myönnetään jäljellä olevalle päästökaupakaudelle toiminnanharjoittajan ilmoittamaa laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Jos kaupallinen käyttöönotto viivästyy toiminnanharjoittajan hakemuksessa ilmoittamasta ajankohdasta, päästökauppaviranomainen kirjaa päästöoikeuksia toiminnanharjoittajan kyseisen laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille ainoastaan sen määrän, joka vastaa todel-

lista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alun ja päästökauppakauden lopun väliselle ajalle laskettavia päästöoikeuksia. Jos olemassa oleva laitos tulee lain soveltamisalaan ja sille myönnetään päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 27 ja 31 l §:n mukaisesti, päästöoikeuksia myönnetään lain soveltamisalaan tulemistä seuraavan kuukauden alusta.

Jos hakemusta ei ole toimitettu 40 §:n 1 momentissa säädettyssä kuuden kuukauden määräajassa ennen laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa taikka laitoksen tulemisesta muutoin lain soveltamisalaan, päästöoikeuksia myönnetään hakemuksen toimittamista seuraavan kuuden kuukauden alusta. Jos hakemuksen viivästyminen on aiheutunut lain soveltamista koskevasta hyväksyttävästä epävarmuudesta, voidaan päästöoikeuksia myöntää 2 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Päästöoikeuksien myöntämisen edellytyksenä on, että laitokselle on myönnetty kasvihuonekaasujen päästölupa taikka laitoksen muutoksen johdosta lupaa on muutettu tai tarkistettu.

Päätös on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle sekä toimitettava päästökaupparanomaiselle. Kauppa- ja teollisuusministeriö julkaisee päätöksen sähköisesti.

49 §

Velvoite palauttaa päästöoikeuksia ja päästöoikeuksien voimassaolo

Toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain 30 päivään huhtikuuta mennessä kustakin laitoksesta edellisenä kalenterivuonna aiheutuneita ja 7 luvun mukaisesti todennettuja päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia 42 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Määräaikaan ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:n säännöksiä.

Toiminnanharjoittaja voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvoitteensa palauttamalla Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaisen viranomaisen myöntämiä päästöoikeuksia taikka kolmansissa maissa myönnettyjä päästöoikeuksia, jos kolmansien maiden päästöoi-

keudet on tunnustettu päästökauppadirektiivin 25 artiklan mukaisesti.

Toiminnanharjoittaja voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvoitteensa 38 ja 41 §:ssä tarkoitettussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti käyttämällä hankeyksiköitä siten kuin 51 d §:ssä säädetään.

Päästöoikeudet ovat voimassa sen päästökauppakauden velvoitteiden täyttämiseen, jolle ne on 37 tai 41 §:n mukaisella päätöksellä tai vastaavalla muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdyllä päätöksellä myönnetty.

6 a luku

Hankeyksiköiden käyttö

51 a §

Hanketoimintoihin osallistuminen sekä muu hankeyksiköiden hankinta

Toiminnanharjoittaja voi käyttää 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen hanketoiminnoista saamiaan hankeyksiköitä, joihin se osallistuu, tai muulla tavoin hankkimiaan hankeyksiköitä.

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen toiminnanharjoittaja voi osallistua hanketoimintoihin, jotka on hyväksytty erikseen säädettyssä menettelyssä.

51 b §

Suomessa toteutettava hanketoiminta

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen päästöjen vähentämisestä tai rajoittamisesta ei voida myöntää päästövähennysyksiköitä.

51 c §

Oikeus käyttää hankeyksiköitä

Päästökauppakaudella 2005—2007 toiminnanharjoittaja voi käyttää sertifioituja päästövähennyksiä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen, jos Kioton pöytäkirjan mukainen ilmastosittemuksen sihtee-

ristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki on käytössä.

Päästökauppakaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppakausilla toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn veloitteensa täyttämiseen 38 tai 41 §:ssä tarkoitettussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti.

Toiminnanharjoittaja ei kuitenkaan voi käyttää maankäytöstä, maankäytön muutoksesta tai metsätaloutta koskevista toiminnoista saatuja hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittaja ei voi myöskään käyttää päästökauppakaudella 2005—2007 ydinvoimahankkeista saatuja sertifioituja päästövähennysyksiköitä eikä päästökauppakaudella 2008—2012 ydinvoimahankkeista saatuja hankeyksiköitä.

51 d §

Hankeyksiköiden siirtäminen veloitteen täyttämiseen

Jos toiminnanharjoittaja käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn veloitteensa täyttämiseen, sen on siirrettävä hankeyksiköitä kansallisessa rekisterissä olevalta päästöoikeustililtään rekisterissä olevalle valtion päästöoikeustilille siten kuin komission rekisteriasetuksessa säädetään.

Päästökauppakaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppakausilla päästökauppaviranomainen hyväksyy hankeyksiköiden käytön enintään 38 tai 41 §:ssä tarkoitettussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti.

Päästökauppaviranomaisen on mitätöitävä sertifioidut päästövähennykset, jotka toiminnanharjoittajat ovat käyttäneet päästökauppakauden 2005—2007 veloitteiden täyttämiseen käyttöä seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

51 e §

Selvitys hankeyksiköiden alkuperästä

Toiminnanharjoittajan velvollisuutena on varmistaa, että sen 51 d §:n mukaisesti käytämät hankeyksiköt eivät ole peräisin

51 c §:n 3 momentissa tarkoitetuista toiminnoista. Toiminnanharjoittajan on päästökauppaviranomaisen pyynnöstä toimitettava selvitys hankeyksiköiden alkuperästä. Päästökauppaviranomainen voi estää hankeyksiköiden käytön, kunnes se on saanut selvityksen hankeyksiköiden alkuperästä.

53 §

Käytettävä todentaja

Toiminnanharjoittajan on käytettävä päästöselvitysten todentamisessa todentajaa, joka on hyväksytty Suomessa tämän lain nojalla.

54 a §

Päästömäärän arviointi virhetilanteessa

Päästökauppaviranomaisen on arvioitava virheellisen tarkkailun vaikutus laitoksen päästöjen kokonaismäärään, jos laitoksen päästöjen tarkkailussa ei ole noudatettu laitoksen lupapäätökseen sisältyviä 10 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja päästöjen tarkkailua koskevia vaatimuksia eikä vaatimuksia voi noudattaa takautuvasti päästöselvityksen laatimisessa. Arvio tehdään hiilidioksidiekvivalenttitonneina ja se on perusteltava.

55 a §

Muussa valtiossa hyväksytty todentaja

Päästökauppaviranomainen hyväksyy muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvasa valtiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanossa hyväksytyyn todentajan, jos:

1) todentaja on muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa akkreditoitu suorittamaan päästökauppadirektiivin mukaisia todentamista;

2) toimintaa harjoitetaan yhteisömuodossa. Hyväksymispäätöksessä määritellään todentajan pätevyysalue ja asetetaan tarvittaessa muita toimintaa koskevia syrjimättömiä ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen.

57 §

Todentajan hyväksymisen peruuttaminen

Jos todentaja ei täytä 55 tai 55 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia taikka toimii olennaisesti tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai hyväksymispäätöksen ehtojen vastaisesti, päästökauppaviranomaisen on kehoitettava todentajaa oikaisemaan toimintansa asetetussa määräajassa. Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa hyväksymisen, jos todentaja ei ole saanut toimintaansa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lupaehtojen mukaiseksi asetetussa määräajassa.

61 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettua ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä, toiminnanharjoittajilta sekä todentajilta.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tämän lain täytäntöönpanoa ja seuranta varten välttämättömiä tietoja päästökauppaviranomaiselta, ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettua ympäristönsuojelulain tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

64 a §

Alkuperärajoitusten laiminlyöntiä koskeva seuraamus

Jos 51 e §:ssä tarkoitettua toiminnanharjoittajan selvityksestä tai muutoin ilmenee, että toiminnanharjoittajan hankeyksiköt ovat peräisin 51 c §:n 3 momentissa tarkoitetuista toiminnoista, päästökauppaviranomaisen on estettävä hankeyksiköiden käyttö ja veloitettava toiminnanharjoittaja palauttamaan vastaava määrä päästöoikeuksia tai siirtä-

mään hyväksyttäviä hankeyksiköitä päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

Päästökauppaviranomaisen on jätettävä päätös ylitysmaksun määräämisestä toistaiseksi tekemättä niitä hankeyksiköitä vastaavalta määrältä, joita 51 e §:ssä tarkoitettu selvityspyyntö tai 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee. Ylitysmaksu on määrättävä, jos toiminnanharjoittaja ei palauta päästöoikeuksia tai siirrä hyväksyttäviä hankeyksiköitä päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

67 §

Päästökaupparikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) laiminlyö hakea 7 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa,

2) laiminlyö 11—13 §:n mukaisen ilmoituksen tekemisen tai ilmoittaa vääriä tietoja,

3) laiminlyö toimittaa 32 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja taikka toimittaa kansallista jakosuunnitelmaesitystä tai päästöoikeuksien myöntämispäästöstä varten vääriä tietoja,

4) käyttää 51 c §:n vastaisesti päästövähennys- tai hankeyksikköä taikka laiminlyö toimittaa 51 e §:n mukaisesti päästökauppaviranomaiselle selvityksen hankeyksiköiden alkuperästä, taikka

5) laiminlyö esittää 61 §:n 3 momentissa tarkoitettua asiakirjat ja tallenteet, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *päästökaupparikkomuksesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

71 §

Muutoksenhaku valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen

Valtioneuvoston 37 §:n nojalla tekemään päästöoikeuksien myöntämispäätökseen ja 31 §:n nojalla tekemään lisäpäästöoikeuksia

koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee päästöoikeuksien kokonaismäärää, uusille osallistujille varattua osuutta tai hankeyksiköiden käytölle asetettua 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön 41 §:n nojalla tekemään uusille osallistujille myönnettävien päästöoikeuksien myöntämispäätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee uusille osallistujille varatun osuuden riittävyttä tai hankeyksiköiden käytölle asetettua 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Päätöksen täytäntöönpanossa ei sovelleta hallintolainkäyttölain nojalla muutoksenhakutuomioistuimelle kuuluvia toimivaltuuksia keskeyttää tai kieltää täytäntöönpano tai muutoin määrätä täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen toimintojen toiminnanharjoittajien on haettava 7 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Päästöoikeuksien kirjaamista, palauttamista, mitätöintiä, päästöjen tarkkailua, päästöselvitysten laatimista, ilmoittamista ja niiden todentamista koskevia säännöksiä sovelletaan mainitussa lainkohdassa tarkoitettuihin toimintoihin 1 päivästä tammikuuta 2008.

Tämän lain 41 §:n 3 momenttia sovelletaan hakemuksiin, jotka toimitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 53, 55, 55 a ja 57 §:n säännöksiä sovelletaan todentajiin, jotka todentavat vuoden 2008 ja sen jälkeisten vuosien päästöselvityksiä.

Päästökauppakautta 2008—2012 koskevan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmisteluun sovelletaan asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia hallintolain säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

päästökauppalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä heinäkuuta 2004 annetun päästökauppalain (683/2004) 2 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 7 ja 8 kohta, 7 §:n 2 momentti, 3 luvun otsikko, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 32—35, 38, 40, 41, 49, 53 ja 57 §, 61 §:n 1 ja 2 momentti sekä 67 ja 71 § sekä,
lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 5 §:ään uusi 9—15 kohta, 18 §:n edelle uusi luvun otsikko, lakiin uusi 3 b ja 6 a luku sekä uusi 54 a, 55 a ja 64 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin:

- 1) energia-ala:
 - a) polttolaitokset, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia, ei kuitenkaan polttolaitokset, *joiden pääasiallinen tarkoitus on ongelmajätteen tai yhdyskuntajätteen poltto*;
 - b) öljynjalostamot;
 - c) koksamot;

-
- 4) metsäteollisuus:
 - a) massatehtaat;
 - b) paperi- ja kartonkitehtaat, joiden kapasiteetti ylittää 20 tonnia päivässä.

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin:

- 1) energia-ala:
 - a) polttolaitokset, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia, ei kuitenkaan polttolaitokset, *joissa ympäristösuojelulain (86/2000) mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudatetaan jätteiden polttolaitosta koskevia vaatimuksia*;
 - b) öljynjalostamot;
 - c) koksamot;

-
- 4) metsäteollisuus:
 - a) massatehtaat;
 - b) paperi- ja kartonkitehtaat, joiden kapasiteetti ylittää 20 tonnia päivässä;
 - 5) *muut toiminnot*:
 - a) *petrokemian laitoksen eteeni- tai propeeniyksikön ja siihen kiinteästi sidoksissa olevan butadieeniyksikön polttoprosessit, kun polttoprosessien yhteenlaskettu nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia*;
 - b) *kivivillan ja nokimustan valmistuksen polttoprosessit, joiden nimellinen lämpöteho on enemmän kuin 20 megawattia*.
-

3 §

Kapasiteetin yhteen laskeminen

Jos sama toiminnanharjoittaja harjoittaa useampaa saman 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun alakohdan piiriin kuuluvaa toimintaa samassa laitoksessa tai samalla sijaintipaikalla, toimintojen kapasiteetit lasketaan yhteen. Toimintojen kuuluminen tämän lain soveltamisalaan ratkaistaan yhteenlaskettujen kapasiteettien perusteella.

Yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, joilla lain voimaan tullessa on sama toiminnanharjoittaja, kuuluvat päästökaupunkaudella 2005—2007 lain soveltamisalaan päästökaupunkauden loppuun saakka, vaikka jonkun tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Seuraavilla päästökaupunkausilla yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, jotka sisältyvät asianomaisen päästökaupunkauden kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen, kuuluvat lain soveltamisalaan asianomaisen kauden loppuun, vaikka jonkun tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Toiminnanharjoittajien velvollisuuksista säädetään 6 §:ssä.

4 §

Lain soveltaminen kaukolämpöverkkoon liitettyihin laitoksiin

Edellä 1 momentissa tarkoitetut laitokset sisällytetään 34 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Komission hyväksymistä haetaan 36 §:ssä tarkoitettun ilmoittamisen yhteydessä.

3 §

Kapasiteetin yhteen laskeminen

Jos sama toiminnanharjoittaja harjoittaa useampaa 2 §:n 1 momentin saman alakohdan piiriin kuuluvaa toimintaa samassa laitoksessa tai samalla sijaintipaikalla, toimintojen kapasiteetit lasketaan yhteen. Toimintojen kuuluminen tämän lain soveltamisalaan ratkaistaan yhteenlaskettujen kapasiteettien perusteella. *Soveltamisalaa ratkaistaessa 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan sekä 5 kohdan a ja b alakohdan toiminnot lasketaan yhteen.*

Yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, joilla lain voimaan tullessa on sama toiminnanharjoittaja, kuuluvat päästökaupunkaudella 2005—2007 lain soveltamisalaan päästökaupunkauden loppuun saakka, vaikka jonkin tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Seuraavilla päästökaupunkausilla yhteenlasketut sellaisten toimintojen kapasiteetit, jotka sisältyvät asianomaisen päästökaupunkauden 37 §:ssä tarkoitettuun päästöoikeuksien myöntämispäätökseen tai 41 §:ssä tarkoitettuun päätökseen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle, kuuluvat lain soveltamisalaan asianomaisen kauden loppuun, vaikka jonkin tai joidenkin toimintojen toiminnanharjoittaja vaihtuu. Toiminnanharjoittajien velvollisuuksista säädetään 6 §:ssä.

4 §

Lain soveltaminen kaukolämpöverkkoon liitettyihin laitoksiin

Edellä 1 momentissa tarkoitetut laitokset sisällytetään 34 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen. Komission hyväksymistä haetaan 36 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen yhteydessä ja tarvittaessa 37 ja 41 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekemisen jälkeen. Jos komissio on aikaisemmalla päästökaupunkaudella hyväksynyt laitoksen sisällyttämisen päästöoikeuksien kaupan järjestelmään, ei komission hyväksymistä

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) hiilidioksiditonnia vastaavalla määrällä tai hiilidioksidiekvivalenttitonnulla yhtä tonnia hiilidioksidia tai muun kasvihuonekaasun määrää, jolla on vastaava vaikutus maapallon lämpenemiseen; sekä

8) päästökauppaviranomaisella Energia-markkinavirastoa

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) hiilidioksiditonnia vastaavalla määrällä tai hiilidioksidiekvivalenttitonnulla yhtä tonnia hiilidioksidia tai muun kasvihuonekaasun määrää, jolla on vastaava vaikutus maapallon lämpenemiseen;

8) ilmastopimuksella ilmastonmuutosta koskevaa Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimusta (SopS 61/1994);

9) liitteen I sopimuspuolella ilmastopimuksen liitteessä I mainittua sopimuspuolta, jolla on ilmastopimuksen Kioton pöytäkirjassa (SopS 13/2005) määrällinen päästörajoitus tai päästöjen vähentämisvelvoite ja joka on ratifioinut Kioton pöytäkirjan;

10) hanketoiminnalla toimintaa, jonka yksi tai useampi liitteen I sopimuspuoli on hyväksynyt ilmastopimuksen Kioton pöytäkirjan 6 tai 12 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

11) päästövähennysyksiköllä yksikköä, joka on peräisin toisessa ilmastopimuksen liitteessä I mainitussa valtiossa toteutetun hanketoiminnan tuloksena saadusta päästövähennyksestä ja joka on myönnetty ilmastopimuksen Kioton pöytäkirjan 6 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

12) sertifioidulla päästövähennyksellä yksikköä, joka on peräisin ilmastopimuksen liitteeseen I kuulumattomassa valtiossa toteutetun hanketoiminnan tuloksena saadusta päästövähennyksestä ja joka on myönnetty ilmastopimuksen Kioton pöytäkirjan 12 artiklan ja Kioton pöytäkirjan perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti;

13) hankeyksiköllä päästövähennysyksikköä ja sertifioitua päästövähennystä;

14) komission rekisteriasetuksella Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 280/2004/EY mukaisesta standardoidusta ja suojatusta rekiste-

rijärjestelmästä annettua komission asetusta (EY) N:o 2216/2004; sekä
15) päästökauppaviranomaisella Energiamarkkinavirastoa.

7 §

Luvan tarve

Velvoite hakea lupa koskee päästökauppakaudella 2005—2007 ainoastaan hiilidioksidipäästöjä.

3 luku

Kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien jakoperusteet

15 §

Jakomenetelmä päästökauppakaudelle 2005—2007

Päästökauppakaudelle 2005—2007 päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille maksutta.

17 §

Laitosten ryhmittely alaryhmiin

Laitoksen päästöoikeudet lasketaan laitoksen tai sen tuotannon osien osalta erikseen ja laitoksen kokonaispäästöoikeudet saadaan erikseen laskettujen päästöoikeuksien summana. Jos laitos tai sen tuotanto jakaantuvat useampaan 18 §:ssä tarkoitettuun alaryhmään, päästöoikeudet lasketaan erikseen kullekin laitoksen tai sen tuotannon osalle sen alaryhmän jakoperusteiden mukaan, *mihin alaryhmään* nämä kuuluvat.

7 §

Luvan tarve

Päästökauppakausilla 2005—2007 ja 2008—2012 lupa on oltava ainoastaan hiilidioksidipäästöihin.

3 luku

Kansallinen jakosuunnitelmaesitys ja päästöoikeuksien jakomenetelmä

15 §

Jakomenetelmä

Päästökauppakausilla 2005—2007 ja 2008—2012 päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille maksutta.

17 §

Laitosten ryhmittely alaryhmiin

Laitoksen päästöoikeudet lasketaan laitoksen tai sen tuotannon osien osalta erikseen, ja laitoksen kokonaispäästöoikeudet saadaan erikseen laskettujen päästöoikeuksien summana. Jos laitos tai sen tuotanto jakaantuvat useampaan 18 tai 31 a §:ssä tarkoitettuun alaryhmään, päästöoikeudet lasketaan erikseen kullekin laitoksen tai sen tuotannon osalle sen alaryhmän jakoperusteiden mukaan, *johon* nämä kuuluvat.

3a luku

**Päästöoikeuksien jakoperusteet päästö-
kauppaudelle 2005—2007**

3b luku

**Päästöoikeuksien jakoperusteet päästö-
kauppaudelle 2008—2012**

31 a §

*Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen ala-
ryhmät*

*Päästökauppauden 2008—2012 kansal-
lista jakosuunnitelmaesitystä ja päästöoike-
uksien myöntämistä varten laitoksen ja sen
tuotannon osat ryhmitellään seuraaviin ala-
ryhmiin:*

*A) teollisuusprosessit, joissa päästöt ai-
heutuvat tuotannon raaka-aineista tai pro-
sessipolttoaineista tai prosessiin kiinteästi
sidoksissa olevista polttoaineista, sekä in-
tegroidun terästehtaan muut polttoproses-
sit;*

*B) polttoaineita käyttävät laitokset, jotka
tuottavat pääasiassa lämpöä tai höyryä te-
ollisuuden tuotantoprosesseihin ja polttoai-
neita käyttävät laitokset, jotka tuottavat
pääasiassa lämpöä tai höyryä teollisuuden
tuotantoprosesseihin ja lämpöä tai höyryä
sähkön tuotantoon samalla tuotantopaikalla
(teollisuuden yhteistuotantolaitokset);*

*C) polttoaineita käyttävät laitokset, jotka
tuottavat lämpöä tai höyryä toimitettavaksi
pääasiassa tuotantopaikan ulkopuolelle
lämmönjakeluverkkoon ja edelleen loppu-
kulutukseen (kaukolämpö), sekä polttoainei-
ta käyttävät laitokset, jotka tuottavat läm-
pöä tai höyryä tuotantopaikalla tapahtu-
vaan sähkön tuotantoon ja lämpöä toimitet-
tavaksi pääasiassa tuotantopaikan ulkopuo-
lelle lämmönjakeluverkkoon ja edelleen
loppukulutukseen (yhteistuotantolaitokset);*

*D) polttolaitokset, jotka toimittavat höy-
ryä samalla tuotantopaikalla olevaan pää-
asiassa sähkön tuotantoa varten rakennet-
tuun höyryturpiiniin (lauhdutusvoimalaitok-
set) sekä lauhdutusvoimaksi luettava osuus*

yhteistuotantolaitoksista;

E) sähköä tuottavat huippu- ja varavoimalaitokset, muut satunnaisesti vähän sähköä tuottavat laitokset sekä maakaasuverkoston kompressoriasemat; konventionaaliset lauhdutusvoimalaitokset, jotka on alun perin rakennettu muuhun tarkoitukseen kuin varavoimalaitoksiksi ja jotka on myöhemmin siirretty tai jätetty varavoimalaitostyyppisiksi laitoksiksi, kuuluvat kuitenkin alaryhmään D.

31 b §

Kansallisen jakosuunnitelman määritelmät

Päästökaupunkauden 2008–2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä tarkoitetaan:

1) ominaispäästökertoimella laitoksen, kattilan tai vastaavan polttolaitosyksikön vuodessa käyttämistä fossiilisista polttoaineista ja turpeesta tai raaka-aineista peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden polttoaineiden lämpöarvojen välistä suhdelukua; massa- ja paperiteollisuuden laitoksen tai kattiloiden ominaispäästökerroin on näiden vuodessa käyttämistä fossiilisista polttoaineista ja turpeesta peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden polttoaineiden lämpöarvojen summan välinen suhdeluku; alaryhmässä A ominaispäästökerroin on laitoksen vuodessa käyttämistä raaka-aineista ja polttoaineista peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen ja näiden vuodessa tuottamien tuotteiden kokonaismäärän välinen suhdeluku; jos osaprosessien tuotteiden määriä ei pystytä erottelemaan, käytetään laitoksen tuottamien tuotteiden kokonaismäärää;

2) lämmitystarveluvulla vuosittaista ulko- ja sisälämpötilan välistä erotusta, joka saadaan laskemalla yhteen jokaiselta vuoden vuorokaudelta oletetun sisälämpötilan (+17 °C) ja ulkoilman vuorokausilämpötilan erotus, jos vuorokauden keskilämpötila on alle 12 °C syksyllä ja alle 10 °C keväällä; laitospohjaisena lämmitystarvelukuna käytetään Ilmatieteen laitoksen sille suoraluulle määrittämää vuosien 1971—2000 keskimääräistä lämmitystarvelukua, jolla kyseinen laitos sijaitsee;

3) laitoksen tuotantokapasiteetilla sitä te-

ollisen tuotannon tuotantomäärää, jonka laitos pystyisi tuottamaan vuodessa toimiesaan 365 päivää 24 tuntia päivässä 100 prosentin teholla; jos tarkastelujaksolla tai sen jälkeen tuotantokapasiteetti on kasvanut tai laskenut, lasketaan keskimääräinen vuosikapasiteetti summaamalla kuukausikapasiteetit; jos toiminnanharjoittaja pystyy osoittamaan, että sen kapasiteetti voidaan määritellä ja laskea alalla yleisesti käytössä olevien sääntöjen perusteella paremmin kuin edellä olevaa määritelmää käyttämällä, käytetään tätä kapasiteettimääritelmää päästöoikeuksien laskennassa;

4) kapasiteetin käyttöastekertoimella sen teollisen tuotteen vuosituotannon ja vuotta kohti määritellyn tuotantokapasiteetin välistä suhdelukua, johon teollisuusprosessi on ensisijaisesti sidoksissa;

5) tilaustehokertoimella lukua, joka saadaan jakamalla kaukolämpöverkkoon liitettyjen laitosten vuoden 2005 loppuun mennessä tehtyjen kaukolämpöasiakkaiden lämpösopimusten tilaustehojen summa vuoden 1997 loppuun mennessä tehtyjen lämpösopimusten tilaustehojen summalla; jos tilaustehon laskentaperusteissa on 31 päivän joulukuuta 1997 ja 31 päivän joulukuuta 2005 välisenä aikana tehty järjestelmällinen muutos, tilaustehokerrointa vastaava kerroin lasketaan vuoden 2005 31 g §:n 3 momentin mukaisesti lämpötilakorjatun kaukolämmöntuotannon suhteena vuoden 1998 lämpötilakorjattuun kaukolämmöntuotantoon;

6) polttolaitosyksiköllä kattilaa, kaasuturpiinia ja polttomoottoria;

7) laskennallisilla päästöoikeuksilla kulkekin laitokselle laskettavaa päästöoikeusmäärää, johon ei ole sovellettu 31 c §:ssä tarkoitettuja alaryhmien tehostamis- tai leikkauskertoimia eikä 31 s §:ssä tarkoitettua sovituserrointa.

Polttoaineiden polton hiilidioksidipäästöjä laskettaessa polttoaineiden päästökerroksina käytetään ensisijaisesti Tilastokeskuksen 27 päivänä toukokuuta 2006 julkaisemassa kansallisessa kasvihuonekaasupäästöjen inventaariraportissa (Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2004, National Inventory Report to the UNFCCC, 27 May 2006) käytettyjä polttoaineiden ominaispäästö- ja hapettumiskertoimia ja

toissijaisesti hallitustenvälisen ilmasto-paneelin (IPCC) määrittelemiä kertoimia. Jos toiminnanharjoittaja pystyy kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta ja raportoinnista annettujen komission ohjeiden (2004/156/EY) perusteella osoittamaan perustelluksi Tilastokeskuksen inventaariraportissa tai IPCC:n suuntaviivoissa määritellyistä kertoimista poikkeavien kertoimien käytön, voidaan näitä kertoimia käyttää kyseisen toiminnanharjoittajan laitoksen päästöoikeuksia laskettaessa.

31 c §

Alaryhmien tehostamis- ja leikkauskertoimet

Päästöoikeuksia myönnettäessä alaryhmien A, B ja E laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan seuraavilla tehostamiskertoimilla:

- 1) alaryhmän A tehostamiskerros 0,95;
- 2) alaryhmien B ja E tehostamiskerros 0,90.

Päästöoikeuksia myönnettäessä alaryhmien C ja D laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan seuraavilla leikkauskertoimilla:

- 1) alaryhmän C leikkauskeros 0,80;
- 2) alaryhmän D leikkauskeros 0,33.

31 d §

Alaryhmän A jakoperusteet

Alaryhmään A kuuluville laitoksille päästökauppaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla teollisuusprosessin keskimääräisellä käyttöastekertoimella teollisuusprosessin keskimääräinen ominaispäästökerros ja kertomalla tällä tulolla laitoksen keskimääräinen tuotantokapasiteetti vuonna 2007 ja kertomalla tämä tulo alaryhmän A tehostamiskertoimella 0,95. Öljynjalostuksen päästöoikeudet lasketaan 31 e §:n säännösten mukaisesti.

Kapasiteetin keskimääräinen käyttöastekerros lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin kerros jätetään huomiotta ja jäljelle

jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Vuoden 2007 keskimääräinen tuotantokapasiteetti perustuu toiminnanharjoittajan arvioon. Tuotantokapasiteetin muutoksen vuodelle 2007 tulee perustua jo toteutettuihin hankkeisiin tai toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoviin päätöksiin.

31 e §

Öljynjalostamoiden jakoperusteet

Öljynjalostukselle päästäkauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Tähän päästöoikeusmäärään lisätään toiminnanharjoittajan arvioima vedyntuotannon määrä vuonna 2007 tonneina kerrottuna luvulla 5,6. Näin saatuun lukuun lisätään se jalostamon polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvan hiilidioksidipäästöjen määrä vuonna 2007, joka on seurausta jalostamomuutoksen aiheuttamista lopputuoterakenteen muutoksista, ja kertomalla tämä tulo alaryhmään A tehostamiskertoimella 0,95.

Laitoksen keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että vuosikulutuksesta vähennetään vastaavana aikana tuotetun vedyn valmistukseen käytetty polttoaine ja näin saaduista luvuista suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Vedyntuotannon ja jalostamomuutoksen liittyvästä polttoainekulutuksen kasvusta aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen määrät

vuonna 2007 perustuvat toiminnanharjoittajan arvioon. Laitoksen toiminnan muutoksen vuonna 2007 tulee perustua jo toteutettuihin hankkeisiin tai toiminnanharjoittajan tekemiin hankkeen toteuttamisen kannalta sitoviin päätöksiin.

31 f §

Alaryhmän B jakoperusteet

Alaryhmään B kuuluville laitoksille päästökauppakaudelle 2008—2012 myönnettävät teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla teollisuuden energiantuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella. Massa- ja paperiteollisuuden, metallien valmistuksen sekä kemianteollisuuden alaryhmään B kuuluvien laitosten päästöoikeudet lasketaan kertomalla edellä saatu tulo laitoksen energian tuotantoon kiinteästi liittyvän teollisuusprosessin 1 päivän tammikuuta 2007 ja 30 päivän kesäkuuta 2000 tiedossa olevien kapasiteettien suhteella. Saatu luku kerrotaan alaryhmän B tehostamiskertoimella 0,90.

Polttolaitosyksikön keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo. Massa- ja paperiteollisuuden osalta polttoainekulutus lasketaan vain fossiilisten polttoainien ja turpeen osalta.

Alaryhmään B kuuluvan laitoksen vuotuisesta polttoainekulutuksesta vähennetään laitoksen tuottaman lauhdesähkön laskennallinen polttoainetarve käyttäen hyötysuhteena arvoa 0,4. Lauhdesähkön tuotannon osalta päästöoikeudet lasketaan alaryhmän D jakoperusteiden mukaisesti.

Massa- ja paperiteollisuuden sekä öljynjalostuksen alaryhmään B kuuluvien laitosten lauhdesähkön tuotannon päästöoikeudet lasketaan alaryhmän B jakoperusteiden mukaisesti, eikä polttoainekulutuksen vuosihavainnoista poisteta lauhdesähkön laskennallisia polttoaineita. Lauhdetuotannon

päästöoikeudet lasketaan kuitenkin alaryhmän D jakoperusteiden mukaisesti, jos massa- ja paperiteollisuuden tai öljynjalustuksen alaryhmään B kuuluva laitos on suunniteltu huomattavaan lauhdesähkön tuotantoon.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos alaryhmään B kuuluva laitos on tuottanut kaukolämpöä vuosina 1998—2002, kaukolämmön ja sitä vastaavan yhteistuotantosähkön osalta päästöoikeuksia laskettaessa tehdään 31 g §:n 3 momentissa tarkoitettu lämpötilakorjaus. Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen lämmön- ja höyryn tuotannosta keskimäärin yli 20 prosenttia on vuosina 2002—2005 ollut kaukolämmön tuotantoa, kaukolämmön ja sitä vastaavan yhteistuotantosähkön osalta päästöoikeuksia laskettaessa käytetään lisäksi tilaustehokerrointa.

Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen laitospaikalla on vuoden 1998 jälkeen otettu käyttöön uusi muiden polttolaitosyksiköiden tuotantoa korvaava polttolaitosyksikkö, jonka osuus laitospaikan yhteenlasketusta tuotannosta on polttolaitosyksikön käyttöönoton jälkeen yli puolet, ja korvatut polttolaitosyksiköt tai pääosa niistä on jäänyt toimintaan vara- ja huippulaitoksina tai vastaavina, lasketaan kunkin ennen uutta polttolaitosyksikköä käyttöön otetun laitoksen päästöoikeudet erikseen siten, että tarkastelujaksona käytetään uuden polttolaitosyksikön 31 j §:n mukaista tarkastelujaksoa ja muuten päästöoikeudet lasketaan 1—5 momentin mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos laitospaikalle on vuoden 1998 jälkeen tullut samaan aikaan ainakin kaksi polttolaitosyksikköä.

Jos alaryhmään B kuuluvan laitoksen laitosalueella on tapahtunut vuosina 1999—2004 merkittävä muutos energiantuotannon rakenteessa siten, että uusittu varalaitoksena toiminut kattila on muutettu pääkattilaksi ja sen osuus laitospaikan yhteenlasketusta energiantuotannosta on muutoksen jälkeen yli puolet, voidaan toiminnanharjoitta-

jan hakemuksesta laitoksen päästöoikeudet laskea siten, että laitosalueen polttolaitosyksiköiden tarkastelujaksona käytetään muutetun polttolaitosyksikön 31 j §:n mukaista tarkastelukautta tai 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen valmistuneiden laitosmuutosten osalta valmistumisen jälkeistä 12:ta kuukautta ja että muuten päästöoikeudet lasketaan 1—5 momentin mukaisesti.

31 g §

Kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena

Samaan kaukolämpöverkkoon kaukolämpöä tuottaville alaryhmään C kuuluville laitoksille päästöoikeudet lasketaan siten, että näitä laitoksia käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kaukolämpöverkolle päästökaup-pakaudelle 2008—2012 laskettavat yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan kertomalla kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla näin saatu tulo tilaustehokertoimella.

Kaukolämpöverkon vuosittainen polttoainekulutus saadaan, kun lasketaan yhtein kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittaneiden polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittainen polttoainekulutus. Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien polttolaitosyksiköiden kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosittainen polttoainekulutus saadaan, kun polttolaitosyksikön polttoainekulutuksesta poistetaan vuosittaiset teollisuuden lämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoaineet sekä lauhdesähkön vuosittainen laskennallinen polttoainekulutus. Lauhdesähkön vuosittainen polttoainekulutus määritetään käyttäen lauhdesähköntuotannon hyötysuhteena arvoa 0,4 ja lauhdesähkön polttoainejakautumana polttolaitosyksikön kyseisen vuoden polttoainejakaumaa.

Laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus korjataan vastaamaan pitkän aikavälin ulkolämpötilaa kertomalla se kertoimella,

joka saadaan, kun kerrotaan luku 0,65 laitoksen sijaintipaikan suuralueen vuosien 1971—2000 keskimääräisen ja tarkastelujakson 1998—2002 toteutuneen vuotuisen lämmitystarveluvun suhteella ja kun näin saatuun tuloon lisätään 0,35.

Kaukolämpöverkon keskimääräinen polttoainekulutus lasketaan viidestä 2 ja 3 momentin mukaan lasketusta vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Kaukolämpöverkon vuosittainen ominaispäästökerroin saadaan jakamalla kaukolämpöverkon kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön hiilidioksidipäästöt 2 momentin mukaan määritetyllä kaukolämpöverkon vuosittaisella polttoainekulutuksella. Kaukolämpöverkon keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan viidestä vuosihavainnosta vuosilta 1998—2002 siten, että suurin ja pienin havainto jätetään huomiotta ja jäljelle jäävistä kolmesta havainnosta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos kaukolämpöverkkoon rakennetaan uusi kaukolämmön peruskuormaa tuottava polttolaitosyksikkö, jolle on myönnetty päästöoikeuksia 28 §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksestä, vähennetään kaukolämpöverkolle laskettavista päästöoikeuksista tällaiselle polttolaitosyksikön kaukolämmöntuotannolle päästökauppakaudelle 2008—2012 31 n §:n mukaisesti laskettavat alaryhmän C laskennalliset päästöoikeudet

31 h §

Alaryhmän C laitospöytäiset jakoperusteet

Kaukolämpöverkolle 31 g §:n mukaisesti lasketut päästöoikeudet kohdistetaan yksittäisille toiminnanharjoittajille siinä suhteessa kuin kaukolämpöverkossa toimivien toiminnanharjoittajien polttolaitosyksiköillä on ollut laskennallisia hiilidioksidipäästöjä yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Toiminnanharjoittajan laskennalliset hiili-

dioksidipäästöt yhteisinä toimintavuosina 2002—2005 saadaan kertomalla toiminnanharjoittajan kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön polttoainekulutus yhteisinä toimintavuosina 2002—2005 kaukolämmön ja sen yhteydessä tuotetun sähkön keskimääräisellä ominaispäästökertoimella vuosina 1998—2002.

Keskimääräinen ominaispäästökerroin lasketaan toiminnanharjoittajan laitosten yhteenlasketun kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosien 1998—2002 ominaispäästökertoimista siten, että suurinta ja pienintä kerrointa ei oteta huomioon ja jäljelle jäävistä kolmesta kertoimesta lasketaan aritmeettinen keskiarvo.

Jos kaukolämpöverkossa toimivalla toiminnanharjoittajalla on vain yksi laitos, joka on valmistunut:

1) 1 päivän tammikuuta 2002 ja 31 päivän joulukuuta 2002 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuosien 2003—2004 aritmeettistä keskiarvoa;

2) 1 päivän tammikuuta 2003 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön vuoden 2004 arvoa;

3) 1 päivän tammikuuta 2004 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, ominaispäästökertoimena käytetään laitoksen kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön ensimmäisen 12 kuukauden ominaispäästökerrointa.

Toiminnanharjoittajalle lasketut päästöoikeudet kohdistetaan toiminnanharjoittajan kaukolämpöä tuottaville polttolaitosyksiköille siinä suhteessa kuin niillä on ollut kaukolämmöntuotannon ja sen yhteydessä tuotetun sähkön hiilidioksidipäästöjä samassa kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisinä toimintavuosina 2002—2005. Alaryhmään C kuuluvalla laitoksella tai sen tuotannon osalle päästökauppaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan, kun lasketaan yhteen kyseisen laitoksen polttolaitosyksiköiden alaryhmän C päästöoikeudet ja kerrotaan tämä summa alaryhmän C leikkauskertoimella 0,80.

Jos kaukolämpöverkossa toimivan laitoksen lämmön- ja höyryntuotannosta keskimäärin alle 20 prosenttia on vuosina 2002—2005 ollut kaukolämmöntuotantoa, ei laitoksen päästöoikeuksien laskennassa oteta huomioon tilaustehokerrointa. Tilaustehokerroimen vaikutus otetaan tällöin huomioon muissa kaukolämpöverkkoon lämpöä toimittavissa laitoksissa jakamalla kaukolämpöverkolle jakamatta jääneet päästöoikeudet niiden laitosten kesken, joiden kaukolämmöntuotannon osuus lämmön ja höyryntuotannosta tarkastelujaksolla 2002—2005 on ollut keskimäärin vähintään 20 prosenttia. Jako tehdään kyseisten laitosten toiminnanharjoittajien kesken kaukolämpöverkossa toimivien polttolaitosyksiköiden yhteisten toimintavuosien 2002—2005 laskennallisten hiilidioksidipäästöjen suhteessa.

31 i §

Alaryhmien D ja E jakoperusteet

Alaryhmään D kuuluville laitoksille päästökauppaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla vuosien 2000—2003 keskimääräinen vuotuinen polttoainekulutus vuosien 2000—2003 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla tämä tulo alaryhmän D leikkauskertoimella 0,33. Näin saatu päästöoikeusmäärä kerrotaan vielä 31 s §:ssä tarkoitettulla sovituskertoimella. Polttoainekulutus ja ominaispäästökertoimien lasketaan vuosien 2000—2003 aritmeettisena keskiarvona.

Alaryhmään E kuuluville laitoksille päästökauppaudelle 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla vuosien 1998—2002 keskimääräinen vuotuinen polttoainekulutus vuosien 1998—2002 keskimääräisellä ominaispäästökertoimella ja kertomalla tämä tulo alaryhmän E tehostamiskertoimella 0,90. Polttoainekulutus ja ominaispäästökertoimien lasketaan vuosien 1998—2002 aritmeettisena keskiarvona.

Päästöoikeuksia ei myönnetä nimelliseltä lämpöteholtaan enintään 1 megawatin polttolaitosyksiköille, jotka on tarkoitettu lai-

toksen sähköjärjestelmän ylläpitämiseen häiriötilanteissa.

31 j §

Vuosina 1998—2004 valmistuneet laitokset

Laitoksille tai niiden osille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 1998 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, päästökauppakaudelle 2008—2012 päästö-oikeudet myönnetään kyseisen alaryhmän jakoperusteiden mukaisesti käyttäen laskennassa seuraavia keskiarvoja:

1) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 1998 ja joilla oli vuoden 2002 loppuun mennessä neljä täyttä toimintavuotta, laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

2) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 1999 ja joilla oli vuoden 2002 loppuun mennessä kolme täyttä toimintavuotta, otetaan mukaan vuoden 2003 arvot siten, että laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

3) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2000 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä neljä täyttä toimintavuotta, laskennassa poistetaan laitosten toteutuneiden polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen suurimmat ja pienimmät vuosiarvot ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona kahden jäljelle jäävän vuoden aritmeettista keskiarvoa;

4) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2001 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä kolme täyttä toimintavuotta, laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona näiden kolmen vuoden aritmeettista keskiarvoa;

5) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2002 ja joilla oli vuoden 2004 loppuun mennessä kaksi täyttä toimintavuotta, laskentakaavassa käytetään polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen keskiarvona vuosien 2003 ja 2004 aritmeettista keskiarvoa;

6) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet vuonna 2003 tarkastelujaksona käytetään laitoksen valmistumisen jälkeistä 12 kuukauden jaksoa ja tätä seuraavaa 12 kuukauden jaksoa ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutusten ja ominaispäästöjen keskiarvona näiden vertailujaksojen aritmeettista keskiarvoa;

7) laitoksille tai laitosten osille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2004 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, tarkastelujaksona käytetään polttolaitosyksikön valmistumisen jälkeistä 12:ta kuukautta ja laskentakaavassa käytetään polttoainekulutuksen ja ominaispäästöjen keskiarvona tarkastelujakson arvoja.

Alaryhmään D kuuluville laitoksille jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2000 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, myönnettävät päästöoikeudet laskeaan käyttämällä 1 momentin 3—7 kohdan mukaisen ajanjakson polttoainekulutuksen ja ominaispäästökertoimen aritmeettista keskiarvoa. Alaryhmään E kuuluville laitoksille, jotka ovat valmistuneet 1 päivän tammikuuta 2000 ja 19 päivän elokuuta 2004 välisenä aikana, käytetään 1 momentin 1—7 kohdan mukaisen ajanjakson polttoainekulutuksen ja ominaispäästökertoimen aritmeettista keskiarvoa.

Laitoksen alaryhmään C kuuluvaan tuotannon osaan ei sovelleta 1 momentin säännöksiä.

31 k §

Päästökauppakauden 2005—2007 uudet osallistujat päästökauppakaudella 2008—2012

Sellaisille 27 §:n 2 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetuille päästökauppakauden 2005—2007 uusille osallistujille, jotka sisältyvät 34 §:ssä tarkoitettuun päästökauppakauden 2008—2012 kansalliseen jako-

suunnitelmaesitykseen, päästöoikeudet myönnetään 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti. Laitoksille tai niiden osille, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004, päästöoikeudet myönnetään kuitenkin 31 o §:n 1 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lukuun ottamatta alaryhmään C kuuluvia polttolaitosyksiköitä. Alaryhmään C kuuluville polttolaitosyksiköille tai niiden osille, jotka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 19 päivää elokuuta 2004, alaryhmään C kuuluvan tuotannon päästöoikeudet myönnetään 31 g ja 31 h §:n säännösten mukaisesti.

Sellaisille 27 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle alaryhmään A kuuluvan laitoksen tai prosessin muutokselle, joka on otettu kaupalliseen käyttöön ennen 34 §:ssä tarkoitettua päätöstä päästökauppakauden 2008—2012 jakosuunnitelmaesityksestä, myönnettävät päästöoikeudet sisältyvät 31 d §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti laskettaviin päästöoikeuksiin.

31 l §

Varaus uusille osallistujille

Kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä varataan päästökauppakaudelle 2008—2012 osa päästöoikeuksista sellaisille 31 m §:n 1 momentissa tarkoitetuille laitoksille ja laitosten muutoksille (uusi osallistuja), jotka eivät sisälly 34 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen ja jotka otetaan kaupalliseen käyttöön ennen päästökauppakauden päättymistä. Päästöoikeuksia myönnetään jäljellä olevalle päästökauppakaudelle toiminnanharjoittajan ilmoittamaa laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Jos olemassa oleva laitos tulee lain soveltamisalaan ja sille myönnetään päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 m §:n mukaisesti, päästöoikeuksia myönnetään lain soveltamisalaan tulemistä seuraavan kuukauden alusta.

Laitoksen kasvihuonekaasujen päästöluvan peruuttamisen seurauksena laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille kir-

jaamatta jääneet päästöoikeudet siirtyvät käytettäväksi uusille osallistujille varattuun osuuteen. Jos uusille osallistujille päästökauppaudelle 2008—2012 varattu osuus ei riitä kaikille edellä tarkoitetuille uusille osallistujille, tulee uusien osallistujien hankkia päästöoikeuksia toisten laitosten toiminnanharjoittajilta tai markkinoilta. Niille uusille osallistujille, jotka ovat hakenneet päästöoikeuksia 40 §:n mukaisesti ja joille ei vielä ole myönnetty päästöoikeuksia, myönnettävät päästöoikeudet sovitetaan jäljellä olevaan päästöoikeuksien määrään siten, että niiden kaikkien 31 c ja 31 n—31 s §:n mukaisesti laskettavista päästöoikeuksien määristä vähennetään yhtä suuri prosenttiosuus.

Uusille osallistujille varattua osuutta voidaan käyttää myös 37 §:ssä tarkoitettua päästöoikeuksien myöntämispäätöstä koskeviin muutoksiin, jotka aiheutuvat tuomioistuimen päätöksestä tai muusta vastaavasta. Edellytyksenä on, että Euroopan yhteisöjen komissio ei estä uusille osallistujille varatun osuuden käyttämistä edellä mainittuun tarkoitukseen.

Jos uusille osallistujille varattuja päästöoikeuksia jää käyttämättä, valtio voi myydä päästöoikeudet markkinoille. Päästöoikeuksien myynnistä ja myynnin ehdoista päättää valtioneuvosto.

31 m §

Uudet osallistujat päästökauppaudella 2008—2012

Uusille osallistujille varattavasta osuudesta myönnetään päästökauppaudella 2008—2012 päästöoikeuksia:

- 1) uudelle laitokselle, joka 2 tai 3 §:n mukaan kuuluu lain soveltamisalaan;
- 2) uudelle polttolaitosyksikölle, joka rakennetaan lain soveltamisalaan kuuluvaan laitokseen;
- 3) laitokselle, joka tulee lain soveltamisalaan, koska laitospaikalle rakennettavan polttolaitosyksikön nimellinen lämpöteho laitospaikalla jo olevien polttolaitosyksiköiden nimellisten lämpötehojen kanssa yhteensä ylittää 20 megawattia tai koska laitospaikan yhteenlaskettu kapasiteetti muu-

ten ylittää 2 §:ssä tarkoitetut kapasiteettirajat;

4) uudelle tai olemassa olevalle laitokselle, jonka pääasiallinen tarkoitus on lämmön tuottaminen kaukolämpöverkkoon ja joka liitetään yhdyskuntia palvelemaan lämmönjakeluverkkoon, jos lämmön jakoverkossa jo olevista laitoksista yksikin on nimelliseltä lämpöteholtaan suurempi kuin 20 megawattia ja se tuottaa lämpöä toimitettavaksi pääasiassa kaukolämpöverkkoon,

5) olemassa olevalle enintään 20 megawatin laitokselle, jonka pääasiallinen tarkoitus on lämmön tuottaminen kaukolämpöverkkoon ja joka on osa yhdyskuntia palvelevaa lämmönjakeluverkkoa, johon liitetään uusi nimelliseltä lämpöteholtaan yli 20 megawatin laitos ja se tuottaa lämpöä toimitettavaksi pääasiassa kaukolämpöverkkoon;

6) polttolaitosyksikön muutokselle, joka lisää koko laitoksen nimellistä lämpötehoa 20 megawatilla tai vähintään 10 prosentilla;

7) alaryhmään A kuuluvan laitoksen tai prosessin muutokselle, joka lisää laitoksen tai prosessin tuotantokapasiteettia siten, että muutos on vähintään 10 prosenttia tai suurempi kuin päästökauppadirektiivin liitteessä mainitut rajat niille laitoksille, jotka kuuluvat direktiivin soveltamisalaan;

8) investoinnin vuoksi tapahtuvalle massan tai paperin tuotantokapasiteetin muutokselle, joka lisää laitoksen tuotantokapasiteettia siten, että muutos on vähintään 10 prosenttia tai suurempi kuin 20 tonnia päivässä.

9) lain soveltamisalaan kuuluvalla laitoksella, jonka lämmön tai höyryn tuotanto korvaa tämän lain soveltamisalaan kuulumatonta teollisuuden polttolaitosyksiköiden tai muiden vastaavien teollisuuden poltto-prosessien lämmön tai höyryn tuotantoa;

10) öljynjalostusteollisuuden rakennemuutoksen tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä olevien vaatimusten vuoksi öljynjalostamolle tehtävän investoinnin perusteella aiheutuvalle hiilidioksidipäästöjen muutokselle, joka lisää koko laitoksen hiilidioksidipäästöjä vähintään 3 prosentilla tai 100 000 tonnilla vuodessa.

31 n §

Uusia laitoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 1 momentin 1—4, 6 tai 7 kohdassa tarkoitetun uuden laitoksen tai laitoksen muutoksen päästökaupunkaudella 2008—2012 myönnettävät yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan laitoksen tai laitoksen muutoksen nimellisen lämpötehon, 3 momentissa tarkoitetun laitostyyppin vuotuisen huipunkäyttöajan ja vertailupolttoaineena käytettävän polttoaineen polton ominaispäästökertoimen tulona.

Jos laitos tai laitoksen muutos on uusi osallistuja, joka kuuluu useaan 31 a §:ssä mainittuun alaryhmään, lasketaan päästöoikeudet jokaisen alaryhmän osalta erikseen. Uuden polttolaitosyksikön nimellinen lämpöteho jaetaan tätä tarkoitusta varten teollisuuden, kaukolämmön ja näiden yhteydessä tuotetun sähkön sekä erillisen sähkön kesken. Jako tehdään tätä tarkoitusta varten suunnitteluperusteista saatavien tehotietojen perusteella. Uuden laitoksen tai laitoksen muutoksen päästöoikeudet saadaan tämän jälkeen laskemalla yhteen alaryhmäkohtaiset päästöoikeudet. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädettyillä tehostamis- ja leikkauskertoimilla.

Uusien laitosten tai laitosten muutosten vuotuisina huipunkäyttöaikoina käytetään seuraavia arvoja:

1) erillinen lämmöntuotanto peruskuormalaitoksessa, jos kaukolämpöverkossa on ennestään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos: 2500 h/a;

2) muu kaukolämmön ja siihen liittyvän sähkön peruskuorman tuotanto: 4500 h/a;

3) prosessiteollisuuden (massa- ja paperi-, öljynjalostus-, kemian-, metallien jalostus- sekä rakennusteollisuus) tuotanto sekä siihen liittyvä lämmön ja höyryn tuotanto: 7000 h/a;

4) muun teollisuuden lämmön tai höyryn tuotanto. 4500 h/a;

5) kaukolämmön tai teollisuuden lämmön tai höyryn varakattila, huippukaasuturpiini tai muu vastaava satunnaisesti käytettävä laitos: 500 h/a;

6) lauhdutusvoimalaitos: 4500 h/a.

Päästöoikeuksien määrää laskettaessa

laskennassa käytetään seuraavia ominaispäästökertoimia:

1) jos laitos on suunniteltu polttamaan nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta, ominaispäästökertoimena käytetään 54,76 g CO₂/MJ;

2) jos laitos on suunniteltu polttamaan pääasiassa kiinteää polttoainetta, ominaispäästökertoimena käytetään 73,39 g CO₂/MJ, mikä vastaa seospolttoainetta, jossa turvetta on 70 prosenttia ja puuta 30 prosenttia;

3) jos uusi laitos tai laitoksen muutos kuuluu alaryhmään A, käytetään alaryhmän vastaavan prosessin tai sen osan keskimääräistä toteutunutta vuosittaista ominaispäästökerrointa vuosina 1998—2002.

Ennen 1 tammikuuta 2008 kaupalliseen käyttöön otettavan alaryhmään A kuuluvan laitoksen muutoksen päästöoikeudet myönnetään 1—4 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaan ainoastaan siltä osin kuin laitoksen muutoksen päästöoikeuksia ei ole otettu huomioon 31 d §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti laitoksen vuoden 2007 tuotantokapasiteetin perusteella.

31 o §

Olemassa olevia laitoksia koskevat uusien osallistujien jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 3—5 kohdassa tarkoitettuna olemassa olevalle laitokselle tai laitoksen osalle myönnettävät päästöoikeudet lasketaan 31 d—31 j §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti. Laitokselle tai laitoksen osalle, jotka on otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen, päästöoikeudet lasketaan kuitenkin 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti.

Jos olemassa oleva laitos tai polttolaitosyksikkö tulee lain soveltamisalaan ja se liitetään kaukolämpöverkkoon, johon kaukolämpöä tuottaville alaryhmään C kuuluville laitoksille päästöoikeudet on laskettu ja myönnetty 31 g ja 31 h §:n mukaisesti, lain soveltamisalaan tulevan laitoksen tai laitoksen osan päästöoikeudet lasketaan polttolaitosyksiköittäin siten, että päästöoikeudet lasketaan vuosien 1998—2004 täysi-

en toimintavuosien hiilidioksidipäästöjen aritmeettisena keskiarvona. Yhtä vuotta vastaavat alaryhmän C päästöoikeudet saadaan kertomalla tämä luku alaryhmän C leikkauskertoimella 0,80.

Edellä 31 m §:n 9 kohdassa tarkoitettulle polttolaitosyksikölle, joka korvaa tämän lain soveltamisalaan kuulumattomia teollisuuden polttolaitosyksiköitä tai muita vastaavia teollisuuden polttoprosesseja, päästöoikeudet lasketaan korvattujen teollisuuden polttolaitosyksiköiden tai muiden vastaavien teollisuuden polttoprosessien vuosien 2001—2005 hiilidioksidipäästöjen aritmeettisena keskiarvona. Yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet saadaan kertomalla tämä luku alaryhmän B tehostamiskertoimella 0,90.

31 p §

Massa- ja paperitehtaiden tuotantokapasiteetin muutoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 8 kohdassa tarkoitettulle massan ja paperin tuotantokapasiteetin muutoksen päästöoikeuksien laskennassa käytetään energiatasetarkastelua. Tasetarkastelussa määritetään investoinnin vaikutukset tehdasalueen polttoaineiden käyttöön osaprosesseittain ja 31 a §:ssä määritetyissä eri alaryhmissä. Alaryhmäkohtaiset yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan kertomalla alaryhmäkohtainen polttoainekulutuksen muutos 31 n §:n 4 momentissa säädetyllä ominaispäästökertoimella. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädetyillä tehostamis- ja leikkauskertoimilla.

Jos energiatasetarkastelua sovelletaan laitospäätöksien, jossa on enemmän kuin yksi kasvihuonekaasujen päästölupa, voivat päästöluvan haltijat tehdä yhteisen 40 §:ssä tarkoitetun hakemuksen päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Jos toiminnanharjoittajat eivät tee yhteistä hakemusta, energiatasetarkastelu ulotetaan vain niihin toimintoihin, joita lupa koskee.

Jos massa- ja paperiteollisuuden alaryhmään B kuuluvan polttolaitosyksikön investointi tehdään sen jälkeen, kun massan ja

paperin tuotantokapasiteetin lisäyksen perusteella laitosalueella olevalla toisella alaryhmään B kuuluvalla polttolaitosyksikölle on myönnetty päästöoikeuksia 1 momentissa tarkoitettun energiatasetarkastelun mukaisesti, vähennetään polttolaitosyksikölle uuden laitoksen 31 n §:n jakoperusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista aiemmin energiatasetarkastelun perusteella myönnettyt päästöoikeudet.

Jos massa- tai paperitehtaan laitosalueelle on rakennettu 31 m §:n 2 kohdassa tarkoitettu uusi polttolaitosyksikkö tai polttolaitosyksikköä on muutettu 31 m §:n 6 kohdan mukaisesti ja investointi on toteutettu ja otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen ja sille on myönnetty päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 n §:n mukaisesti, vähennetään näin myönnettyt päästöoikeudet 1 momentin mukaisesti energiatasetarkastelun perusteella samalle polttolaitosyksikölle lasketuista päästöoikeuksista.

31 q §

Öljynjalostamoiden muutoksia koskevat jakoperusteet

Edellä 31 m §:n 10 kohdassa tarkoitettulle öljynjalostamon hiilidioksidipäästöjen kasvulle, joka aiheutuu öljynjalostuksen rakennemuutoksen tai Euroopan yhteisöjen lainsäädännön takia tehtävistä investoinneista ja jotka eivät lisää tuotantolaitosten kokonaistuotantokapasiteettia, määritetään hiilidioksidipäästöjen muutos investointipäästökseen yhteydessä tehtävän energiatasetarkastelun avulla. Uuden osallistujan päästöoikeuksien laskennassa käytetään energiatasetarkastelun avulla määritettyä hiilidioksidipäästöjen muutosta. Öljynjalostamon muutokselle yhtä vuotta vastaavat päästöoikeudet lasketaan hiilidioksidipäästöjen vuosittaisen lisäyksen perusteella. Alaryhmäkohtaiset laskennalliset päästöoikeudet kerrotaan 31 c §:ssä säädetyillä tehostamiskertoimilla.

Jos öljynjalostamon alaryhmään B kuuluvan polttolaitosyksikön investointi tehdään sen jälkeen, kun öljynjalostamon hiilidioksidipäästöjen kasvun perusteella laitosalu-

eella olevalle toiselle alaryhmään B kuuluvalla polttolaitosyksikölle on myönnetty päästöoikeuksia 1 momentissa tarkoitettun energiatasetarkastelun mukaisesti, vähennetään polttolaitosyksikölle uuden laitoksen 31 n §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lasketuista päästöoikeuksista aiemmin energiatasetarkastelun perusteella myönnettyt päästöoikeudet.

Jos öljynjalostamon laitosalueelle on rakennettu 31 m §:n 2 kohdassa tarkoitettu uusi polttolaitosyksikkö tai polttolaitosyksikköä on muutettu 31 m §:n 6 kohdan mukaisesti ja investointi on toteutettu ja otettu käyttöön 19 päivän elokuuta 2004 jälkeen ja sille on myönnetty päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 31 n §:n mukaisesti, vähennetään näin myönnettyt päästöoikeudet 1 momentin mukaisesti energiatasetarkastelun perusteella samalle polttolaitosyksikölle lasketuista päästöoikeuksista.

31 r §

Päästöoikeusmäärän kohtuullistaminen

Laskennallisten päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa ylöspäin, jos päästöoikeuksien jakoperusteet johtavat yksittäisten laitosten osalta ilmeiseen kohtuuttomuuteen muihin samaan alaryhmään kuuluviin kilpaileviin toiminnanharjoittajiin verrattuna seuraavista syistä:

1) kaukolämpöverkon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena 31 g §:n mukaisesti johtaa siihen, että vuonna 1998 tai sen jälkeen käyttöönotetussa yhteistuotantolaitoksessa tuotetun sähkön määrä ei tule täysimääräisenä otetuksi huomioon määritettäessä laitoksen päästöoikeuksia; taikka

2) tarkastelukaudella laitoksen tuotantoa merkittävästi vaikeuttanut poikkeuksellinen tapahtuma tai muu siihen rinnastettava seikka.

Laskennallista päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa alaspäin, jos päästöoikeuksien laskennassa käytettävät tiedot eivät vastaa laitoksen myöhempää todellista käyttöä ja jakoperusteet johtavat yksittäisen

laitoksen osalta kohtuuttomuuteen samaan alaryhmään kuuluviin toiminnanharjoittajiin tai laitoksen vuosien 2008—2012 ennakoituihin päästöihin verrattuna. Laskennallisten päästöoikeuksien määrää voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta kohtuullistaa alaspäin myös muusta toiminnanharjoittajan ilmoittamasta syystä.

Laitoskohtaista päästöoikeusmäärää voidaan ilman toiminnanharjoittajan hakemusta kohtuullistaa alaspäin, jos Euroopan yhteisöjen komissio kansallisen jakosuunnitelmaesityksen hyväksyttävyyttä arvioidessaan edellyttää, että jakosuunnitelmaesityksessä toiminnanharjoittajan laitokselle myönnettäväksi aiottua päästöoikeusmäärää on vähennettävä valtion tukea koskevien Euroopan yhteisön säännösten perusteella.

Toiminnanharjoittajan tulee päästöoikeuksia hakiessaan esittää perustelut 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle kohtuullistamiselle.

31 s §

Päästöoikeusmäärän sovittaminen niiden kokonaismäärään

Jos laitospaikkaisten päästöoikeuksien kokonaismäärä olisi 31—31 k §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaan laskettuna ja 31 r §:n mukaisen kohtuullistamisen jälkeen suurempi tai pienempi kuin kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä ja päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettävä päästöoikeuksien kokonaismäärä ilman uusille osallistujille varattua määrää, sovitetaan laitospaikkaisten alaryhmän D päästöoikeudet hyväksytyyn kokonaismäärään siten, että:

1) päästöoikeuksien kokonaismäärästä vähennetään uusille osallistujille varattava päästöoikeuksien määrä ja näin saadusta tuloksesta vähennetään 31d—31 k ja 31 r §:n perusteella laskettavien päästöoikeuksien summa;

2) 1 kohdan mukaisesti laskettu päästöoikeusmäärä lisätään alaryhmälle D 31 i §:n 1 momentin, 31 j 2 momentin ja 31 k §:n mukaisesti laskettuun päästöoikeusmäärään ja näin saatu summa jaetaan alaryhmälle D

31 i §:n 1 momentin, 31 j §:n 2 momentin ja 31 k §:n mukaisesti lasketulla päästöoikeusmäärällä;

3) 2 kohdan mukaisesti saadulla suhdelluvulla (sovituserroin) kerrotaan alaryhmälle D 31 i §:n 1 momentin, 31 j §:n 2 momentissa tai 31 k §:ssä säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti lasketut päästöoikeudet.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen päästöoikeusmäärien määrittämisessä ei oteta huomioon alaryhmän D päästöoikeusmääriin sovellettavaa sovituserrointa. Jos laitoksen laskennallisten päästöoikeuksien määrää kohtuullistetaan 31 r §:n mukaisesti ja kohtuullistaminen kohdistuu laitoksen alaryhmään D kuuluvaan tuotannon osaan, otetaan 1 momentissa tarkoitettujen alaryhmän D päästöoikeuksien määrittämisessä huomioon alaryhmän D kohtuullistettu päästöoikeusmäärä.

Sovituserrointa sovelletaan myös myönnettäessä päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta määrästä sellaisille 31 o §:ssä tarkoitetuille ennen 19 päivää elokuuta 2004 kaupalliseen käyttöön otetuille alaryhmään D kuuluville laitoksille tai laitoksen tuotannon osille, joiden päästöoikeudet lasketaan 31 o §:n 1 momentin perusteella 31 i §:n 1 momentissa tai 31 j §:n 2 momentissa säädettyjen jakoperusteiden mukaisesti.

31 t §

Hankemekanismien käytön enimmäismäärä päästökauppaudella 2008—2012

Päästökauppaudella 2008—2012 kansallisessa jakosuunnitelmaesityksessä on päätettävä, mihin prosenttiosuuteen kunkin laitoksen koko päästökauppauden laskennallisista päästöoikeuksista toiminnanharjoittaja voi enintään käyttää hankeysköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteen täyttämiseksi. Prosenttiosuutta määritettäessä otetaan huomioon Ilmastopöytäkirjan ja sen nojalla annettuihin päätöksiin sisältyvät vaatimukset, joiden mukaan mekanismien käytön on täydennettävä kansallisia toimia.

Enimmäismäärä lasketaan 31 d—31 r §:n

mukaisista laskennallisista päästöoikeusmääristä, joihin ei ole sovellettu 31 c §:ssä tarkoitettuja alaryhmäkohtaisia tehostamistai leikkauskertoimia eikä sovituserrointa. Laitoksen laskennallisesta päästöoikeusmäärästä määritettävä prosenttiosuus on yhtä suuri kaikille laitoksille.

32 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelu

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee kansallisen jakosuunnitelmaesityksen yhteistyössä *muiden asianomaisten* ministeriöiden kanssa.

Ministeriön on jakosuunnitelmaesitystä valmisteltaessa varattava toiminnanharjoittajille sekä viranomaisille ja muille *tahoille*, joiden toimintaa tai etua esitys erityisesti koskee, tilaisuus lausunnon antamiseen. Esitystä valmisteltaessa on lisäksi *asiasta* tiedotettava sillä tavoin, että *varataan* yleisölle mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Kuulemisessa ja mielipiteen esittämisessä varataan mahdollisuus lausua 35 §:n 1—5 ja 7 kohdassa tarkoitetuista asioista sekä laitosten sisällyttämisestä jakosuunnitelmaesitykseen.

33 §

Ministeriölle toimitettavat tiedot ja päästöoikeuksien hakeminen

Toiminnanharjoittajan on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle kansallista jakosuunnitelmaesitystä varten tiedot laitoksesta, sen toiminnasta ja hiilidioksidipäästöjen lähteistä sekä laitoksen käytöstä

32 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelu

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee kansallisen jakosuunnitelmaesityksen yhteistyössä *niiden* ministeriöiden kanssa, *joita asia koskee.*

Ministeriön on jakosuunnitelmaesitystä valmisteltaessa varattava toiminnanharjoittajille sekä viranomaisille ja muille, joiden toimintaa tai etua esitys erityisesti koskee, tilaisuus lausunnon antamiseen. Esityksestä on lisäksi tiedotettava sillä tavoin, että yleisöllä *on* mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Kuulemisessa ja mielipiteen esittämisessä varataan mahdollisuus lausua 35 §:n 1—5, 7 ja 8 kohdassa tarkoitetuista asioista sekä laitosten sisällyttämisestä jakosuunnitelmaesitykseen.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle kansallista jakosuunnitelmaesitystä varten tarpeelliset tiedot laitoksesta, sen toiminnasta ja hiilidioksidipäästöjen lähteistä sekä laitoksen käytöstä ja päästöistä. Toiminnanharjoittajille laitokohtaisesti myönnettäviksi aiottujen päästöoikeuksien valmisteluun sovelletaan asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista koskevia hallintolain (434/2003) säännöksiä.

33 §

Päästöoikeuksien hakeminen

ja päästöistä. Tietojen ja hakemuksen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tiedot on toimitettava päästökauppakautta 2008—2012 ja sitä seuraavia päästökauppakausia varten viimeistään 21 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista.

Toiminnanharjoittajan on haettava päästöoikeuksia valtioneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Toiminnanharjoittajien, jotka ovat 10 §:n 2 momentin mukaisesti hakenneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä.

Hakemuksessa on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot sekä tieto siitä, miltä osin ne ovat muuttuneet tai tarkentuneet. Hakemuksessa ei ilmoiteta haettavien päästöoikeuksien määrää. Toiminnanharjoittaja voi päästökauppakautta 2008—2012 ja sitä seuraavia päästökauppakausia varten hakea päästöoikeuksia 1 momentissa tarkoitettussa määräjässä ja toimittaa hakemuksen yhteydessä 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Hakemus on toimitettava päästökauppakautta 2008—2012 ja sitä seuraavia päästökauppakausia varten viimeistään 15 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista. Hakemuksen jälkeen muuttuneista tiedoista toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viimeistään 15 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista. Päästökauppakautta 2005—2007 varten hakemus on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

34 §

Valtioneuvoston päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä

Valtioneuvosto päättää kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä.

Päästökauppakautta 2005—2007 koskeva päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään välittömästi tämän lain tultua voimaan. Päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään seuraaville päästökauppakausille vähintään 18 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista.

Toiminnanharjoittajan on haettava päästöoikeuksia valtioneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Toiminnanharjoittajien, jotka ovat 10 §:n 2 momentin mukaisesti hakenneet yhdessä päästölupaa, on haettava päästöoikeuksia yhdessä.

Hakemuksessa on ilmoitettava, miltä osin toiminnanharjoittajan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmistelua varten toimittamat tiedot ovat muuttuneet. Hakemuksessa ei ilmoiteta haettavien päästöoikeuksien määrää. Hakemuksen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Hakemus on päästökauppakautta 2008—2012 varten toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Seuraavia päästökauppakausia varten hakemus on toimitettava viimeistään 15 kuukautta ennen kyseisen päästökauppakauden alkamista.

34 §

Valtioneuvoston päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä

Valtioneuvosto päättää kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä.

Päästökauppakautta 2008—2012 koskeva päätös kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä tehdään välittömästi tämän lain tultua voimaan. Seuraavia päästökauppakausia koskevat päätökset tehdään viimeistään 18 kuukautta ennen kunkin päästökauppakauden alkua.

35 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen sisältö

Valtioneuvoston päätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) päästöoikeuksien kokonaismäärä perusteluineen;
- 2) päästöoikeuksien jakomenetelmä;
- 3) päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 4) uusille osallistujille varattava päästöoikeusmäärä;
- 5) uusille osallistujille jaettavien päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 6) luettelolaitoksista ja päästöoikeuksista, jotka niille kullekin aiotaan myöntää, sekä perustelut;
- 7) mikä osuus päästöoikeuksien kokonaismäärästä kirjataan vuosittain toiminnanharjoittajien kyseisten laitosten kansallisessa rekisterissä olevalle tilille;

8) miten *esitystä valmisteltaessa* annetut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon.

35 §

Kansallisen jakosuunnitelmaesityksen sisältö

Valtioneuvoston päätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) päästöoikeuksien kokonaismäärä perusteluineen;
- 2) päästöoikeuksien jakomenetelmä;
- 3) päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 4) uusille osallistujille varattava päästöoikeusmäärä;
- 5) uusille osallistujille jaettavien päästöoikeuksien jakoperusteet perusteluineen;
- 6) luettelolaitoksista ja päästöoikeuksista, jotka niille kullekin aiotaan myöntää, sekä perustelut;
- 7) mikä osuus päästöoikeuksien kokonaismäärästä kirjataan vuosittain toiminnanharjoittajien kyseisten laitosten kansallisessa rekisterissä olevalle tilille;

8) *perusteet sen hankeyksiköiden enimmäismäärän määrittämiseksi, jonka toiminnanharjoittaja voi käyttää 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi;*

9) miten *esityksestä* annetut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon.

38 §

Päästöoikeuksien myöntämispäätös

Päästöoikeuksien myöntämispäätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) 35 §:n 1—5, 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut seikat tarkistettuina;
- 2) Euroopan yhteisöjen komission kansalliseen esitykseen esittämät muutokset;
- 3) laitokset sekä niille myönnettävät päästöoikeudet perusteluineen.

40 §

Hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Uuden osallistujan on haettava päästöoikeuksia valtioneuvostolle osoitetulla hakemuksella. Hakemus on toimitettava valtioneuvostolle aikaisintaan 12 ja viimeistään 6 kuukautta ennen sitä ajankohtaa, josta alkaen päästöoikeuksia haetaan uuden osallistujan käytettäväksi.

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot;

- 1) selvitys uudesta laitoksesta ja sen toiminnasta taikka laitoksen muutoksesta;
- 2) ajankohta, jolloin laitos tai sen muutos otetaan kaupalliseen käyttöön;
- 3) muut tarvittavat tiedot päästöoikeuksien määrän laskemiseksi.

Tietojen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Valtioneuvosto päättää päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Päätöksestä on käytävä ilmi uudelle osallistu-

38 §

Päästöoikeuksien myöntämispäätös

Päästöoikeuksien myöntämispäätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) 35 §:n 1—5, 7, 8 ja 9 kohdassa tarkoitettut seikat tarkistettuina;
- 2) Euroopan yhteisöjen komission kansalliseen esitykseen esittämät muutokset;
- 3) laitokset sekä niille myönnettävät päästöoikeudet perusteluineen;
- 4) *mihin enimmäismäärään asti kunkin laitoksen toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn veloitteensa täyttämiseksi koko päästökauppakaudella.*

40 §

Hakemus päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Uuden osallistujan on haettava päästöoikeuksia kauppa- ja teollisuusministeriölle osoitetulla hakemuksella. Hakemus on toimitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle aikaisintaan kaksitoista ja viimeistään kuusi kuukautta ennen sitä ajankohtaa, josta alkaen päästöoikeuksia haetaan uuden osallistujan käytettäväksi.

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot;

- 1) selvitys uudesta laitoksesta ja sen toiminnasta taikka laitoksen muutoksesta;
- 2) ajankohta, jolloin laitos tai sen muutos otetaan kaupalliseen käyttöön;
- 3) muut tarvittavat tiedot päästöoikeuksien määrän laskemiseksi.

Tietojen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Päätös päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää päästöoikeuksien myöntämisestä uudelle osallistujalle. Päätöksestä on käytävä ilmi:

jalle myönnetty päästöoikeuksien enimmäismäärä perusteluineen. Päästöoikeuksia myönnetään jäljellä olevalle päästökauppa-kaudelle toiminnanharjoittajan ilmoittamaa laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos kaupallinen käyttöönotto viivästyy toiminnanharjoittajan hakemuksessa ilmoittamasta ajankohdasta, päästökauppaviranomainen kirjaa päästöoikeuksia toiminnanharjoittajan kyseisen laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille ainoastaan sen määrän, joka vastaa todellista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alun ja päästökauppa-kauden lopun väliselle ajalle laskettavia päästöoikeuksia. *Valtioneuvoston päätöksestä on käytävä ilmi myös, mikä osa päästöoikeuksien kokonaisuudesta kirjataan vuosittain laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille.*

Päästöoikeuksien myöntämisen edellytyksenä on, että laitokselle on myönnetty kasvihuonekaasujen päästölupa taikka laitoksen muutoksen johdosta lupaa on muutettu tai tarkistettu.

Päätös on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle sekä toimitettava päästökauppaviranomaiselle. Kauppa- ja teollisuusministeriö julkaisee päätöksen sähköisesti.

1) uudelle osallistujalle myönnetty päästöoikeuksien enimmäismäärä perusteluineen;

2) *mikä osuus päästöoikeuksien kokonaisuudesta kirjataan vuosittain laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille;*

3) *mihin enimmäismäärään asti toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseksi koko päästökauppa-kaudella.*

Päästöoikeuksia myönnetään jäljellä olevalle päästökauppa-kaudelle toiminnanharjoittajan ilmoittamaa laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos kaupallinen käyttöönotto viivästyy toiminnanharjoittajan hakemuksessa ilmoittamasta ajankohdasta, päästökauppaviranomainen kirjaa päästöoikeuksia toiminnanharjoittajan kyseisen laitoksen kansallisessa rekisterissä olevalle tilille ainoastaan sen määrän, joka vastaa todellista käyttöönottoa seuraavan kuukauden alun ja päästökauppa-kauden lopun väliselle ajalle laskettavia päästöoikeuksia. *Jos olemassa oleva laitos tulee lain soveltamisalaan ja sille myönnetään päästöoikeuksia uusille osallistujille varattavasta osuudesta 27 ja 31 l §:n mukaisesti, päästöoikeuksia myönnetään lain soveltamisalaan tulemista seuraavan kuukauden alusta.*

Jos hakemusta ei ole toimitettu 40 §:n 1 momentissa säädetyssä kuuden kuukauden määräajassa ennen laitoksen tai laitoksen muutoksen kaupallista käyttöönottoa taikka laitoksen tulemisesta muutoin lain soveltamisalaan, päästöoikeuksia myönnetään hakemuksen toimittamista seuraavan kuudennen kuukauden alusta. Jos hakemuksen viivästyminen on aiheutunut lain soveltamista koskevasta hyväksyttävästä epävarmuudesta, voidaan päästöoikeuksia myöntää 2 momentissa säädetyistä ajankohdasta.

Päästöoikeuksien myöntämisen edellytyksenä on, että laitokselle on myönnetty kasvihuonekaasujen päästölupa taikka laitoksen muutoksen johdosta lupaa on muutettu tai tarkistettu.

Päätös on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle sekä toimitettava päästökauppaviranomaiselle. Kauppa- ja teollisuusministeriö julkaisee päätöksen sähköisesti.

49 §

Velvoite palauttaa päästöoikeuksia ja päästöoikeuksien voimassaolo

Toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain *huhtikuun* 30 päivään mennessä kustakin laitoksesta edellisenä kalenterivuonna aiheutuneita ja 7 luvun mukaisesti todennettuja päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia 42 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Toiminnanharjoittaja voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvoitteensa palauttamalla Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaisen viranomaisen myöntämiä päästöoikeuksia taikka kolmansissa maissa myönnettyjä päästöoikeuksia, jos kolmansien maiden päästöoikeudet on tunnustettu päästökauppadirektiivin 25 artiklan mukaisesti.

Päästöoikeudet ovat voimassa sen päästökauppakauden velvoitteiden täyttämiseen, jolle ne on 37 tai 41 §:n mukaisella päätöksellä tai vastaavalla muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdyllä päätöksellä myönnetty.

49 §

Velvoite palauttaa päästöoikeuksia ja päästöoikeuksien voimassaolo

Toiminnanharjoittajan on palautettava vuosittain 30 päivään *huhtikuuta* mennessä kustakin laitoksesta edellisenä kalenterivuonna aiheutuneita ja 7 luvun mukaisesti todennettuja päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia 42 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. *Määräaikaan ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:n säännöksiä.*

Toiminnanharjoittaja voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvoitteensa palauttamalla Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaisen viranomaisen myöntämiä päästöoikeuksia taikka kolmansissa maissa myönnettyjä päästöoikeuksia, jos kolmansien maiden päästöoikeudet on tunnustettu päästökauppadirektiivin 25 artiklan mukaisesti.

Toiminnanharjoittaja voi täyttää 1 momentissa säädetyn velvoitteensa 38 ja 41 §:ssä tarkoitettussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti käyttämällä hankeysiköitä siten kuin 51 d §:ssä säädetään.

Päästöoikeudet ovat voimassa sen päästökauppakauden velvoitteiden täyttämiseen, jolle ne on 37 tai 41 §:n mukaisella päätöksellä tai vastaavalla muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdyllä päätöksellä myönnetty.

6 a luku

Hankeyksiköiden käyttö

51 a §

Hanketoimintoihin osallistuminen sekä muu hankeyksiköiden hankinta

Toiminnanharjoittaja voi käyttää 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen hanketoiminnoista saamiaan hankeysiköitä, joihin se osallistuu, tai muulla tavoin hankkimiaan hankeysiköitä.

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen toiminnanharjoittaja voi osallistua hanketoimintoihin, jotka on hyväksytty erikseen säädettyssä menettelyssä.

51 b §

Suomessa toteutettava hanketoiminta

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvan laitoksen päästöjen vähentämisestä tai rajoittamisesta ei voida myöntää päästövähennysyksiköitä.

51 c §

Oikeus käyttää hankeyksiköitä

Päästökauppa-kaudella 2005—2007 toiminnanharjoittaja voi käyttää sertifioituja päästövähennyksiä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen, jos Kioton pöytäkirjan mukainen ilmastosopimuksen sihteeristön ylläpitämä riippumaton tapahtumaloki on käytössä.

Päästökauppa-kaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppa-kausilla toiminnanharjoittaja voi käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen 38 tai 41 §:ssä tarkoitetussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti.

Toiminnanharjoittaja ei kuitenkaan voi käyttää maankäytöstä, maankäytön muutoksesta tai metsätaloutta koskevista toiminnoista saatuja hankeyksiköitä. Toiminnanharjoittaja ei voi myöskään käyttää päästökauppa-kaudella 2005—2007 ydinvoimahankkeista saatuja sertifioituja päästövähennysyksiköitä eikä päästökauppa-kaudella 2008—2012 ydinvoimahankkeista saatuja hankeyksiköitä.

51 d §

Hankeyksiköiden siirtäminen velvoitteen täyttämiseen

Jos toiminnanharjoittaja käyttää hankeyksiköitä 49 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteensa täyttämiseen, sen on siirrettävä hankeyksiköitä kansallisessa rekisterissä olevalta päästöoikeustililtään rekisterissä

olevalle valtion päästöoikeustilille siten kuin komission rekisteriasetuksessa säädetään.

Päästökauppaudella 2008—2012 ja sitä seuraavilla päästökauppauskausilla päästökauppaviranomainen hyväksyy hankeyksiköiden käytön enintään 38 tai 41 §:ssä tarkoitetussa päästöoikeuksien myöntämispäätöksessä päätettyyn enimmäismäärään asti.

Päästökauppaviranomaisen on mitätöitävä sertifioidut päästövähennykset, jotka toiminnanharjoittajat ovat käyttäneet päästökauppauden 2005—2007 velvoitteiden täyttämiseen käyttöä seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

51 e §

Selvitys hankeyksiköiden alkuperästä

Toiminnanharjoittajan velvollisuutena on varmistaa, että sen 51 d §:n mukaisesti käyttämät hankeyksiköt eivät ole peräisin 51 c §:n 3 momentissa tarkoitetuista toiminnoista. Toiminnanharjoittajan on päästökauppaviranomaisen pyynnöstä toimitettava selvitys hankeyksiköiden alkuperästä. Päästökauppaviranomainen voi estää hankeyksiköiden käytön, kunnes se on saanut selvityksen hankeyksiköiden alkuperästä.

53 §

Käytettävä todentaja

Toiminnanharjoittajan on käytettävä päästöselvitysten todentamisessa todentajaa, joka on hyväksytty Suomessa tämän lain nojalla, tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanossa hyväksyttyä todentajaa. Jos todentajaa ei ole hyväksytty Suomessa, toiminnanharjoittajan on osoitettava, että todentaja on hyväksytty muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

53§

Käytettävä todentaja

Toiminnanharjoittajan on käytettävä päästöselvitysten todentamisessa todentajaa, joka on hyväksytty Suomessa tämän lain nojalla.

54 a §

Päästömäärän arviointi virhetilanteessa

Päästökauppaviranomaisen on arvioitava virheellisen tarkkailun vaikutus laitoksen päästöjen kokonaismäärään, jos laitoksen päästöjen tarkkailussa ei ole noudatettu laitoksen lupapäätökseen sisältyviä 10 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja päästöjen tarkkailua koskevia vaatimuksia eikä vaatimuksia voi noudattaa takautuvasti päästöselvityksen laatimisessa. Arvio tehdään hiilidioksidiekvivalenttitonneina, ja se on perusteltava.

55 a §

Muussa valtiossa hyväksytty todentaja

Päästökauppaviranomainen hyväksyy muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanossa hyväksytyn todentajan, jos:

- 1) todentaja on muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa akkreditoitu suorittamaan päästökauppadirektiivin mukaista todentamista;*
- 2) toimintaa harjoitetaan yhteisömuodossa.*

Hyväksymispäätöksessä määritellään todentajan pätevyysalue ja asetetaan tarvittaessa muita toimintaa koskevia syrjimättömiä ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen.

57 §

Todentajan hyväksymisen peruuttaminen

Jos todentaja ei täytä 55 §:n mukaisia vaatimuksia taikka toimii olennaisesti säännösten tai hyväksymispäätöksen ehtojen vastaisesti, päästökauppaviranomaisen on kehoitettava todentajaa *korjaamaan* toimintansa asetetun määräajan *kuluessa*. Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa hyväksymisen, jos todentaja ei ole saattanut toimintaansa säännösten *tai* lupaehtojen mukaisesti asetetussa määräajassa.

57 §

Todentajan hyväksymisen peruuttaminen

Jos todentaja ei täytä 55 *tai* 55 a §:ssä *säädetytj*ä vaatimuksia taikka toimii olennaisesti *tämän lain ja sen nojalla annettujen* säännösten tai hyväksymispäätöksen ehtojen vastaisesti, päästökauppaviranomaisen on kehoitettava todentajaa *oikaisemaan* toimintansa asetetussa määräajassa. Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa hyväksymisen, jos todentaja ei ole saattanut toimintaansa *tämän lain ja sen nojalla annettujen* säännösten *sekä* lupaehtojen mukaisesti asetetussa määräajassa.

61 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä *tarpeellisia* tietoja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä *sekä* toiminnanharjoittajilta.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä *päästöoikeuksien jakoa koskevia tarpeellisia tietoja* ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

61 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä *välttämättömiä* tietoja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä, toiminnanharjoittajilta *sekä toden-tajilta*.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä *tämän lain täytäntöönpanoa ja seurantaa varten välttämättömiä* tietoja *päästökauppaviranomaiselta*, ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettusta ympäristönsuojelulain tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

64 a §

Alkuperärajoitusten laiminlyöntiä koskeva seuraamus

Jos 51 e §:ssä tarkoitettusta toiminnanharjoittajan selvityksestä tai muutoin ilmenee, että toiminnanharjoittajan hankeysiköt ovat peräisin 51 c §:n 3 momentissa tarkoitetuista toiminnoista, päästökauppaviranomaisen on estettävä hankeysiköiden käyttö ja veloitettava toiminnanharjoittaja palauttamaan vastaava määrä päästöoikeuksia tai siirtämään hyväksyttäviä hankeysiköitä päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

Päästökauppaviranomaisen on jätettävä päätös ylitysmaksun määräämisestä toistaiseksi tekemättä niitä hankeysiköitä vastaavalta määrältä, joita 51 e §:ssä tarkoitettu selvityspyyntö tai 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee. Ylitysmaksu on määrättävä, jos toiminnanharjoittaja ei palauta päästöoikeuksia tai siirrä hyväksyttäviä hankeysiköitä päästökauppaviranomaisen asettamassa määräajassa.

67 §

Päästökaupparikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) laiminlyö hakea 7 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa,

2) laiminlyö 11—13 §:n mukaisen ilmoituksen tekemisen tai ilmoittaa vääriä tietoja,

3) laiminlyö toimittaa 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai toimittaa kansallista jakosuunnitelmaesitystä tai päästöoikeuksien myöntämispäästöstä varten vääriä tietoja, tai

4) laiminlyö esittää 61 §:n 3 momentissa tarkoitettut asiakirjat ja tallenteet, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *päästökaupparikkomuksesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

71 §

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätökseen

Valtioneuvoston tämän lain 37 §:n nojalla tekemään päästöoikeuksien myöntämispäätökseen, 41 §:n nojalla tekemään uusille osallistujille myönnettävien päästöoikeuksien myöntämispäätökseen sekä 31 §:n mukaiseen lisäpäästöoikeuksia koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee päästöoikeuksien kokonaismäärää tai uusille osallistujille varattua osuutta.

67 §

Päästökaupparikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) laiminlyö hakea 7 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa,

2) laiminlyö 11—13 §:n mukaisen ilmoituksen tekemisen tai ilmoittaa vääriä tietoja,

3) laiminlyö toimittaa 32 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja taikka toimittaa kansallista jakosuunnitelmaesitystä tai päästöoikeuksien myöntämispäästöstä varten vääriä tietoja,

4) käyttää 51 c §:n vastaisesti päästövähennys- tai hankeyksikköä taikka laiminlyö toimittaa 51 e §:n mukaisesti päästökaupaviranomaiselle selvityksen hankeyksiköiden alkuperästä, taikka

5) laiminlyö esittää 61 §:n 3 momentissa tarkoitettut asiakirjat ja tallenteet, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *päästökaupparikkomuksesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

71 §

Muutoksenhaku valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen

Valtioneuvoston 37 §:n nojalla tekemään päästöoikeuksien myöntämispäätökseen ja 31 §:n nojalla tekemään lisäpäästöoikeuksia koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös koskee päästöoikeuksien kokonaismäärää, uusille osallistujille varattua osuutta tai hankeyksiköiden käytölle asetettua 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön 41 §:n nojalla tekemään uusille osallistujille myönnettävien päästöoikeuksien myöntämispäätökseen haetaan muutosta valitta-

Korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Päätöksen täytäntöönpanossa ei sovelleta hallintolainkäyttölain nojalla muutoksenhakutuomioistuimelle kuuluvia toimivaltuuksia keskeyttää tai kieltää täytäntöönpano tai muutoin määrätä täytäntöönpanosta.

malla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta siltä osin kuin kyseinen päätös koskee uusille osallistujille varatun osuuden riittävyyttä tai hankeyksiköiden käytölle asetettua 31 t §:ssä tarkoitettua prosenttiosuutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Päätöksen täytäntöönpanossa ei sovelleta hallintolainkäyttölain nojalla muutoksenhakutuomioistuimelle kuuluvia toimivaltuuksia keskeyttää tai kieltää täytäntöönpano tai muutoin määrätä täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen toimintojen toiminnanharjoittajien on haettava 7 §:ssä tarkoitettua kasvihuonekaasujen päästölupaa kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Päästöoikeuksien kirjaamista, palauttamista, mitätöintiä, päästöjen tarkkailua, päästöselvitysten laatimista, ilmoittamista ja niiden todentamista koskevia säännöksiä sovelletaan mainitussa lainkohdassa tarkoitettuihin toimintoihin 1 päivästä tammikuuta 2008.

Tämän lain 41 §:n 3 momenttia sovelletaan hakemuksiin, jotka toimitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 53, 55, 55 a ja 57 §:n säännöksiä sovelletaan todentajiin, jotka todentavat vuoden 2008 ja sen jälkeisten vuosien päästöselvityksiä.

Päästökauppakautta 2008—2012 koskevan kansallisen jakosuunnitelmaesityksen valmisteluun sovelletaan asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemistä koskevia hallintolain säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.